

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
Slovenskej republiky

OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ (REVÍZIA)

Bratislava, december 2015

OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ

O B S A H

1. SÚHRNNÝ OBSAH DOKUMENTU	6
2. PRÍPRAVA OPERAČNÉHO PROGRAMU	11
2.1. Proces prípravy OPBK a uplatňovanie princípu partnerstva	11
2.2. Ex ante hodnotenie.....	14
2.2.1. Posúdenie socio-ekonomickej analýzy a relevantnosť stratégie k identifikovaným potrebám	14
2.2.2. Zdôvodnenie a konzistencia stratégie	15
2.2.3. Koherencia stratégie s relevantnými politikami, stratégiami a dokumentmi	15
2.2.4. Očakávané výsledky a dopady	16
2.2.5. Posúdenie návrhu implementačného systému	16
2.3. Strategické environmentálne hodnotenie.....	16
3. SOCIO – EKONOMICKÁ ANALÝZA BRATISLAVSKÉHO KRAJA.....	20
3.1. Základná charakteristika regiónu	20
3.1.1. Sídlna štruktúra	23
3.2. Charakteristika hospodárskej úrovne regiónu a stavu ľudských zdrojov.....	25
3.2.1. Hospodárska úroveň.....	25
3.2.2. Ľudské zdroje.....	26
3.3. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť.....	34
3.3.1. Regionálna infraštruktúra.....	34
3.3.2. Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia.....	44
3.3.3. Dopravná infraštruktúra a regionálna dostupnosť.....	47
3.4. Vedomostná ekonomika	52
3.4.1. Konkurencieschopnosť regiónu	55
3.4.2. Výskum, vývoj a inovačný rozvoj	59
3.4.3. Informatizácia spoločnosti	63
3.5. Výsledky realizácie programového obdobia 2004 – 2006	68
3.5.1. Opatrenie 1.1. Rozvoj malého a stredného podnikania	70
3.5.2. Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	71
3.5.3. Opatrenie 1.3. Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	72
3.5.4. Opatrenie 1.4. Podpora spoločných služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie.....	73
3.5.5. Opatrenie 1.5. Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva.....	74
3.5.6. Opatrenie Technická pomoc	75
3.5.7. Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti a účinnosti realizovaných projektov	75
3.5.8. Zhodnotenie implementácie JPD2 a využiteľnosť skúseností pre programové obdobie 2007 - 2013	77

3.6.	SWOT analýza	80
3.7.	Hlavné disparity a faktory rozvoja.....	82
4.	STRATÉGIA OPERAČNÉHO PROGRAMU	83
4.1.	Východiská stratégie operačného programu	83
4.1.1.	Vízia a stratégia NSRR	84
4.1.2.	Východiskové strategické dokumenty	87
4.1.3.	Východiská pre územnú, tematickú a finančnú koncentráciu intervencií jednotlivých oblastí podpory ..	88
4.1.4.	Výsledky analýzy súčasnej situácie	90
4.2.	Globálny cieľ operačného programu	91
4.3.	Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa	94
4.3.1.	Tematická koncentrácia príspevkov.....	95
4.3.2.	Územná koncentrácia príspevkov	97
4.3.3.	Finančná koncentrácia príspevkov	98
5.	PRIORITNÉ OSI	99
5.1.	Prioritná os 1 Infraštruktúra	99
5.1.1.	Cieľ a zameranie prioritnej osi.....	99
5.1.2.	Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 1	102
5.1.3.	Zdôvodnenie prioritnej osi	110
5.2.	Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika	113
5.2.1.	Cieľ a zameranie prioritnej osi.....	113
5.2.2.	Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 2	115
5.2.3.	Zdôvodnenie prioritnej osi	120
5.3.	Prioritná os 3 Technická pomoc	122
5.3.1.	Cieľ a zameranie prioritnej osi.....	122
5.3.2.	Prioritné témy v rámci prioritnej osi 3	123
5.3.3.	Zdôvodnenie prioritnej osi	124
6.	HORIZONTÁLNE PRIORITY	126
6.1.	Charakter a rozsah horizontálnych priorít	126
6.1.1.	Marginalizované rómske komunity.....	127
6.1.2.	Rovnosť príležitostí.....	128
6.1.3.	Trvalo udržateľný rozvoj	129
6.1.4.	Informačná spoločnosť	131
6.2.	Koordinácia horizontálnych priorít	133
7.	SÚLAD STRATÉGIE S POLITIKAMI, DOKUMENTMI A CIEĽMI.....	139

7.1.	Súlad so strategickými dokumentmi a politikami EÚ	139
7.1.1.	Strategické usmernenia Spoločenstva	139
7.1.2.	Koherencia OPBK so Strategickými usmerneniami spoločenstva	139
7.1.3.	Lisabonská a Göteborgská stratégia	140
7.1.4.	Legislatíva EÚ v oblasti kohéznej politiky	142
7.1.5.	Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže	142
7.1.6.	Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel verejného obstarávania	142
7.1.7.	Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia	143
7.1.8.	Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie	143
7.2.	Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR	144
7.2.1.	NSRR a OP	144
7.2.2.	Komplementarita / synergia s inými OP	146
7.2.3.	Operačné programy v rámci cieľa Európska územná spolupráca	149
7.3.	Národný program reforiem/ Akčné plány Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010.....	151
7.3.1.	Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010	151
7.3.2.	Národný program reforiem	152
7.3.3.	Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/ Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja	152
7.3.4.	Koncepcia územného rozvoja Slovenska	153
7.3.5.	Ostatné národné, sektorové strategické materiály	153
7.4.	Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ	155
7.4.1.	Synergia, komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF	155
7.4.2.	Synergia, komplementarita s ostatnými finančnými nástrojmi ES.....	156
8.	FINANČNÝ PLÁN.....	159
8.1.	Finančný plán – ročné záväzky	160
8.2.	Finančný plán za celé programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania.....	160
8.3.	Rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií pomoci.....	161
9.	SYSTEM IMPLEMENTÁCIE	163
9.1.	Riadenie	163
9.1.1.	Centrálny koordinačný orgán.....	163
9.1.2.	Riadiaci orgán	163
9.1.3.	Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom pre OPBK	164
9.1.4.	Úloha orgánov regionálnej a miestnej samosprávy.....	167
9.1.5.	Monitorovací výbor	168
9.2.	Monitorovanie	170
9.2.1.	Úlohy CKO v oblasti monitorovania	170

9.2.2.	Úlohy RO OPBK v oblasti monitorovania.....	170
9.3.	Hodnotenie.....	172
9.3.1.	Úlohy CKO v oblasti hodnotenia	174
9.3.2.	Úlohy RO OPBK v oblasti hodnotenia	174
9.4.	IT monitorovací systém	174
9.4.1.	Úlohy CKO vo vzťahu k ITMS	175
9.4.2.	Úlohy RO OPBK vo vzťahu k ITMS	175
9.5.	Elektronická výmena dát s EK	176
9.6.	Publicita a informovanosť.....	177
9.7.	Finančné riadenie, kontrola a audit	180
9.7.1.	Systém finančných tokov	183
1.	KOMERČNÁ BANKA / ŠP.....	184
	ŠTÁTNA POKLADNICA	185
10.	PRÍLOHY	186

1. SÚHRNNÝ OBSAH DOKUMENTU

Podľa článku 5 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 (ďalej len „všeobecné nariadenie“) spadá územie Slovenskej republiky pod cieľ Konvergencia¹, ktorý pokrýva 88,84% populácie SR. Ustanovenia tohto článku sa nevzťahujú na územie NUTS 2 Bratislavský kraj, ktorý s 601 132 (11,16%) obyvateľmi spadá pod cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť² (ďalej len „cieľ RKZ“). Cieľ RKZ je s výnimkou najmenej rozvinutých regiónov zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a príťažlivosti regiónov, ako aj zamestnanosti predvídaním hospodárskych a sociálnych zmien vrátane zmien spojených s otvorením trhu prostredníctvom inovácie a podpory vedomostnej spoločnosti, podnikania, ochrany a zlepšovania životného prostredia a zlepšovania dostupnosti, prispôsobivosti pracovníkov a podnikov, ako aj rozvojom trhov práce na princípe sociálnej inklúzie. Cieľ RKZ je v programovom období 2007 – 2013 podporovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) a z Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“).

V zmysle Rozhodnutia Európskej Komisie č. 2006/593/4C zo 4. augusta 2006 (oznámené dokumentom č. C (2006) 3472) by Slovenská republika mala čerpať v programovom období 2007 - 2013 na cieľ RKZ zo štrukturálnych fondov 449 018 529 EUR v bežných cenách. Na základe stanovenej povinnej miery spolufinancovania SR budú tieto finančné prostriedky doplnené o národné verejné zdroje (zo štátneho rozpočtu a samospráv)³.

Základným strategickým programovým dokumentom pre oblasť kohéznej a regionálnej politiky je Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013 (ďalej len „NSRR“) . Priority NSRR sa budú v ciele RKZ súlade s uvedenými finančnými alokáciami implementovať prostredníctvom troch viac cieľových operačných programov⁴ a jedného operačného programu pre cieľ RKZ – Operačného programu Bratislavský kraj (ďalej len „OPBK“). OPBK nadväzuje na ciele a priority NSRR a tak predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z ERDF pre vybrané oblasti infraštruktúry a vedomostnej ekonomiky Bratislavského kraja na roky 2007 - 2013.

OPBK implementuje a bližšie rozpracováva strategické priority NSRR č. 1 *Infraštruktúra a regionálna dostupnosť* a č. 2 *Vedomostná ekonomika* a to prostredníctvom špecifických priorít 1.1 Regionálna infraštruktúra, 1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia, 1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava, 2.1 Informatizácia spoločnosti a 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií.

OPBK bol vypracovaný na základe všeobecného nariadenia a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999 (ďalej len „nariadenie o ERDF“).

Z obsahového hľadiska treba za kľúčové časti OPBK považovať socio-ekonomickú analýzu Bratislavského kraja, stratégiu, jej členenie na prioritné osi a financovanie OPBK.

¹ Regióny oprávnené na financovanie zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa Konvergencia sú regióny NUTS 2, ktorých HDP v parite kúpnej sily (PKS) za obdobie rokov 2000 – 2002 je menší ako 75% priemerného HDP v EÚ 25 za rovnaké referenčné obdobie. Členské štáty oprávnené na financovanie z Kohézneho fondu sú tie štáty, ktorých HND v PKS za obdobie rokov 2001 - 2003 je menej ako 90% priemeru HND v EÚ 25 a členské štáty, ktoré majú program na splnenie podmienok hospodárskej konvergencie uvedených v článku 104 Zmluvy.

² Regióny oprávnené na financovanie zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa RKZ sú tie oblasti, na ktoré sa nevzťahuje článok 5 ods. 1 ani článok 8 ods. 1 a 2.

³ Finančné alokácie sú uvedené v bežných cenách. Určenie miery spolufinancovania z národných verejných zdrojov je upravené v Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 až 2013, ktorú pripravilo MF SR.

⁴ Spoločné programy pre cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Ide o Operačný program Výskum a vývoj – ERDF, Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia – ESF, Operačný program Vzdelávanie – ESF

Analýza súčasnej situácie v Bratislavskom kraji skúma predovšetkým tie socio-ekonomické problémy Bratislavského kraja, ktorých riešenie možno príspevkami zo štrukturálnych fondov ovplyvniť. Ide najmä o regionálnu dostupnosť, regeneráciu sídiel a vedomostnú ekonomiku cez konkurencieschopnosť podnikov, inovácie a informatizáciu spoločnosti. Získané poznatky sú prezentované formou SWOT analýzy a vyúsťujú do určenia kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja Bratislavského kraja na základe vytypovaných prioritných osí. OPBK je definovaný 3 prioritnými osami: Prioritná os 1 Infraštruktúra, Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika a Prioritná os 3 Technická pomoc.

Strategická časť OPBK vychádza z vízie hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenska, ktorá je formulovaná ako „celková konvergencia ekonomiky SR k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja“. Stratégia OPBK sa opiera o výsledky analýz súčasnej situácie, víziu a stratégiu NSRR, na základe čoho bol formulovaný globálny cieľ OPBK.

V stratégii sa nadväzuje na strategické dokumenty na úrovni EÚ, na úrovni SR, sektorov a regiónu. Ide predovšetkým o materiály Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti, Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (tzv. Lisabonská stratégia pre Slovensko) a Národný program reforiem SR, Koncepcia územného rozvoja Slovenska (ďalej len „KURS“) (z roku 2001), Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (z roku 2001) a Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 - 2010⁵. Z regionálnych dokumentov má najväčší význam Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len „BSK“) a Regionálna inovačná stratégia BSK.

Systém implementácie OPBK predpokladá postupné upúšťanie od centralizovaného prístupu a zriaďuje v súlade s príslušnou legislatívou SR a EÚ sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom na úrovni regiónu NUTS 3, čo možno v podmienkach SR považovať pri uvedenom rozsahu decentralizácie za inovatívny prístup. Zámerom Riadiaceho orgánu pre OPBK je, aby počas programového obdobia 2007-2013 vykonával BSK (úroveň NUTS 3) úlohu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre oblasti podpory zamerané na regeneráciu sídiel a regionálnu a mestskú hromadnú dopravu (Prioritná os 1). Ostatné oblasti podpory OPBK (Prioritné osi 2 a 3) sú z hľadiska ich charakteru implementované priamo Riadiacim orgánom pre OPBK (ďalej len „RO OPBK“), ktorým bolo v zmysle uznesenia vlády SR č. 832 zo dňa 8. októbra 2006 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MVR SR“).

Doplnenie súhrnného obsahu dokumentu z pohľadu revízie OPBK v roku 2010

V polovici roka 2010 možno hodnotiť doterajšie výsledky implementácie OPBK v programovom období 2007-2013. Začiatok implementácie OPBK bol spojený na jednej strane s očakávaniami žiadateľov a na druhej strane s neistotou ohľadom nových oblastí podpôr z OPBK.

Systém implementácie OPBK zaviedol v roku 2008 do praxe nové prvky ako priebežné výzvy, internetové rezervácie termínov na predkladanie žiadostí o NFP, vlastná informačná stránka a popri osobných konzultáciách aj elektronická komunikácia so žiadateľmi prostredníctvom osobitnej e-mailovej schránky.

V marci 2008 boli vyhlásené prvé výzvy OPBK. Rok 2009 už bol poznamenaný prejavmi globálnej hospodárskej krízy, ktorá sa dotkla aj hospodárstva Slovenska. Následky globálnej hospodárskej krízy, ktoré sa v plnej miere prejavili na území Slovenskej republiky v roku 2009, mali vplyv aj na implementáciu OPBK a čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ. Vláda SR už na prelome rokov 2008 a 2009 prijala v tejto súvislosti viacero protikrizových opatrení

⁵ Akčný plán TUR na roky 2005 - 2010, ktorý vláda SR prijala 13. 7. 2005, nadväzuje na Národnú stratégiu TUR prijatú v roku 2001. Konkretizuje ciele v oblasti TUR vzhľadom na vonkajšie podnety a vnútorné potreby a spôsob financovania.

zameraných na zintenzívnenie čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ (napr. opatrenia vlády SR na prekonanie dopadov globálnej finančnej krízy, schválené uznesením vlády SR č. 808/2008, č. 969/2008, č. 125/2009). S cieľom urýchliť a zefektívniť čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ boli prijímané opatrenia aj na úrovni Európskej komisie (napr. zmeny nariadení smerujúce k zjednodušeniu preukazovania oprávnených výdavkov na projekt, zjednodušenie postupov pri projektoch generujúcich príjmy).

Počas roka 2009 pokračoval RO OPBK vo vyhlasovaní výziev v oboch prioritných osiach a podpisom zmluvy o financovaní medzi MVRR SR a EIF dňa 28.10.2009 sa RO OPBK zapojil do iniciatívy JEREMIE. Výsledkom bolo splnenie pravidla n+3 za rok 2007 v závere roka 2009 a tiež vytvorenie podmienok pre intenzívne čerpanie finančných prostriedkov v roku 2010 na základe vysokého počtu schválených projektov. V oblasti informatizácie spoločnosti RO OPBK reagoval na výsledky štúdií uskutočniteľnosti vykonaných v kompetencii RO OPIS, resp. na základe výsledkov štúdie uskutočniteľnosti pre cieľ Konvergencia pristúpil k vypracovaniu vlastnej štúdie pre územie BSK.

Výrazné socio-ekonomické zmeny v dôsledku hospodárskej krízy však viedli aj k zmene v prioritách potenciálnych prijímateľov v rámci OPBK. V čase trvania hospodárskej krízy sa zo širokého spektra rôznych oblastí podporovaných prostredníctvom OPBK vyprofilovali oblasti, ktoré pre potenciálnych prijímateľov predstavovali najdôležitejšie rozvojové priority. Išlo o oblasti podpory, ktoré v rámci možností OPBK predstavovali najefektívnejšie investície (regenerácia sídiel, zavádzanie technologických transferov, zníženie energetickej náročnosti vo výrobe). Na druhej strane boli identifikované oblasti podpory, kde neboli naplnené očakávania z hľadiska zámerov nastavených v roku 2007, a to aj napriek viacerým výzvam, zatriktívneniu podpory a propagácii. V niektorých prípadoch oprávnení žiadatelia neboli pripravení na implementáciu danej oblasti podpory. Na tieto zmeny priebežne reagoval aj RO OPBK, z čoho vyplynula aj potreba čiastočne upraviť pôvodne nastavenú stratégiu OPBK a finančný plán OPBK.

Pôvodná analytická časť OPBK vychádzala prevažne zo štatistických údajov za rok 2004. Následky globálnej hospodárskej krízy, demografický vývoj spoločnosti ako aj zmeny národnej legislatívy spôsobili určitý posun od stratégie OPBK nastavenej v procese prípravy OPBK v rokoch 2006 - 2007. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti bolo potrebné upraviť znenie operačného programu takým spôsobom, aby strategická a operatívna časť, ako aj finančný plán OPBK reflektovali na zmenené podmienky. Dôvodmi na vykonanie revízie OPBK a aj súvisiacej realokácie finančných prostriedkov sú nasledovné skutočnosti:

- a. výrazná zmena socio-ekonomického prostredia (celosvetová hospodárska kríza);
- b. zmena rozvojových priorít na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (prehodnotenie priorít);
- c. ťažkosti s vykonávaním niektorých oblastí podpory OPBK vo väzbe na legislatívne bariéry (infraštruktúra bývania), resp. iné dôvody (napr. zmena stavu v dostupnosti širokopásmového internetu)

Všeobecné nariadenie v prílohe II, v odseku 10, uvádza, že ak sa v roku 2010 zistí, že sa kumulovaný HDP niektorého členského štátu za obdobie rokov 2007 – 2009 odchyľil o viac ako ± 5 % od kumulovaného HDP odhadovaného v roku 2005, pričom sa započítava aj vplyv výkyvov výmenných kurzov, sumy pridelené tomuto členskému štátu na toto obdobie sa zodpovedajúcim spôsobom upravujú. Čistý účinok takýchto úprav bez ohľadu na to, či je kladný, alebo záporný, nesmie prekročiť 3 miliardy EUR. Európska komisia oficiálne informovala Európsky parlament a Európsku radu o technickej úprave finančného rámca pre roky 2011 – 2013 v súlade s pohybom HDP vrátane úpravy súm alokovaných z fondov podporujúcich kohéziu príslušným členským štátom o rozdiel medzi odhadovanou a skutočnou výškou HDP v období 2007 – 2009. V súlade s článkom 16 a 17 medziinštitucionálnej dohody zo 17. mája

2006 sa zvyšujú disponibilné prostriedky pre Slovenskú republiku o 137 711 534 EUR v cenách z roku 2004. V súlade s rozhodnutím Komisie č. 2010/476/EÚ z 30. augusta 2010, ktorým sa dopĺňa rozhodnutie 2006/593/ES, ktorým sa stanovuje indikatívne pridelenie viazaných rozpočtových prostriedkov rozčlenených podľa členských štátov v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť na obdobie rokov 2007 - 2013, pokiaľ ide o Českú republiku a Slovenskú republiku, je z uvedeného objemu pre územie Bratislavského samosprávneho kraja určených 8 207 607 EUR vyjadrených v bežných cenách.

Uvedené zmeny a doplnenia sú zahrnuté v revízii OPBK. Revízia operačného programu nepredstavuje zásadný odklon od pôvodne nastavených cieľov a hodnôt relevantných ukazovateľov na úrovni programu. V prípade niektorých ukazovateľov má za následok dosiahnutie vyšších hodnôt cieľových ukazovateľov.

Revízia OPBK sa týka aj zmien v kompetencii orgánov zapojených do implementácie OPBK. Okrem zmien kompetencií RO OPBK na základe zákonov č. 37/2010 Z. z. a 372/2010 Z.z. prešli aj kompetencie iných pôvodných ústredných orgánov štátnej správy na nové ústredné orgány štátnej správy.

V nadväznosti na účinnosť zákona č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a v súvislosti s uznesením vlády SR č. 54 z 19. januára 2010 kompetencie MVRR SR v oblasti regionálneho rozvoja okrem koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie prešli od 1. júla 2010 na Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MPŽPRR SR“).

V nadväznosti na účinnosť zákona č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a v súvislosti s uznesením vlády SR č. 498 z 21. júla 2010 kompetencie MPŽPRR SR v oblasti regionálneho rozvoja okrem koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie prešli od 1. novembra 2010 na Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (ďalej len „MPRV SR“).

Doplnenie súhrnného obsahu dokumentu z pohľadu revízie OPBK v roku 2015

Operačný program Bratislavský kraj (ďalej iba „OPBK“) priniesol Bratislavskému kraju počas svojej realizácie významné prínosy v oblasti zlepšenia verejnej infraštruktúry, zlepšenie kvality života v obciach, dopravnej infraštruktúry a technologického vybavenia malých a stredných podnikov. Napomohol samosprávam v Bratislavskom kraji posilniť schopnosti výkonu ich kompetencií.

Hlavným cieľom v poradí druhej revízie OPBK je efektívne využitie zostávajúcich finančných prostriedkov v OP realokovaním do oblasti infraštruktúry bývania financované prostredníctvom iniciatívy JESSICA, kde vzhľadom na úspešný pilot a záverečnú fázu realizácie operačného programu zostal priestor na realizáciu nových projektov. Zároveň v rokoch 2014- 2015 nastali ťažkosti vo vykonávaní programu z dôvodu nízkej absorpčnej schopnosti prioritnej osi 1 a 2 v súvislosti s ukončovaním programového obdobia 2007-2013, kde nezostal priestor na vyhlásenie nových výziev.

V nadväznosti na úspešnosť projektu JESSICA a dopyt v tejto oblasti sa tak pôvodná alokácia na JESSICU (3 mil. EUR) navyšuje v 2. revízii OPBK o 14,1 mil. na 17,1 mil. EUR EFRR z dôvodu existencie voľných finančných prostriedkov EFRR 1 mil. EUR v rámci pôvodne plánovanej podpory bývania cez granty v ISRMO v prioritnej téme 78 (kde nebol dopyt) a voľných finančných prostriedkov 13,1 mil. EUR v iných oblastiach v rámci prioritnej osi 1 a 2 v priebehu r. 2015.

Medzi hlavné zmeny v prioritnej osi 1 tak v 2. revízii OPBK patrí navýšenie alokácie EFRR v oblasti bývania (prioritná téma 78) celkovo o 13,1 mil. EUR (z 5 mil. na 18,1 mil.) a s tým súvisiaca aj úprava cieľovej hodnoty merateľného ukazovateľa „počet podporených bytových domov“ z 15 na 89. Vzhľadom na implementačné ťažkosti v opatrení 1.2 a vzhľadom na to, že aktivity mestskej hromadnej dopravy sa realizujú v menšom rozsahu, ako sa predpokladalo, bola celkovo v rokoch 2014-2015 znížená alokácia EFRR na regionálnu a mestskú hromadnú dopravu o 6,4 mil. EUR na 6,3 mil. EUR, avšak bez negatívneho vplyvu na dosiahnutie cieľových hodnôt súvisiacich indikátorov v opatrení 1.2. Táto suma išla najmä na podporu bývania cez JESSICU, avšak zahŕňa i menšiu vnútornú realokáciu EFRR (213 141 EUR) na prelome r. 2014-2015 z opatrenia 1.2 do opatrenia 1.1 (spolu s úpravami dotknutých ukazovateľov v rámci opatrenia 1.1), ktorá spolu s voľnými finančnými prostriedkami EFRR v opatrení 1.1 v tej dobe (2 277 113,10 EUR) umožnila zazmluvnenie poslednej ISRMO zo zásobníka projektov. Následne v opatrení 1.1 – prioritná téma 61 došlo v priebehu roka 2015 celkovo k uvoľneniu 5 mil. EUR (zdroje EFRR), z dôvodu mimoriadneho ukončenia 2 projektov, kde prijímateľ pomoci opakovane úspešne nezrealizoval verejné obstarávanie a z časti úsporami dosiahnutými v úspešných verejných obstarávaní ostatných projektov. Tento presun nemal negatívny vplyv na dosiahnutie cieľových hodnôt súvisiacich indikátorov.

Čo sa týka hlavných zmien v prioritnej osi 2, tak ide rozsahovo o menšie úpravy ako vo vyššie uvedených oblastiach v rámci prioritnej osi 1. Predovšetkým je to: a) vnútorná realokácia EFRR 1,8 mil. EUR z opatrenia 2.2 do opatrenia 2.1 na prelome 2014-2015 na podporu +31 projektov MS v rámci poslednej výzvy, majúca vplyv i na úpravu cieľových hodnôt príslušných ukazovateľov, a b) realokácia voľných 2 mil. EUR z EFRR (0,4 z opatrenia 2.1 a 1,54 mil. z opatrenia 2.2) z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1 na konci roka 2015, z nižšie uvedených dôvodov.

Zásadným dôvodom úprav finančného plánu/kategorizácií pomoci v rámci prioritnej osi 1 a 2 bola skutočnosť, že vzhľadom na nízky objem disponibilných zostatkov dotknutých opatrení a blížiaci sa končiaci termín oprávnenosti výdavkov 31/12/2015, nebolo možné tieto finančné prostriedky už využiť na vyhlásenie nových výziev, čím bol dosiahnutý strop absorpčnej kapacity daných opatrení. Presun týchto finančných prostriedkov tak v konečnom dôsledku umožnení ich využitie na také projekty, ktoré prispievajú k plneniu globálneho cieľa OPBK.

Na základe úspešnosti implementácie iniciatívy JESSICA je možné konštatovať, že už v programovom období 2007 - 2013 sa RO pre OPBK podarilo vytvoriť implementačný mechanizmus v kontexte existujúcich podporných nástrojov bývania v SR a tieto získané skúsenosti môžu byť aj vo väčšom rozsahu využité v programovom období 2014-2020.

Okrem toho druhá revízia OPBK obsahuje aj technické úpravy ukazovateľov bez vplyvu na finančný plán, kategorizáciu a stratégiu OP (doplnenie ukazovateľov, zmena merateľnej jednotky core ukazovateľa 10, zladenie ich definícií, úprava cieľovej hodnoty core ukazovateľov 1,2,3, tak aby zahŕňala okrem prioritnej osi 2 aj prioritnú os 1) a presun finančných prostriedkov EFRR rámci opatrenia 3.1 Technická pomoc vo výške 930 000 EUR z prioritnej témy 86 do prioritnej témy 85 na refundáciu mzdových nákladov.

2. revízia OPBK je uskutočnená na základe čl. 33, bod d) Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 - ťažkosti s implementáciou OP.

2. PRÍPRAVA OPERAČNÉHO PROGRAMU

2.1. Proces prípravy OPBK a uplatňovanie princípu partnerstva

Uznesením vlády SR č. 832/2006 z 8. októbra 2006 bolo MVRR SR určené za riadiaci orgán pre OPBK.

Jedným z kľúčových princípov, na ktorých bol založený proces spracovania OPBK, bol princíp partnerstva. Pri príprave dokumentu boli využívané koncepčné, analytické a podkladové materiály zainteresovaných rezortov a inštitúcií a pri formulácii jednotlivých častí dokumentu sa zvažovali názory a pripomienky všetkých zúčastnených partnerov. Princíp partnerstva sa v priebehu prác na OPBK riadil všeobecným nariadením, podľa ktorého partnerstvo sa týka prípravy, implementácie, monitorovania a hodnotenia operačných programov.

Prípravu operačného programu začalo MVRR SR v roku 2005 v spolupráci s Úradom BSK. Príprava OPBK prebiehala v súlade s príslušnými uzneseniami vlády SR. Na základe návrhov nariadení boli na bilaterálnych rokovaníach definované priority kraja pre programové obdobie 2007-2013.

Proces partnerstva v roku 2006 pokračoval vytvorením pracovnej skupiny na prípravu OPBK. Vzhľadom na tematické zameranie OPBK boli vybrané subjekty, ktoré majú v gescii navrhované opatrenia OPBK (Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR) ďalej významní regionálni a miestni partneri (BSK, Magistrát hlavného mesta SR Bratislava, Združenie miest a obcí Slovenska) a profesné združenia (Slovenská obchodná a priemyselná komora) a neziskové mimovládne organizácie (Regionálna platforma Grémia tretieho sektora Bratislava). Na základe doručených nominácií a v súlade s uznesením vlády SR č. 457/2006 bola dňa 19. mája 2006 zriadená pracovná skupina na prípravu OPBK. Vzhľadom na to, že Regionálna platforma Grémia tretieho sektora nenominovala žiadneho zástupcu, RO OPBK oslovil v máji 2006 Sekciu ľudských práv a menšín Úradu vlády SR so žiadosťou o nominovanie stáleho zástupcu za mimovládne neziskové organizácie do pracovnej skupiny na prípravu OPBK. Nakoľko RO OPBK nedostal žiadnu nomináciu predstaviteľa mimovládnych organizácií, RO OPBK výberom z mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa trvalo udržateľným rozvojom oslovil Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v Slovenskej republike (ďalej len „STUŽ“). Na základe tejto nominácie sa zástupca STUŽ zúčastňoval stretnutia pracovnej skupiny od 15. novembra 2006. V roku 2007 požiadala Republiková únia zamestnávateľov o účasť na rokovaníach pracovnej skupiny. Jej zástupca bol menovaný za člena pracovnej skupiny a tiež bol prizývaný na jej stretnutia.

V období od 19. mája 2006 do 30. mája 2007 sa uskutočnili stretnutia pracovnej skupiny v dňoch:

6. júna 2006

26. júna 2006

27. júla 2006

15. novembra 2006

5. februára 2007

13. marca 2007

22. mája 2007

Predmetom stretnutí boli informácie pre členov pracovnej skupiny o vykonaných zmenách v OPBK a ich konzultácia s členmi pracovnej skupiny. Relevantné pripomienky členov boli zapracované do materiálu. Každý člen pracovnej skupiny mohol priamo alebo prostredníctvom svojich zástupcov prezentovať svoje názory a stanoviská nielen počas rokovania pracovnej skupiny, ale i mimo zasadnutia pracovnej skupiny na rokovaníach k NSRR, resp. k iným OP.

Okrem zasadnutí pracovnej skupiny RO OPBK organizoval bilaterálne stretnutia s partnermi. Stretnutí sa pravidelne zúčastňovali zástupcovia Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý predstavuje najvýznamnejšieho partnera pri realizácii priorít OPBK. Rokovania sa konali v rôznych termínoch od septembra 2005. Zástupcovia RO OPBK a BSK sa zúčastnili dňa 4. júla 2006 spoločného rokovania v Bruseli so zástupcami EK (DG Regional Policy) týkajúceho sa obsahu OPBK.

Dôležitými stretnutiami boli rokovania so zástupcami Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy, ako predstaviteľov najväčšieho sídla na území Bratislavského kraja. Témy rokovaní sa týkali predovšetkým oblastí regenerácie sídiel, riešenia dopravnej situácie a podpory vedomostnej ekonomiky. Rokovaní o regenerácii sídiel sa zúčastnili aj predstavitelia ZMOS.

Pracovné stretnutia so zástupcami rezortov smerovali k určeniu deliacich línií medzi podporovanými aktivitami z ostatných operačných programov a OPBK a tiež na určenie jednotného postupu pri implementácii spoločných priorít.

Zloženie členov pracovnej skupiny a informácie o rokovaníach s partnermi sú uvedené v prílohe č. 4.

Významným nástrojom na zabezpečenie princípu partnerstva je medzirezortné pripomienkové konanie (ďalej len „MPK“), ktoré sa uskutočňuje ku všetkým materiálom predkladaným na rokovanie vlády SR (tzn. aj k NSRR ako i k OPBK). Predkladané materiály sú zverejňované na webovej stránke MVRR SR a Úradu vlády SR. K materiálom mali možnosť vyjadriť sa nielen oslovené subjekty, ale i zainteresovaná verejnosť. Všetky pripomienky k predkladaným materiálom sú evidované a sú uvedené v časti Medzirezortné pripomienkové konanie k predkladanému materiálu. Kompletné materiály aj s uznesením vlády sú uložené na webovej stránke www.rokovania.sk.

V procese prípravy OPBK bol materiál zaradený do MPK v mesiacoch:

november 2005 - materiál „Návrh priorít pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, financovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“, materiál bol predložený na rokovanie vlády bez rozporov a bol schválený uznesením vlády č. 1032/2005 z 21. decembra 2005,

jún 2006 – na základe uznesenia vlády SR č. 457/2006 zo 17. mája 2007 mal byť návrh OPBK predložený na rokovanie vlády do 30. júna 2006. Uvedeným uznesením bola Prioritná os 2 Znalostná ekonomika prenesená z OPBK do OP Znalostná ekonomika v gescii MF SR. MVRR SR pokračovalo v spracovaní OPBK v súlade s uvedeným uznesením. RO OPBK predložil materiál „Operačný program Bratislavský kraj“ na rokovanie vlády v stanovenom termíne, avšak vláda o dokumente nerokovala z dôvodu aktualizácie NSRR, o ktorej začali rezorty rokovať v auguste 2006,

november 2006 - materiál „Operačný program Bratislavský kraj - návrh“ materiál bol predložený na rokovanie vlády bez rozporov a bol schválený uznesením vlády SR č. 1013/2006 dňa 6. decembra 2006 (materiál bol predložený na rokovanie vlády SR na základe bodu B. 6. uznesenia vlády SR č. 832/2006 k NSRR).

Uznesením vlády SR č. 832/2005 z 19. októbra 2005 k prvej verzii NSRR bolo ministrom výstavby a regionálneho rozvoja SR uložené, v spolupráci s podpredsedom vlády a ministrom hospodárstva, podpredsedom vlády a ministrom financií a ministrom školstva, definovať priority

pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a predložiť ich na rokovanie vlády aj s rozdelením finančných prostriedkov do 15. 11. 2005. Materiál „Návrh priorit pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, financovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“ bol schválený uznesením vlády SR č. 1032/2005 z 21. decembra 2005.

Na základe uznesenia vlády SR č. 457/2006 zo 17. mája 2006 bolo MVRR SR určené za riadiaci orgán pre OPBK. Operačný program (ďalej len „OP“) mal byť implementovaný prostredníctvom prioritnej osi Infraštruktúra, finančná alokácia na program bola 31 mil. EUR zo zdrojov ERDF. Na základe aktualizácie NSRR, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 832/2006 z 8. októbra 2006, bola pre OPBK schválená finančná alokácia 82 mil. EUR a dve implementačné prioritné osi – 1 Infraštruktúra a 2 Inovácie a informatizácia a podporná prioritná os – Technická pomoc, ktorá je zameraná na podporu efektívneho riadenia operačného programu, na jeho propagáciu a na podporu hodnotenia. .

Finančný plán verzie OPBK schválenej rozhodnutím Európskej komisie č. K(2007)6125 z 3. decembra 2007 bol vypracovaný na základe celkovej sumy 87 mil. EUR z ERDF v bežných cenách. Uznesením vlády SR č. 1013/2006 zo 6. decembra 2006 bol schválený návrh Operačného programu Bratislavský kraj, ktorý slúžil ako podklad pre začatie neformálnych technických konzultácií s EK.

Priebežne s procesom prípravy OPBK prebiehalo ex ante hodnotenie. Na základe výsledkov ex ante hodnotenia a neformálnych technických konzultácií s EK v januári 2007 bol OPBK prepracovaný do verzie 1. 0 a prostredníctvom systému SFC 2007 bol formálne predložený EK dňa 2. marca 2007. OP bol zaregistrovaný pod kódom CCI 2007SK162PO001.

Dňa 13. marca 2007 bol RO OPBK doručený list potvrdzujúci prijateľnosť operačného programu. Dňa 30. apríla 2007 bolo RO OPBK podľa všeobecného nariadenia doručené hodnotenie zo strany služieb Komisie k OPBK – verzia 1.0.

Doplnenie z pohľadu roka 2010

V zmysle čl. 47 a 48 všeobecného nariadenia a Metodického pokynu CKO č. 5 k vypracovaniu plánu hodnotení operačných programov na programové obdobie 2007 – 2013 zabezpečil RO OPBK v roku 2010 pravidelné hodnotenie OPBK. Hodnotenie bolo realizované externým hodnotiteľom v rámci schváleného projektu prioritnej osi 3 Technická pomoc OPBK⁶.

Hlavným cieľom projektu bolo zabezpečiť zhodnotenie realizácie OPBK⁷ a na základe vykonaného hodnotenia prispieť k efektívnejšej realizácii programu. Účelom hodnotenia bolo zlepšiť kvalitu, účinnosť a efektívnosť riadenia a finančného riadenia OPBK, jeho prípravných a implementačných procesov a zároveň zabezpečiť dosiahnutie cieľov určených v jeho programovom dokumente, prípadne poukázať na potrebu ich aktualizácie / úpravy / zmeny. Hodnotením riadiaci orgán overoval fungovanie tej časti riadenia a finančného riadenia, za ktorú je zodpovedný.

V procese verejného obstarávania bola vybraná firma ALPEX export-import spol. s r.o., ktorá realizovala hodnotenie OPBK v mesiacoch marec až jún 2010. Aplikácia výsledkov hodnotenia je integrálnou súčasťou implementácie OPBK. Výstupy, závery a odporúčania z hodnotenia

⁶ Projekt bol určený na zabezpečenie vykonania hodnotenia OPBK, ktoré bolo potrebné vykonať v súlade s príslušnými právnymi predpismi Európskej únie, riadiacimi dokumentmi, metodickými pokynmi CKO a Plánom hodnotení OPBK. Vzhľadom na skutočnosť, že v rámci implementácie OPBK v programovom období 2007 – 2013 nebolo doteraz vykonané ešte ani jedno hodnotenie programu, výsledky a zistenia tohto hodnotenia poskytl Riadiacemu orgánu OPBK nezávislý a objektívny pohľad na doterajšiu realizáciu programu od začiatku jeho implementácie.

⁷ Sledované obdobie v rozsahu implementácie OPBK k 31.03.2010 a socio-ekonomické prostredie sledované k 30.06.2010

poskytli návrhy na celkové zlepšenie vykonávania OPBK. Výsledky hodnotenia boli základným východiskom pre vypracovanie návrhu revízie OPBK.

Na proces revízie OPBK mala vplyv aj úprava finančného rámca pre roky 2011 – 2013 v súlade s článkom 16 a 17 medziinštitucionálnej dohody zo 17. mája 2006. Uznesením vlády SR č. 678 zo 6. októbra 2010 bol schválený návrh Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR na čiastočné rozdelenie dodatočných finančných prostriedkov pre SR zo zdrojov EÚ v súvislosti s podporou územia Bratislavského samosprávneho kraja, ktorým sa finančný plán pre OPBK navýšil o 8 262 693 EUR. Na základe listu Európskej komisie č. CAB/D(2010) 622 zo dňa 13. októbra 2010 bola v súvislosti s upresnením prepočtu stálych cien na bežné ceny uvedená suma upravená na konečnú hodnotu 8 207 607 EUR.

Modifikované znenie operačného programu bolo Monitorovaciemu výboru pre OPBK predložené 8.10.2010. Revízia OPBK bola Monitorovacím výborom schválená dňa 25.10.2010.

Doplnenie z pohľadu roka 2015

RO OPBK vykonal koncom roka 2015 Internú analýzu dôvodov k návrhu 2. revízie Operačného programu Bratislavský kraj v súlade s Metodickým pokynom CKO č. 10 a v zmysle čl. 48.3 všeobecného nariadenia, vrátane všetkých realizačných ťažkostí a vplyvu na stratégiu operačného programu. Výsledky analýzy boli zaslané monitorovaciemu výboru pre operačný program a Komisii dňa **dd.12.2015**.

Niektoré čiastkové zmeny, ktoré sú predmetom 2. revízie OPBK, boli predbežne schválené na národnej úrovni na zasadnutiach monitorovacieho výboru dňa 25.6.2012, 7.9.2012, 13.12.2012, 21.11.2014, 27.1.2015, 13.3.2015 a 31.8.2015. Celkové modifikované znenie operačného programu spolu s vyššie uvedenou analýzou bolo Monitorovaciemu výboru pre OPBK predložené dňa **dd.12.2015**. Revízia OPBK bola Monitorovacím výborom schválená dňa **dd.12.2015** písomnou procedúrou.

2.2. Ex ante hodnotenie

Ex ante hodnotenie OPBK prebiehalo paralelne s procesom prípravy OPBK od mája roku 2006 do januára 2007. Hodnotenie bolo formálne rozdelené do troch samostatných fáz, ku koncu každej z nich bola vypracovaná priebežná správa zachytávajúca hodnotenie relevantných častí programu. V záverečnej správe sú uvedené hlavné zistenia a odporúčania z celého hodnotiaceho procesu (a miera ich akceptácie) zohľadňujúce obsah poslednej posudzovanej verzie programu predloženej vláde Slovenskej republiky na schválenie 6. decembra 2006.

Záverečná správa ex ante hodnotenia OPBK je prístupná na oficiálnej stránke MVRR SR (www.build.gov.sk) a obsahuje aj prehľad hlavných odporúčaní s mierou akceptácie a zapracovania.

2.2.1. Posúdenie socio-ekonomickej analýzy a relevantnosť stratégie k identifikovaným potrebám

Regionálnemu charakteru operačného programu bolo prispôbené zameranie analýzy, ktorá v posudzovanej verzii formálne pokrýva kľúčové sociálne a ekonomické oblasti, prvky životného prostredia a ich územný priemet v kraji. Spracovateľ akceptoval odporúčania hodnotiteľa a zvýšil kvalitu analytickej časti programu, aby poskytovala dostatočne plastický obraz o aktuálnej situácii v kraji a o hlavných vývojových trendoch, ktoré sú predpokladom stanovenia vhodnej stratégie i cieľov.

Na socio-ekonomickú analýzu nadväzuje stratégia OPBK pozostávajúca z globálneho cieľa a dvoch tematických priorít (prioritných osí) so špecifickými cieľmi. Stratégia programu je vhodne postavená na kombinácii tematickej, územnej a finančnej koncentrácie. V priebehu spracovania operačného programu sa zvyšovala jej kvalita a relevantnosť s ohľadom na potreby kraja pre jeho ďalší rozvoj ako centra nielen regionálneho, ale aj národohospodárskeho (medzinárodného) významu. Vzhľadom na postavenie kraja v národnom a medzinárodnom kontexte a prioritné témy cieľa RKZ sa ex-ante hodnotiteľ domnieva, že v rámci stratégie by mal byť kladený väčší dôraz na oblasti, ktoré sú rozhodujúce pre zabezpečenie konkurencieschopnosti regiónu z dlhodobejšieho hľadiska (tvorba, využívanie a zhodnocovanie nových poznatkov a technológií).

2.2.2. Zdôvodnenie a konzistencia stratégie

Stratégia operačného programu nadväzuje a v požadovanej miere reaguje na závery analytickej časti, pričom sa zameriava hlavne na odstraňovanie slabých stránok a nedostatkov. Je zrejmé, že identifikované priority tvoria dôležité problémové oblasti regiónu s nutnosťou intervencie. Strategická časť je len čiastočne postavená na využití a zhodnotení silných stránok regiónu a príležitostí, napriek tomu, že Bratislavský región sa profiluje ako metropolitný región. Z tohto pohľadu by bolo efektívnejšie a účinnejšie smerovať intervencie vo väčšej miere do posilnenia jeho globálnej konkurenčnej pozície v budúcnosti.

Stratégia vykazuje akceptovateľnú mieru vnútornej konzistencie. Napriek postupnému zníženiu okruhu podporovaných intervencií, podľa názoru ex-ante hodnotiteľa OPBK obsahuje stále relatívne vysoký počet rôznorodých intervencií navrhovaných v rámci dvoch prioritných osí. Vzhľadom na relatívne malý objem finančných prostriedkov je takýmto spôsobom čiastočne oslabený princíp tematickej a finančnej koncentrácie príspevkov zo štrukturálnych fondov. Na koncentráciu prostriedkov sa bude potrebné sústrediť v implementačnej fáze, inak existuje riziko rozptýlenia prostriedkov, ktoré v konečnom dôsledku neprinesú očakávaný kvalitatívny efekt (zlepšenie) vo vybraných oblastiach.

V stratégii boli identifikované prepojenia a väzby na intervencie smerujúce do regiónu z iných operačných programov.

2.2.3. Koherencia stratégie s relevantnými politikami, stratégiami a dokumentmi

OPBK je vo veľkej miere koherentný so strategickými politikami a dokumentmi na úrovni EÚ, národnej a regionálnej úrovni. V súvislosti so Strategickými usmerneniami Spoločenstva a prijatou legislatívou pre štrukturálne fondy bolo zameranie operačného programu posilnené v prospech presadzovania konkurencieschopnosti a tvorby pracovných miest v súlade s odporúčaniami ex ante hodnotiteľa.

Vzhľadom na špecifické postavenie Bratislavského kraja v národnom a regionálnom kontexte a financovanie intervencií cieľa RKZ z viacerých programov nie sú väzby OPBK na Národný strategický referenčný rámec až také výrazné. Ucelený obraz získame, až keď budeme brať do úvahy aj ďalšie aktivity, ktoré budú podporované v Bratislavskom kraji v rámci iných programov. Určenie koherencie OPBK s existujúcou Stratégiou rozvoja BSK má obmedzenú výpovednú hodnotu, z dôvodu prípravy nového strategického rozvojového dokumentu kraja (PHSR), ktorý v čase prípravy programu a realizácie hodnotenia nebol dokončený.

2.2.4. Očakávané výsledky a dopady

Vzhľadom na tematické zameranie prioritných osí je nutné konštatovať, že intervencie do prvej prioritnej osi prinesú rýchlejší, často však krátkodobejší efekt. Na druhej strane s navrhovanými aktivitami pre druhú prioritnú os sa spája vyššie riziko týkajúce sa najmä absorpčnej kapacity, ale výrazne môžu prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti kraja. Ex-ante hodnotiteľ zastáva názor, že existuje priestor na zvýšenie finančnej alokácie v prospech druhej prioritnej osi. Pre zabezpečenie čo najvyššej pridanej hodnoty intervencií a tvorby synergických efektov bude rozhodujúce prepojenie a koordinácia intervencií nielen v rámci OPBK, ale aj s ostatnými programami pokrývajúcimi aj cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (územie BSK).

Očakávané výsledky a stanovené cieľové hodnoty pre prioritnú os 1 Infraštruktúra sa javia ako reálne a dosiahnuteľné. Pri posudzovaní dopadov podpory IDS vo vzťahu k zvýšeniu podielu hromadnej dopravy na del'be prepravenej práce bude možno problematické identifikovať čistý efekt, ktorý možno jednoznačne pripísať implementácii OPBK. Vzhľadom na veľkosť a výkonnosť ekonomiky Bratislavského kraja a finančnú alokáciu pre prioritnú os 2 Vedomostná ekonomika v rámci OPBK budú mať intervencie len obmedzený priamy efekt na regionálnu ekonomiku. Definované cieľové hodnoty výstupov a výsledkov pre druhú prioritnú os by mohli byť vyššie (dôležité bude stanovenie minimálnej a maximálnej veľkosti projektu). Dôležitý bude výber a podpora vysokokvalitných projektov s pridanou hodnotou.

Na základe odporučaní ex ante hodnotenia bola na prioritnú os 2 alokovaná vyššia čiastka finančných prostriedkov, čo umožní podporiť viac aktivít v oblasti inovácií a informačno-komunikačných technológií (ďalej len „IKT“).

2.2.5. Posúdenie návrhu implementačného systému

Systém riadenia zodpovedal legislatívnym požiadavkám EÚ k štrukturálnym fondom a Kohéznemu fondu na roky 2007 – 2013 na definovanie zodpovedností a riadiacich procesov na operačnej úrovni a úrovni finančného riadenia. Všetky relevantné orgány, ktoré sú zapojené do systému riadenia, ich funkcie a úlohy, sú popísané a zadané. Postupné upúšťanie od centralizovaného prístupu k implementácii predpokladá zriadenie sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre prioritnú os 1 na úrovni regiónu NUTS 3 Bratislavský samosprávny kraj. Nastavenie systému riadenia a riadiacich procesov sa javí ako prehľadné a dostatočné.

Možno predpokladať, že navrhovaný implementačný systém rešpektujúci požiadavky uvedené v nariadeniach pre štrukturálne fondy a Kohézny fond bude schopný zabezpečiť efektívnu účinnú a správnu realizáciu plánovaných intervencií v súlade s požiadavkami EÚ a SR. Kľúčovým faktorom bude jeho vybudovanie a fungovanie priamo v praxi.

2.3. Strategické environmentálne hodnotenie

Na účely zabezpečenia ochrany životného prostredia a prispenia k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania strategického dokumentu so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja bol OPBK podrobený posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V rámci tohto procesu sa zisťovali a vyhodnocovali priame a nepriame vplyvy navrhutej stratégie.

Strategické environmentálne hodnotenie (ďalej len „SEA“) sa vykonávalo v rámci ex ante hodnotenia OPBK. Externým hodnotiteľom, ktorý bol vybraný na základe verejného

obstarávania v súlade so zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní, bola firma Consulting Associates, s. r. o.

Verejnosť mala možnosť vyjadriť sa k návrhu OPBK v lehote 15 dní od zverejnenia dokumentu na internete - Oznámenie o strategickom dokumente bolo zverejnené na web stránke www.enviro.gov.sk dňa 21. júla 2006.

V súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na ŽP bola externým hodnotiteľom vypracovaná „Správa o hodnotení strategického dokumentu“ (ďalej len „správa“), ktorá bola následne postúpená Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“). Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií uvedených v správe (v slovenskom jazyku) je súčasťou prílohy 5 A.

K Správe o hodnotení k strategického dokumentu OPBK sa mala možnosť verejnosť vyjadriť v termíne od 27. decembra 2006 do 19. januára 2007 na webovej stránke www.enviro.gov.sk. Verejné prerokovanie Správy o hodnotení strategického dokumentu OPBK podľa zákona č. 24/2006 Z.Z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa uskutočnilo 10. januára 2007.

MŽP SR určilo odborne spôsobilú osobu, IBECS – RNDr. Ingrid Belčákovú, ktorá v termíne do 7. februára 2007 vypracovala odborný posudok k správe. Na základe odborného posudku MŽP SR vypracovalo „Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu“, v ktorom odporučilo EK prijatie strategického dokumentu. Záverečné stanovisko MŽP SR (v slovenskom jazyku) je súčasťou prílohy 5 B.

Z výsledku procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie OPBK, oznámenia, stanovísk k oznámeniu, rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu, správy o hodnotení, verejného prerokovania a konzultácií vyplynulo, že nie je potrebné prepracovanie, dopracovanie ani úprava návrhu strategického dokumentu. Na základe odporúčania bude do OPBK zaradený monitoring environmentálnych indikátorov a budú realizované nasledovné opatrenia na zabezpečenie environmentálnej optimálnosti implementácie strategického dokumentu:

1. Zabezpečenie dôslednej realizácie posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých projektov podľa zákona tak, aby bola zabezpečená optimalizácia zvolených riešení a ich lokalizácie, výberu environmentálnych technológií, časovej a vecnej následnosti jednotlivých realizačných krokov, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov realizovaných projektov.
2. Dôsledné sledovanie aspektu trvalej udržateľnosti podporovanej aktivity a vyváženosť krátkodobých a dlhodobých vplyvov pri výbere projektov a v priebehu ich realizácie.
3. Sledovanie vyváženosti lokálnych, regionálnych a národných vplyvov pri výbere projektov.
4. Zabezpečenie transparentnosti vrátane prístupu k informáciám v celom procese vyhlasovania výziev, výberu a pridelovania prostriedkov ako aj monitoringu a hodnotenia projektov jednotlivých prioritných osí a programu za rešpektovania ochrany hospodárskej súťaže.
5. Zapracovanie environmentálnych kritérií do celkového systému hodnotenia a výberu projektov.
6. Zapracovanie kritérií respektujúcich chránené územia a druhy podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov do celkového systému hodnotenia a výberu projektov.
7. Vykonávanie systému environmentálneho hodnotenia projektov s monitoringom vplyvov implementácie OPBK.

8. Zabezpečenie dostatočnej informovanosti žiadateľov o environmentálnej problematike a o možných väzbách predkladaných projektov na životné prostredie.
9. Zefektívnenie a zjednodušenie administrácie prípravy a realizácie projektov tak, aby boli prístupné širšiemu okruhu adresátov pomoci bez zvláštnych požiadaviek na ich finančné, technické a personálne kapacity za súčasného zabezpečenia objektivnosti výberu a dôslednosti kontroly.

Vzhľadom na zmeny v oblasti ochrany životného prostredia, ktoré boli v OPBK uskutočnené po zapracovaní pripomienok EK, RO OPBK požiadal MŽP SR listom č. 4530/138665-42 zo dňa 1.10.2007 o stanovisko k aktuálnej verzii OPBK. V tejto žiadosti RO OPBK vysvetlil, aké konkrétne zmeny v oblasti ochrany životného prostredia nastali v dokumente oproti verzii, ku ktorej bolo vypracované „Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu“. Dňa 23.10.2007 bolo RO OPBK doručené stanovisko MŽP SR (príloha 5C).

Dokumentácia k SEA OPBK (správa, rozsah hodnotenia, oznámenie o verejnom prorokovaní správy, záverečné stanovisko MŽP SR) je prístupná na oficiálnej stránke Riadiaceho orgánu pre OPBK (www.opbk.sk).

Doplnenie z pohľadu roka 2010

V súvislosti s revíziou OPBK v roku 2010 bolo vykonané posúdenie vplyvov na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

RO OPBK doručil dňa 8.10.2010 Krajskému úradu životného prostredia v Bratislave oznámenie o strategickom dokumente „Revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 – 2013“ podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Oznámenie o strategickom dokumente bolo v plnom znení prístupné dňa 11.10.2010 na internetovej stránke www.enviroportal.sk. Oznámenie bolo zverejnené na úradnej tabuli MPŽPRR SR a taktiež uverejnené dňa 13.10.2010 v denníku SME s celoštátnym dosahom.

Krajský úrad životného prostredia v Bratislave v rámci zisťovacieho konania posúdil Strategický dokument „Revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 - 2013“ z hľadiska povahy i rozsahu navrhovaných zmien koncepcie, z hľadiska významu očakávaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, ako aj úrovne spracovania strategického dokumentu. Prihliadal pritom na stanoviská doručené k strategickému dokumentu od zainteresovaných subjektov. Na základe obdržaných stanovísk bolo možné konštatovať, že nie sú dôvody pre ďalšie posudzovanie strategického dokumentu.

Krajský úrad životného prostredia v Bratislave dňa 29.10.2010 rozhodol, že strategický dokument „Revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 – 2013“ sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Doplnenie z pohľadu roka 2015

V súvislosti s revíziou OPBK v roku 2015 bolo vykonané posúdenie vplyvov na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

RO OPBK doručil dňa **dd.mm.2015** Krajskému úradu životného prostredia v Bratislave oznámenie o strategickom dokumente „Revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 –

2013“ podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Oznámenie o strategickom dokumente bolo v plnom znení prístupné dňa **dd.mm.2015** na internetovej stránke www.enviroportal.sk. Oznámenie bolo zverejnené na úradnej tabuli MPŽPRR SR a taktiež uverejnené dňa **dd.mm.2015** v denníku Pravda s celoštátnym dosahom.

Krajský úrad životného prostredia v Bratislave v rámci zisťovacieho konania posúdil Strategický dokument „Revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 - 2013“ z hľadiska povahy i rozsahu navrhovaných zmien koncepcie, z hľadiska významu očakávaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, ako aj úrovne spracovania strategického dokumentu. Prihliadal pritom na stanoviská doručené k strategickému dokumentu od zainteresovaných subjektov. Na základe obdržaných stanovísk bolo možné konštatovať, že nie sú dôvody pre ďalšie posudzovanie strategického dokumentu.

Krajský úrad životného prostredia v Bratislave dňa **dd.mm.2015** rozhodol, že strategický dokument „2. revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 – 2013“ sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. SOCIO – EKONOMICKÁ ANALÝZA BRATISLAVSKÉHO KRAJA

3.1. Základná charakteristika regiónu

Bratislavský kraj je s rozlohou 2052 km² najmenším krajom SR (4,19% SR). Počet obyvateľov 601 132 predstavuje 11,16 % obyvateľstva SR (ŠÚ SR, údaje k 31.12. 2004). Kraj leží v juhozápadnej časti SR, kde vytvára spoločnú hranicu s Rakúskou a Maďarskou republikou. Na severe, východe a juhovýchode hraničí s Trnavským krajom. Hustota obyvateľstva dosahuje 293 obyv. / km² (max. okres Bratislava I 4464 obyv. / km², min. okres Malacky 69 obyv. / km²), čím takmer trojnásobne prevyšuje priemer Slovenskej republiky. Kraj je charakteristický vysokým stupňom urbanizácie vysoko prevyšujúcim priemer SR, ktorý je však priestorovo silne diferencovaný.

Územie kraja je v západnej časti tvorené Záhorskou nížinou, z juhozápadu na severovýchod sa rozkladá pohorie Malých Karpát, východnú a juhovýchodnú časť zaberá Podunajská nížina. Klimaticky patrí kraj do mierne teplej oblasti, pričom v južnej časti sa kontaktuje s teplou oblasťou. Priemerné ročné teploty sa pohybujú najviac v intervale 8°C - 11°C. Vodná sieť patrí do povodia Dunaja, druhej najväčšej európskej rieky pretekajúcej cez územie kraja v dĺžke asi 37 km, ktorá tvorí časť prirodzenej hranice s Rakúskom a Maďarskom. V kraji sa nachádzajú 3 chránené krajinné oblasti Malé Karpaty, Záhorie a Dunajské Luhy, 9 národných prírodných rezervácií, 21 prírodných rezervácií, 19 chránených areálov, 6 prírodných pamiatok a 1 národná prírodná pamiatka.

V zdrojoch nerastných surovín nadregionálny význam majú v Záhorskej nížine ložiská ropy a zemného plynu v okrese Malacky. Nížiny sú zdrojom surovín pre stavebníctvo. Objemovo najrozsiahlejšie sú ložiská štrkopieskov, ktoré sa ťažia v okresoch Senec a Malacky. V okresoch Bratislava IV (Devínska Nová Ves), Senec a Pezinok sú zásoby tehliarskych ílov. Pohorie Malých Karpát bolo a je zdrojom kvalitného dreva využívaného na palivové a rôzne priemyselné účely a sú tu ložiská viacerých nerastných surovín (zlato, mangán z ílovitých bridlíc, pyritová a antimónová ruda, vápence a dolomity, stavebný kameň).

Bratislavský kraj je zároveň regiónom NUTS 2 aj NUTS 3. Je jediným územím v SR, ktoré spadá pod cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Zvyšné územie SR (NUTS 2: Západné Slovensko, Stredné Slovensko a Východné Slovensko; resp. NUTS 3: Banskobystrický, Košický, Nitriansky, Prešovský, Trenčiansky, Trnavský a Žilinský kraj) spadá pod cieľ Konvergencia.

Sídlom kraja je hlavné mesto SR Bratislava (425 155 obyv., 367,6 km², ŠÚ SR 2005), ktoré predstavuje polyfunkčné centrum regionálneho a celonárodného (čiastočne medzinárodného) významu Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa Bratislavský kraj člení na 8 okresov: Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec. Okresy Bratislava I až Bratislava V tvoria územie hl. mesta SR Bratislavy. Najmenším okresom s plochou 9,6 km² nielen v rámci kraja, ale i celej SR je okres Bratislava I, ktorý zaberá len 0,5 % z celkovej rozlohy kraja, najväčším je okres Malacky, na ktorý pripadá 46,3 %.

Mapa 1 Oprávnené územie OPBK v rámci SR v programovom období 2007-2013

Zdroj: Aurex, 2007

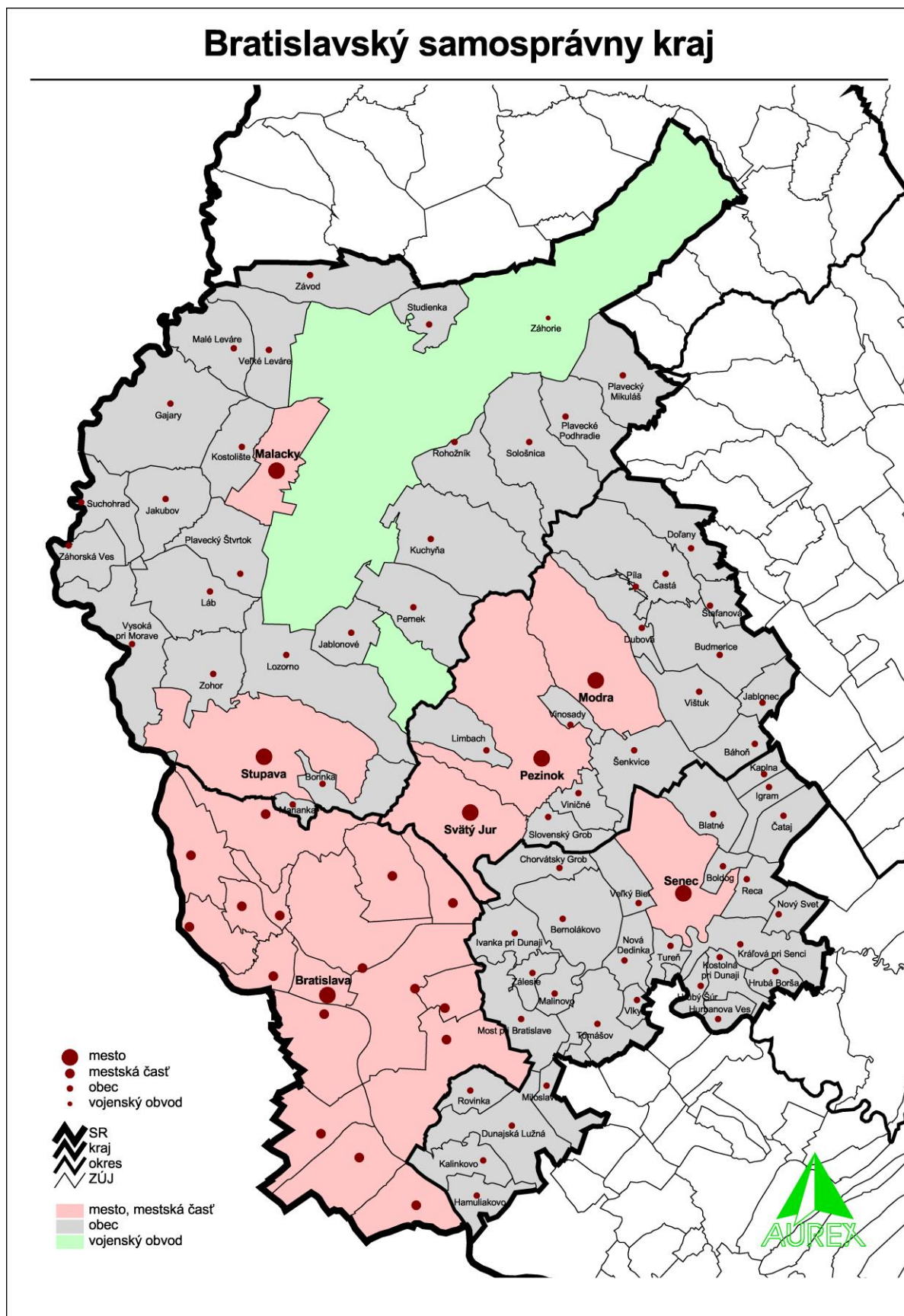
Tabuľka 1: Základné informácie o území Bratislavskom samosprávnom kraji v rámci SR (k 31. 12. 2004)

Regióny SR NUTS 3	Rozloha (km ²)	Obyvateľstvo k 31.12. 2004	Hustota obyv. na km ²	Počet obcí		Stupeň urbanizácie v % ⁸
				spolu ⁹	Z toho mestá	
Bratislavský kraj	2 052	601 132	292,9	73	7	83,36
Trnavský kraj	4 147	553 198	133,4	251	16	49,57
Trenčiansky kraj	4 502	601 392	133,6	276	18	57,36
Nitriansky kraj	6 344	709 350	111,8	354	15	47,47
Žilinský kraj	6 801	694 129	102,1	315	18	50,84
Banskobystrický kraj	9 455	658 368	69,6	516	24	53,97
Prešovský kraj	8 981	796 745	88,7	666	23	49,25
Košický kraj	6 752	770 508	114,1	440	17	56,27
Slovenská republika	49 034	5 384 822	109,8	2 891	138	55,55

Zdroj: ŠÚ SR, 2005

⁸ Podiel obyvateľov bývajúcich v mestách na celkovom počte obyvateľov za rok 2003.⁹ Vrátane 4 vojenských obvodov.

Mapa 2 Bratislavský samosprávny kraj

Zdroj: AUREX

Priaznivá poloha regiónu v centrálnej časti strednej Európy predstavuje významný rozvojový potenciál. Región je súčasťou dynamicky sa rozvíjajúceho tzv. „zlatého trojuholníka“ Viedeň – Bratislava – Győr/Budapešť. Relatívna blízkosť európskych veľkomiest - Viedne (cca 45 km) a Budapešti (cca 200 km) a administratívneho centra dynamicky sa rozvíjajúceho Juhomoravského kraja - Brna (cca 120 km) vytvára možnosti pre zintenzívnenie vzájomnej bilaterálnej a medzinárodnej spolupráce.

Z pohľadu širších medzinárodných vzťahov má pre progresívny rozvoj regiónu význam poloha na západo-východnej rozvojovej osi celoeurópskeho významu, vedúcej pozdĺž Dunaja (Stuttgart-Ulm-Mníchov-Salzburg-Linz-Viedeň-Bratislava-Budapešť-Belehrad) a na multimodálnom dopravnom systéme Európy. Tento predurčuje tranzitívnosť územia v západo-východnom aj severo-južnom smere. Významná je poloha centra regiónu na medzinárodnej vodnej ceste Dunaj - Mohan - Rýn, s prepojením Severného a Čierneho mora.

Zhrnutie:

Vysoký stupeň urbanizácie kraja, priestorovo diferencovaný,

Bratislava ako spoločenské, hospodárske a administratívne centrum regionálneho, nadregionálneho a medzinárodného významu,

Vysoký rozvojový potenciál vzhľadom na výhodnú geografickú polohu - regiónom prechádzajú rozvojové osi národného i medzinárodného významu.

3.1.1. Sídlná štruktúra

Sídlny systém Slovenskej republiky je tvorený sieťou ťažísk osídlenia, rozvojových osí (inovačných a kohéznych pólov rastu), sídelných centier a ostatných mestských a vidieckych sídiel. V zmysle polycentrického variantu, definovaného v KURS 2001. sú sídelné centrá obce, ktoré zabezpečujú sídelnými a najmä obslužnými funkciami aj obyvateľstvo žijúce v ich zázemí. Sídlnú štruktúru Bratislavského kraja tvorí 73 sídiel, z ktorých je 7 miest: Bratislava, Malacky, Stupava, Svätý Jur, Pezinok, Modra, Senec. Vyhodnotením špecifických faktorov charakterizuje „KURS 2001“ z celoslovenského hľadiska centrá ležiace na území Bratislavského kraja nasledovne:

- Mesto Bratislava ako celoštátne a medzinárodné centrum;
- Mestá Malacky, Pezinok a Senec ako centrá subregionálneho významu s možnosťou plnenia regionálnych funkcií;
- Mestá Stupava a Modra ako centrá subregionálneho významu.

Spoločnou charakteristikou všetkých krajov je, že v každom sa nachádzajú stredne veľké mestá rovnomerne rozložené po ich území. Tieto mestá majú relatívne dobre založenú infraštruktúru, ktorá je vhodným východiskom ich ďalšieho rozvoja. Tieto mestá sa tak môžu rozvíjať ako základné rozvojové centrá regionálneho významu a pôsobiť v krajoch ako centrá zabezpečujúce všetky vyššie sociálne a obslužné aktivity, a to nielen pre vlastné obyvateľstvo, ale aj pre obyvateľstvo ich spádového územia. Tieto centrá sa chápu v kontexte NSRR ako inovačné póly rastu. Centrá spolu s ich okolitými obcami, s ktorými majú intenzívne vzťahy, tvoria v zmysle KURS 2001 ťažiská osídlenia, kde najvýznamnejšie z nich sa v rámci NSRR chápu ako zázemia inovačných pólov rastu, ktorých hlavnou úlohou je vyrovnávať medziregionálne disparity. Ide v zásade o krajské a okresné mestá a ich urbanizované okolie. Okrem inovačných pólov rastu existuje sústava menších miest a väčších obcí, ktoré

ako centrá miestneho významu sprostredkujú pre svoje najbližšie okolie infraštruktúru miestneho významu. Tieto centrá sa v kontexte NSRR chápu ako kohézne póly rastu¹⁰, ktorých hlavnou úlohou je vyrovnávať vnútroregionálne disparity a zabezpečovať dostupnosť základnej občianskej infraštruktúry rovnomerne pre všetkých obyvateľov v území. Približne 50,7% obcí ležiacich v území cieľa RKZ je inovačným, alebo kohéznym pólom žije v nich približne 95,1% obyvateľov územia cieľa RKZ.

Z hľadiska ťažísk osídlenia definuje „KÚRS 2001“ územie Bratislavského kraja ako súčasť bratislavsko-trnavského ťažiska osídlenia najvyššieho – celoštátneho významu. Tieto ťažiská osídlenia plnia funkciu sídelných priestorových ťažísk, v ktorých sú sústredené aktivity s celoštátnou pôsobnosťou a vyznačujú sa vysokou hustotou obyvateľstva a ostatných aktivít s intenzívnymi vzájomnými sídelnými väzbami medzi jednotlivými centrami a ostatnými príslušnými obcami. Okrem iného sú ťažiská osídlenia najvyššieho celoštátneho významu charakteristické aj svojou hraničnou polohou voči susediacim štátom. Ťažisko osídlenia Bratislava vytvára priestorovo pomerne rozsiahlu aglomeráciu so silnými väzbami. Priestorom programového územia sú súčasne vedené sídelné rozvojové osi¹¹. Územie je súčasťou rozvojových osí prvého stupňa – považskej (Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina) a záhorskej (Bratislava – Malacky – Kúty – hranica ČR), smerom na Podunajskú nížinu žitno-ostrovej rozvojovej osi druhého stupňa (Bratislava – Dunajská Streda). Severovýchodnou časťou územia „prechádza“ malokarpatská rozvojová os tretieho stupňa (Modra, ďalej smerom na Nové Mesto nad Váhom).

Najvýznamnejším sídlom Bratislavského kraja, je hlavné mesto Bratislava s počtom obyvateľov 425 155. Druhým najväčším sídlom je Pezinok s počtom obyvateľov 21 334. Ostatné mestá sa radia do veľkostnej kategórie od 10 do 20 tis. (okresné mestá Senec, Malacky), resp. majú menej ako 10 tis. obyvateľov (Modra, Stupava, Svätý Jur). Poskytujú potrebné obslužné a sociálne služby, pre obyvateľstvo spádového územia a majú perspektívu ďalej sa rozvíjať ako regionálne centrá. V rámci bratislavskej aglomerácie, t. j. na území celého BSK dochádza k zosilňovaniu suburbanizačného procesu. Pôvodne vidiecke sídla, v dôsledku migrácie hlavne obyvateľov Bratislavy, ako aj v dôsledku zmeny spôsobu života pôvodného obyvateľstva menia svoj charakter. Z pôvodne poľnohospodársky orientovaných sídiel sa transformujú na obytné zóny obyvateľov pracujúcich v centre regiónu, s rastúcou intenzitou dennej dochádzky do práce, škôl a služieb v Bratislave, resp. v novovznikajúcich centrách vyrastajúcich na vstupoch do Bratislavy.

Zhrnutie:

Územie Bratislavského kraja predstavuje ťažisko osídlenia najvyššieho – celoštátneho významu Existujúce silné väzby medzi centrom (Bratislavou) a jej zázemím
Viac ako 95% obyvateľov žijúcich v inovačných a kohéznych póloch rastu.

¹⁰ Zoznam inovačných a kohéznych pólov rastu pre NSRR na roky 2007 – 2013 bol vydaný rozhodnutím ministra č. 3/2007 zo 6. júna 2007 (<http://www.buuld.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=1&lang=sk&cat=142>).

¹¹ Rozvojové osi sídelného systému predstavujú vzájomné prepojenie všetkých ťažísk osídlenia medzinárodného a celoštátneho významu, čím vytvárajú základný skelet celého sídelného systému. Tvoria predpoklad sídelných väzieb na stredoeurópsky, resp. celoeurópsky sídelný systém. (KÚRS 2001).

3.2. Charakteristika hospodárskej úrovne regiónu a stavu ľudských zdrojov

3.2.1. Hospodárska úroveň

Bratislavský kraj je dlhodobou najvýkonnejším regiónom Slovenskej republiky keď sa podieľa na tvorbe hrubého domáceho produktu SR približne 25%. V roku 2003 HDP v prepočte na obyvateľa v parite kúpnej sily predstavoval 223% priemeru SR. Súčasne Bratislavský región prekračuje priemer Európskej únie s 25 členskými štátmi (119,7% za rok 2003). V posledných rokoch sa prejavuje trend zvyšovania rozdielov HDP na 1 obyvateľa Bratislavského kraja v porovnaní s HDP na 1 obyvateľa v SR. Zároveň môžeme tiež konštatovať nárast HDP na 1 obyvateľa v PKS z hodnoty 96,6 % (EÚ 25 = 100 %) v roku 2000 na 119,7 % v roku 2003.

Nadpriemerná úroveň HDP úzko súvisí s reštrukturalizáciou regionálneho hospodárstva, lokalizáciou aktivít s vyššou pridanou hodnotou, koncentráciou subjektov súkromného sektora a centrálnych orgánov verejného sektora. Pozitívne sú i ďalšie ukazovatele výkonnosti regionálnej ekonomiky.

V roku 2003 v Bratislavskom kraji tvorba hrubého fixného kapitálu predstavovala 68 048 mil. Sk b. c. (22,47% SR) a objem pridanej hodnoty bol 274 691 mil. Sk b. c. (25,08% SR; ŠÚ SR 2003).

Tabuľka 2 Charakteristika územia SR – základné makroekonomické a sídelno-územné ukazovatele

Región	HDP/ obyv. v Sk	Index kraj/ priemer SR	HDP r. 2003 na obyvateľa v PKS v EUR	
	v stálych cenách r. 2004		EÚ 15=100	EÚ 25=100
NUTS 2 Bratislava	573 976	228	109,4	119,7
SR spolu	251 184	100	47,7	52,2

Zdroj: Štatistická ročenka SR 2006

Tabuľka 3 Tvorba hrubého fixného kapitálu a regionálna hrubá pridaná hodnota (mil. Sk, v bežných cenách)

Kraj SR	Hrubý fixný kapitál					Hrubá pridaná hodnota				
	Rok					Rok				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Bratislavský kraj	59 944	59 801	74 533	68 048	79 393	207 500	226 090	251 467	274 691	307 878
Slovenská republika	242 277	291 027	303 481	302 782	327 087	836 828	921 684	998 743	1 095 183	1 210 674

Zdroj: ŠÚ SR 2002-2005

Bratislavský kraj je najsilnejším regiónom SR v úrovni produktivity práce (ďalej len „PP“). Na druhej strane úroveň produktivity práce dosahuje len asi 72% priemeru EÚ (25), čo dokazuje výrazné zaostávanie v konkurenčnej schopnosti ekonomiky ako dôsledku nízkej technickej a technologickej úrovne, vnútorných rezerv spočívajúcich v organizačných štruktúrach, organizácii práce, atď. S rastom podielu firiem vo vlastníctve zahraničných a zmiešaných foriem vlastníctva a s uplatňovaním efektívnych metód práce, dochádza k zlepšovaniu tohto stavu.

V hospodárstve Bratislavského kraja majú dominantné postavenie služby. V roku 2004 sa služby na hrubej pridanej hodnote podieľali 64,1%.

V roku 2004 objem tržieb z priemyselnej výroby dosiahol 603 352 mil. Sk b. c., čo je 41% v rámci SR. Priemyselné subjekty sú koncentrované najmä na území Bratislavy a v regióne Záhoria. V odvetvovej štruktúre priemyselnej základne prevláda kovospracujúci (najmä

automobilový), chemický, elektrotechnický a potravinársky priemysel. V mimo bratislavských okresoch sú priemyselné aktivity predovšetkým založené na využívaní miestnych zdrojov (výroba stavebných materiálov, spracovanie zeleniny, ovocia, najmä hrozna a dreva). Po prechodnom útlme stavebnej činnosti prichádza k jeho postupnému oživeniu. V roku 2004 objem stavebnej produkcie Bratislavského kraja (19 336 mil. Sk b. c.) tvoril 38,1% z celoslovenskej produkcie.

Výkonnosť ekonomiky Bratislavského kraja pozitívne ovplyvňujú aj priame zahraničné investície. Z celkového objemu priamych zahraničných investícií (ďalej len „PZI“) smerujúcich na Slovensko bolo umiestnených až 67,1% v Bratislavskom kraji. V posledných rokoch je možné sledovať zmenu v odvetvovej štruktúre PZI. Kým do roku 2003 investície smerovali najmä do odvetví bankovníctva a poisťovníctva, v posledných rokoch prispievajú najmä k rozvoju výrobných odvetví (automobilový priemysel, rozvodné energetické siete a i.) a sektoru služieb.

Rozmiestnenie produkčných aktivít na území Bratislavského kraja ovplyvňuje suburbanizačný proces. Radikálnou transformáciou poľnohospodárstva a priemyslu došlo k masívnemu rozvoju služieb trhového charakteru. Tieto sa koncentrujú v nových lokalitách pri dopravných vstupoch do centier osídlenia. Najvýraznejší je tento proces v Bratislave, kde došlo k výstavbe, resp. prestavbe celých areálov jednak na vstupe do mesta záberom kvalitnej poľnohospodárskej pôdy, resp. postupnou prestavbou transformujúcich sa výrobných zón, na centrá výroby a služieb.

Zhrnutie:

Vysoká ekonomická výkonnosť regiónu prevyšujúca priemer EÚ, porovnateľná s vyspelými regiónmi EÚ,

Nižšia úroveň produktivity práce ako jeden z ukazovateľov konkurencieschopnosti,

Dominantné postavenie sektoru služieb v regionálnom hospodárstve,

Cieľový región pre priame zahraničné investície podporujúce zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónu.

3.2.2. Ľudské zdroje

A. Demografický vývoj

Demografické pomery, intenzitu a smerovanie prirodzeného i migračného pohybu obyvateľstva Bratislavského kraja rozhodujúcou mierou ovplyvňuje hlavné mesto SR Bratislava, ktorého podiel predstavuje asi 70,5 % z počtu obyvateľov kraja. V prirodzenom pohybe obyvateľstva sa dlhodobejšie prejavujú tendencie v podobe znižovania pôrodnosti v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím, čo sa premieta v redukcii prirodzeného prírastku a v posledných 10 rokoch aj v prirodzenom úbytku. V migračnom pohybe (oproti predchádzajúcim desaťročiam) po roku 1990 dochádza k jeho značnému spomaleniu v súvislosti s oslabením imigračnej atraktivity hl. m. SR Bratislavy. Vo vekovej štruktúre sa znižuje podiel počtu detí do 14 rokov a vzrastá počet obyvateľov v poproduktívnom veku.

Po prechodnom období znižovania počtu obyvateľov, v dôsledku prirodzeného úbytku obyvateľstva, možno v súčasnosti pozorovať mierny medziročný rast počtu obyvateľov. Intenzita demografických procesov, výsledkom ktorých je celkový prírastok obyvateľstva (2,3 na 1000 obyv.) je v rámci Bratislavského kraja priestorovo diferencovaná. V Bratislave sa prejavuje stagnácia až pokles obyvateľstva. V demografickom vývoji sledovanom podľa mestských častí došlo od roku 1990 ku stagnácii až poklesu obyvateľstva v 9 mestských častiach: Staré Mesto, Nové Mesto, Podunajské Biskupice, Ružinov, Vajnory, Devín, Lamač, Jarovce, Rusovce.

Relatívne výraznejší prírastok obyvateľov bol zaznamenaný v mestskej časti Karlova Ves a Devínska Nová Ves, ktorý vznikol v dôsledku ukončenia sústredenej bytovej výstavby. V období rokov 2000-2004 bol vo všetkých bratislavských okresoch zaznamenaný celkový úbytok obyvateľstva. Najviac v okresoch Bratislava V (-8915 obyv.) a Bratislava IV. (-5377 obyv.). Výrazný prirodzený úbytok obyvateľstva, odrážajúci vekovú štruktúru a zvýšenú mortalitu obyvateľstva, je aj v okrese Bratislava I (-5,1 na 100 obyv.), čo spolu s mechanickým úbytkom (-6,8 na 1000 obyv.) vedie k výraznému celkovému úbytku obyvateľstva (-11,8 na 1000 obyv.). Prirodzený úbytok obyvateľstva je aj okresoch Bratislava III. (-3,4 na 1000 obyv.) a Bratislava II. (-2,3 na 1000 obyv.). V roku 2006 sa v Bratislave narodilo 4141 detí, o 129 detí viac ako v roku 2005. Najviac detí 1039 sa narodilo v mestskej časti Petržalka a najmenej v mestských častiach Čunovo (11) a Jarovce (14). Rozhodujúci podiel na zvýšení počtu obyvateľov mal migračný pohyb obyvateľstva. Z jednotlivých mestských častí mala najvyšší migračný prírastok mestská časť Ružinov, kde sa prisťahovalo 783 osôb a najvyšší migračný úbytok bol v mestskej časti Petržalka, z ktorej sa vystaňovalo 1063 osôb. Na základe prirodzeného a migračného prírastku, resp. úbytku sa zvýšil počet obyvateľov Bratislavy oproti roku 2005 o 632. Na území Bratislavy sú veľké sídelné útvary (mestské časti), kde obyvatelia žijú vo viacpodlažných bytových domoch. Najväčšia z týchto mestských častí je Petržalka s počtom obyvateľov 114 153 a najmenšou časťou je Čunovo s počtom obyvateľov 933.

Aktuálne údaje týkajúce sa počtu obyvateľstva mestských častí Bratislavy za rok 2006 sú nasledovné.

Mestská časť	Obyvateľstvo
Bratislava I.	41 581
Bratislava – Staré Mesto	41 581
Bratislava II.	109 648
Podunajské Biskupice	20 248
Ružinov	70 202
Vrakuňa	19 198
Bratislava III.	61 823
Nové Mesto	36 915
Rača	20 444
Vajnory	4 464
Bratislava IV.	94 417
Devín	1 034
Devínska Nová Ves	15 784
Dúbravka	34 636
Karlova Ves	33 772
Lamač	6 528
Záhorská Bystrica	2 663
Bratislava V	118 622
Čunovo	933
Jarovce	1 249
Petržalka	114 153
Rusovce	2 287
Bratislava	426 091

Zdroj: Štatistický úrad a Hlavné mesto Bratislava

Pozitívny demografický vývoj bol zaznamenaný v okresoch zázemia Bratislavy. Kladné migračné saldo (Senec 17,3, Malacky 5,3, Pezinok 6,6 na 1000 obyv., Bratislavský kraj 2,6 na 1000 obyv.) je dôsledkom suburbanizačných procesov posledného decénia. Uvedený trend sa

pozitívne prejavuje aj na celkovom prírastku obyvateľstva okresov zázemia Bratislavy (Senec 18,1, Pezinok 6,3, Malacky 5,9 na 1000 obyv.).

Aktuálne údaje týkajúce sa počtu obyvateľstva ostatných miest Bratislavského kraja za rok 2006 sú uvedené nižšie.

Mesto	Obyvateľstvo
Malacky	17 785
Stupava	8 593
Pezinok	21 405
Modra	8 715
Svätý Jur	4 929
Senec	15 542

Zdroj: Štatistický úrad SR

Odlíšne demografické správanie má mestské a vidiecke obyvateľstvo. Vývoj a priestorové rozloženie obyvateľstva a bilancia zdrojov pracovných síl bude v najbližšom období v menšej miere ovplyvňovaná medziregionálnymi migráciami, smerujúcimi do centra regiónu – Bratislavy. Omnoho väčší význam budú mať dekoncentračné (suburbanizačné) procesy. Tento trend sa prejaví nielen zmenou početnosti populácie, ale aj transformáciou štruktúry (veková, vzdelanostná, sociálna, profesijná) obyvateľstva v tzv. „cieľových“ sídlach zázemia Bratislavy. Zároveň možno očakávať, že vzrastú nároky na zabezpečenie bezpečnej a časovo prijateľnej dostupnosti do Bratislavy, kam smerujú intenzívne toky dennej dochádzky za prácou a do škôl.

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva je relatívne priaznivá (13,5% obyvateľov v predproduktívnom, 66,1% v produktívnom a 20,4% poproduktívnom veku) s výrazným podielom vyšších vekových skupín v produktívnom veku, na úrovni okresov priestorovo diferencovaná. Priemerný vek obyvateľov Bratislavského kraja je 39,1 rokov.

Index starnutia obyvateľstva¹² (151,6%) výrazne prekračuje celoslovenský priemer (SR 111,24% v roku 2004). Mestské obyvateľstvo je vo všeobecnosti v porovnaní s vidiekom staršie, čo dokazuje fakt, že v niektorých okresoch Bratislavy index dosahuje viac ako dvojnásobok národného priemeru. (Index starnutia obyvateľstva je v okresoch Bratislava I (262,9%), Bratislava III. (221,7%), Bratislava II. (196,2%)).

Na druhej strane index ekonomickej zaťaženia (vzájomný pomer ekonomicky aktívneho a neaktívneho obyvateľstva) je priaznivý. V priestorovej štruktúre sa prejavuje značnými rozdielmi v neprospech bratislavských okresov s vysokým podielom „neproduktívnej“ zložky obyvateľstva. Najnižšia hodnota ukazovateľa je v okrese Bratislava V (28,1%). Index zaťaženia obyvateľstva v mimo bratislavských okresoch svedčí o pozitívnom demografickom vývoji a vyrovnanej vekovej štruktúre obyvateľstva.

Prognóza vývoja obyvateľstva do roku 2025

Štatistický úrad SR v spolupráci s Výskumným demografickým centrom pri INFOSTAT vypracoval v roku 2002 prognózy vývoja obyvateľstva SR s časovým horizontom do roku 2025.

Nové prognózy vývoja obyvateľstva za SR sú spracované v troch variantoch (nízky, stredný, vysoký) líšiacich sa scenárom očakávaného vývoja reprodukčných ukazovateľov a migrácie.

¹² Index starnutia obyvateľstva – počet osôb v poproduktívnom veku na 100 osôb vo veku 0 až 14 rokov

Kombináciou parametrov jednotlivých procesov (plodnosť, úmrtnosť a migrácia) sa získali scenáre predpokladaného vývoja obyvateľstva vo všetkých troch variantoch.

Podľa najpravdepodobnejšieho stredného variantu, by v roku 2025 na území Bratislavského kraja malo žiť 592 471 obyvateľov, čo predstavuje minimálne zníženie počtu v porovnaní s rokom 2004. Naďalej bude pokračovať trend prirodzeného (-5,8 na 1000 obyvateľov) a celkového (-2,2 na 1000 obyv.) úbytku obyvateľstva. Vývoj populácie zázemí Bratislavy budú ešte intenzívnejšie ako doteraz ovplyvňovať sprievodné javy suburbanizačných procesov. Prognóza predpokladá stabilizovaný až mierne regresívny vývoj (najmä okresy Bratislava I, II a III) populácie, s výrazným poklesom podielu detskej zložky obyvateľstva a rastom podielu obyvateľstva produktívneho a poproduktívneho veku. Obyvateľstvo Bratislavského kraja bude starnúť a v roku 2025 by mal priemerný vek obyvateľa dosiahnuť 46,5 rokov.

Trendy demografických procesov budú mať nepriaznivý vplyv na štruktúru disponibilných zdrojov pracovných síl z vlastného územia, vzrastú nároky na dochádzku pracovných síl nielen z okolitých, ale aj zo vzdialenejších regiónov krajiny. Demografický vývoj si bude vyžadovať zvýšené nároky na zabezpečenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre obyvateľstvo poproduktívneho veku.

Problém koncentrácie mladšej generácie vo vonkajších priestoroch ťažiska osídlenia zároveň vyvolá lokálne disparity v netrhovej vybavenosti pôvodne vidieckych sídiel.

Zhrnutie:

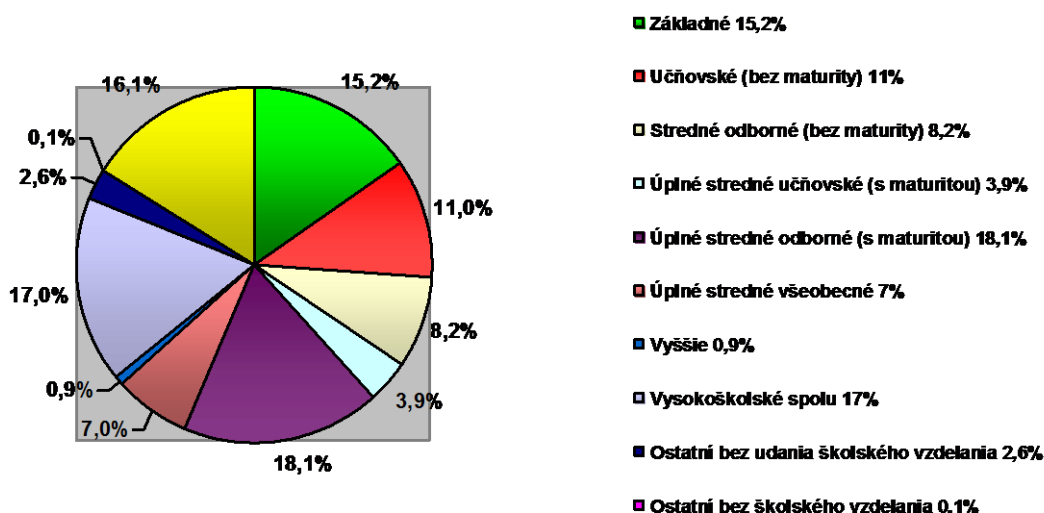
Priestorovo výrazne diferencovaný populačný vývoj, s úbytkom v Bratislavských a s prírastkom obyvateľstva v mimo bratislavských okresoch,

Dlhodobý trend celkového starnutia obyvateľstva, ktorý sa prejaví na nepriaznivej vekovej štruktúre disponibilných pracovných síl.

B. Vzdelávanie a odborná príprava

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva Bratislavského kraja je priaznivá, keď 17% obyvateľstva má vysokoškolské, 29% úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou a 8,2% stredoškolské vzdelanie bez maturity (Stratégia rozvoja BSK, 2003). Štruktúra obyvateľstva podľa stupňa dosiahnutého vzdelania je odrazom koncentrácie vzdelávacích a vedeckovýskumných inštitúcií s celoštátnou pôsobnosťou. Je nevyhnutnou podmienkou lokalizácie sofistikovaných odvetví, vstupu zahraničného kapitálu a formovania ekonomiky založenej na informáciách a vedomostiach.

Graf 1 Štruktúra obyvateľstva podľa stupňa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja, 2003

Formálne vzdelávanie v Bratislavskom kraji dosahuje relatívne vysokú úroveň. Kľúčovou úlohou je dôslednejšie prispôsobenie ponuky vzdelávania aktuálnym a budúcim potrebám trhu práce. Súčasťou transformácie vzdelávania musí byť aj tvorba nových vzdelávacích programov, zodpovedajúcich potrebám ekonomiky založenej na vedomostiach a rozšírenie prístupu ku vzdelávaniu pre znevýhodnené skupiny na trhu práce. Potreby regionálneho hospodárstva sa musia výraznejšie premietnuť do súčasnej ako aj perspektívnej štruktúry študijných zameraní a odborov. Školstvo v Bratislavskom kraji musí byť schopné pružne reagovať na meniace sa potreby trhu práce, zmeny v štruktúre a výkonnosti jednotlivých odvetví hospodárstva. Rozvíjať, modernizovať, rozširovať a skvalitňovať by sa mali najmä študijné odbory v oblasti služieb a priemyslu (najmä automobilový a elektrotechnický).

Na území Bratislavského kraja ďalšie vzdelávanie poskytujú predovšetkým stredné a vysoké školy, vzdelávacie inštitúcie v pôsobnosti orgánov ústrednej štátnej správy a vzdelávacie inštitúcie právnických a fyzických osôb. Ďalšie vzdelávanie je zabezpečované rôznorodou škálou poskytovateľov, metód, organizácie, riadenia a financovania. Problematickým sa v tejto oblasti javí absencia potrebného právneho a inštitucionálneho zázemia pre efektívne fungovanie systému ďalšieho vzdelávania, ktoré by usmerňovalo a podnecovalo nielen účasť zamestnancov a zamestnávateľov, ale aj širokých vrstiev obyvateľstva.

Na území Bratislavského kraja sa nachádzajú všetky druhy škôl a školských zariadení: materské školy, základné školy, stredné školy, špeciálne školy, školy pre záujmové vyučovanie, odborné vysoké školy a univerzitné vysoké školy.

Bratislava ako najväčšie a najvýznamnejšie centrum vysokého školstva sústreďuje 40,7% zo všetkých poslucháčov vysokých škôl v Slovenskej republike. Poskytuje takmer kompletne zastúpenie všetkých smerov štúdia (technické, univerzitné, ekonomické, zdravotnícke, umelecké). Na verejných vysokých školách študovalo v akademickom roku 2006/2007 v prvom a druhom stupni vysokoškolského štúdia celkom 181 634 občanov SR, z toho v dennej forme štúdia 121 058 študentov (66,6 % z celkového počtu) a v externej forme štúdia 60 576 študentov (33,4 % z celkového počtu). Na všetkých vysokých školách (verejné, štátne a súkromné vysoké školy) študovalo 209 517 študentov.

Vo všeobecnosti sieť školskej infraštruktúry Bratislavského kraja vyhovuje súčasným potrebám, aj keď v súlade s trendmi demografického vývoja sa už v súčasnosti prejavujú znížené požiadavky na zabezpečenie siete ZŠ. Perspektívne bude v súlade s potrebami hospodárstva regiónu potrebná ich transformácia na iné druhy a typy škôl a školských zariadení.

Podrobnejšie informácie o stave vzdelanosti obyvateľstva a infraštruktúre vzdelávania sa nachádzajú v OPV a ROP.

Doplnenie z pohľadu roka 2010

Významnú zmenu v oblasti školstva predstavuje prijatie zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „školský zákon“), ktorým bola nahradená predchádzajúca právna úprava v oblasti základných a stredných škôl. Zároveň týmto zákonom bola zrušená aj vyhláška Ministerstva školstva č. 353/1994 Z. z. o predškolských zariadeniach a materské školy boli zaradené do sústavy škôl. Školský zákon upravuje najmä princípy, ciele, podmienky, formy a organizáciu výchovy a vzdelávania, ako aj práva a povinnosti jednotlivých subjektov. Na základe tohto zákona bola upravená sústava škôl, do ktorej patrí: materská škola, základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, konzervatórium, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy a jazykové školy. Združená stredná škola, stredné odborné učilište a učilište zriadené podľa doterajších predpisov je v zmysle novej právnej úpravy strednou odbornou školou.

Nový školský zákon umožňuje školám vytvoriť si vlastný vzdelávací program, podľa ktorého môžu učiť takmer tretinu vyučovacieho času, zároveň však určuje aj maximálne počty žiakov v triedach. Vzhľadom na kapacitné určenie veľkosti tried, bude vo väčšine škôl nevyhnutné zrealizovať stavebné úpravy s cieľom zabezpečiť dodržanie stanovených kapacitných limitov v jednotlivých triedach. Nie je však predpoklad vzniku nových zariadení a rozširovania siete škôl a školských zariadení. Uvedené zmeny vedú ku kvalitnejšiemu vzdelávaciemu prostrediu, avšak vyžadujú si dodatočné investície.

Zhrnutie:

Koncentrácia a zastúpenie všetkých druhov vzdelávacích inštitúcií,

Centrum vysokého školstva a výskumu,

Priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva s nadpriemerným podielom obyvateľstva s vysokoškolským a úplným stredoškolským vzdelaním,

Nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s aktuálnymi a budúcimi potrebami trhu práce,

Potreba racionalizácie siete škôl v súlade s demografickým vývojom, potrebami vedomostne orientovanej ekonomiky a regionálneho trhu práce,

Potreba dodatočných investícií do prebudovania školských budov v súvislosti s novým školským zákonom.

C. Zamestnanosť a trh práce

Zamestnanosť

V hospodárstve Bratislavského kraja bolo v roku 2005 evidovaných 313 500 pracujúcich, čo potvrdzuje dlhodobjší trend medziročného rastu zamestnanosti na úrovni približne 0,5%. Štruktúra zamestnanosti odráža dominantné postavenie terciárneho sektora v regionálnom hospodárstve kraja, ktoré je charakteristické pre rozvinuté regióny Európskej únie. Na zamestnanosti v Bratislavskom kraji sa jednotlivé sektory podieľajú nasledovne:

- sektor služieb 76,4%,
- priemysel 16,3%.

V rámci sektora služieb najviac osôb pracuje v nasledujúcich odvetviach: obchod (18, 8%), nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti (17,2%), školstvo (7,2%) a zdravotníctvo (7,1%).

Z hľadiska štruktúry disponibilných zdrojov pracovných síl Bratislavský kraj disponuje komparatívnymi výhodami, ktoré spočívajú najmä¹³:

- vo vysokej miere kvalifikačnej úrovne pracovnej sily ako dôsledok úrovne formálneho vzdelávania,
- v koncentrácii a dostupnosti inštitúcií terciárneho a ďalšieho vzdelávania regionálneho a nadregionálneho významu,
- v širokej ponuke možností odborného vzdelávania v inštitúciách stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania.

Komparatívne výhody sa pozitívne premietajú do celkovej a odvetvovej zamestnanosti obyvateľstva, charakteru trhu práce a majú pozitívny vplyv na rast konkurencieschopnosti pracovnej sily.

Nezamestnanosť

Bratislavský kraj dlhodobo vykazuje najnižšiu mieru nezamestnanosti spomedzi slovenských krajov. Miera nezamestnanosti podľa Výberového zisťovania pracovných síl v roku 2005 dosiahla v Bratislavskom kraji 5,2% (miera evidovanej nezamestnanosti sledovaná ÚPSVaR-om je výrazne nižšia – 2,6%). Pre porovnanie miera evidovanej nezamestnanosti SR dosahovala v roku 2005 16,3%, v tom istom období dosahoval priemer EÚ-25 8,7%. Špecifickým problémom regionálneho trhu práce odrážajúceho nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému a potreby zamestnávateľov je vysoký podiel mladých nezamestnaných do 24 rokov vrátane absolventov škôl. Najviac evidovaných uchádzačov o zamestnanie do 24 rokov (24,9% z počtu evidovaných uchádzačov) je v okrese Malacky. Ďalšiu početnú skupinu nezamestnaných v kraji tvoria vyššie vekové skupiny ekonomicky aktívneho obyvateľstva (50 rokov a starší), v tejto oblasti evidujeme najviac uchádzačov o zamestnanie v okresoch Bratislava I. (36,3%) a Bratislava V. (30,2%).

Dochádzka za prácou a smerovanie územnej koncentrácie trhu práce

Charakter trhu práce ovplyvňuje aj intenzívna denná dochádzka za prácou do Bratislavy. Z bezprostredného zázemia ale aj zo vzdialenejších regiónov Slovenska dochádza za prácou a do škôl približne 140-150 tis. ekonomicky aktívneho obyvateľstva a študentov.

Za zamestnaním mimo Bratislavu odchádza vyše 15 tis. ekonomicky aktívnych obyvateľov. V posledných rokoch výrazne vzrástla odchádzka za prácou do zahraničia, najmä do blízkeho Rakúska (približne 8 500 za týždeň, z toho cca 2 000 priamo z Bratislavy) a do Českej republiky (približne 1 500 osôb).

V rámci regiónu existujú výrazné vnútroregionálne disparity, kde sú problémovými najmä mimo bratislavské trhy práce s vysokým podielom mladých nezamestnaných. Lokalizácia nových subjektov a ponuka voľných pracovných miest v mimo bratislavských okresoch, v súčasnosti výraznejšie neprispieva k eliminácii daného stavu a nerieši nerovnováhu dopytu a ponuky na regionálnych trhoch práce. V posledných rokoch sa začína najmä na strane ponuky trhu práce prejavovať nerovnováha vo forme nedostatku pracovných síl vo vybraných sektoroch (napr. informačné a komunikačné technológie).

¹³ Analýza Bratislavského regiónu, Phare projekt SR 2002/000,61-15 Rozvoj strategických akčných plánov zamestnanosti a budovanie partnerstva na regionálnej, subregionálnej a lokálnej úrovni BSK

Ďalšie formovanie a potenciálne zachovanie relatívnej stability trhu práce budú v budúcnosti ovplyvňovať okrem demografického vývoja, ktorý primárne determinuje bilanciu zdrojov pracovných síl, najmä smerovanie a intenzita rozvoja ekonomiky. Kľúčovým faktorom determinujúcim rovnováhu na trhu práce v najbližších rokoch bude prepojenie systému vzdelávania s dôrazom na systém celoživotného vzdelávania a potrieb trhu práce. Súlad medzi dopytom a ponukou bude závisieť predovšetkým od kvality pracovnej sily (profesijné zameranie, kvalifikačná štruktúra, zručnosti a i.) ako jedného z rozhodujúcich faktorov konkurencieschopnosti podnikov a regiónu. Charakter trhu práce môže byť čiastočne ovplyvňovaný aj flexibilitou trhov práce členských krajín EU.

Centrá zamestnanosti sa v rámci BSK koncentrujú v centrálnych zónach Bratislavy, ďalej v transformujúcich sa výrobných zónach, resp. novobudovaných zónach služieb trhového typu na dopravných prístupoch do Bratislavy. Tiež sa začínajú formovať centrá administratívy.

Podrobnejšie informácie o zamestnanosti a trhu práce sú obsiahnuté v operačnom programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia (ďalej len „OPZSI“).

Zhrnutie:

Vysoký podiel sektoru služieb na zamestnanosti v regióne,

Priaznivá vzdelanostná a kvalifikačná štruktúra pracujúcich,

Vysoký podiel mladých nezamestnaných do 24 rokov vrátane absolventov na nezamestnanosti v regióne,

Nerovnováha na regionálnom trhu práce prejavujúca sa nedostatkom pracovných síl vo vybraných odvetviach (IKT) a koncentráciou zamestnanosti do centier.

D. Sociálna inklúzia a rovnosť príležitostí

Medzi hlavné skupiny obyvateľov Bratislavského kraja ohrozených sociálnym vylúčením patria dlhodobo nezamestnaní. V Bratislavskom kraji tvoria približne jednu pätinu uchádzačov o zamestnanie, čo síce výrazne prevyšuje priemer EU-25 (13,9%) ale v porovnaní s priemerom SR (51,2%) je táto hodnota pod celoslovenským priemerom. Tento jav sa vyznačuje regionálnymi disparitami. V kategórii dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel mladistvých a absolventov škôl. Ďalšou skupinou obyvateľov ohrozenou sociálnym vylúčením sú nezamestnaní nad 50 rokov, ktorí predstavujú v okresoch Bratislava I. -V v priemere 30% nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie. Skupina obyvateľov v poproduktívnom veku predstavuje vo všeobecnosti ohrozenú skupinu obyvateľov. Podľa údajov štatistického úradu SR (SODB 2001) bude v programovacom období 2007-2013 asi 30% obyvateľov hlavného mesta v dôchodkovom veku.

Medzi mužmi a ženami sa prejavuje značná horizontálna aj vertikálna zamestnanecká segregácia. Doménou zamestnanosti žien je terciárny sektor (približne 70%), v školstve, zdravotníctve a sociálnych službách je tento podiel ešte vyšší. Mzda v odvetviach s dominanciou „ženskej“ zamestnanosti je nižšia ako slovenský priemer. Vertikálna segregácia sa prejavuje približne v $\frac{2}{3}$ podiele mužov na vedúcich postoch.

V nezamestnanosti žien sa z hľadiska rodov neprejavujú výrazné rozdiely, miera nezamestnanosti je u oboch pohlaví na približne rovnakej úrovni. Hrozba straty zamestnania a následná hrozba sociálneho vylúčenia existuje u ekonomicky aktívnych vo vyššom veku a s nižším stupňom vzdelania.

Rómska populácia podľa oficiálnych zdrojov tvorí v Bratislavskom kraji nepatrný podiel (755 osôb, ŠÚ SR 2001) i keď možno predpokladať, že reálny počet Rómov žijúcich v Bratislavskom

kraji je o niečo vyšší. Žijú asimilovaní najmä v okrese Bratislava V (121) a vo vidieckych sídlach okresu Malacky (271, Cenzus 2001). Sociálna vylúčenosť Rómov súvisí predovšetkým s nižšou vzdelanostnou úrovňou a následnou nezamestnanosťou a stratou/absenciou pracovných návykov. Na túto situáciu majú vplyv aj ďalšie faktory ako napr. dávkový systém sociálnej ochrany, bytová situácia, atď. . Zabezpečenie sociálneho statusu tejto časti populácie, zvyšovanie jej kvalifikačnej úrovne a pracovných zručností, patrí k nevyhnutným podmienkam pre zachovanie rovnosti príležitostí.

Ďalšou početnou skupinou ohrozenou sociálnym vylúčením sú bezdomovci ktorých podľa odhadov žije iba na území Bratislavy okolo 3500. Riešenie spoločenského statusu tejto skupiny osôb je pomerne zložitá a vyžaduje si zvýšenú pozornosť, vrátane zavedenia sledovania špecifických štatistík.

V rámci Bratislavy sa začínajú formovať zóny s výraznejšou mierou koncentrácie sociálne slabšieho obyvateľstva s výraznejším výskytom sociálne patologických javov.

Podrobnejšie informácie o sociálnej inklúzii a rovnosti príležitostí sú obsiahnuté v OPZSI.

Zhrnutie:

Pretrvávajúca výrazná horizontálna a vertikálna zamestnanecká segregácia medzi mužmi a ženami,

Hlavné skupiny ohrozené sociálnym vylúčením: dlhodobo nezamestnaní, nezamestnaní mladiství do 24 rokov a nezamestnaní nad 45 rokov s nízkym stupňom vzdelania, Rómovia a bezdomovci.

3.3. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť

3.3.1. Regionálna infraštruktúra

A. Integrovaný rozvoj mestských oblastí

Hmotnú infraštruktúru sídiel vytvárajú verejne dostupné plochy a priestranstvá, námestia, miestne komunikácie, chodníky, prvky verejnej zelene, verejné osvetlenie, verejné hygienické zariadenia, prvky drobnej architektúry a pod.. Miestna infraštruktúra v sídlach tvorí integrálnu súčasť verejných priestorov, ktoré spolu s ulicami vytvárajú urbanistickú kostru sídiel a rozhodujúcou mierou ovplyvňujú ich funkčnú sociálnu a esteticko-kultúrnu hodnotu. Uvedené prvky hmotnej infraštruktúry sú prevažne vo vlastníctve miest a ich technický stav a estetická úroveň sú dôležitým determinantom kvality života obyvateľov a atraktivity územia nielen pre ich obyvateľov, ale aj pre obyvateľov okolitého územia, turistov a potenciálnych investorov, čím sa vytvárajú predpoklady ich ďalšieho rozvoja.

V zmysle článku 8 „Trvalo udržateľný mestský rozvoj“ nariadenia o ERDF je základným predpokladom realizácie projektov integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí existencia ich angažovanej, integrovanej a trvalo udržateľnej stratégie na riešenie vysokej koncentrácie hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov mestských oblastí.

V podmienkach SR sú aspekty uvedených stratégií obsahom územnoplánovacích podkladov, územnoplánovacej dokumentácie a programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, čo mestám priamo vyplýva z príslušnej legislatívy SR pre oblasť územného plánovania a regionálneho rozvoja.

B. Infraštruktúra bývania

V súlade s článkom 7 nariadenia o ERDF v znení neskorších zmien sú v oblasti podpory bývania oprávnené:

- výdavky na zlepšenie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie v existujúcich obytných budovách,
- výdavky na bývanie s výnimkou výdavkou uvedených v ods. a) v rámci integrovaného prístupu mestského rozvoja pre oblasti, v ktorých dochádza k fyzickému zničeniu a sociálnemu vylúčeniu alebo ktorým fyzické alebo sociálne vylúčenie hrozí,
- výdavky na bývanie s výnimkou výdavkou uvedených v ods. a) v rámci integrovaného prístupu pre marginalizované spoločnosti.

Podľa SODB 2001 bol v Bratislavskom kraji k dispozícii nasledovný bytový fond:

Tabuľka 4 Bytový fond Bratislavského kraja

SR, kraj, okres	Trvalo obývané byty spolu	Z toho		Neobývané byty
		V rodinných domoch	%	
Slovenská republika	1 884 846	820 042	43,5	209 316
Bratislavský kraj	242 452	51 228	21,1	21 081
Bratislava I	22 073	2 635	11,9	2 694
Bratislava II	48 387	4 538	9,4	3 193
Bratislava III	28 932	4 184	14,5	2 844
Bratislava IV	38 176	3 704	9,7	2 508
Bratislava V	43 453	1 287	3	2 067
Malacky	23 473	13 368	57	3 408
Pezinok	19 915	10 030	50,4	2 314
Senec	18 043	11 482	63,6	2 05

Zdroj: SODB, 2001

V sídlach Bratislavského kraja je evidovaných 242,5 tis. bytov, z toho 90,2% trvale obývaných. Na 1000 obyvateľov pripadá 365 bytov (ŠÚ SR 2001). Väčšina obyvateľstva Bratislavského kraja žije v bytových domoch, v rodinných domoch žije asi 21% obyvateľov.

Tabuľka 5 Charakteristika trvalo obývaného bytového fondu BSK

Okres, štruktúra	Sídlná	% podiel bytov postavených v období			
		do roku 1919	1920-1945	1946-1970	1971-1991
Bratislava mesto	3,7	10,7	31,5	54,1	
Okres Malacky	12,1	13,9	32,0	42,0	
Okres Pezinok	10,2	12,9	33,3	43,6	
Okres Senec	6,9	14,2	36,6	42,3	
Bratislavský kraj	5,2	11,4	32	51,4	

Zdroj: ÚP VÚC Bratislavský kraj, 2003

Kvalita trvalo obývaného bytového fondu ako aj vnútro-domových priestorov je výrazne ovplyvnená vekom budov. Viac ako 80% obytných súborov v Bratislavskom kraji bolo postavených v období od roku 1946-1991. Z toho dôvodu charakterizuje väčšinu bytového fondu, ide v zásade o panelové domy, nevyhovujúci technický a energetický stav a vyžaduje si komplexnú regeneráciu. Hlavné nedostatky spočívajú v nedostatočnej tepelnej izolácii budov so zvýšenými nárokmi na energie, v zatekaní najmä plochých striech, v technicky zanedbaných alebo poddimenzovaných rozvodoch. Výstavba nových zariadení alebo zabezpečenie primeranej rekonštrukcie a obnovy si vyžaduje nemalé finančné prostriedky, ktoré nie je možné v rozpočtoch obcí zabezpečiť v dostatočnej miere. Rozsiahla výstavba v centrách osídlenia BSK,

hlavne v Bratislave sa v stále väčšej miere deje na úkor verejných priestranstiev, hlavne plôch zelene. Tento fakt takisto prispieva k zhoršeniu podmienok na bývanie, predovšetkým v okresoch Bratislava I-V. Intenzívna výstavba rodinných domov v okrajových častiach miest i vo vidieckych sídlach v posledných rokoch, vedie k postupnému skvalitneniu bytového fondu v zázemí Bratislavy. Rozsah modernizácie, resp. novej bytovej výstavby v poslednom decéniu vedie k zmene charakteru pôvodne vidieckych sídiel na obytné zóny rodinných domov.

V súčasnosti k hlavným problémom sídiel Bratislavského kraja patria:

1. Chátrajúci stav infraštruktúry bývania, najmä v mestských častiach Bratislavy s rozsiahlymi obytnými súbormi z 2. polovice 20. storočia, technický a sociálny úpadok bytového fondu predovšetkým v bytových domoch v mestských oblastiach s negatívnymi sociálno-ekonomickými vplyvmi
2. Nevyhovujúci stav verejnej zelene a nepostačujúca tvorba a úprava verejných priestranstiev
3. Vzhľadom na vysokú intenzitu procesu výstavby pretrváva potreba sústavnej aktualizácie územno-plánovacej dokumentácie a Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja (vypracovanie dokumentov PHSR bolo podporované v predchádzajúcom programovacom období).

Uvedené skutočnosti spolu s postupným poklesom intenzity mestskej hromadnej dopravy majú negatívny sociálno-ekonomický vplyv a vedú k znižovaniu kvality sídelného prostredia.

Doplnenie z pohľadu roka 2010

Odvetvie stavebníctva zaznamenalo nárast v porovnaní rokov 2004/2009. Útlm rastu možno pozorovať v medziročnom porovnaní rokov 2008 a 2009. Odvetvie stavebníctva zaznamenalo najväčší rozmach v roku 2008, kedy sa predajné ceny nehnuteľností vyšplhali na maximum. Globálna kríza sa prejavila v odvetví stavebníctva SR, ktoré bolo priamo zasiahnuté hypotekárnou krízou v USA. Bankový sektor dočasne neuvoľnil finančné prostriedky na výstavbu. Táto situácia spôsobila znižovanie cien nehnuteľností v Bratislavskom kraji a tým opäť naštartovala utlmený trh s nehnuteľnosťami. Rozsiahla ponuka nehnuteľností v Bratislavskom kraji núti vlastníkov zvyšovať ich hodnotu, prostredníctvom obnovy bytových domov, zateplenia budov, znižovania energetickej náročnosti a ďalšími opatreniami.

V prípade podpory obnovy bytových domov ide predovšetkým o zhodnotenie súkromného majetku, čo v prípade podpory z OPBK so sebou prináša narušenie konkurenčného prostredia. Vlastníkmi bytov sú vo väčšine prípadov súkromné fyzické osoby. Táto skutočnosť v spojení s problematikou právnej úpravy vlastníctva bytov v podmienkach Slovenskej republiky závažným spôsobom ovplyvňuje realizovateľnosť pomoci do obnovy bývania v súkromnom vlastníctve.

V súčasnosti sú na bankovom trhu rôzne formy úverov, ktoré výraznou mierou prispievajú k obnove bytových domov v Bratislavskom kraji. Ďalšími nástrojmi sú Štátny fond rozvoja bývania, Vládny program zateplovania, ktoré poskytujú zvýhodnené úvery (návrtné pôžičky) s nulovou, alebo minimálnou úrokovou sadzbou.

Štátny fond rozvoja bývania (ŠFRB) je jedným z dôležitých pilierov štátnej bytovej politiky SR. Vznikol ako nástroj na podporu bytovej politiky štátu zákonom č. 607/2003 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania. Okrem ŠFRB je podpora v oblasti bytovej výstavby pokrytá stavebným sporením a hypotekárnym financovaním. Opodstatnenosť existencie ŠFRB potvrdzuje aj zvýšenie počtu dokončených bytov zo 6 157 v roku 1995 na 14 863 v roku 2005.

V koncepcii "Štátnej bytovej politiky do roku 2010" schválenej Uznesením vlády SR č. 636 zo dňa 24.8.2005 sa konštatuje, že v rámci ŠFRB je potrebné naďalej vytvárať výhodnejšie podmienky pre úvery poskytované na výstavbu nájomných bytov a na obnovu bytového fondu.

V súlade s platnými legislatívnymi predpismi môže Štátny fond rozvoja bývania poskytnúť podporu z prostriedkov ŠFRB na nasledovné účely:

- a) obstaranie bytu výstavbou, nadstavbou, vstavbou, prístavbou, prípadne prestavbou nebytového priestoru v bytovom dome, v rodinnom dome alebo v polyfunkčnom dome,
- b) výstavba alebo dostavba zariadenia sociálnych služieb, ktoré poskytuje starostlivosť celoročne (ďalej len "zariadenie sociálnych služieb") alebo prestavba nebytového priestoru,
- c) kúpa bytu,
- d) obnova bytovej budovy,
- e) výstavba nájomného bytu vrátane bytu, ktorý sa získa nadstavbou, vstavbou, prístavbou, prípadne prestavbou nebytového priestoru,
- f) obnova zariadenia sociálnych služieb,
- g) zatepl'ovanie bytovej budovy.

Žiadateľom o podporu môže byť fyzická osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt a právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky. Z ŠFRB sú poskytované podpory formou úveru, alebo nenávratného príspevku. Z územného hľadiska ŠFRB svojimi aktivitami pokrýva celé územie SR s rovnakou intenzitou pomoci.

Rozsah podpory v Bratislavskom kraji za roky 2007-2009 je nasledovný:

rok	Počet prijatých žiadostí	Kladne posúdené žiadosti		Vrátené žiadosti pre nedostatky		Storno žiadosti		Žiadosti vrátené pre nedostatok financií	
		počet	EUR	počet	EUR	počet	EUR	počet	EUR
2007	35	23	3 752 134,38	0	0,00	0	0,00	12	2 590 221,07
2008	34	10	2 330 345,87	2	1 370 079,00	0	0,00	22	6 430 491,96
2009	97	36	8 356 295,33	6	1 716 928,11	19	5 565 689,05	36	9 076 831,49
spolu	166	69	14 438 775,58	8	3 087 007,11	19	5 565 689,05	70	18 097 544,52

Zdroj: ŠFRB

Ďalším nástrojom štátnej bytovej politiky je Vládny program zatepl'ovania (VPZ) určený na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov bývania. Predmetom podpory sú budovy na bývanie (rodinné domy a bytové domy). Žiadateľom môže byť fyzická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, dovŕšila vek 18 rokov a má vlastný príjem, alebo právnická osoba, so sídlom na území Slovenskej republiky.

Oprávnenými projektmi sú projekty pre stavby, ktoré zabezpečujú zlepšenie tepelno-technických vlastností budovy na bývanie a

- a) preukazujú dosiahnutie zníženia potreby tepla na vykurovanie minimálne 20 % oproti výpočtovo určenej potrebe tepla na vykurovanie za podmienky, že uskutočnením tohto účelu sa splní hygienické kritérium, kritérium výmeny vzduchu a energetické kritérium určené osobitným predpisom,
- b) spĺňajú kritériá minimálnych tepelnoizolačných vlastností stavebných konštrukcií preukázaním hodnoty súčiniteľa prechodu tepla stavebných konštrukcií nižšej, ako je požiadavka osobitného predpisu, pričom stavebnými konštrukciami sú obvodový plášť, strešný plášť, otvorové konštrukcie a vnútorné deliace konštrukcie medzi vykurovaným a nevykurovaným priestorom a

- c) právoplatné kolaudačné rozhodnutie na budovu na bývanie bolo vydané pred rokom 1989.

Podpora z VPZ za rok 2009 na území Bratislavského kraja je nasledovná:

rok	počet prijatých žiadostí	kladne posúdené žiadosti		vrátené žiadosti pre nedostatky		storno žiadosti		žiadosti vrátené pre nedostatok financií	
		počet	Eur	počet	Eur	počet	Eur	počet	Eur
2009	111	58	32 769 347	14	0,00	0	0,00	39	0,00
spolu	111	58	32 769 347	14	0,00	0	0,00	39	0,00

Zdroj: ŠFRB

Zhrnutie:

Nevyhovujúci technický a energetický stav infraštruktúry bývania

Existencia nástrojov štátnej bytovej politiky

Nevyhovujúci stav verejnej zelene a verejných priestranstiev

Permanentne sa znižujúci počet plôch verejnej zelene, verejných priestranstiev a verejných parkovísk

Doplnenie z pohľadu roka 2015

V nadväznosti na prvú revíziu OPBK v roku 2011, kde bolo odporučené realizovať intervencie v oblasti infraštruktúry bývania formou pilotného projektu iniciatívy JESSICA, RO pre OP BK v priebehu rokov 2013 – 2015 implementoval iniciatívu JESSICA ako pilotný projekt (JESSICA I) na základe Zmluvy o financovaní uzavretej medzi MPRV SR a ŠFRB zo dňa 22. apríla 2013 v objeme 3 529 412 Eur (z toho 3 000 000 Eur zo zdrojov EFRR) v rámci infraštruktúry bývania (kategorizácia pomoci – kód 78). K 31. decembru 2014 bolo v rámci JESSICA I zmluvne viazaných 17 projektov v hodnote 2 988 405,68 Eur (zdroje EFRR), čo predstavovalo 99,61 % alokácie.

RO pre OPBK začiatkom r. 2015 riešil problém efektívneho dočerpania voľných zdrojov OP v kontexte blížiaceho sa ukončenia programového obdobia 2007-2013. Do úvahy bol braný pritom najmä fakt, že realizácia projektov formou nenávratnej finančnej pomoci v danom čase nie je efektívna pre ich časovú náročnosť (priemerná doba realizácie investičného projektu je 2 roky). V nadväznosti na úspešnú implementáciu pilotného projektu JESSICA I i absorpčnú kapacitu identifikovanú Štátnym fondom rozvoja bývania RO pre OPBK s cieľom zabezpečiť 100%-nú absorpciu programu na konci roka 2015 pokračoval v implementácii projektom JESSICA II na základe pôvodnej Zmluvy o financovaní medzi MPRV SR a ŠFRB, a jej dodatkov č.1 až 3 k Zmluve o financovaní. Na projekt JESSICA II tak boli vymedzené prostriedky v objeme 12 900 000 Eur (z toho 10 965 000 Eur zo zdrojov EFRR) v rámci infraštruktúry bývania (kategorizácia pomoci – kód 78), pričom pri stanovení tejto alokácie finančných prostriedkov využil možnosť 10%-nej flexibility na úrovni prioritnej osi 1 a zmluvné viazanie tak v rámci prioritnej osi 1 v tom čase prekročilo jej finančnú alokáciu. Zmluvná viazanosť vo vzťahu ŠFRB – koneční príjemcovia v prípade projektu Jessica II k 28. 10. 2015 predstavuje mieru 92,85% (11 977 440 Eur).

V priebehu roka 2015 RO pre OPBK priebežne analyzoval stav zmluvného viazania a čerpania v jednotlivých prioritných osiach OPBK v súvislosti s možnosťami dočerpania voľných zdrojov OP v kontexte blížiaceho sa ukončenia programového obdobia 2007-2013, pričom bol identifikovaný priestor na spustenie projektu JESSICA III.

V roku 2015 ŠFRB v nadväznosti na úspešnú implementáciu projektov prostredníctvom iniciatívy JESSICA I vypracoval predikciu novej apsorpcnej kapacity, a to nasledovne podľa spracovaných štatistických údajov:

1. Stratégia obnovy fondu bytových a nebytových budov v Slovenskej republike a podiel ŠFRB na obnove bytových domov

Podľa vládou SR schválenej Stratégie obnovy fondu bytových a nebytových budov v Slovenskej republike (ďalej len „Stratégia“) z 9.7.2014 (UV-27122/2014, podnet Plánu práce vlády SR) možno konštatovať, že predpokladaný rozsah obnovy bytových budov v Slovenskej republike je nasledovný:

Popis stavu v Slovenskej republike	Byty v bytových domoch	Byty v rodinných domoch
SOBD 2011	931 605	1 008 795
Obnova k 31.12.2013	469 319	336 415
Podiel obnovy k 31.12.2013 v %	50,38	33,35
Rozsah obnovy v rokoch 2014 až 2020	203 000	154 000
Rozsah obnovy k 31.12. 2020	672 319	490 415
Podiel obnovy k 31.12.2020 v %	72,15	48,61
Zostatok na roky 2021 až 2030	259 286	518 380
Počet rokov obnovy po roku 2020	8,84	23,56
Obnova obývaných bytov v rodinných domoch po roku 2020		15,44

Zdroj: ŠFRB

V zmysle Stratégie rozsah finančných prostriedkov, ktorý je potrebné každoročne vyčleňovať z verejných zdrojov na predpokladané tempo obnovy bytových domov v Slovenskej republike nielen do roku 2020, ale až do roku 2030 je vo výške cca. 110 mil. Eur. Takto budú pokryté asi len 2/3 potrebných finančných prostriedkov na obnovu 29 tisíc bytov v bytových domoch ročne. Podľa Stratégie je k 31.12.2013 na Slovensku obnovených celkovo 469 319 bytových jednotiek.

ŠFRB k 31.12.2013 z uvedeného objemu obnovil 124 054 bytových jednotiek čo je 26,43% z celkového počtu obnovených bytov na Slovensku.

- Obnova bytových domov cez úverovú podporu ŠFRB v uvedených rokoch bola nasledovná:

Rok 2013: 28 588 bytových jednotiek v celkovom objeme 117 132 158,81, -Eur,

Rok 2014: 25 280 bytových jednotiek v celkovom objeme 112 202 919,10,-Eur,

Rok 2015 k 12.10.: 24 872 bytových jednotiek v celkovom objeme 118 215 740,- Eur

(žiadosti sú podávané od 15. januára do 30. októbra príslušného kalendárneho roka, žiadosti stále prichádzajú a očakáva sa, že by mali byť do konca roku 2015 priznané úvery ešte v objeme cca 20 mil eur).

Priemerný náklad na 1 bytovú jednotku / komplexná obnova bytového domu v roku 2015 predstavuje cca. 4 753, -Eur.

ŠFRB v roku 2015 navýšil rozpočet o nové alokácie štrukturálnych fondov ROP a OPBK v rámci iniciatívy JESSICA II v celkovom objeme 103 540 000, -Eur. Celkovo v roku 2015 je pre účel obnova bytovej budovy vyčlenených 163 628 074, - Eur, z ktorých je možné obnoviť cca. 34 000 bytových jednotiek

2. Objem finančných prostriedkov v roku 2016 / účel obnova bytovej budovy

Projekcia na rok 2016 vychádza zo skutočností roku 2015.

Celkový dopyt po finančných prostriedkoch ŠFRB / účel obnova bytovej budovy je k 12.10.2015 v objeme 150 655 743 mil,- Eur. Očakávame, že aj v nasledujúcom roku bude minimálne rovnaký dopyt v objeme cca. 150 000 000 ,-Eur

Na základe skúseností z roku 2015 je z uvedeného objemu cca 10 % žiadosti, ktoré nespĺňali podmienky v zmysle zákona .

$$150\,000\,000 - 15\,000\,000 = 135\,000\,000,-\text{Eur}$$

Určitý počet žiadostí nie je možné financovať z alokácii štrukturálnych fondov EU. Ide napríklad o žiadosti o obnovu z obcí alebo žiadosti z bratislavského kraja, ktorých je viac ako je alokácia z OPBK.

Predpokladaná absorpčná kapacita ŠFRB pre rok 2016 zo štrukturálnych fondov EU je po odrátaní žiadostí, ktoré nie je možné financovať zo štrukturálnych fondov vo výške:

$$130\,000\,000,-\text{Eur}$$

Z uvedeného objemu finančných prostriedkov sa podporí 27 351 bytových jednotiek.

Na základe uvedenej analýzy bola pre OPBK odhadovaná minimálna absorpčná kapacita vo výške 3 970 989,00 EUR zdroje (EFRR), ktorú je možné alokovať v prípade pokračovania implementácie iniciatívy projektom JESSICA III. (Suma 3 970 989,00 EUR je odhadom v čase uskutočnenia analýzy ŠFRB a následného prerozdelenia medzi dotknuté operačné programy na národnej úrovni a môže byť odlišná v prípade zmien v čase písomného vyzvania).

Iniciatíva **JESSICA** je v podmienkach OPBK implementovaná podľa čl. 44, ods. 1, písm. c) všeobecného nariadenia č. 1083/2006. v súlade s čl. 7.1a nariadenia o ERDF, t.j. cieľom JESSICA I, II a III je dosiahnutie energetickej efektívnosti v existujúcich bytových domoch na účely podpory sociálnej súdržnosti.

Na základe pozitívnych skúseností s implementáciou iniciatívy JESSICA prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania je možné konštatovať, že už v súčasnom programovom období

sa podarilo vytvoriť implementačný mechanizmus v kontexte existujúcich podporných nástrojov bývania v SR.

V nadväznosti na úspešnosť projektu JESSICA a dopyt v tejto oblasti sa tak pôvodná alokácia na JESSICU (3 mil. EUR) navyšuje v 2. revízii OPBK o 14,1 mil. na 17,1 mil. EUR EFRR z dôvodu existencie voľných finančných prostriedkov EFRR 1 mil. EUR v rámci pôvodne plánovanej podpory bývania cez granty v ISRMO v prioritnej téme 78 (kde nebol dopyt) a voľných finančných prostriedkov 13,1 mil. EUR v iných oblastiach v rámci prioritnej osi 1 a 2 v priebehu r. 2015. Medzi hlavné zmeny v prioritnej osi 1 tak v 2. revízii OPBK patrí navýšenie alokácie EFRR v oblasti bývania (prioritná téma 78) celkovo o 13,1 mil. EUR (z 5 mil. na 18,1 mil.) a s tým súvisiaca aj úprava cieľovej hodnoty merateľného ukazovateľa počet podporených bytových domov z 15 na 89.

C. Regenerácia sídiel

Doplnenie z pohľadu roka 2010

V rámci regenerácie sídiel sú intervencie OPBK zamerané predovšetkým na zlepšenie stavu hmotnej infraštruktúry sídiel prostredníctvom samostatne dopytovo - orientovaných projektov.

Záujem o aktivity podporované prostredníctvom samostatne dopytovo – orientovaných projektov prevyšuje disponibilné alokácie. Implementácia tejto oblasti podpory začala v marci 2008 a táto oblasť predstavovala na základe reálneho dopytu obcí jednu z najvýraznejších rozvojových priorít v čase hospodárskej krízy, z dôvodu výrazného posilnenia konkurencieschopnosti a atraktívnosti podporených sídiel. Dôvod zvýšeného záujmu možno nájsť v migračnom pohybe obyvateľstva, kedy dochádza k rozširovaniu sídiel, čo prirodzene kladie zvýšené nároky na samosprávy v oblasti obnovy a rozvoja fyzického životného prostredia ako sú úpravy verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene, budovanie a rekonštrukcia verejných osvetlení, atď. Pôvodne vidiecke sídla sa tak v dôsledku migrácie transformujú na obytné zóny, ktoré poskytujú obslužné a sociálne služby pre obyvateľov spádového územia. Pôvodná hmotná infraštruktúra sídiel je nepostačujúca a zastaralá. Posilnenie rozvojového potenciálu, zachovanie a obnovovanie sídiel vedie k zvýšeniu ich atraktívnosti pre občanov, podnikateľov, investorov a návštevníkov.

Vzhľadom na absorpčnú kapacitu a záujem potenciálnych prijímateľov sa odporúča posilniť alokáciu OPBK v tejto oblasti.

Doplnenie z pohľadu roka 2015

Vysoký záujem o aktivity podporované prostredníctvom samostatne dopytovo-orientovaných projektov pretrvával aj v nasledujúcich rokoch po 1. revízii OPBK. V nadväznosti na úspešnú výzvu na samostatne dopytovo-orientované projekty v r. 2012, bola v r. 2013 vyhlásená i výzva na podporu integrovaných stratégií rozvoja metských oblastí (ISRMO). K 31.12.2014 bolo celkovo zazmluvnených 34 čiastkových projektov v rámci šiestich ISRMO a 63 samostatne dopytovo-orientovaných projektov, čím bola prekročená plánovaná hodnota počtu podporených projektov zabezpečujúcich trvalú udržateľnosť miest. Navyše na prelome r. 2014-2015 bolo zo zásobníka projektov z vyššie uvedenej výzvy na ISRMO, schválených a zazmluvnených ešte 6 čiastkových projektov tvoriacich jednu ISRMO, vďaka menšej vnútornej realokácii EFRR (213 141 EUR) z opatrenia 1.2 do opatrenia 1.1 a v tej dobe voľným finančným prostriedkom EFRR v opatrení 1.1 (2 277 113,10 EUR).

Následne v priebehu roka 2015 došlo v tejto oblasti v opatrení 1.1 (prioritná téma 61 - integrované projekty na obnovu miest a vidieka) priebežne k uvoľneniu približne 5 mil. EUR (zdroje EFRR), z dôvodu z dôvodu mimoriadneho ukončenia 2 projektov, kde prijímateľ pomoci opakovane úspešne nezrealizoval verejné obstarávanie a z časti úsporami dosiahnutými v úspešných verejných obstarávaní ostatných projektov. Tento presun nemal negatívny vplyv na dosiahnutie cieľových hodnôt súvisiacich indikátorov.

Vzhľadom na blížiaci sa končiaci termín oprávnenosti výdavkov 31/12/2015, nebolo možné tieto finančné prostriedky už využiť na vyhlásenie nových výziev, čím bol dosiahnutý strop absorpčnej kapacity tejto oblasti. Z uvedeného dôvodu boli tieto finančné prostriedky presunuté na podporu projektov v oblasti bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA.

D. Ochrana pamiatkového fondu a rozvoj cestovného ruchu

Bratislavský kraj vykazoval v roku 2006 najvyššiu návštevnosť (23,5 %). Turisti sa tu však zdržia oproti ostatným krajom SR najkratšie - v priemere len 2 noci, čo je spôsobené rozdielnym účelom návštevy regiónov turistami.

Rozvoj Bratislavského regiónu bol vždy ovplyvňovaný prítomnosťou "centra" - Bratislavy, ktorá svojou ideálnou polohou a medzinárodnými väzbami tvorila jedno z najvýznamnejších miest v kultúrno-hospodárskom rozvoji celého regiónu a jej zázemia, ktoré okrem hospodárskej funkcie plnilo aj významnú funkciu pre rekreačné a oddychové aktivity.

Dôkazom toho je aj skutočnosť, že 55 % obcí a miest Bratislavského kraja má zákonom chránené kultúrno historické pamiatky. V rámci sídiel BSK je lokalizovaných 1492 pamiatkových objektov a 1051 kultúrnych pamiatok (Pamiatkový úrad SR Bratislava, 2004). Najviac kultúrnych pamiatok je situovaných na územiach pamiatkových rezervácií a v pamiatkových zónach. Ide hlavne o bývalé korunovačné mesto Uhorska – Bratislavu (r. 1526-1831), slobodné kráľovské mestá Modra, Pezinok, Svätý Jur spolu s výsadnými mestečkami Devín, Stupava, Malacky, Gajary, Doľany, Častá, Senec, Bernolákovo, Podunajské Biskupice, Rača a Rusovce, ktoré tvoria kostru siete aktivít cestovného ruchu.

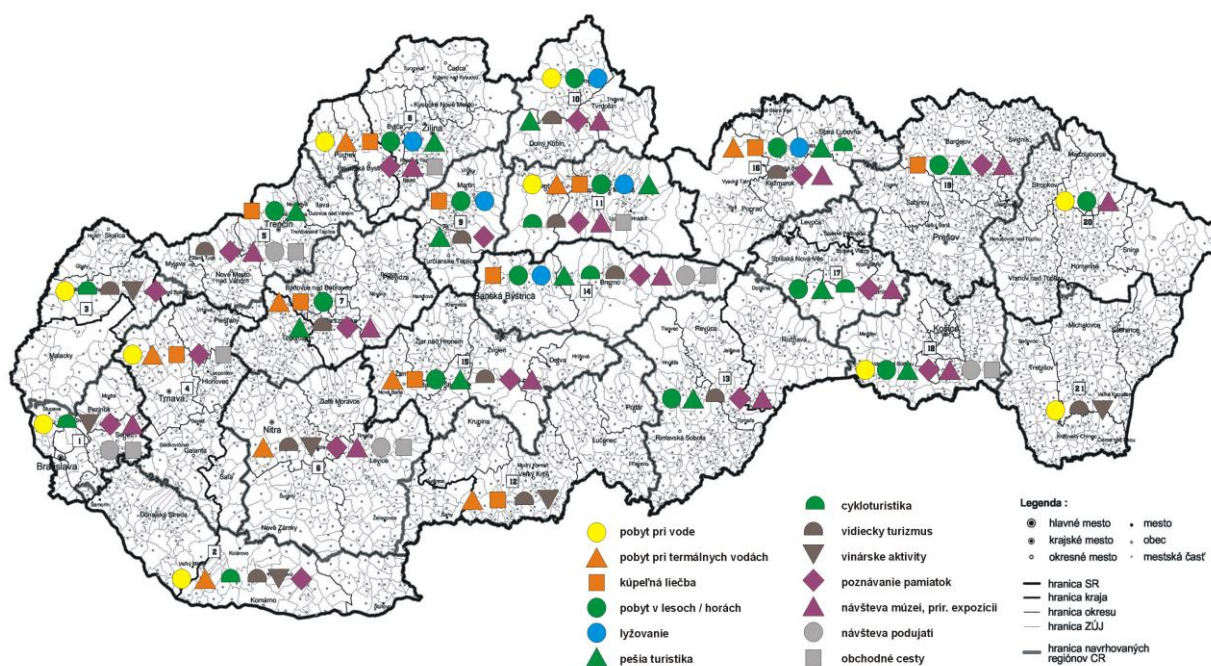
Tento kultúrno-historický potenciál Bratislavského kraja má veľký význam pre rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu.

Historické objekty, predmety vysokej kultúrnej, historickej a spoločenskej hodnoty si vyžadujú priebežnú rekonštrukciu, za účelom zachovania alebo zlepšenia ich technického stavu a estetického úroveň, keďže v nadväznosti na ich kultúrno-poznávaciu funkciu sa v uvedených sídlach rozvíjajú ubytovacie, stravovacie a športovo-oddychové aktivity, ktoré sú realizované malými a strednými podnikateľmi (ďalej len „MSP“).

Cestovný ruch reprezentovaný pobytovou turistikou je v Bratislavskom kraji koncentrovaný najmä v hlavnom meste Bratislava a jeho blízkom okolí, preto je potrebné podporiť aktivity posilňujúce podmienky na rozvoj cestovného ruchu aj v ostatných oblastiach Bratislavského kraja, ktoré majú všetky predpoklady na to, aby sa stali cieľom pre turistov. V rámci Bratislavského kraja okrem hlavného mesta Bratislava dominujú formy vidieckeho turizmu akými sú cykloturistika, poznávanie pamiatok, vinárske aktivity, či návšteva múzeí.

Dosiahnutie optimálneho dynamického rozvoja cestovného ruchu v rámci kraja, a v zmysle toho zlepšenie spojenia hlavného mesta s jeho zázemím, čo výrazne prispeje k trvalo udržateľnému rozvoju cestovného ruchu v regióne, si kladie za cieľ projekt „Stratégia rozvoja cestovného ruchu BSK na roky 2007 – 2013“, ktorý sa realizuje v rámci pomoci z JPD2.

Nosné formy cestovného ruchu v jednotlivých regiónoch

Zdroj: Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

Svetové kultúrne dedičstvo

V Bratislavskom kraji sa nenachádza žiadna lokalita, zaradená do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Medzi pamiatky, zahrnuté do predbežného výberu sa nomináciu boli zaradené nasledovné vládne projekty SR:

- Archeologická lokalita slovanského hradiska a torzo hradu Devín (návrh r. 1992)
- Pamätník Chatama Soféra v Bratislave (návrh r. 2001)
- Limes Romanus – rímske pamiatky na Strednom Dunaji (návrh r. 2001).

Zhrnutie:

Koncentrácia pamiatkovo chránených objektov na území sídiel

Vplyv rekonštrukcie pamiatkovo chránených objektov na optimálny dynamický rozvoj cestovného ruchu v rámci kraja

3.3.2. Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia

Z hľadiska súčasného stavu životného prostredia je možné v Bratislavskom kraji konštatovať priaznivý vývoj. Za posledné desaťročie došlo k výraznému zlepšeniu kvality ovzdušia, vôd, zníženiu tvorby množstva odpadov, znížil sa počet skládok odpadov, zvýšilo sa percento druhotného využívania odpadov, dobudovala sa sústava chránených území. Na druhej strane je prostredie Bratislavského kraja stále výrazne zaťažované emisiami a odpadmi z priemyslu, energetiky a dopravy.

Komplexný obraz o aktuálnej situácii a tendenciách v oblasti životného prostredia na území kraja poskytuje Environmentálna regionalizácia SR¹⁴, ktorá vymedzuje 5 tried úrovne životného prostredia.

- Prostredie vysokej kvality
- Prechodný stupeň medzi vysokou a strednou kvalitou (prostredie vyhovujúce)
- Stredný stupeň negatívneho ovplyvnenia životného prostredia
- Prechodný stupeň medzi strednou a silne narušenou kvalitou životného prostredia (prostredie narušené)
- Prostredie silne narušené

Bratislavský kraj podľa uvedených kategórií patrí medzi silne narušené oblasti. Územia v 5. stupni so silne narušeným životným prostredím predstavujú jadro jednotlivých zaťažených oblastí. K tomuto jadru boli pričlenené aj územia najmä v 4. stupni kvality životného prostredia s prihliadnutím na geomorfologické, hydrologické a iné relevantné kritériá.

Tabuľka 6 Podiel jednotlivých stupňov poškodenia životného prostredia v Bratislavskom kraji

Výmera v km ²					Výmera v %				
1. stup.	2. stup.	3. stup.	4. stup.	5. stup.	1. stup.	2. stup.	3. stup.	4. stup.	5. stup.
250,84	533,71	521,81	501,93	236,76	9,73	24,19	25,26	26,41	14,41
počet dotknutých obyvateľov					% dotknutých obyvateľov				
6 371	24 720	114 276	118 842	335 166	2,83	11,22	29,41	24,19	32,35

Zdroj: SAŽP, 2006

A. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a ochrana pred povodňami

V oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou je napojenosť obyvateľov Bratislavského kraja na verejné vodovody takmer 100% (98,7%, ŠÚ SR 2005). Celoslovenské hodnoty

¹⁴ Environmentálna regionalizácia je proces priestorového členenia krajiny, v ktorom sa podľa stanovených kritérií a vybraných súborov environmentálnych charakteristík vyčleňujú regióny v stupňoch kvality stavu alebo tendencie zmien životného prostredia a na základe ktorej sú identifikované environmentálne najviac zaťažené oblasti. Výsledná syntetická mapa vznikla priestorovou syntézou analytických máp vybraných environmentálnych charakteristík podľa štruktúry zložiek životného prostredia a rizikových faktorov.

prekračuje Bratislavský kraj v priemere o 13%. Horšia situácia je v oblasti napojenia na verejnú kanalizačnú sieť, kde je miera napojenia obyvateľov približne 85%. V celoslovenskom meradle sa však táto hodnota pohybuje okolo 56%, takže aj v tomto ukazovateli prekračuje Bratislavský kraj priemer SR (cca o 30%).

Bratislavský kraj nemá doriešený systém protipovodňovej ochrany nielen na miestnych tokoch, ale ani na medzinárodnej rieke Dunaj a Morava. Priority SR v oblasti protipovodňovej ochrany územia sú obsiahnuté v Programe protipovodňovej ochrany Slovenskej republiky do roku 2010, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 31/2000 a aktualizovaný uznesením vlády SR č. 25/2003. Prioritou SR je výrazne znížiť škody spôsobené povodňami realizáciou preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami, obmedziť nepriaznivé vplyvy spôsobené ľudskou činnosťou na odtokové pomery v povodiach a navrátiť prirodzenú schopnosť akumulácie vody revitalizáciou povodí.

Podrobnejšie informácie o integrovanej ochrane a racionálnom využívaní vôd a ochrane pred povodňami poskytuje OPŽP, pričom táto oblasť bude v rámci OPŽP podporovaná z Kohézneho fondu aj v Bratislavskom kraji.

B. Ochrana ovzdušia

Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia má chemický priemysel, energetika a automobilová doprava. Medzi najväčších znečisťovateľov ovzdušia v kraji patria Slovnaft a.s., Holcim a.s., Odvoz a likvidácia odpadu a.s., Paroplynový cyklus, Volkswagen, atď. Na celkovom znečistení ovzdušia sa podieľajú aj stredné a malé zdroje, i keď ich príspevky sú v porovnaní s priemyselnými znečisťovateľmi výrazne menšie. Jedná sa predovšetkým o emisie zo zdrojov, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre bytovo-komunálnu sféru. K významným druhotným zdrojom znečistenia ovzdušia v meste Bratislava patrí sekundárna prašnosť, ktorej aktuálna úroveň závisí od meteorologických činiteľov, zemných a poľnohospodárskych prác a charakteru povrchu.

U všetkých základných znečisťujúcich látok (TZL, SO₂, NO_x, CO) je možné sledovať do roku 2002 dlhodobý klesajúci trend aj vďaka prijatým legislatívnym a technologickým opatreniam na ochranu ovzdušia. Emisiami najviac zaťaženým územím je prirodzene okres Bratislava (pri emisiách oxidov dusíka je to popri Bratislavskom okrese aj okres Malacky).

C. Odpadové hospodárstvo

Územie Bratislavského kraja, a najmä Bratislava, je zaťažené produkciou odpadov nad celoslovenský priemer. Na základe údajov RISO v r. 2004 z celkového množstva 1 598 469 t ostatných a nebezpečných odpadov vyprodukovaných v tejto oblasti bolo zhodnotených 268 247 t odpadov, zneškodnených formou skládkovania 1 259 153 t, spaľovania 19 791 t, biologickým zneškodnením 13 246 t a so zostávajúcim objemom odpadov bolo nakladané inými formami. Ďalším vážnym problémom je absencia spaľovne nebezpečných odpadov vrátane odpadov zo zdravotníckych zariadení a nedoriešený systém separovaného zberu odpadov.

Podrobnejšiu analýzu odpadového hospodárstva poskytuje OPŽP, pričom ho podporuje z Kohézneho fondu.

D. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

Bratislavský kraj patrí medzi regióny so značne pozmenenou krajinnou štruktúrou, kde sa nachádzajú veľké urbanizačné celky a rozsiahle plochy kultúrnej stepi. Napriek tomu sa stále vyznačuje vysokou rozmanitosťou druhov rastlín a živočíchov, ako aj biotopov, na ochranu ktorých boli vyhlásené chránené územia. Na územie kraja zasahujú tri chránené krajinné oblasti (CHKO) o celkovej rozlohe 50 197 ha (24,5 % z rozlohy kraja). V Bratislavskom kraji bolo k 31.1.2006 vyhlásených 10 národných prírodných rezervácií (NPR), 1 národná prírodná

pamiatka (NPP), 21 prírodných rezervácií (PR), 9 prírodných pamiatok (PP) a 19 chránených areálov (CHA). Podiel chránených území z plochy kraja je 41 % (celoslovenský priemer je 36 %), vrátane území, ktoré boli vyhlásené alebo navrhnuté do európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Právnym základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 je smernica Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Sústava NATURA 2000 je tvorená 2 typmi území:

- *osobitne chránené územia* (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtácoch - v národnej legislatíve: chránené vtáacie územia,
- *osobitné územia ochrany* (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Na území Bratislavského kraja sa nachádza 39 navrhovaných území európskeho významu a 5 (navrhovaných) chránených vtáčích území. Tieto územia predstavujú najhodnotnejšie lokality z hľadiska biodiverzity v kraji a ich zachovanie v priaznivom stave (resp. dosiahnutie ich priaznivého stavu) je hlavným záväzkom vyplývajúcim z členstva SR v EÚ z hľadiska ochrany prírody a krajiny. V súvislosti so záväzkami SR ohľadne území NATURA 2000 je potrebné zabezpečiť starostlivosť a propagáciu týchto území a spoluprácu s ich vlastníkmi.

Tabuľka č. 7: Prehľad počtu (navrhovaných) chránených vtáčích území a navrhovaných území európskeho významu v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja (niektoré územia zasahujú do viacerých okresov)

Okres	(Navrhované) chránené vtáacie územia		Územia európskeho významu	
	výmera v ha*	Počet	Výmera v ha*	Počet
Bratislava I.	0,310	1	0,000	0
Bratislava II.	1 827,465	1	919,301	2
Bratislava III.	861,089	1	49,358	2
Bratislava IV.	1 067,145	3	1 179,110	8
Bratislava V.	4038,249	2	1 096,652	2
Bratislava spolu:	7 794,302	4	3 244,421	14
Malacky	37 623,249	2	16 958,001	29
Pezinok	16 195,580	1	7 402,199	6
Senec	4 584,697	2	796,526	4
Kraj spolu	66 197,828	5	28 401,147	39

*Aproximatívna výmera so stavom k júnu 2005,

zdroj: ŠOP SR

Zhrnutie:

Pozitívny vývoj smerujúci k znižovaniu zaťaženia životného prostredia a jeho jednotlivých

zložiek

Takmer polovica územia s približne 90 % obyvateľmi má významne alebo silne narušené životné prostredie

Medzi najväčších znečisťovateľov patrí priemysel, energetika a doprava,

Vysoká miera napojenia obyvateľstva na verejné siete vodovodov a kanalizácií,

25 % rozlohy Bratislavského kraja zaberajú územia CHKO

V Bratislavskom kraji sa nachádza 39 navrhovaných území európskeho významu a 5 navrhovaných chránených vtáčích území ako súčasť NATURA 2000

3.3.3. Dopravná infraštruktúra a regionálna dostupnosť

Dopravná infraštruktúra

Vysoký polohový potenciál kraja spolu s vybudovanou dopravnou infraštruktúrou zabezpečujú dostupnosť Bratislavského kraja všetkými druhmi dopravy. V rámci širších medzinárodných vzťahov má kraj veľmi dobrú dostupnosť transeurópskymi dopravnými koridorami: Tieto zahŕňujú štyri osi identifikované v rámci Rozhodnutia č. 884/2004/EC Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 doplnujúce Rozhodnutie č. 1692/96/EC o smerniciach Spoločenstva pre rozvoj transeurópskych sietí ako prioritných projektov: PP17 Železničná os Paríž-Štrasburg-Viedeň-Bratislava; PP18 vnútrozemské vodné cesty Rýn/Meuse-Mohan-Dunaj; PP23 Železničná os Gdansk-Varšava-Brno/Bratislava-Viedeň; PP25 Diaľničná os Gdansk-Brno/Bratislava-Viedeň.

Dopravnú kostru Bratislavského kraja tvoria rýchlostné komunikácie, cesty I. a II. triedy, železničné medzinárodné a regionálne trasy, trasa vodnej dopravy a letecká doprava. Súčasťou sú dopravné zariadenia, ktoré dotvárajú systém základnej dopravnej obsluhy.

Bratislavský kraj je s okolitými krajinami „prepojený“ najmä diaľničnými a železničnými trasami. Diaľnica D2 a medzinárodné železničné trate č. 110, 130, 132 spájajú kraj s Českou republikou a Maďarskom. Diaľnice D2, D4 a medzinárodné železničné trate č. 120, 132, 111 vytvárajú spojenie s Rakúskom, a smerom na východ na Žilinu s Poľskom a Ukrajinou. Zapojenie regiónu do celoeurópskej siete zabezpečuje i letecká doprava (Letisko M. R. Štefánika).

Cestná infraštruktúra

Cestnú infraštruktúru tvoria úseky diaľnic D1 a D2, cesty I. , II. a III. triedy a miestne komunikácie vrátane mostných objektov. Diaľnice a cesty I. a II. triedy spájajú kraj s ostatným územím Slovenska a so susednými štátmi. Medzi hlavné cestné trasy patria: diaľnica D1, D2, diaľnica D4 zo smeru Rakúsko - Bratislava, cesta I/61, I/62, I/63, cesta II/502 a cesta II/503 (Stratégia rozvoja BSK 2003).

Tabuľka 8 Cestná sieť v Bratislavskom kraji

Trieda	Dĺžka ciest (km)					Počet mostných objektov (ks)*				
	v okresoch					v okresoch				
	Bratislava	Malacky	Pezinok	Senec	Spolu	Bratislava	Malacky	Pezinok	Senec	spolu
I.	53,0	35,018	0	42,57	130,588	29	x	x	x	29
II.	31,0	90,955	59,22	28,764	209,939	6	30	21	4	61
III.	20,0	116,485	75,966	140,287	352,738	4	25	19	18	66
Spolu	104,0	242,458	135,186	211,621	693,265	39	55	40	22	156

* na cestách II. a III. triedy v okresoch Malacky, Pezinok, Senec

Zdroj Regionálne cesty BSK, 2005, Magistrát hl. mesta SR Bratislavy, IV. sekcia – oddelenie cestného hospodárstva

Cestné ťahy majú vzhľadom na Bratislavu radiálny charakter, s výnimkou cesty II. triedy zo Šamorína cez Pezinok smerom do Malaciek, ktorý tvorí vonkajší regionálny okruh. Dopravné zaťaženie týchto ciest na profiloch narastá úmerne ich blízkosti k hlavnému mestu, pričom na jeho území po splynutí s vnútromestskou dopravou sú hodnoty zaťaženia prejazdnych úsekov ciest II. triedy často krát vyššie, ako vlastná priepustnosť. Na základe výsledkov sčítaní dopravy v predchádzajúcom období možno konštatovať, že úseky ciest II. triedy na území Bratislavy sú zaťažené 5 -10 násobne viac v porovnaní s priemerným zaťažením extravilánových úsekov tých istých ciest. Sprievodným javom tejto skutočnosti je zvýšená miera negatívnych vplyvov dopravy na okolité životné prostredie.

Ďalším špecifickým znakom prejazdnych úsekov ciest II. triedy na území Bratislavy je vysoká hustota ich križovatiek s cestami I. a III. triedy a s miestnymi komunikáciami. Toto špecifikum poukazuje na základný problém týchto ciest, ktorým je obmedzená priepustnosť v ich uzlových bodoch. V praxi sa tento problém prejavuje tvorbou kongescií, znižovaním plynulosti dopravy, zvýšenou produkciou exhalátov a hluku z dopravy, vyššou mierou dopravnej nehodovosti a taktiež vyšším stupňom opotrebenia konštrukcie vozovky. Závažnosť tohto spoločného problému je v podmienkach cestnej premávky natoľko vysoká, že prevyšuje i existujúce nedostatky technického stavu predmetných komunikácií a súvisiacich inžinierskych objektov. Pre úplnosť treba dodať, že obdobná situácia je i na prejazdnych úsekoch ciest III. triedy na území Bratislavy.

Železničná, letecká a vodná doprava

Územím kraja prechádzajú medzinárodné železničné trate č. 110, 111, 120, 130, 131 a 132, ktoré spájajú kraj s Českou republikou, Maďarskom, Rakúskom a v smere na Žilinu s Poľskom a Ukrajinou. V okrese Malacky je trať lokálneho významu (Zohor - Záhorská Ves, Zohor - Plavecký Mikuláš - Jablonica). V súčasnosti dĺžka železničných tratí dosahuje 196 km, z toho 79 pripadá na bratislavský železničný uzol. Železnice prepravujú približne 25% prepravených osôb z prímestských obcí a zo spádového územia Bratislavy.

Bratislavský kraj je zapojený do celoeurópskej siete aj leteckou dopravou z medzinárodného letiska M. R. Štefánika a vodnou dopravou po medzinárodnej vodnej ceste na rieke Dunaj. Vodná doprava je prevádzkovaná po medzinárodnej vodnej trase Dunaj zo Severného po Čierne more. Na území Bratislavy sa využíva verejný prekládkový prístav pre nákladnú dopravu a osobný prístav pre rekreačné účely.

Hromadná osobná doprava

Donedávna ešte priaznivý pomer používania verejnej hromadnej dopravy k individuálnej automobilovej v celom bratislavskom regióne sa z hodnôt 75:25 (1987) rapídne mení v neprospech hromadnej dopravy.

V období posledných desiatich rokov je pre verejnú osobnú dopravu charakteristické postupné znižovanie prepravného výkonu. Za obdobie rokov 2000 až 2004 sa výkon verejnej osobnej dopravy znížil takmer o 9 %. Takýto vývoj je v SR v značnej miere podmienený zvyšovaním životnej úrovne obyvateľstva a nedostatočnou podporou verejnej dopravy, čo sa prejavuje nárastom individuálneho motorizmu, ktorý v tomto období zaznamenal absolútny nárast o 5,9 % a jeho podiel tvorí v roku 2004 úroveň 68,4 %, hoci ešte v roku 2000 bol podiel individuálneho motorizmu na úrovni 64,4 %. Tento trend je prejavom aj toho, že v posledných rokoch sa na Slovensku nepodarilo vytvoriť priaznivé podmienky pre integráciu verejnej osobnej dopravy, ktorá by zahŕňala železničnú osobnú dopravu, prímestskú autobusovú dopravu a mestskú hromadnú dopravu.

Kvalita a úroveň poskytovaných služieb v osobnej hromadnej doprave je na území Bratislavského kraja a obzvlášť na území Bratislavy, v dôsledku zastaraného vozového parku a nedostatku investícií na obnovu a údržbu komunikácií dlhodobo na nízkej úrovni a nezodpovedá požiadavkám a potrebám verejnosti z hľadiska kultúry cestovania a hlavne bezpečnosti.

V mestskej hromadnej doprave na území Hl. m. SR Bratislavy v roku 2005 rozhodujúci podiel na výkonoch mala autobusová doprava s podielom 57,0 % z celkového počtu prepravených osôb a 60,8 % z najazdených km. Na druhom mieste je električková doprava a posledná je trolejbusová doprava v počte prepravených osôb i najazdených kilometrov. Mestská hromadná doprava v Bratislave je zabezpečovaná električkami s prevádzkovou dĺžkou tratí 36,747 km, trolejbusmi s prevádzkovou dĺžkou tratí 38,990 km autobusmi s prevádzkovou dĺžkou trás na komunikačnej sieti 385,5 km.

Od roku 1994 je verejná mestská hromadná doprava v Bratislave (ďalej len „MHD“) predmetom činnosti akciovej spoločnosti Dopravný podnik Bratislava, a. s. (ďalej len „DPB“), ktorý bol najskôr transformovaný zo štátneho podniku na mestský podnik a následne na akciovú spoločnosť. Jediným zakladateľom a akcionárom DPB, a. s. je Hlavné mesto SR Bratislava. Mesto je zároveň objednávateľom dopravných výkonov MHD vo verejnom záujme a DPB, a. s. realizuje dopravné výkony na základe každoročne podpisovanej zmluvy obsahujúcej konkrétny projekt organizácie MHD v Bratislave na príslušný hospodársky rok.

Pre možnosť zakúpenia potrebných cestovných dokladov na prepravu MHD v Bratislave je k dispozícii 11 predajných miest dopravcu s plným sortimentom cestovných dokladov a sieť zmluvných predajcov na predaj časových prestupných, kombinovaných a turistických lístkov v základnej aj zľavnenej cene.

Dostupnosť systému MHD pre cestujúcich je zabezpečená prostredníctvom 1168 zastávok dennej dopravy, z toho 153 električkových, 112 trolejbusových, 83 spoločných autobusových a trolejbusových a 820 autobusových. Pokrytie územia mesta a najsilnejšieho smerovania prepravných prúdov zabezpečuje 13 električkových, 11 trolejbusových a 62 autobusových liniek. Z ročnej hodnoty realizovaných dopravných výkonov cca 43 mil. vozidlových kilometrov sa cca 20 % realizuje cez víkendy a sviatky a zostavujúcich 80 % počas pracovných dní.

Tabuľka 9 Mestská hromadná doprava v Hl. m. SR Bratislave

Ukazovateľ	Rok 2005	Rok 2004	Rozdiel oproti roku 2004	Index 2005 2004
Prepravené osoby spolu v tis.	249 973	245 497	4 476	101,8
v tom električkami	80 017	78 314	1 703	102,2
Trolejbusmi	27 470	26 096	1 374	105,3
autobusmi	142 486	141 087	1 399	101,0
Najazdené km spolu v tis. km	42 723	42 908	-185	99,6
v tom električkami	11 407	11 380	27	100,2
trolejbusmi	5 350	5 213	137	102,6
autobusmi	25 966	26 315	-349	98,7

Zdroj: ŠÚ SR, Krajská správa v Bratislave, Bulletin 4/2005, 2006

Osobitný význam v záujme zlepšenia dopravnej obslužnosti územia, zvýšenia mobility obyvateľov a efektívnejšieho využívania existujúcich druhov dopravy má budovanie Integrovaného dopravného systému Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej „IDS BSK“) osobnej hromadnej dopravy, ktorý zriadením jednotného tarifného systému a vybudovaním prestupných terminálov zharmonizuje prevádzku mestskej hromadnej dopravy, prímestskej a regionálnej cestnej a železničnej dopravy a zlepši dopravnú obslužnosť územia v záujme

zvýšenia mobility obyvateľov a efektívnejšieho využívania existujúcich druhov dopravy. Dopravný systém tak bude pozostávať z viacerých druhov verejnej dopravy – regionálny vlak, prímestský autobus, MHD (intermodálny dopravný systém).

V dôsledku postupného prechodu kompetencií zo štátnej správy na samosprávu v oblasti autobusovej a železničnej verejnej osobnej dopravy IDS BSK pripravuje BSK spoločne s Hlavným mestom SR Bratislavou v súlade s uzneseniami vlády SR, ktoré sa zaoberajú systémovým riešením financovania výkonov vo verejnom záujme. Financovanie výkonov vo verejnom záujme v SR bude zabezpečované tak ako vo vyspelých štátoch EÚ, kde je verejná osobná doprava, vzhľadom na charakter verejnej služby zabezpečujúcej uspokojovanie prepravných potrieb obyvateľstva, podporovaná rôznou mierou a na rôznych úrovniach verejnej správy. V prímestskej autobusovej doprave sa výkony vo verejnom záujme už financujú z prostriedkov samosprávy, čo má za následok, že dochádza k úplnej regionálnej zodpovednosti za výkony vo verejnom záujme. Oblasť regionálnej železničnej dopravy v súčasnosti zabezpečuje samosprávny kraj ako prenesený výkon štátnej správy, pričom aj túto oblasť bude neskôr zabezpečovať ako samosprávnu kompetenciu.

Potreba vytvorenia IDS BSK vyplýva z rastúcich nárokov na dochádzku obyvateľov z okolitých obcí do Bratislavy a z rozvoja individuálnej automobilovej dopravy, s ktorým sa viažu negatívne efekty v podobe zhoršenia životného prostredia a nadmerného zaťaženia cestných komunikácií v podobe dopravných kongescií. Využívanie individuálnej automobilovej dopravy rastie priamo úmerne s rastom životnej úrovne obyvateľstva. Prudký nárast individuálnej automobilovej dopravy v bratislavskom regióne dokazuje aj zmena pomeru v jej využití v porovnaní s verejnou hromadnou dopravou. Kým v roku 1987 bol pomer 75 : 25 v prospech verejnej dopravy v roku 2004 bol tento pomer 68 : 32. Integrovaný dopravný systém by mal zatriktívniť verejnú hromadnú dopravu pre obyvateľov v porovnaní s individuálnou dopravou.

Na prípravu projektu IDS BSK bola 30. júna 2005 vytvorená obchodná organizácia Bratislavská integrovaná doprava, s.r.o. so 65 %-nou majetkovou účasťou BSK a 35% - nou majetkovou účasťou Hlavného mesta SR Bratislavy. Spoločnosť pripravuje všetky nevyhnutné kroky na realizáciu projektu v uvedenom termíne na základe spolupráce a konzultácie s rozhodujúcimi dopravcami v regióne Dopravným podnikom Bratislava, a.s., Slovenskou autobusovou dopravou Bratislava, a. s. i Železničnou spoločnosťou Slovensko, a. s. V roku 2009 spoločnosť zmenila svoju právnu formu zo spoločnosti s ručením obmedzeným na akciovú spoločnosť.

Bratislavská integrovaná doprava, a.s. (ďalej len „**BID**“) má v súčasnom období spracovaný základný Konceptný materiál realizácie Integrovaného dopravného systému, a to Konceptiu Bratislavskej integrovanej dopravy, v ktorej sú obsiahnuté všeobecné zásady pri príprave integrovaného dopravného systému v regióne BSK s názvom Bratislavská integrovaná doprava. Konceptný materiál obsahuje aj harmonogram realizácie IDS BSK, pričom v priebehu realizácie systému budú jednotlivé časti konkrétnejšie rozpracované v samostatných dokumentoch. Materiál bol schválený zastupiteľstvom BSK uznesením 24/2007 z 25. 4. 2007 a bratislavským mestským zastupiteľstvom uznesením 87/2007 z 26. 4. 2007. Služby pre dopravcov vyplývajúce z realizácie predmetu podnikania BID budú legislatívne zakotvené príslušnými zmluvnými vzťahmi medzi objednávateľmi výkonov (mesto Bratislava a BSK), dopravcami a koordinátorom (BID).

Ďalším významným dokumentom je Plán dopravnej obsluhy BSK, ktorý vychádza z Konceptie Bratislavskej integrovanej dopravy a bol vzatý na vedomie zastupiteľstvom Hlavného mesta SR Bratislavy dňa 22. novembra 2007 a zastupiteľstvom Bratislavského samosprávneho kraja dňa 12. decembra 2007.

Pri realizácii integrovaného dopravného systému sa vychádza zo skúseností z Českej republiky, Maďarska a Rakúska. Dobrým príkladom sú pozitívne skúsenosti z fungovania integrovaného

dopravného systému v Juhomoravskom kraji, ktorého súčasťou je mesto Brno, veľkosťou aj počtom obyvateľov porovnateľné s Bratislavou.

Positívne skúsenosti vyplývajú aj zo súčasného experimentálneho čiastkového integrovaného dopravného systému. Tento systém bol zavedený v roku 2001 ako Prvá experimentálna etapa bratislavskej integrovanej dopravy (BID). Cestujúci môžu po zakúpení predplatného cestovného lístku BID, ktorý v sebe zahŕňa príplatok na BID, využívať vlaky Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. (ZSSK) v ľubovoľnom smere a autobusy SAD Bratislava, a. s. (SAD) v smere na Záhorie. Cestujúci môžu uvedené spoje využívať v rámci predplatného cestovného lístku BID len na území Bratislavy. Podľa dokumentu Koncepcia Bratislavskej integrovanej dopravy vzrástol postupne počet prepravených cestujúcich z 882 360 v roku 2001 na 1 510 490 v roku 2006. Prvá experimentálna etapa BID je však realizovaná iba na základe zmluvných vzťahov medzi dopravcami a Hlavným mestom SR Bratislava a nepredstavuje systémové a celoplošné riešenie so zodpovedajúcim ekonomickým prínosom pre všetky zúčastnené subjekty.

Tabuľka 10 Prehľad niektorých ukazovateľov Bratislavskej integrovanej dopravy

Rok	2001	2002	2003
tržby od cestujúcich	687 325,00	835 250,00	872 350,00
platby mesta SAD	1 927 221,10	2 694 860,00	3 363 989,40
platby mesta ŽS	575 394,10	392 003,00	781 469,40
platby mesta spolu	2 502 615,20	3 086 863,00	4 145 458,80
počet prepravených bratislavských cestujúcich	1 872	1 941	7 858
počet prepravených mimobratislavských cestujúcich	188 280	303 302	301 347
počet prepravených cestujúcich spolu	190 152	305 243	309 205

Podrobnejšiu analýzu dopravnej infraštruktúry v Bratislavskom kraji a jej jednotlivých zložiek obsahuje Operačný program Doprava vo svojej analýze ukazovateľov dopravnej infraštruktúry v časti 3.3, pričom rozvoj železničnej infraštruktúry, cestnej infraštruktúry, infraštruktúry intermodálnej prepravy podporuje z Kohézneho fondu.

Doplnenie z pohľadu roka 2010

Úspešnosť implementácie opatrení zameraných na vylepšenie hromadnú dopravu si vyžadujú úzku spoluprácu medzi VÚC Bratislavský samosprávny kraj a Magistrátom hlavného mesta SR Bratislavy, ktorí ju majú vo svojej kompetencii a sú nositeľmi projektu BID.

V Pláne dopravnej obsluhy BSK chýba záväzná časť, resp. stratégia, ktorá by naznačovala smerovanie vývoja dopravnej obsluhy v BSK, čoho dôsledkom je, že k 30.6.2010 boli k Plánu dopravnej obsluhy BSK vypracované dva dodatky, vždy so zameraním sa na jeden konkrétny projekt, ktorý bol následne predložený ako žiadosť o nenávratný finančný príspevok v rámci vyhlásenej výzvy OPBK. Takýto spôsob plánovania je veľmi zdĺhavý a ohrozuje implementáciu regionálnej a mestskej hromadnej dopravy v rámci OPBK.

Do septembra 2010 neboli medzi BSK a Hl. mestom SR Bratislavou dohodnuté nosné prvky BID, ako napr. výška jednotnej tarify, finančné hospodárenie atď. Dohoda o výške jednotnej tarify medzi dopravcami je jednou z podmienok na získanie pomoci z OPBK a je kľúčová z hľadiska implementácie zriadenia jednotného tarifného systému. Pôvodný termín na splnenie podmienok poskytnutia pomoci bol do mája 2010. RO OPBK viackrát inicioval stretnutia k riešeniu problematiky BID so zástupcami BID, BSK a Hl. mesta SR Bratislavy. Výsledkom stretnutí bolo o.i., že RO OPBK predĺžil termín na splnenie nevyhnutných podmienok poskytnutia pomoci do novembra 2010 (najmä termín na odsúhlasenie výšky jednotnej tarify zástupiteľstvami BSK a Hl. mesta SR Bratislavy a zrealizovanie verejného obstarávania), avšak ukazuje sa, že ani predĺžený termín nebude zo strany žiadateľov dodržaný. K septembru 2010 je

síce jednotná tarifa odsúhlasená zastupiteľstvami oboch orgánov, avšak výška jednotnej tarify je odsúhlasená len zastupiteľstvom Hl. mesta SR Bratislavy, BSK má k výške jednotnej tarify výhrady. Proces verejného obstarávania sa buď nezačal, alebo bol neúspešný. K termínu revízie OPBK tak nie je schválená žiadna z predložených žiadostí o NFP týkajúcich sa zriadenia jednotného tarifného systému a žiadosti o NFP sú v procese konania o žiadosti.

Podpora mestskej hromadnej dopravy v Bratislave ako súčasť integrovanej dopravy je zameraná aj na aktivity nie priamo súvisiace s koncepciou BID. Hoci záujem o podporu v oblasti mestskej hromadnej dopravy zo zdrojov OPBK je, kvalita prijatých žiadostí o NFP nedosahuje úroveň nevyhnutnú pre ich schválenie. Žiadosti o NFP predložené v roku 2009 boli zamietnuté a Hl. mesto SR Bratislava ako oprávnený žiadateľ ich opätovne predložil v roku 2010. K termínu revízie OPBK prebiehal proces konania o žiadosti. Žiadaná výška pomoci v troch predložených žiadostiach predstavuje cca 30% z odhadovanej výšky podpory pre čistú mestskú dopravu, pričom v dvoch prípadoch ide o žiadosti, ktoré podporujú preferenciu verejnej koľajovej dopravy na riadených križovatkách. Ukazuje sa, že výška podpory pre MHD, odhadovaná v roku 2007, bola nadhodnotená, nakoľko investičné zámery Hl. mesta SR Bratislavy nie sú v takej výške, aby dosiahli pôvodnú plánovanú hodnotu.

Na budovanie prestupných terminálov nebola predložená žiadna žiadosť o poskytnutie NFP.

Výsledkom stavu v implementácii regionálnej a mestskej hromadnej dopravy je, že k termínu revízie OPBK nie je podpísaná žiadna zmluva o poskytnutí NFP, projekty nie sú v realizácii, čím sa implementácia uvedenej oblasti podpory sa stáva rizikovou.

Do termínu revízie OPBK boli vyhlásené tri výzvy na predkladanie žiadostí o NFP. V rámci výzvy vyhlásenej v roku 2008 nebola prijatá žiadna žiadosť o NFP. Pri žiadostiach o NFP prijatých a odporučených na schválenie v rokoch 2009 a 2010 je otázne, či ich bude možné kvôli nosným prvkom BID a verejnému obstarávaniu schváliť. Neustále predlžovanie termínov z dôvodu splnenia podmienok poskytnutia pomoci vedie k ohrozeniu implementácie OPBK. Vzhľadom na to, že podpora mestskej hromadnej dopravy sa nebude realizovať v takej výške ako sa predpokladalo ako aj na doterajší neuspokojivý stav a v snahe zabrániť možnému nevyčerpaniu časti alokácie pre OPBK, je potrebné prehodnotiť výšku finančných zdrojov nielen na podporu MHD ale i na celú oblasť regionálnej a mestskej hromadnej dopravy.

Zhrnutie:

Vysoký polohový potenciál a dostupnosť regiónu vhodné pre využívanie intermodálneho dopravného systému

Nadpriemerne zaťaženie prejazdnych úsekov ciest II. triedy a obmedzená priepustnosť v uzlových bodoch na území mesta Bratislavy

Pokles podielu výkonov hromadnej dopravy na regionálnej a lokálnej úrovni

Rastúci negatívny vplyv osobnej dopravy na životné prostredie

Nedobudovaný Integrovaný dopravný systém Bratislavského samosprávneho kraja

Nedostatočný stav spracovania koncepčných materiálov BID

Neuspokojivý stav implementácie regionálnej a mestskej hromadnej dopravy

Doplnenie z pohľadu roka 2015

Pri regionálnej a mestskej hromadnej doprave opakovane najmä v rokoch 2014 a 2015 hrozilo riziko nevyčerpania časti alokovaných finančných prostriedkov z dôvodu nepripravenosti žiadateľov, nedoriešených podmienok realizácie jednotlivých ŽoNFP, zdĺhavého procesu verejného obstarávania, opakovaného procesu verejného obstarávania a následného odstúpania od zmlúv o poskytnutí NFP zo strany prijímateľa.

V prípade regionálnej a mestskej hromadnej doprave je možné hovoriť o pomerne náročných projektoch, ktorých príprava si vyžaduje vysokú kvalitatívnu úroveň, a preto bol v rámci vyhlásených výziev predložený pomerne nízky počet ŽoNFP, v ktorých však oprávnení žiadatelia žiadali vyššiu sumu NFP v porovnaní so ŽoNFP pri iných opatreniach OPBK. Zo strany oprávnených žiadateľov neboli počas predchádzajúcich rokov doriešené podmienky realizácie Bratislavskej integrovanej dopravy, čo sa odzrkadľuje aj na stave prípravy jednotlivých ŽoNFP, ktorý nie je uspokojivý. V rámci regionálnej a mestskej hromadnej dopravy bolo spolu za všetky výzvy prijatých 21 ŽoNFP, z čoho schválených bolo 16 ŽoNFP a zazmluvnených 14 projektov. Úspešne ukončený bol projekt BSK – Zriadenie jednotného tarifného systému u dopravcov v pôsobnosti BSK a projekty Hlavného mesta SR Bratislava - Trolejbusová trať Pražská – Hroboňova, Dobudovanie tarifného zabezpečenia na území hlavného mesta SR Bratislavy – II. Etapa, Terminál integrovanej dopravy v Senci, Terminál integrovanej dopravy v Pezinku a Trolejbusová trať Patrónka - Vojenská nemocnica prijímateľa Bratislava, hlavné mesto SR. Dva projekty boli mimoriadne ukončené na základe žiadosti prijímateľa (Hlavné mesto SR Bratislava – projekty Preferencia električkovej dopravy na Račianskej radiále a Preferencia električkovej dopravy na Vajnorskej radiále).

Záujem o zriadenie jednotného tarifného systému (skupina aktivít 1.2.1) prejavili v rámci všetkých vyhlásených výziev oprávnení žiadatelia Hlavné mesto SR Bratislava a BSK, pričom bolo predložených 6 ŽoNFP.

V rámci 9. výzvy boli predložené 2 ŽoNFP v rámci danej skupiny aktivít. Projekt bol predložený Hlavným mestom SR Bratislavou s názvom „Dobudovanie tarifného zabezpečenia na území hlavného mesta SR Bratislavy“, (predložený 2. krát) a o projekt predložený BSK s názvom „Zriadenie jednotného tarifného systému BID u správcu železničnej infraštruktúry - Železníc Slovenskej Republiky“.

O vybudovanie prestupných terminálov (skupina aktivít 1.2.2) žiadatelia v doteraz vyhlásených výzvach prejavili záujem v siedmej a deviatej výzve. V siedmej výzve predložili projekty okresné mestá Pezinok a Senec, a v deviatej výzve mesto Malacky. Predmetom ŽoNFP je vybudovanie terminálov integrovanej dopravy v týchto mestách. Realizáciou projektov sa zlepšia priestorové podmienky predovšetkým pre cestujúcich kombinujúcich viaceré druhy dopravy a vytvoria sa moderné prestupové miesta, zatriktívni a zhodnotí sa predmetné územie, prispeje sa k zvýšeniu úrovne služieb v oblasti regionálnej a železničnej dopravy a počtu prepravených osôb. Moderné prestupné termináli majú spĺňať viacero funkcionalít, predovšetkým zabezpečia vysokú úroveň integrácie jednotlivých druhov dopravy v rámci systému hromadnej osobnej dopravy, dosiahne sa pohodlné prestupovanie a minimalizácia časových strát pri cestovaní.

Podporu mestskej hromadnej dopravy (skupina aktivít 1.2.3) bolo možné realizovať len na území mesta Bratislavy. Oprávneným prijímateľom bolo Hlavné mesto SR Bratislava, ktorý doteraz vo všetkých vyhlásených výzvach predložil 9 ŽoNFP, čo je najväčší počet žiadostí zo všetkých skupín aktivít opatrenia 1.2. Predložené a schválené ŽoNFP boli zamerané na preferenciu električkovej dopravy na Račianskej radiále, preferenciu električkovej dopravy na Vajnorskej radiále. Oba tieto projekty však boli mimoriadne ukončené na základe žiadosti prijímateľa. Projekt „Vybudovanie trolejbusovej trate Pražská – Hroboňova“ je ukončený a v prevádzke je celá trolejbusová trať. Jeho výstavbou došlo k efektívnejšiemu prepojeniu trolejbusovej trate a vozovne a došlo k výraznému zníženiu dojazdových kilometrov. Ďalší projekt zameraný na vybudovanie trolejbusovej trate Patrónka - Vojenská nemocnica je tiež riadne ukončený.

Zrealizovaním projektu došlo k vybudovaniu ďalšej časti trolejbusovej trate v časti Patrónka, kde pôvodne bola v prevádzke len jednostranná trolejbusová trať. V tomto úseku došlo k zmene a k zefektívneniu organizácie dopravy presunom výkonov z autobusovej dopravy na trolejbusovú so súvisiacim následným znížením emisií. Zároveň došlo aj k zníženiu prevádzkových nákladov skrátením výjazdových a dojazdových trás trolejbusových liniek.

V rámci Informačného zabezpečenia systému (skupina aktivít 1.2.4) boli predložené dve ŽoNFP v deviatej výzve. Jedna ŽoNFP predložená v deviatej výzve bola na „Propagáciu zavádzania integrovaného dopravného systému v pôsobnosti BSK“ a druhá ŽoNFP na „Zriadenie jednotného informačného systému v pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja“.

Projektom, ktorý pozostáva zo zriadenia dispečerského riadiaceho systému BID, sa umožní optimálna kontrola a koordinácia dopravnej situácie v regióne ako aj poskytovanie informácií o dopravných výkonoch a tržbách dopravcov v záujme koordinácie, optimalizácie a kontroly dopravného procesu BID.

Projekt žiadateľa BSK, ktorý rieši propagáciu zavádzania integrovaného dopravného systému v pôsobnosti BSK je realizácia efektívnej propagačnej kampane pri príležitosti spustenia nového integrovaného systému na území Hlavného mesta SR Bratislava a Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľom je zabezpečenie dostatočnej informovanosti pre cestujúcu verejnosť v primeranom časovom predstihu pred samotným spustením nového dopravného systému, ale aj počas samotnej prevádzky. Zámerom je vhodnou formou informovať cestujúcich o všetkých výhodách, ktoré im nový integrovaný dopravný systém prinesie a zároveň ich týmto motivovať aj k jeho využívaniu.

Pri projektoch regionálnej a mestskej hromadnej dopravy hrozilo riziko nevyčerpania časti alokovaných finančných prostriedkov z dôvodu nepripravenosti žiadateľov, nedoriešených podmienok realizácie jednotlivých ŽoNFP, zdĺhavého procesu verejného obstarávania, opakovaného procesu verejného obstarávania a následného odstupovania od zmlúv o poskytnutí NFP zo strany prijímateľa a pod. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ako aj vzhľadom na to, že aktivity mestskej hromadnej dopravy sa realizujú v menšom rozsahu ako sa predpokladalo, RO OPBK v už roku 2010 v rámci revízie OPBK znížil výšku alokácie na oblasť regionálnej a mestskej hromadnej dopravy. RO OPBK na zvyškovú časť alokácie v roku 2012 vyhlásil výzvu č. OPBK/2012/1.2/09, ktorá bola ukončená dňa 31.10.2012. Vzhľadom na vyššie uvedené a vzhľadom aj na skutočnosť, že k 31.10.2014 bol stav kontrahovania opatrenia 1.2 na úrovni 80,47 %, RO OPBK presunul časť voľných finančných prostriedkov vo výške 213 141,00 EUR (zdroj ERDF) z opatrenia 1.2 do opatrenia 1.1. Tieto finančné prostriedky zabezpečili chýbajúcu časť voľných finančných prostriedkov v rámci opatrenia 1.1, ktorá bola potrebná za účelom možného uvoľnenia ŽoNFP zo zásobníka projektov v rámci výzvy, kód výzvy č. OPBK/2014/1.1/12-ISRMO.RO naďalej eviduje u projektov realizovaných v rámci regionálnej a mestskej hromadnej dopravy problémy s verejným obstarávaním (námietky zo strany uchádzačov podané na ÚVO), čo môže mať za následok, že aj v prípade kladného overenia dokumentácie VO zo strany RO OPBK, z časového hľadiska nebude možné realizovať uvedené projekty. K 31.12.2014 u 2 projektov prebiehalo na RO OPBK overovanie dokumentácie z VO, z čoho 1 dokumentácia bola RO OPBK odoslaná na kontrolu na ÚVO a u 2 projektov nebola stále na RO OPBK doručená dokumentácia z verejného obstarávania práve z dôvodu podaných námietok uchádzačov na ÚVO. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ako aj vzhľadom na to, že aktivity mestskej hromadnej dopravy sa realizujú v menšom rozsahu, ako sa predpokladalo, RO pre OPBK znížil celkovo v rokoch 2014-2015 alokáciu na regionálnu a mestskú hromadnú dopravu o 6 398 379,00 Eur (zdroje EFRR) na 6 301 621,00 Eur (zdroje EFRR). Uvedená realokácia však nemala negatívny vplyv na dosiahnutie merateľných ukazovateľov v tejto oblasti.

3.4. Vedomostná ekonomika

3.4.1. Konkurencieschopnosť regiónu

Jednou z charakteristík určujúcich konkurencieschopnosť je využitie ekonomického potenciálu regiónu, ktoré závisí od viacerých faktorov. Okrem dopytu sú to predovšetkým ekonomicko-technické parametre výrobných zariadení alokovaných v regióne, potenciálna produkcia, kvalita a dostupnosť pracovnej sily a pod. Úroveň tohto potenciálu a stupeň jeho využitia sa priamo odráža v ekonomickej výkonnosti regiónu. Príčinou nízkej ekonomickej výkonnosti regiónu nemusí byť iba nízka úroveň jeho ekonomického potenciálu. Môže sa stať, že ekonomický potenciál regiónu je síce významný, ale jeho využitie je iba čiastočné¹⁵.

Ako to vyplýva z analýzy Bratislavský kraj je regiónom s najväčším ekonomickým potenciálom v rámci SR a je jediný, v ktorom výška HDP prevyšuje priemernú hodnotu HDP Európskej únie. Postavenie a hospodársky význam Bratislavského kraja je vyjadrený cca 23,6 % podielom na tvorbe HDP v SR, avšak pri prepočte HDP na jedného obyvateľa predstavuje až 206,63 % v porovnaní s priemerom SR.

Ďalšou z charakteristík určujúcich konkurencieschopnosť je kapitálová vybavenosť. Kapitálová vybavenosť regiónu / kraja je daná objemom investičného majetku, ktorý pripadá na jedného obyvateľa. Je to dôležitý ukazovateľ vyjadrujúci predpoklady na tvorbu produkcie a poskytovanie služieb na území regiónu. „Produkčná schopnosť“ regiónu je závislá aj od jeho ďalších, najmä kvalitatívnych charakteristík. Patria sem štruktúra, vek, technicko-ekonomické parametre a pod. .

Kapitálová vybavenosť Bratislavského kraja je 3 180,4 tis. Sk, čo niekoľkonásobne prevyšuje priemer Slovenska a ostatných krajov.

Tabuľka 11 Kapitálová vybavenosť krajov (NUTS III) v tis. Sk

Kraj, SR	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bratislavský	1921,4	2175,3	2411,0	2628,6	2914,0	3180,4
Trnavský	243,4	271,6	313,2	339,5	390,7	423,4
Trenčiansky	242,3	258,1	276,8	316,4	340,1	366,3
Nitriansky	280,9	317,4	345,7	378,0	434,2	475,4
Žilinský	263,6	286,9	328,7	359,0	391,6	449,3
Banskobystrický	462,2	498,0	535,0	598,5	650,7	705,9
Prešovský	193,1	220,6	238,0	268,9	290,4	327,2
Košický	312,3	356,3	388,5	446,1	511,7	562,6
SR spolu	471,7	522,5	576,1	636,3	706,6	774,9

Poznámka: Kapitálová vybavenosť = investičný majetok (bežné ceny) / obyvateľstvo (investičný majetok pripadajúci na jedného obyvateľa). Roky 1998-2003 skutočnosť, 2005 odhad. Zdroj ŠÚ SR.

Uvedený vývoj ekonomickej výkonnosti je v značnej miere determinovaný aj formovaním odvetvovej štruktúry tvorby HDP, vývoj ktorej spôsobuje postupné a nevyhnutné znižovanie konkurencieschopnosti kľúčových odvetví regionálneho priemyslu v dôsledku rastu relatívnych jednotkových nákladov práce v porovnaní s inými regiónmi strednej a východnej Európy.

¹⁵ Napr. : výrobné kapacity, ktorých potenciálna produkcia je nekonkurencieschopná; veľký počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva, ktoré je nezamestnané a pod.

Doterajší priebeh transformačného procesu a vývoj ekonomiky sa odrazili aj v miere využitia disponibilných výrobných faktorov¹⁶. Bolo to dané jednak rastom nezamestnanosti, ale svoju úlohu zohrali aj výrobné kapacity (v prevažnej miere vytvorené v období centrálného plánovania), pre ktorých produkciu sa "stratil" trh, alebo sa stali nekonkurencieschopnými. Takže skutočne dosahované HDP bolo podstatne menšie než potenciálna hodnota tohto ukazovateľa. Pod potenciálnym HDP sa pritom rozumie taká hodnota, ktorá by sa dosiahla v prípade plného využitia disponibilných výrobných kapacít.

Bratislavský kraj je so svojím zázemím lokalizovaný v potenciálne výhodnom regióne. Trojuholník Viedeň - Bratislava - Győr, ktorý renomovaná agentúra EAO Empirica Delssase (so sídlom v Bonne) už v roku 1993 vyhodnotila ako lokalitu najvýhodnejšiu pre investovanie v Európe. Región však nie je inštitucionalizovaným ekonomickým priestorom. Medzi mestami a príslušnými regiónmi neexistuje systém flexibilnej špecializácie. Potenciálne výhody plynúce z takého spojenia, ako to vyplýva zo štúdie OECD, sa dostatočne nevyužívajú. Viedeň je tiež hodnotená ako ústredný európsky priestor vzhľadom k severozápadno-juhovýchodnej a tiež severo-juho-západnej európskej osi. Za posledných 10 rokov však ekonomický rozvoj Viedne mierne zaostáva za inými európskymi mestami, ktoré sa na spomenutých osiach nenachádzajú alebo sú v štúdiu Empirica Delssase uvádzané na posledných miestach. Ako ukazuje aj tento príklad, existuje veľký rozdiel medzi regiónmi, ktoré rozvojový potenciál majú, a tými, ktoré ho aj skutočne využívajú.

Tabuľka 12 Hrubý domáci produkt vo vybraných regiónoch Európskej únie¹⁷

Regióny (NUTS 2003)	HDP 2003 Mil. EUR	HDP na obyvateľa 2003 EUR	HDP 2003 Mil. PPS	HDP na obyvateľa 2003 PPS	HDP na obyvateľa 2003 PPS EU25=100
EU25	9 953 329	21 741	9 953 329	21 741	100.0
Česká republika	80 254	7 867	150 471	14 750	67.8
Praha	18 643	16 029	34 954	30 052	138.2
Maďarsko	73 538	7 260	130 635	12 896	59.3
Región Győr	20 121	4 792	35 744	8 513	39.2
Rakúsko	226 968	27 959	213 348	26 282	120.9
Viedeň	62 875	39 530	59 102	37 158	170.9
Slovensko	29 227	5 434	60 728	11 195	52.2
Bratislavský kraj	7 331	12 116	15 232	25 664	119.7

Zdroj :Eurostat, máj 2006

Rozvojové scenáre sa vzťahujú hlavne k všeobecným pozitívnym a negatívnym lokalizačným faktorom. Tieto faktory je možné identifikovať v dvoch rovinách. Prvou rovinou je porovnanie Bratislavy s okolitými hlavnými mestami, susedným Győrom a slovenskými mestami. Ich základným cieľom je zhodnotiť potenciál miest z hľadiska ich ekonomickej úspešnosti. Druhou rovinou je špecifický dlhodobý scenár rozvoja Bratislavy ako technopolis, centra vedy a výskumu a špičkovej technológie.

V Európe k mestám a mestským regiónom s najväčším ekonomickým potenciálom patria tie, ktoré majú:

- diverzifikovanú ekonomickú základňu služieb a priemyselných odvetví, najmä v oblasti vysokej pridanej hodnoty;
- ľudský kapitál pre rozvoj a komerčné využitie;

¹⁶ Pracovná sila, fixný kapitál (investičný majetok).

¹⁷ Porovnanie ekonomickej úrovne BSK s ostatnými krajinami SR ako aj s priemerom za SR, EU 15, EU 25 sa nachádza v NSRR, Kapitola 3.1, tabuľka č. 3.

- vzdelávacie inštitúcie produkujúce dostatočný počet odborníkov v rozvinutých ekonomických odvetviach;
- kultúrnu a environmentálnu kvalitu života prítiažlivú pre mobilnú a vysokokvalifikovanú pracovnú silu;
- dobré fyzické a telekomunikačné spojenie s dynamicky sa rozvíjajúcou ekonomikou spoločnosti;
- miestne inštitucionálne kapacity pre vytváranie politických, finančných a personálnych zdrojov a ich úspešné využívanie.

Celkovo z porovnania vyplýva, že Bratislava má veľmi dobrú polohu v rámci Slovenska, niektoré výhody voči Györu, na druhej strane však veľa nevýhod voči Budapešti či Prahe. Výsledky taktiež poukazujú na skutočnosť, že Viedeň je vo väčšine posudzovaných faktorov kvalitnejšia.

Tabuľka 13 Prognóza vývoja HDP vo vybraných krajinách Európskej únie

Trhové ceny	Hrubý domáci produkt mld. Eur bežných cien (rok 2006, 2007-odhad)				Index rastu 1995=100%	Zmena v % v cenách roku 1995				PPS na obyvateľa
	2004	2005	2006	2007		2004	2005	2006	2007	
Krajina					2007					2007
EU-25	10,418	10,79	11,233	114	130,7	2,4	1,6	2,1	2,4	25,200
Česko	87	98	108	114	139,7	4,7	6,0	4,4	4,3	19,300
Maďarsko	81	88	92	97	161,7	4,6	4,1	3,9	3,9	16,300
Rakúsko	237	246	255	264	129,7	2,4	1,9	1,9	2,2	30,600
Slovensko	33	37	41	44	170,5	5,5	6,0	5,5	6,3	14,700

Zdroj : Eurostatistics 4 / 2006

Bratislavský kraj je situovaný v regióne s vysokým rozvojovým potenciálom. Je ohniskom pozitívneho vývoja slovenskej ekonomiky. Hospodársky najsilnejším susedom Bratislavy je Viedeň, vzdialená 60 km. Viedeň a Bratislava v súčasnosti nesúťažia v rovnakých segmentoch trhu. Spolupráca medzi týmito dvoma mestami má rezervy. Intenzívnejšia spolupráca s Viedňou by bola prospešná pre obidva regióny. Funkčné prepojenie s mestom Győr, najbližším maďarským partnerom Bratislavy, je limitované.

A. Konkurencieschopnosť podnikov a služieb

Technologická adaptácia podnikov prebiehala v SR pomalším tempom v dôsledku nedostatku odbytových trhov. Len málo veľkých slovenských podnikov je súčasťou veľkých nadnárodných sietí, čo spomaľuje efektívne prepojenie so svetovými trhmi a s tým súvisiaci rast efektívnosti. Priemyselná výroba prechádza len postupne od materiálovo náročných výrobkov k materiálovo menej náročným, vyžadujúcim využívanie moderných technológií. V priebehu transformácie došlo k postupným zmenám v sektorovej štruktúre v prospech odvetví s vyšším podielom pridanej hodnoty. Bratislavský kraj má ako jediný progresívny charakter sektorovej štruktúry vplyvom dynamického vývoja najmä odvetví trhových služieb, ktoré majú 70 % podiel na sektore služieb a až 58 % podiel na celkovej zamestnanosti v kraji. Priemysel Bratislavského regiónu je charakteristický polyfunkčným významom s miestnou, regionálnou a nadregionálnou pôsobnosťou. V odvetvovej štruktúre prevláda spracovateľský priemysel so zameraním na chemicko-gumársku, strojársku, potravinársku a polygrafickú výrobu. Priestorové rozloženie priemyslu je charakterizované vysokou koncentráciou na území Bratislavy.

Tabuľka 14 Odvetvová štruktúra tvorby hrubej pridanej hodnoty v krajoch v % (bežné ceny)

Región	2000	2002
--------	------	------

	Pôdohos.	Priem. stav.	Služby	Spolu	Pôdohos.	Priem. stav.	Služby	Spolu
Bratislavský	1,1	28,9	70,0	100,0	1,0	28,0	71,0	100,0
Záp. Slovensko	7,4	42,5	50,0	100,0	7,6	48,3	44,1	100,0
Stred. Slovensko	4,5	34,7	60,8	100,0	4,5	34,1	61,4	100,0
Vých. Slovensko	3,9	30,0	66,0	100,0	4,1	29,9	66,1	100,0
SR spolu	4,5	34,8	60,7	100,0	4,6	36,2	59,3	100,0
Región	2004				2006			
	Pôdohos.	Priem. stav.	Služby	Spolu	Pôdohos.	Priem. stav.	Služby	Spolu
Bratislavský	0,9	27,5	71,6	100,0	0,9	27,0	72,1	100,0
Záp. Slovensko	7,7	48,5	43,8	100,0	7,8	48,6	43,6	100,0
Stred. Slovensko	4,4	33,7	61,9	100,0	4,1	28,3	67,5	100,0
Vých. Slovensko	3,7	29,6	66,7	100,0	3,5	29,3	67,2	100,0
SR spolu	4,5	35,9	59,6	100,0	4,4	34,6	61,1	100,0

Zdroj: www.dexia.sk – prognostické údaje podporujúce vypracovanie PHSR BSK

Na tržbácha za vlastné výkony a tovar v priemysle má Bratislavský kraj 41%-ný podiel, na zamestnanosti 16%-ný. Produktivita práce v Bratislavskom kraji je v porovnaní s EÚ 15¹⁸ na úrovni 101%. Na úrovni NUTS 2 a NUTS 3 zaznamenal Bratislavský kraj najvyššiu dynamiku vo vývoji pridanej hodnoty, pričom jeho priemyselné subjekty majú najvyšší podiel na pridanej hodnote priemyslu SR.

Energetická náročnosť

Dlhodobým a závažným problémom ekonomiky SR, jej konkurencieschopnosti a vplyvov na životné prostredie je jej pretrvávajúca vysoká energetická náročnosť¹⁹, ktorá je približne 4,1-krát vyššia ako priemer krajín EÚ-25 a jej pokles je relatívne pomalý.

Znižovanie materiálnej a energetickej náročnosti ekonomiky SR predstavuje jeden z hlavných cieľov energetickej politiky SR. Bez výrazného zníženia energetickej náročnosti bude udržanie primeranej dynamiky hospodárskeho rastu a rast konkurencieschopnosti slovenského priemyslu problematické. Znižovanie energetickej náročnosti slovenskej ekonomiky a v jej rámci najmä priemyslu prostredníctvom efektívnejšieho využívania energie prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti priemyslu, ale tiež k naplňovaniu požiadaviek novej environmentálnej a energetickej legislatívy.

Vývoj podnikateľského sektora

Situácia v SR sa z hľadiska vývoja podnikateľského sektora za posledných 15 rokov podstatne zmenila. V súčasnosti sú už podiel a štruktúra malých a stredných podnikov (MSP) v SR porovnateľné s vyspelými krajinami.

V Bratislavskom kraji je z regionálneho hľadiska najviac MSP na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov (160,0 v roku 2003²⁰) a sídli tu najviac živnostníkov (59,2).

Vstup zahraničného kapitálu do Bratislavského regiónu

Vo vývoji priamych zahraničných investícií (ďalej len „PZI“) možno dlhodobo pozorovať trend koncentrácie prílevu PZI do Bratislavského kraja. Ten sa v posledných dvoch rokoch stal

¹⁸ Zdroj: EUROSTAT.

¹⁹ Energetická náročnosť predstavuje podiel primárnych energetických zdrojov k vytvorenému HDP

²⁰ Počet MSP na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v krajoch SR, zdroj: spracované podľa údajov z NADSME (1998 – 2004): „Stav malého a stredného podnikania“, Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Bratislava

zaujímavým aj pre prílev investícií do oblasti výskumu a služieb, aj keď ešte stále výrazne zaostáva objemom takýchto investícií od Prahy alebo Budapešti. Významná časť PZI je realizovaná bez netrhových výhod poskytnutých investorovi zo strany štátu²¹.

B. Štruktúra podnikov podľa veľkosti a právnej formy vlastníctva

V Bratislavskom kraji 92,3% (20 640) podnikov patrí k tzv. malým podnikom do 19 pracovníkov, 3,9% (874) má od 20 do 49 pracovníkov, 3,1% (695) sú podniky veľkostnej kategórie od 50 do 249 pracovníkov a 0,7% (155) sa radí k tzv. veľkým podnikom, s viac ako 250 pracovníkmi (k 31. 12. 2004, ŠÚ SR 2005).

Podľa právnych foriem prevládajú obchodné spoločnosti, najmä spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti.

V Bratislavskom kraji je registrovaných 59 873 fyzických osôb - podnikateľov s prevládajúcim podielom živnostníkov (94,8%). Koncentrovaní sú najmä v okresoch Bratislava V. (12 544), Bratislava II. (10 939) a Bratislava IV. (8 838).

Podľa právnych foriem vlastníctva z počtu subjektov súkromného sektora (22,2 tis. , 99,3%) 3 668 sú zahraničné a 1 995 medzinárodné podniky, koncentrované najmä v okresoch Bratislava I. a Bratislava II.

Podrobnejšiu analýzu konkurencieschopnosti regiónu Bratislavský kraj popisuje vo svojej analýze Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v kapitole 3.1 Konkurencieschopnosť a inovatívnosť.

3.4.2. Výskum, vývoj a inovačný rozvoj

Slovensko patrí medzi ekonomiky, ktoré podľa hodnotení EK v oblasti inovácií „strácajú pôdu“, v rebríčku European Innovation Scoreboard patrí Slovensku 22 miesto, pričom v parciálnych ukazovateľoch akými sú tvorba poznatkov a inovácie a podnikanie patrí SR nelichotivé posledné miesto. SR patrí teda do skupiny ekonomík s nízkou inovačnou schopnosťou, ktoré neudržia tempo ostatných krajín EU. Podiel firiem, ktoré úspešne uviedli na trh nový alebo výrazne zdokonalený produkt (službu) bol v EU25 – 74 %, pričom Slovensko dosiahlo tretí najhorší výsledok spomedzi všetkých krajín²². Hlbšia analýza poukazuje na niektoré ďalšie súvislosti, napr. podpriemernú podporu zo strany štátu pri uvádzaní inovácií, prednostnú orientáciu firiem na lokálne a národné trhy, nízku mieru vlastného ale aj kontrahovaného výskumu, druhú najnižšiu spoluprácu firiem s univerzitami a výskumnými centrami ale aj inými firmami. Inovačné aktivity sú do veľkej miery ťahané (zahraničnými) investíciami do infraštruktúry a IKT a nie tvorbou a využívaním poznatkov²³.

Porovnanie s EU25 podľa európskeho regionálneho inovačného indexu²⁴ ukazujú, že Bratislavskému regiónu patrí 27. miesto (0,66 bodu), čím sa nominoval ako jeden z troch regiónov nových členských krajín do prvej 50-tky regiónov. Toto umiestnenie dosiahol hlavne kvôli nadpriemerným hodnotám ukazovateľov ľudských zdrojov vo vede a výskume (157% priemeru EU), celoživotnému vzdelávaniu (144%) a zamestnanosti v high-tech službách (249%). Bratislavský región je dlhodobým centrom vzdelávania a výskumu v SR. Z populácie nad 25 rokov má v Bratislavskom kraji až 25,74% vyššie a vysokoškolské vzdelanie, čo je dvojnásobok oproti

²¹ investičné stimuly.

²² Innobarometer, 2004

²³ EC, Innovation policy Europe 2004, str. 89

²⁴ European Trend Chart on Innovation, 2006. European Regional Innovation Scoreboard (2006 RIS), http://trendchart.cordis.lu/scoreboards/scoreboard2006/pdf/eis_2006_regional_innovation_scoreboard.pdf

priemeru SR, navyše tu žije 42% obyvateľov s ukončeným doktorandským štúdiom z celého Slovenska. Vzdelanostnú úroveň regiónu podporuje lokalizácia 11 odborných vysokých škôl a univerzitných vysokých škôl a široká škála možností ďalšieho vzdelávania. Výskum na odborných vysokých školách a univerzitných vysokých školách je však obmedzený nedostatkom zdrojov a jeho kvalita je prevažne slabá²⁵. V Bratislavskom kraji je v súčasnosti lokalizovaných 100 (47,7% SR) organizácií vedy a výskumu, v ktorých pracuje 10 135 pracovníkov (z toho 7889 výskumných pracovníkov, 48,9% SR). Medzinárodné porovnania ukazujú, že chýba špičkový výskum svetovej kvality. Región prešiel výraznou reštrukturalizáciou vedeckého sektoru v priebehu 90-tych rokov, zatiaľ však na podstatnejšie zvýšenie inovatívnej dynamiky regiónu chýba výraznejšia špecializácia a dosiahnutie kritickej masy výskumných aktivít. Participácia regionálnych výskumných inštitúcií v medzinárodných výskumných sieťach a projektoch (napr. FP6) v posledných rokoch rastie a to hlavne v technických vedách (STU Bratislava) a prírodných vedách (UK Bratislava). Účast' podnikateľskej sféry (MSP) je však tradične nízka, iba 11,7% organizácií v FP6 boli malé a stredné firmy, prínos pre ekonomiku je minimálny²⁶.

Situáciu v oblasti výskumu a vývoja bližšie popisuje OPVaV.

Tabuľka 15 Komparatívne porovnanie základných ukazovateľov vedy, výskumu a inovácií

	HRST	HTI	HTS	GOVERD	BERD	Patenty
BA	54,9%	6,49%	4,76%	0,57%	0,39%	31. 88
SK	33,6%	9,72%	2,53%	0,16%	0,25%	7. 68
EU15	44,4%	6,87%	3,52%	0,24%	1,24%	160. 65
EU25	43,1%	6,81%	3,38%	0,24%	1,20%	136. 11

Zdroj: Eurostat, údaje z roku 2006 alebo najbližšieho dostupného roku

Vysvetlivky: HRST ľudské zdroje vo vede a technike (% aktívnej populácie); HTI medium a high tech priemysel, HTS high tech služby (% celkovej zamestnanosti); GOVERD vládne výdavky na výskum a vývoj, BERD podnikateľské výdavky na výskum a vývoj (% výdavkov na HDP); Patenty, počet patentov na EPO na mil. Obyvateľov.

Oproti tomu ukazovatele financovania výskumu a technologického rozvoja naznačujú, že región alokuje 1,12 % HDP (2003) na výskum, čo však nedosahuje priemer EU 25 (1,86 %). Napriek nadpriemerným výdavkom vládneho sektora (0,56% HDP), ktorý financuje polovicu výskumných aktivít regiónu, problematickou oblasťou je nedostatočná úroveň výdavkov podnikateľskej sféry (0,39% HDP) a vysokého školstva (0,17% HDP), ktoré sú hlboko pod úrovňou priemeru EU 25. Finančné zabezpečenie inovačných aktivít je jednou z hlavných problémových oblastí regiónu. Dostupnosť rizikového kapitálu je kriticky nízka, dosahujúca iba 6% priemeru EU. V podnikoch sa uprednostňujú a riešia krátkodobé programy vývoja so zameraním na rýchlu návratnosť. Konceptné a patentovateľné výskumy dlhodobej povahy sa projektujú a financujú iba ojedinele²⁷. Výkonnosť regiónu, hodnotená počtom patentov, dosahuje úroveň iba 1/5 EU 15 (s hodnotou 31,88 patentu na mil. obyvateľov).

Je možné konštatovať, že relatívne dobré umiestnenie regiónu v európskom porovnaní je hlavne vďaka vstupom v oblasti ľudského kapitálu, finančné zabezpečenie a kvalita výstupov tvoria hlavné slabé miesta. Tieto údaje naznačujú teda, že existujú vážne bariéry pretavenia kreatívnych kapacít ľudí do inovatívnych výstupov.

Podpora zo strany verejného sektora pre firmy je stále veľmi nízka. Aj medzinárodné porovnania založené na prieskumoch inovatívnych MSP poukazujú, že len 18% slovenských firiem využilo

²⁵ European Trend Chart on Innovation. Annual Innovation Policy Trends and Appraisal Report. Slovakia. 2006, www.trendchart.cordis.lu, str. 8

²⁶ APVV 2006. Slovak FP6 Info, project bulletin

²⁷ Mrázová, M. 2003. IPR ochrana duševného vlastníctva in BIC Group Holding Výstup 2. etapy programu Prognóza rozvoja a využívania vedy a techniky do roku 2015

verejnú podporu, oproti 31,2% priemeru EU25²⁸. Firmy realizujú svoj inovačný rozvoj takmer výlučne zo svojich zdrojov a nie sú predmetom systematickej podpory verejného sektora. Na národnej úrovni nie je spracovaná explicitná inovačná politika, aj keď jej niektoré z jej oblastí zahrňujú širšie rozvojové plány. Na úrovni Bratislavského regiónu bola spracovaná inovačná stratégia regiónu²⁹, jej všeobecná akceptácia a praktická realizácia v regióne nie je dostatočná. Identifikovanými oblasťami podpory sú rozvoj inovačnej infraštruktúry, tvorba klastrov vo vybraných technologických odboch (automobilový priemysel, IKT, nové materiály) a tvorba systému financovania inovačných aktivít a kapitálových fondov. Táto inovačná stratégia bude v programovom období 2007-2013 napĺňaná investíciami smerujúcimi do výskumu a technického rozvoja zameranými na uľahčenie inovácii prepojením vedeckej sféry s aplikáciou výskumno-vývojových výsledkov do praxe. Na podporu výskumu, vývoja a inovácií budú vyčlenené prostriedky nielen z OPBK, ale aj z Operačného programu Výskum a vývoj, v rámci ktorého sú pre túto oblasť oprávnené všetky regióny SR (ciele Konvergencia, RKZ).

Inovačná infraštruktúra je v Bratislavskom kraji v porovnaní s vyspelými regiónmi EÚ relatívne málo rozvinutá, štúdia OECD³⁰ hodnotí inovačný systém ako veľmi krehký. V regióne pôsobí len malý počet sprostredkovateľských organizácií (inovačné centrá, inkubátory), aj keď existujú viaceré iniciatívy (Eurovalley, technologický park Vajnory), môžeme konštatovať, že počet a kvalita inkubačných centier, poradenských centier, firiem s rizikovým kapitálom, technologických centier a parkov je nedostatočná.

Bratislavský región môže profitovať z viacerých medzinárodných iniciatív, ktoré môžu priniesť zapojenie sa do medzinárodných inovačných sietí v rámci rámcového programu EU. Perspektívnou iniciatívou v tomto smere je aj budovanie regiónu CENTROPE, kde vzhľadom na doterajšiu podporu regionálnych vlád možno očakávať spoločné aktivity aj v oblasti podpory podnikania a inovácií najmä v spolupráci s regiónom Viedeň. Tento región je považovaný za možné centrum prílevu investícií v oblasti vyšších technológií.

Doplnenie z pohľadu roka 2010

Vzhľadom na absenciu Regionálneho výskumného a inovačného centra³¹ (ďalej len „RVIC“) v Bratislavskom kraji, bola podpora jeho vybudovania plánovaná v rámci OP VaV, v rámci integrovaného projektu na vybudovanie 7+1 RVIC na celom území SR.

V roku 2009 sa zástupcovia Ministerstva školstva SR, Ministerstva hospodárstva SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR viackrát stretli s cieľom pripraviť detailný projekt budovania RVIC, ktorý by sa stal súčasťou splnomocnenia sprostredkovateľského orgánu pod riadiacom orgánom (SIEA – Slovenská inovačná a energetická agentúra) na plnenie úloh riadiaceho orgánu pre OP VaV v oblasti budovania RVIC. Materiál s projektom RVIC bol viackrát upravovaný a prepracovaný, avšak stále sa nepodarilo vyriešiť niektoré zásadné otázky. Uplatňovanie, resp. neuplatňovanie štátnej pomoci podľa Rámca spoločenstva pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie (2006/C 323/01) a otázka projektov generujúcich príjem podľa čl. 55 všeobecného nariadenia sa ukázali ako kľúčový problém. Keďže pôvodný projekt regionálnych inovačných centier bol definovaný ako podpora a uľahčenie prístupu malých a stredných podnikov k inováciám, bolo potrebné sa zaoberať témou nepriamej štátnej pomoci v prípade, ak nebudú služby regionálnych inovačných centier pre malých a stredných podnikateľov poskytované za úhradu. V prípade poskytovania služieb regionálnych inovačných

²⁸ Arundel, A. 2004. Trend Chart Statistical Papers Series. European Trend Chart on Innovation.

²⁹ BIC Bratislava, 2004. Regionálna inovačná stratégia Bratislavského samosprávneho kraja

³⁰ OECD, 2003, Teritorial review on metropolitan region Vienna – Bratislava, www.oecd.org

³¹ RVIC = kompetenčné centrum aplikovaného výskumu a vývoja, brokerské centrum pre transfer technológií a znalostí, podpora partnerstva vysokých škôl, výskumných a vývojových organizácií s podnikateľským sektorom, ako aj vybudovanie nástrojov inovačnej politiky (inovačné centrá, technologické platformy, informačné centrá)

centier malým a stredným podnikateľom za úhradu je nevyhnutné riešiť otázku generovania príjmu projektu. Uvedené témy boli predmetom viacerých expertných rokovaní spomenutých rezortov a téma štátnej pomoci bola konzultovaná s Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre hospodársku súťaž (DG Competition). Po týchto konzultáciách je zrejme, že nebude možné projekt RIC realizovať v pôvodne navrhovanej podobe a bude potrebné pripraviť alternatívne riešenie, ktoré by splnilo hlavné ciele projektu RIC.

K roku 2009 nedošlo na území Bratislavského kraja k zásadným zmenám výskumno-materiálovej základne. Aj naďalej zostáva Bratislavský región najvyspelejší a najlepšie vybavený región spomedzi regiónov SR. V porovnaní v EÚ je však aj naďalej objem výdavkov na vedu a výskum súkromného sektora značne nízky. V podnikoch sa uprednostňujú riešenia so zameraním na rýchlu návratnosť investície. Pre mikro, malé a stredné podniky je efektívnejšie orientovať sa na aplikovaný výskum pred základným. Ďalším prvkom vplyvujúcim na kvalitu a kvantitu využívania výstupov výskumu je prepojenie medzi výskumnými inštitúciami a podnikateľskou sférou ako aj neexistencia RVIC.

Vzhľadom k týmto faktorom možno skonštatovať, že východisková situácia sa za uplynulé tri roky nezmenila k lepšiemu, skôr naopak pod vplyvom globálnej hospodárskej krízy, kedy došlo k oslabeniu obchodu a k neistote na trhoch. Čiastočne oslabené sú aj investície do výskumnej, inovačnej a investičnej činnosti. MSP minimalizujú náklady a maximalizujú výrobu, čo znamená, že MSP preferujú investície s krátkodobou návratnosťou v horizonte do 5 rokov. K takýmto druhom investícií patrí zavádzanie progresívnych technológií do výroby, ktoré buď zvyšujú výrobu, alebo znižujú náklady (napr. využívanie energie z obnoviteľných zdrojov).

Záujem MSP v Bratislavskom kraji o podporu v oblasti priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja z OPBK je nulový. Nezáujem žiadateľov je možné predovšetkým pripísať oslabeniu záujmu MSP o investície do výskumnej, inovačnej a investičnej činnosti. Druhým faktorom negatívne vplyvujúcim na záujem o oblasť výskumu a vývoja je absencia sprostredkovateľskej organizácie medzi podnikateľskou a akademickou sférou, ktorá by napomohla transferu výstupov experimentálneho vývoja do praxe. Tretím negatívnym faktorom je skutočnosť, že MSP nedisponujú dostatočnou materiálovou základňou na realizáciu vlastného výskumu. Štvrtým negatívnym faktorom je výška vlastných zdrojov prijímateľa pomoci, ktorá sa pohybuje na úrovni od 40 do 65% z celkových oprávnených výdavkov projektu.

V dôsledku nezáujmu o podporu výskumu a vývoja je potrebné prehodnotiť nielen odhadovanú výšku podpory pre túto oblasť OPBK ako i cieľovú hodnotu indikátora *Počet projektov zameraných na spoluprácu MSP a verejných výskumných organizácií*.

Najvyšší dopyt MSP je po aktivitách zameraných na podporu zavádzania a využívania progresívnych a inovatívnych technológií. Doterajšia implementácia OPBK poukazuje na rastúcu tendenciu dopytu MSP o intervencie do uvedených typov operácií. Nakoľko tieto aktivity spolu s aktivitami zameranými na zavádzanie systémov riadenia kvality, podporu získania a ochrany priemyselných práv a pomoc na podporu certifikácie a akreditácie sú v rámci OPBK riešené formou pomoci de minimis, MSP vzhľadom na limitovaný objem pomoci uprednostňujú investície do technológií.

Zhrnutie:

Dostupnosť a diverzita vedeckovýskumných pracovísk v regióne,
Široká dostupnosť vzdelávacích kapacít v regióne (univerzitných aj ďalšieho vzdelávania),
Nízka inovačná aktivita a inovatívne povedomie podnikov,
Nedostatočný objem financií na vedu, výskum a inovácie,

Slabá reálna podpora inovácií zo strany verejného sektora,
 Nedostatočná úroveň výdavkov na inovácie v podnikateľskom sektore,
 Nedostatočná ochrana duševného vlastníctva (nízky počet patentových prihlášok),
 Rastúci záujem podnikov o investície do zavádzania a využívania progresívnych a inovatívnych technológií,
 Nezáujem podnikov o investície do výskumu a vývoja,
 Slabé väzby medzi aktérmi inovačného systému, nízky transfer poznatkov z verejného výskumu do praxe, nerozvinutá inovačná infraštruktúra.

Doplnenie z pohľadu roka 2015

Vysoký dopyt MSP po aktivitách zameraných na podporu zavádzania a využívania progresívnych technológií sa prejavil aj v poslednej výzve zameranej na túto oblasť vyhlásenej RO v druhej polovici roka 2014 v rámci opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery.

V nadväznosti na vysoký dopyt v tejto poslednej výzve, monitorovací výbor schválil na prelome r. 2014-2015 presun EFRR v sume 1,8 mil. Eur v rámci prioritnej osi 2 – Vedomostná ekonomika z opatrenia 2.2 – Informatizácia spoločnosti (z prioritnej témy 14 Služby a aplikácie pre MSP) do opatrenia 2.1 - Inovácie a technologické transfery (do prioritnej témy 06 Pomoc pre MSP na podporu ekologických výrobkov a výrobných postupov), a s tým súvisiace zmeny cieľových hodnôt ukazovateľov. Navýšenie finančných prostriedkov umožnilo zazmluvniť ďalších 31 Žiadostí o poskytnutie NFP v tejto výzve.

Ku koncu roka 2015 RO identifikoval voľné finančné prostriedky v rámci prioritnej osi 2 v sume 2 mil. Eur (zdroje EFRR), z toho 0,4 mil. z opatrenia 2.1 a 1,54 mil. z opatrenia 2.2. Vzhľadom na nízky objem disponibilných zostatkov dotknutých opatrení a blížiaci sa končiaci termín oprávnenosti výdavkov na úrovni prijímateľa 31/12/2015, nebolo možné tieto finančné prostriedky už využiť na vyhlásenie nových výziev, čím bol dosiahnutý strop absorpčnej kapacity daných opatrení. Z uvedeného dôvodu sa v 2. revízii OPBK schvaľuje presun týchto finančných prostriedkov do prioritnej osi 1 na podporu projektov v oblasti bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA. Reakokovaná suma disponibilného a nevyužitého zostatku z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1 predstavuje úroveň 5,2% pôvodnej alokácie prioritnej osi 2, nemajúc negatívny vplyv na dosiahnutie cieľových hodnôt merateľných ukazovateľov v prioritnej osi 2.

3.4.3. Informatizácia spoločnosti

Napriek pokroku zaznamenanému v posledných rokoch Slovenská republika naďalej patrí v oblasti informatizácie spoločnosti medzi zaostávajúce krajiny Európskej únie. Bratislavský kraj, ktorý vzhľadom na postavenie Bratislavy ako spoločenského, ekonomického a administratívneho centra prirodzene prevyšuje úroveň informatizácie ostatné kraje Slovenska, však v porovnaní s vedúcimi regiónmi a krajinami³² Európskej únie vykazuje nedostatky ako na strane ponuky, tak aj na strane dopytu.

Jednou z výrazných prekážok intenzívnejšieho využívania informačných a komunikačných technológií je ich dostupnosť (cenová a fyzická). V roku 2004 bola necelá polovica domácností (45,7%) v Bratislavskom kraji vybavená osobným počítačom. Úroveň pripojenia domácností na internet v tom istom roku dosahovala približne polovičnú úroveň priemeru EÚ-25 (42%). V roku

³² Pre oblasť informatizácie spoločnosti sú dostupné údaje prevažne za jednotlivé krajiny, nie za regióny.

2006 dosiahla úroveň pripojenia približne 31,7% bytových jednotiek. Táto hodnota predstavuje takmer dvojnásobok miery pripojenia domácností SR (14,4%, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, 2006).

Celonárodný priemer počtu prípojok na širokopásmový internet na 100 obyvateľov je päťnásobne nižší ako priemer EÚ-15 (16,5). Ďalším faktorom limitujúcim využívanie internetu občanmi na častejšiu komunikáciu a vybavovanie svojich záležitostí s verejnými inštitúciami je iba priemerná úroveň základných IKT zručností (v porovnaní s najlepšimi krajinami v tomto ukazovateli zaostávame). K pozitívnej zmene môže prispieť zaradenie rozvoja základných IKT zručností do učebných osnov základných a stredných škôl spolu so zvyšovaním týchto zručností pracujúcich prostredníctvom programov celoživotného vzdelávania.

Na základe dostupných údajov za Slovenskú republiku je možné konštatovať, že penetrácia internetu v podnikoch³³ v Bratislavskom kraji prevyšuje priemernú úroveň v Európskej únii (15), keď sa pohybuje výrazne nad 90%. Jedným z rozhodujúcich faktorov pre konkurencieschopnosť podnikov v dobe zvyšujúcej sa globalizácie ekonomiky a medzinárodnej konkurencie sa stáva otázka efektívneho využívania IKT. V tejto oblasti existujú, okrem niekoľkých vybraných segmentov (bankovníctvo) stále výrazné rezervy najmä čo sa týka technologickej úrovne, kvality procesov v podnikoch na všetkých úrovniach a ich užšieho prepojenia s IKT. Pre podnikateľský sektor je charakteristický extrémne nízky podiel tržieb z elektronického obchodu na celkových tržbách podnikov s viac ako 10 zamestnancami (0,02%). Takisto podiel podnikov (s viac ako 10 zamestnancami) nakupujúcich a predávajúcich cez internet je niekoľkonásobne nižší v porovnaní s priemerom EÚ-15, predovšetkým nakupujúcich podnikov. Aj z týchto dôvodov nedosahuje podiel pridanej hodnoty informačných a komunikačných technológií na celkovej vytvorenej pridanej hodnote v podnikoch ani dvojtretinovú úroveň priemeru Európskej únie.

Na základe výsledkov analýzy „Zabezpečenia informačno-komunikačnej infraštruktúry na rozvoj služieb informačnej spoločnosti“, boli identifikované v Bratislavskom kraji územia, ktoré nie sú dostatočne pokryté prenosovou kapacitou ani z hľadiska súčasných a ešte menej budúcich potrieb. Je to zrejme predovšetkým na úrovni, ktorá zabezpečuje posledné úseky pripojenia koncových užívateľov k sieti - t. j. riešenie poslednej míle. Nepokryté sú oblasti s nízkou hustotou obyvateľstva a koncentráciou priemyslu, teda oblasti, ktoré sú pre komerčných poskytovateľov konektivity stratové alebo vzhľadom na vysokú dobu návratnosti investícií ekonomicky neatraktívne. V málo atraktívnych územiach regiónu sú preto všetky technické riešenia jednotlivých úrovní informačno-komunikačnej infraštruktúry kompromisom medzi kvalitou riešenia a nákladmi na toto riešenie.

Z auditu ISVS³⁴ vyplýva, že úroveň poskytovaných elektronických služieb verejnej správy je charakteristická prevažujúcim podielom informatívnych služieb³⁵ (69% v ÚOŠS), ktorú zabezpečujú najmä internetové stránky jednotlivých organizácií verejnej správy. Každá inštitúcia verejnej správy ma vlastnú stránku, na ktorej sprístupňuje verejnosti základne informácie o poskytovaných službách, úradných hodinách, tlačivách a pod. Vyšší stupeň elektronizácie, charakterizovaný dostupnými komunikačnými a transakčnými funkciami³⁶ poskytovaných služieb, teda služieb s vyššou pridanou hodnotou v celej verejnej správe v prevažnej väčšine chýba. Iba 8 % poskytovaných e-služieb má komunikačnú (interaktívnu)

³³ Podniky s 10-49 zamestnancami

³⁴ realizovaného v období 19. 8. 2004 – 31. 12. 2004 a 30. 4. 2005, zdroj: MDPT SR

³⁵ Návštevníci internetových stránok majú k dispozícii štruktúrované informácie napr. O poskytovaných službách, kontaktoch, popisoch postupov pri administratívnych úkonoch, organizačnej štruktúre a kompetenciách organizácie poskytovateľa služby, zákonoch, a pod. Informačné služby poskytované verejnou správou neumožňujú aktívne komunikovať medzi úradom, občanom, alebo podnikateľom a neumožňujú zrealizovať, ani začať administratívny úkon spojený s poskytovaním verejnej služby.

³⁶ Tieto funkcie umožňujú užívateľovi kompletne vykonať celý potrebný administratívny proces a komunikáciu s verejnou správou elektronicky rovnocenne s „papierovou“ formou. Transakčné služby sú považované za cieľovou funkciou služieb eGovernmentu.

a iba 23% transakčnú (kompletné vybavenie záležitostí) funkciu. Podľa uvedených špecifikovaných úrovní poskytovania základných služieb eGovernmentu pre občanov a podnikateľov vyplýva, že z 20-tich základných služieb je 5 služieb plne digitalizovaných a poskytujú sa priamo na internete, 2 sú v štádiu rozpracovania a ostatných 14 nie je ešte dostatočne pripravených pre priame poskytovanie služieb na internete.

Vzhľadom na aktuálny stav technologického vybavenia a elektronizácie verejnej správy na regionálnej a miestnej úrovni je nutné konštatovať, že situácia je neuspokojivá. Približne 12% obcí v Bratislavskom kraji vlastní len 1 PC, 30% obcí maximálne 3 ks PC a 23% obcí viac ako 5 ks PC. Z celkového počtu je viac ako 1/2 PC staršia ako 4 roky, s výrazným podielom v súčasnosti zastaraného operačného systému Windows 95 (cca 40% úradov verejnej správy), 44% úradov vlastní vnútropočítačovú sieť (LAN). V Bratislavskom kraji len približne 4% úradov regionálnej a miestnej samosprávy má vybudovaný informačný systém samosprávy s centrálnym registrom občana, 3% úradov majú informačný systém samosprávy s web technológiami a sú technologicky pripravené na prípravu výstupov zo systému na internet, avšak až 68% úradov potrebuje transformovať informačný systém samosprávy. Stav konektivity do siete internet na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy Bratislavského kraja možno hodnotiť ako priaznivejšie. Približne 85% úradov miestnej samosprávy má pripojenie na internet a 10% úradov používa iné pripojenie ako ISDN/Dial up.

Až 3/4 pracovníkov regionálnej a miestnej samosprávy potrebuje k výkonu svojej profesie znalosť práce s PC, na druhej strane takmer 10% pracovníkov aktívne neovláda prácu s PC a takmer 30% pracovníkov prácu s internetom a tzv. kancelárskymi balíkmi. Pre potreby zvýšenia kvality ľudského potenciálu je potrebné pre pracovníkov samosprávy zabezpečiť školenia zamerané na prácu s PC, nové postupy v agendách, na správu webových stránok a iné školenia v oblasti práce s PC. Podľa prieskumu iba o niečo viac ako 10% obcí uverejňuje základné informácie na svojej webovej stránke a len približne 3% obcí za týmto účelom používa v obmedzenej miere informačné kiosky. Rozvoj a využívanie informačných technológií vychádza aj zo samotného záujmu miestnych samospráv. V súčasnosti približne 70% miestnych samospráv Bratislavského kraja prostredníctvom informačných centier plánuje poskytovať informácie a služby pre potreby cestovného ruchu, 60% obcí by rozšírilo používanie informačných centier aj na iné účely.

Prínosom v oblasti informatizácie regionálnej a miestnej samosprávy v kraji by mal byť projekt Geoportál BSK, ktorý rešpektuje základné princípy informatizácie verejnej správy v SR. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie kvality a rozšírenie poskytovaných služieb a zefektívnenie procesov verejnej správy. Prostredníctvom Geoportálu BSK sa vytvoria podmienky pre lepšiu komunikáciu verejnej správy medzi regionálnou a miestnou úrovňou a verejnosťou v sieti internet prostredníctvom integrovaných a bezpečných systémov. Geoportál BSK predstavuje funkčný celok, zabezpečujúci cieľavedomú a systematickú informačnú činnosť prostredníctvom technických a programových prostriedkov a je GIS orientovaný. Na túto aktivitu nadväzujú ďalšie iniciatívy Bratislavského samosprávneho kraja a miestnej samosprávy (napr. Informačný systém verejnej správy Geoportál BSK), ktoré by mali priniesť pozitívne zmeny v činnosti regionálnej a miestnej samosprávy a to najmä prostredníctvom zmeny vo výmene údajov v rámci samotných úradov ako aj medzi úradmi a ich partnermi. Zmena sa bude týkať časového hľadiska, kvality a kvantity poskytovaných informácií.

Napriek faktu, že pamäťové a fondové inštitúcie na regionálnej a lokálnej úrovni predstavujú významný zdroj kvalitného digitálneho obsahu, ktorý môže významne zdynamizovať rozvoj celého poznatkového priemyslu a rozvoj eGovernmentu na národnej a regionálnej úrovni, úroveň dostupnosti a marketingu kvalitného digitálneho obsahu v pamäťových a fondových inštitúciách (knížnice, múzeá, galérie, archívy a špecializované inštitúcie) je veľmi malá. Je preto potrebné dosiahnuť vysokú mieru prepojenia a sprístupňovania dát a informácií (vo fyzickej alebo

digitálnej forme), dlhodobé a bezpečné uloženie dát na rôznych nosičoch a podporiť ich čo najširšiu aplikáciu v oblasti výskumu, vývoja, inovácie, miestneho a regionálneho rozvoja a v oblasti strategického plánovania.

Informatizácia spoločnosti je v súčasnosti najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvie hospodárstva v BSK. Dokazuje to nielen dramatický nárast penetrácie internetu, digitalizácie a rozšírenie telekomunikačných a multimedialných služieb, ale aj významný nárast koncentrácie IKT spoločností celosvetového a národného významu v BSK.

Podrobnejšiu analýzu v oblasti informatizácie spoločnosti v Bratislavskom kraji obsahuje Operačný program Informatizácia spoločnosti vo svojej analýze súčasnej situácie v oblasti informatizácie spoločnosti.

Doplnenie z pohľadu roka 2010

OPBK v oblasti informatizácie nadväzuje na aktivity Operačného programu Informatizácia spoločnosti, ktorý sa zameriava na podporu cieľa Konvergencia. Vzájomný vzťah medzi týmito OP je komplementárny. Vzhľadom k nedostatočnej podrobnosti analytických výstupov stratégie OPBK, zabezpečil RO OPBK vypracovanie 3 štúdií uskutočniteľnosti so zameraním sa na elektronizáciu regionálnej a miestnej samosprávy Bratislavského kraja, ktorých záverečné výstupy sú k dispozícii od februára 2010.

1. Štúdia uskutočniteľnosti projektov prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika, opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti Operačného programu Bratislavský kraj Elektronizácia samosprávy na miestnej a regionálnej úrovni, Elektronizácia služieb hlavného mesta SR Bratislavy a jeho mestských častí.
2. Štúdia uskutočniteľnosti projektov prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika, opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti Operačného programu Bratislavský kraj, Elektronizácia samosprávy na miestnej a regionálnej úrovni, Elektronizácia služieb VÚC
3. Štúdia uskutočniteľnosti projektov prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika, opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti Operačného programu Bratislavský kraj, Elektronizácia samosprávy na miestnej a regionálnej úrovni, Elektronizácia služieb miest

Všetky tri štúdie uskutočniteľnosti obsahujú dôkladnú analýzu súčasného stavu na jednotlivých úrovniach samosprávy, vyhodnotenie analýzy, návrhy na zmeny, návrh cieľového stavu, finančnú analýzu potrieb na elektronizáciu samosprávy, návrh riadenia projektov, vyhodnotenie rizík spojených s realizáciou projektov elektronizácie verejnej správy.

Výsledky štúdií uskutočniteľnosti poukazujú na opodstatnenosť investícií do elektronizácie regionálnej a miestnej samosprávy. Predpokladaná cena riešenia je však vyššia ako bolo pôvodne plánované v roku 2007. Z uvedeného dôvodu v snahe dosiahnuť efektívne splnenie stanovených cieľov je potrebné upraviť výšku alokácie pre oblasť podpory.

V porovnaní s obdobím, kedy bol pôvodný dokument OPBK pripravovaný, sa dostupnosť širokopásmového internetu v Bratislavskom kraji zvýšila. Riadiaci orgán pre Operačný program Informatizácia spoločnosti zrealizoval pre opatrenie 3.1 Rozvoj a podpora trvalo udržateľného využívania infraštruktúry širokopásmového prístupu štúdiu uskutočniteľnosti *Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu*. Výstupom štúdie určujúcim lokality bez prístupu k širokopásmovému internetu je tzv. Zoznam bielych miest, pričom prístup prostredníctvom technológie WiFi a mobilné širokopásmové prístupy sa v tomto zozname neuvažujú. Zoznam k januáru 2009 eviduje celkovo 1515 bielych miest v celej SR.

V Bratislavskom kraji bolo k januáru 2009 identifikovaných 12 obcí (z celkového počtu 73) označených ako biele miesta. Sú to nasledovné obce:

Obec	Okres
Gajary	Malacky
Jablonové	Malacky
Jakubov	Malacky
Láb	Malacky
Plavecké Podhradie	Malacky
Rohožník	Malacky
Sološnica	Malacky
Studienka	Malacky
Suchohrad	Malacky
Vištuk	Pezinok
Vysoká pri Morave	Malacky
Záhorská Ves	Malacky

Všetky obce až na jednu (Vištuk, okres Pezinok) sa nachádzajú v okrese Malacky.

Aktuálnejšie údaje je možné získať z Databázy dostupnosti širokopásmového prístupu k internetu v SR, Ministerstva dopravy pôšt a telekomunikácií SR. Z databázy k januáru 2010 vyplývajú nasledujúce údaje:

Počet pôvodne 12 bielych miest sa v priebehu roka 2009 znížil na 7 obcí bez prístupu k širokopásmovému internetu (do úvahy sa neberú pripojenia na technológie WiFi a mobilné širokopásmové prístupy). V piatich obciach (Jablonové, Láb, Rohožník, Sološnica, Vištuk) bol zriadený DSL prístup. Počet obyvateľov kraja bez prístupu k širokopásmovému internetu tak klesol o 8 949, z 19 820 na 10 871. Zo siedmich zvyšných obcí má prístup k internetu prostredníctvom WiFi zabezpečených šesť obcí. Z týchto obcí je v troch navyše dostupný aj mobilný širokopásmový prístup. Jedinou obcou ktorá zostáva úplne bez prístupu k širokopásmovému internetu je Plavecké Podhradie.

Oproti obdobiu tvorby OPBK prišlo v oblasti pokrytia širokopásmovým internetom k výraznému progresu. V nasledujúcom období je možné predpokladať ďalšie zvyšovanie pokrytia službami DSL ako aj skvalitňovanie prístupov prostredníctvom WiFi a mobilných širokopásmových prístupov.

Zhrnutie:

Nedostatočná kvalita a rozsah e služieb a ich obsahu na regionálnej a lokálnej úrovni (business to public)

Nedostatočná elektronizácia služieb verejnej správy pre MSP na regionálnej úrovni (government to business)

Priemerná úroveň ovládania základných IKT zručností

Prítomnosť IKT firiem medzinárodného a národného významu v BSK.

Doplnenie z pohľadu roka 2015

V rokoch 2014-2015 došlo k miernemu zníženiu alokácie na podporu oblasti informatizácia spoločnosti, a to: a) vnútornou realokáciou EFRR 1,8 mil. EUR z opatrenia 2.2 do opatrenia 2.1 na prelome 2014-2015 na podporu +31 projektov MSP, majúci vplyv i na úpravu cieľových hodnôt príslušných ukazovateľov, a b) realokáciou voľných EFRR 2 mil. (0,4 z opatrenia 2.1 a 1,54 mil. z opatrenia 2.2) z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1 na konci roku 2015, bez negatívneho vplyvu na dosiahnutie cieľových hodnôt ukazovateľov v prioritnej osi 2.

Bližšie informácie v predchádzajúcej kapitole 3.4.2.

3.5. Výsledky realizácie programového obdobia 2004 – 2006

OPBK pre programové obdobie 2007-2013 v rozšírenej podobe nadväzuje na Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava cieľ 2 (ďalej len „JPD2“), ktorý bol realizovaný v skrátenom programovom období 2004-2006. Riadiacim orgánom pre JPD2 aj pre OPBK bolo do 30.6.2010 MVRR SR, od 1.7.2010 do 31.10.2010 MPŽPRR SR a od 1.11.2010 MPRV SR.

Medzi územia Bratislavského kraja oprávnené na prijímanie pomoci z ERDF v rámci cieľa 2 v skrátenom programovom období 2004-2006 patrilo územie okresov Senec, Pezinok, Malacky a 5 mestských častí hlavného mesta SR Bratislavy: Záhorská Bystrica, Vajnory, Jarovce, Rusovce, Čunovo. Pre JPD2 bola stanovená jedna priorita: Podpora hospodárskej činnosti a trvalo udržateľného rozvoja cieľového územia. Priorita vychádzala z potreby reštrukturalizácie hospodárskej základne cieľového územia, ktoré prechádza prudkými štrukturálnymi zmenami sekundárnej, terciárnej a kvartérnej sféry a sledovala tak rozvoj podnikania v cieľovom území, zvyšovanie kvality a kultúry života jeho obyvateľov, zachovanie jeho historických krajinných štruktúr, rozvoj vidieckych sídiel a využívanie hodnôt a zdrojov vidieka na vytváranie pracovných príležitostí. Za účelom implementácie všeobecnej priority bolo sformulovaných päť opatrení a v rámci nich skupiny aktivít a ich špecifické ciele.

Všetky opatrenia boli implementované centralizovaným spôsobom, t.j. MVRR SR nemalo sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom. Spolupráca s BSK v procese prijímania žiadostí prebiehala tak, že v rámci príloh k žiadostiam o poskytnutie nenávratného finančného príspevku bola RO OPBK vyžadovaná príloha „Stanovisko BSK o tom, že navrhovaný projekt nie je v rozpore s Územným plánom BSK a je v súlade so Stratégiou rozvoja BSK“, čím samosprávny kraj deklaroval, že projekty predkladané v rámci výzvy sú v súlade so strategickými dokumentmi BSK. Zástupca BSK bol taktiež riadnym členom výberovej komisie pre projekty JPD2 s výnimkou prípadov, kedy výberová komisia rozhodovala o projektoch BSK. V takom prípade zástupcu BSK nahradil zástupca ZMOS-u. V procese monitorovania bol zástupca BSK členom MV JPD2, od mája 2007 bol jeho podpredsedom. Okrem toho BSK a RRA Malacky a RRA Senec – Pezinok fungovali ako centrá prvého kontaktu pre program JPD2.

Na implementácii JPD2 sa v rámci MVRR SR podieľalo v rôznych útvarech približne 35 zamestnancov, ktorí zabezpečovali nasledovné implementačné procedúry:

- programovanie a riadenie JPD2
- príprava a vyhlasovanie výziev
- prijímanie a registrovanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok
- hodnotenie, výber a schvaľovanie žiadostí o finančný príspevok

- financovanie projektov a plnenie úloh platobnej jednotky
- kontrola a monitorovanie na úrovni projektov, opatrení a programu
- publicita a informovanie

Na základe vykonaných interných aj externých auditov vo vzťahu k MVRR SR bolo konštatované, že systém realizácie procedúr vo vzťahu k JPD2 je funkčný a efektívne nastavený. Pretrvávajúcim negatívom, ktorý sa prejavoval od roku 2006, bola poddimenzovanosť a administratívna zaťaženosť personálnych kapacít.

Počas implementácie programu RO JPD2 vyhlasoval priebežné výzvy na predkladanie žiadostí o NFP. V priebehu implementácie JPD2 bolo vyhlásených deväť výziev na predkladanie žiadostí o NFP. RO JPD2 organizoval k výzvam ciele workshopy zamerané na oboznámenie žiadateľov s podmienkami výzvy, najčastejšie chyby v predkladaných žiadostiach, ako i na poukázanie na najlepšie príklady z praxe. Okrem toho v priebehu trvania výzvy organizoval RO JPD2 dvakrát týždenne informačné dni pre žiadateľov.

V rámci všetkých vyhlásených výziev bolo predložených 559 žiadostí o NFP (okrem projektov technickej pomoci). Schválených bolo 295 žiadostí o NFP a ukončených bolo 257 projektov (spolu s projektmi technickej pomoci bolo ukončených 282 projektov, príspevok z ERDF bol vo výške 36 108 482,07 EUR).

SSSS

Tabuľka 16 Prehľad žiadostí o NFP a projektov v rámci jednotlivých opatrení JPD2

OPATRENIE		POČET PRIJATÝCH ŽIADOSTÍ O NFP	POČET SCHVÁLENÝCH ŽIADOSTÍ O NFP	POČET ZAZMLUVNENÝCH PROJEKTOV	POČET ZREALIZOVANÝCH (UKONČENÝCH) PROJEKTOV
1.1	Rozvoj malého a stredného podnikania	126	79	71	60
1.2	Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	6	4	4	4
1.3	Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	107	36	32	26
1.4	Podpora spoločných služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	69	38	38	34
1.5	Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva	251	138	137	133
SPOLU opatrenia 1.1 – 1.5		559	295	282	257
Technická pomoc		28	28	25	25
SPOLU JPD2		587	323	307	282

Zdroj: MPRV SR, 2011

Vyhodnotenie čerpania pomoci JPD2

Celkový objem vyčerpaných prostriedkov ERDF na úrovni programového dokumentu JPD2 k dátumu 26.3.2010³⁷ po zohľadnení nezrovnalostí a vrátených finančných prostriedkov vo výške 36 108 482,07 EUR predstavuje 97,50 % - ný podiel na záväzku 2004 – 2006.

³⁷ Dátum uzatvorenia účtov uvedený v certifikáte k záverečnej žiadosti o platbu na Európsku komisiu za JPD2, ktorá bola zaslaná dňa 28.9.2010 Komisii spolu so Záverečnou správou o implementácii JPD2 a Vyhlásením o ukončení pomoci vystaveným Najvyšším kontrolným úradom SR. Dátum uzatvorenia účtov v certifikáte je zároveň hraničným dátumom sledovaného obdobia v rámci Záverečnej správy o implementácii JPD2

Prostriedky schválené v rámci Priority 1 vo výške 34 832 455,28 EUR predstavujú 97,99 % - ný podiel na záväzku na uvedenú prioritu. V rámci piatich opatrení Priority 1 je najvyššie čerpanie pri opatreniach 1.4 (vo výške 7 476 165,99 EUR, t.j. 108,32 % na celkovom záväzku) a 1.5 (vo výške 19 275 524,25 EUR, t.j. 107,57 na záväzku pre dané opatrenie). V rámci opatrení 1.1, 1.2 a 1.3 sa nedosiahlo čerpanie 100 % z celkového záväzku. Čerpanie prostriedkov ERDF v rámci Technickej pomoci vo výške 1 276 026,79 EUR predstavuje čerpanie na celkovom záväzku 85,83 %.

Tabuľka 17 Čerpanie prostriedkov EÚ na úrovni programového dokumentu JPD2, priorít a opatrení k 26.3.2010

PRIORITA/OPATRENIE	ZÁVÄZOK 2004 2006 V EUR	CELKOVÉ ČERPANIE ZA JPD2 PO ZOHEADNENÍ NEZROVNALOSTÍ A VRÁTENÝCH FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV V EUR	ČERPANIE NA ZÁVÄZKU 2004 -2006 V %
Priorita 1	35 545 984	34 832 455,28	97,99
Opatrenie 1. 1 Rozvoj malého a stredného podnikania	4 415 882	2 722 321,21	61,65
Opatrenie 1. 2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	3 120 221	2 860 372,46	91,67
Opatrenie 1.3 Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti CR a rekreácie	3 189 247	2 498 071,37	78,33
Opatrenie 1. 4 Podpora spoločných služieb v oblasti CR a rekreácie	6 902 062	7 476 165,99	108,32
Opatrenie 1. 5 Obnova rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva	17 918 572	19 275 524,25	107,57
Technická pomoc	1 486 729	1 276 026,79	85,83
Spolu za program	37 032 713	36 108 482,07	97,50

Zdroj: MPRV SR, 2011

3.5.1. Opatrenie 1.1. Rozvoj malého a stredného podnikania

Cieľom tohto opatrenia bolo dosiahnutie stabilného a diverzifikovaného podnikateľského prostredia, vytvorenie dlhodobo udržateľných pracovných miest v sekundárnom sektore, rast exportnej výkonnosti a konkurencieschopnosti MSP. Opatrenie bolo zamerané na podporu súkromného sektora prostredníctvom Schémy podpory malého a stredného podnikania JPD2 (Schéma štátnej pomoci - SŠP) a Schémy podpory malých a stredných podnikateľov JPD2 (Schéma pomoci de minimis). Podpora poskytovaná v rámci opatrenia zameraného na rozvoj MSP bola určená k pomoci postupne odstraňovať existujúce bariéry, prispieť k zvýšeniu podnikateľskej aktivity v cieľovom území a následne k zníženiu miery nezamestnanosti.

Na opatrenie 1.1 bolo vyhlásených celkom 6 výziev na prekladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, v rámci ktorých bolo predložených 126 žiadostí o NFP. Z predložených žiadostí o NFP bolo schválených 79 žiadostí o NFP. Percentuálny pomer medzi schválenými a prijatými žiadosťami o NFP je 62,70 %. V rámci opatrenia bolo podpísaných 71 zmlúv o poskytnutí NFP, z toho bolo zrealizovaných (ukončených) 60 projektov (príspevok z ERDF vo výške 2 722 321,21 EUR).

Podľa FOI (field of intervention, oblastí pomoci) je rozdelenie ukončených projektov v rámci opatrenia nasledovné:

- Kód oblasti pomoci č. 161 - Materiálové investície (zariadenia a vybavenie, spolufinancovanie štátnej pomoci) – 32 ukončených projektov;
- Kód oblasti pomoci č. 163 - Poradenské služby pre obchodnú činnosť (informácie, obchodné plánovanie, konzultantské služby, marketing, manažment, projektovanie, internacionalizácia, riadenie exportu a životného prostredia, nákup technológie) – 15 ukončených projektov;

- Kód oblasti pomoci č.164 - Spoločne využívané obchodné služby (podnikateľské parky, inkubátory, stimulácia, propagačné služby, zosieťovanie, konferencie, veľtrhy) – 10 ukončených projektov;
- Kód oblasti pomoci č.182 - Inovácie a technologické transfery, vytváranie sietí a partnerstiev medzi obchodnými a / alebo výskumnými inštitúciami – 3 ukončené projekty.

Najvyšší počet projektov bol realizovaný v okresoch Malacky a Senec a podľa právnej formy bolo najviac príjemcov pomoci s právnou formou s.r.o. a a.s. Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2 bolo najviac projektov (41) realizovaných v rámci priemyselnej výroby (napr. výroba kovových konštrukcií, výroba a spracovanie kovov, výroba výrobkov gumy a plastu, výroba textilu, výroba strojov a zariadení, výroba papiera atď.). Ďalej boli realizované projekty zamerané na dodávku vody (čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov), dodávku elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu, stavebníctvo (špecializované stavebné práce), informácie a komunikáciu (počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby), odborné, vedecké a technické činnosti (reklama a prieskum trhu), administratívne a podporné služby (sprostredkovanie práce) a vzdelávanie.

Pre úvod programového obdobia bola charakteristická veľmi nízka úroveň praktických skúseností oprávnených žiadateľov s prípravou podobných projektov spojená s relatívne nízkou mierou povedomia o podmienkach získania pomoci zo štrukturálnych fondov, ktorá bola do určitej miery zapríčinená nedostatočnou informovanosťou cieľových skupín. Prejavilo sa to najmä v obmedzenej schopnosti spracovať žiadosti o NFP a realizovať projekty. Implementácia programu poukázala, že je potrebné zo strany riadiaceho orgánu aktívne podporovať tvorbu kvalitných projektových zámerov (konzultácie) a neskôr aj ich realizáciu. V rámci neskorších výziev bol zaznamenaný vyšší záujem oprávnených žiadateľov, ktorý bol dôsledkom zvýšenej informovanosti o možnostiach využívania štrukturálnych fondov v Bratislavskom kraji. RO JPD2 prijal opatrenia za účelom zlepšenia stavu implementácie, a to najmä prostredníctvom informačných dní o JPD2 (komplexné informácie o jednotlivých výzvach programu pre potenciálnych žiadateľov, oboznámenie žiadateľov a širokej verejnosti s podmienkami získania NFP a so spôsobom vyplňania žiadostí, informácie o samotnom procese hodnotenia žiadostí o NFP a pod), poskytovaním doplňujúcich informácií (prostredníctvom e-mailovej adresy spd@build.gov.sk) a inými informačnými aktivitami. Následkom týchto opatrení sa zvýšila kvalita a vyššia percentuálna úspešnosť projektov.

3.5.2. Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Cieľom tohto opatrenia bolo zabezpečenie vhodných podmienok na rozvoj malých a stredných podnikov zvýšením atraktívnosti oblastí aktivít pomocou modernizácie a optimalizácie kvality celej infraštruktúry a zariadení a ich adaptáciu na technický vývoj. Opatrenie bolo zamerané na podporu verejného sektora. Vytváranie podmienok na rozvoj služieb pre podnikateľov malo umožniť vyššiu mieru zhodnotenia ekonomického a humánneho potenciálu regiónu, zapojiť región do cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce, mať prínos zo zavádzania nových technológií. Aktivity opatrenia boli zamerané na podporu zabezpečenia komplexných služieb v rámci novobudovaných inkubátorov, priemyselných zón, vedecko-technologických parkov, výskumných a vývojových centier a inovačných centier.

V rámci opatrenia 1.2 boli vyhlásené 4 výzvy na predkladanie žiadostí o NFP. V rámci výziev bolo predložených 6 žiadostí o NFP, z ktorých boli schválené 4 žiadosti. Percentuálny pomer medzi schválenými a prijatými žiadosťami o NFP je 66,67 %. Podpísané boli 4 zmluvy

o poskytnutí NFP, zrealizované (ukončené) boli 4 projekty (príspevok z ERDF vo výške 2 860 372,46 EUR).

Podľa FOI je možné ukončené projekty v rámci opatrenia rozdeliť nasledovne:

- Kód oblasti pomoci č. 161 - Materiálové investície (zariadenia a vybavenie, spolufinancovanie štátnej pomoci – 1 ukončený projekt;
- Kód oblasti pomoci č. 163 - Poradenské služby pre obchodnú činnosť (informácie, obchodné plánovanie, konzultantské služby, marketing, manažment, projektovanie, internacionalizácia, riadenie exportu a životného prostredia, nákup technológie) – 1 ukončený projekt;
- Kód oblasti pomoci č. 322 – Informačná a komunikačná technika (vrátane opatrení na zabezpečenie bezpečného prenosu) – 1 ukončený projekt;
- Kód oblasti pomoci č. 351 – Úprava s obnova priemyselných a vojenských priestorov - 1 ukončený projekt.

Všetky projekty boli realizované v okrese Malacky, pričom vo všetkých prípadoch podľa právnej formy bolo príjemcom pomoci mesto (mestský úrad). Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2 boli všetky projekty realizované v rámci verejnej správy. Projekty boli zamerané napr. na rekonštrukciu nevyužitej budovy pre účely priemyselného parku (podnikateľské centrum), rozšírenie portfólia služieb závislých na technickej infraštruktúre poskytovaných podnikateľským inkubátorom v Malackách alebo výstavbu prístupovej cesty k priemyselnej zóne Malaciek.

Skúsenosti z implementácie projektov poukázali na pomerne nízky záujem o podporu z ERDF pri tomto type pomoci. Problémom boli najmä nevyriešené majetkové vzťahy na pozemkoch a náročné investície pre výstavbu priemyselných zón prekračujúce finančné možnosti obcí. Z uvedeného vyplýva, že významným faktorom určujúcim možnosti prípravy a realizácie projektov spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov tak bola aj samotná finančná kapacita samospráv.

3.5.3. Opatrenie 1.3. Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie

Cieľom opatrenia bolo efektívnejšie využitie rekreačného potenciálu územia pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie a zvýšenie jeho konkurencieschopnosti. Sektor cestovného ruchu, najmä v prímestskom prostredí aglomeračného sídla Bratislavy, by sa mal výraznejšie podieľať na raste HDP ako aj na celkovej zamestnanosti celého regiónu. Snahou bolo dosiahnuť úroveň kvantity a kvality služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie porovnateľnú s poskytovanými turistickými službami v podobných regiónoch členských štátov EÚ. Opatrenie bolo zamerané na podporu súkromného sektora prostredníctvom Schémy podpory rozvoja cestovného ruchu JPD2 (Schéma štátnej pomoci) a Schémy podpory malých a stredných podnikateľov JPD2 (Schéma pomoci de minimis).

V rámci opatrenia 1.3 bolo vyhlásených 6 výziev na predkladanie žiadostí o NFP. V rámci výziev bolo predložených 107 žiadostí o NFP, z ktorých schválených bolo 36 žiadostí. Percentuálny pomer medzi schválenými a prijatými žiadosťami o NFP je 33,64 %. V rámci opatrenia bolo podpísaných 32 zmlúv o poskytnutí NFP, z toho bolo zrealizovaných (ukončených) 26 projektov (príspevok z ERDF vo výške 2 498 071,37 EUR).

Podľa FOI je rozdelenie ukončených projektov v rámci opatrenia nasledovné:

- Kód oblasti pomoci č. 163 - Poradenské služby pre obchodnú činnosť (informácie, obchodné plánovanie, konzultantské služby, marketing, manažment, projektovanie, internacionalizácia, riadenie exportu a životného prostredia, nákup technológie) – 10 ukončených projektov;
- Kód oblasti pomoci č. 171 – Hmotné investície (informačné centrá, turistické ubytovanie, stravovanie, pohostinské služby, technické vybavenie a zariadenie) – 16 ukončených projektov.

Najviac projektov bolo realizovaných v okresoch Pezinok a Senec a podľa právnej formy bolo najviac príjemcov s.r.o. a a.s. Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2 bolo najviac projektov (18) realizovaných v rámci ubytovacích a stravovacích služieb. Ďalej boli realizované projekty so zameraním na stavebníctvo (výstavba budov), administratívne a podporné služby (činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti), priemyselnú výrobu (výroba a spracovanie kovov) a veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov.

Úspešnosť projektov v rámci opatrenia bola pomerne nízka. Dôvody neschválenia predložených projektov boli podobné ako pri opatrení 1.1. (nízka úroveň praktických skúseností oprávnených žiadateľov s prípravou projektov spojená s nízkou mierou povedomia o podmienkach získania pomoci zo štrukturálnych fondov). RO JPD2 následne prijal opatrenia, následkom ktorých sa zvýšila kvalita a vyššia percentuálna úspešnosť projektov.

3.5.4. Opatrenie 1.4. Podpora spoločných služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie

Cieľom opatrenia bolo integrovať rozvoj cestovného ruchu v perspektíve trvalo udržateľného rozvoja, ktorý sa mal stať integrálnou súčasťou územného plánovania a územného rozvoja. Na jednej strane valorizáciou charakteru atraktívnosti rozdielnych území a využitím ich turistického imidžu za účelom podpory iných aktivít; na druhej strane prispieť k podpore kvality prírodného a kultúrneho dedičstva. Opatrenie bolo zamerané na podporu verejného sektora.

V rámci opatrenia 1.4 bolo vyhlásených celkom 5 výziev na predkladanie žiadostí o NFP, pričom predložených bolo 69 žiadostí o NFP z čoho bolo schválených 38 žiadostí. Percentuálny pomer medzi schválenými a prijatými žiadosťami o NFP je 55,07 %. V rámci opatrenia bolo podpísaných 38 zmlúv o poskytnutí NFP, z toho bolo zrealizovaných (ukončených) je 34 projektov (príspevok z ERDF vo výške 7 476 165,99 EUR).

Podľa FOI je možné ukončené projekty v rámci opatrenia rozdeliť nasledovne:

- Kód oblasti pomoci č. 171 - Materiálové investície (informačné centrá, ubytovanie, reštaurácie, vybavenie) – 23 ukončených projektov;
- Kód oblasti pomoci č. 172 - Nemateriálové investície (rozvoj a poskytovanie služieb cestovného ruchu, športovanie, kultúrne a oddychové aktivity, dedičstvo) – 1 ukončený projekt;
- Kód oblasti pomoci č. 173 - Spoločné služby pre priemysel cestovného ruchu (vrátane podporných aktivít, sietí, konferencie a veľtrhy) – 6 ukončených projektov;
- Kód oblasti pomoci č. 322 – Informačná a komunikačná technika (vrátane opatrení na zabezpečenie bezpečného prenosu) – 1 projekt;
- Kód oblasti pomoci č. 353 – Ochrana, zlepšovanie a regenerácia prírodného prostredia – 3 projekty.

Najviac projektov bolo realizovaných v okresoch Malacky, Pezinok a Senec a podľa právnej formy boli príjemcami pomoci najmä mestá a obce a v dvoch prípadoch aj samosprávny kraj. Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2 bola väčšina projektov (27) realizovaná v rámci verejnej správy, ostatné projekty boli realizované v rámci administratívnych a podporných služieb (činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou).

Skúsenosti z implementácie projektov poukázali na rovnomerný až mierne zvýšený záujem obcí a miest o podporu z ERDF. Finančný objem prijatých žiadostí o NFP prevyšoval možnosti opatrenia 1.4, čo sa pozitívne odzrkadlilo aj na čerpaní v rámci tohto opatrenia (108,32 % na záväzku 2004 -2006 pre toto opatrenie). V rámci opatrenia bol záujem miest a obcí najmä o podporu zlepšovania kvality životného prostredia, výstavby technickej infraštruktúry, budovania miestnych cyklotrás, zriaďovania turistických informačných kancelárií a o propagáciu cestovného ruchu, kultúrnych, športových aktivít a rekreácie v regióne.

3.5.5. Opatrenie 1.5. Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva

Cieľom opatrenia bolo stimulovať hospodársky a sociálny rast vidieckych oblastí zameraný na dosiahnutie vhodných životných podmienok a zlepšenie životného prostredia. Podpora bola zameraná na rozvoj historického a špecifického charakteru vidieka, zachovanie tradičných remesiel, ľudovumeleckých výrob s perspektívou celkového hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Opatrenie bolo zamerané na podporu hospodárskej a sociálnej obnovy VÚC, obcí, miest a mestských častí a na podporu zachovania ich prírodného a kultúrneho dedičstva.

Na opatrenie 1.5 bolo vyhlásených celkom 6 výziev na predkladanie žiadostí o NFP v rámci ktorých bolo predložených 251 žiadostí o NFP z čoho schválených bolo 138 žiadostí. Percentuálny pomer medzi schválenými a prijatými žiadosťami o NFP je 54,98 %. V rámci opatrenia bolo podpísaných 137 zmlúv o poskytnutí NFP, z toho bolo zrealizovaných (ukončených) 133 projektov (príspevok z ERDF vo výške 19 275 524,25 EUR).

Podľa FOI je možné ukončené projekty v rámci opatrenia rozdeliť nasledovne:

- Kód oblasti pomoci č. 322 – Informačná a komunikačná technika (vrátane opatrení na zabezpečenie bezpečného prenosu) – 6 projektov;
- Kód oblasti pomoci č. 352 – Obnova mestských oblastí – 30 projektov;
- Kód oblasti pomoci č. 1306 – Obnova a rozvoj dediny a ochrana a zachovanie vidieckeho dedičstva – 97 projektov.

Najviac projektov bolo realizovaných v okresoch Senec, Malacky a Pezinok a podľa právnej formy boli príjemcami pomoci najmä mestá a obce a v siedmich prípadoch aj samosprávny kraj. Podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE Rev. 2 bola väčšina projektov (27) realizovaná v rámci verejnej správy. Ostatné projekty boli realizované v rámci administratívnych a podporných služieb (činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou), poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu.

Skúsenosti z implementácie projektov poukázali na najvyšší záujem o podporu z ERDF v rámci programu JPD2. Finančný objem prijatých žiadostí vysoko prevyšoval možnosti opatrenia. Realizované projekty boli zamerané predovšetkým na podporu vypracovania programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, územných plánov, projektových dokumentácií súvisiacich s obnovou verejných priestorov, rekonštrukcie a výstavby nových kultúrnych zariadení a úpravy ich okolia, rekonštrukciu a modernizáciu budov a objektov historického, kultúrneho a národného významu a úpravy ich okolia, úpravu verejných priestranstiev a fasád budov na verejných

priestranstvách, podporu prístupu k informačným technológiám a rozšírenie služieb v tejto oblasti. Nízky záujem bol o podporu výstavby a rekonštrukcie remeselných dvorov, podporujúcich oživenie tradičných remesiel a zamestnaní a o podporu obnovy kultúrnych tradícií a zvykov. Vzhľadom na vysoký záujem zo strany samosprávy o opatrenie 1.5 pristúpil Riadiaci orgán JPD2 k presunu významnej časti finančných v rámci programu v prospech tohto opatrenia, čím sa stalo ťažiskovým pre realizáciu celého programového obdobia.

3.5.6. Opatrenie Technická pomoc

Cieľom technickej pomoci bola podpora realizácie a implementácie JPD2. Zameriaval sa na podporu efektívneho riadenia implementácie jednotného programového dokumentu, na jeho propagáciu a na efektívne monitorovanie a hodnotenie opatrenia a vybraných projektov. Technická pomoc bola využitá na všetky výdavky týkajúce sa financovania nákladov súvisiacich s prípravou, výberom, hodnotením, monitorovaním a kontrolou programu a projektov.

V rámci JPD2 bolo zrealizovaných 25 projektov Okrem projektov refundácie plátov zamestnancov podieľajúcich sa na príprave, riadení, implementácii, monitorovaní a kontrole štrukturálnych fondov a Právnej podpory postupov pri čerpaní nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) sa medzi podporené projekty radia aj Komunikačné aktivity JPD2 – zabezpečenie informovanosti o implementácii JPD2, Spracovanie OPBK a jeho ex-ante hodnotenie a hodnotenie programu JPD2 za programové obdobie 2004 – 2006, ktoré bude využité na prípravu nového programovacieho obdobia a pre potreby Európskej komisie. Realizovaný boli aj projekt hodnotenia JPD2 za programové obdobie 2004 -2006, projekty technického zabezpečenia odborov podieľajúcich sa na implementácii JPD2, projekt zabezpečenia tlmočnických a prekladateľských služieb pre RO JPD2 a školenia zamestnancov MVR SR a BSK a projekt Zabezpečenie zahraničných pracovných a študijných pobytov v krajinách EÚ a v kandidátskych krajinách zameraných na získavanie a výmenu skúseností v oblasti štrukturálnych fondov.

3.5.7. Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti a účinnosti realizovaných projektov

V rámci jednotlivých opatrení JPD2 v programovom období 2004-2006 sledoval riadiaci orgán tri úrovne indikátorov, a to indikátory výstupu, výsledku a dopadu. Hodnoty výstupových indikátorov na úrovni jednotlivých projektov boli zisťované na základe monitorovacích správ, ktoré sú riadiacemu orgánu zasielané prijímateľmi štvrťročne. Hodnoty indikátorov výsledku a dopadu boli získavané zo záverečných monitorovacích správ, správ o dopade projektu a následne budú získavané aj počas 5 rokov po ukončení projektu z dotazníkov o stave projektu po ukončení jeho realizácie.

Tabuľka 18 Stav naplnenia indikátorov*

Úroveň	Druh indik.	Číslo podľa PD	Názov indikátora	Merná jednotka	Východiskový stav indikátora	Cieľový stav indikátora 2006 (2008)	Stav k 26.3.2010
Vyššia ako JPD	Kontext	1	Miera zamestnanosti mužov v % (15-64, 2. Q. 2003 z VZPS)	%	73,8	N/A	75,3
		2	Miera zamestnanosti žien v % (15-64, 2. Q. 2003 z VZPS)	%	63,8	N/A	67,3
		3	Priemerná nominálna mzda v Sk (ŠÚ, 1. Q. 2003)	Sk	17 089	N/A	31 954
		4	HDP na obyvateľa reg. V EUR (r. 2000)	EUR	8 561	N/A	19 300

		5	Miera nezamestnanosti v % (ŠÚ Vybrané údaje z reg. , 2. Q. 2003)	%	6,7	N/A	3,81
Priorita 1	dopad	6	Novovytvorené pracovné miesta	počet	0	350	517,50
		7	Priemerný evidenčný počet zamestnancov	počet	100 864	102 861	396 729
	výsledok	8	Zmena produktivity práce meraná tržbami (%)	%	100	115	52,20
		9	Zvýšenie počtu návštevníkov ubytovacích zariadení	počet	252 198	277 418	123 827
	výstup	10	Počet podporených podnikateľských subjektov / ženy majiteľky	počet	0	130 / 45	71/15
		11	Počet podporených subjektov verejného sektora	počet	0	35	64
Opatrenie 1. 1.	výsledok	12	Nové / zvýšené tržby MSP	mil. Sk	0	375	1060
	výstup	13	Počet podporených projektov MSP	počet	0	75	60
Opatrenie 1. 2.	výsledok	14	Počet MSP vrátane živnostníkov využívajúcich spoločné služby pre podnikateľov	počet	0	20	83
	výstup	15	Veľkosť investične pripravených plôch / vybudovaná (renovovaná) podlahová plocha	ha / m ²	0	20 / 7500	0,41/857
Opatrenie 1. 3.	výsledok	16	Zvýšenie kapacity ubytovacích zariadení	%	100	115	148,00;134,14
	výstup	17	Počet podporených projektov v oblasti rozvoja cestovného ruchu a rekreácie	počet	0	60	26
Opatrenie 1. 4.	výsledok	18	Počet MSP vrátane živnostníkov využívajúcich spoločné služby pre podnikateľov v CR	počet	0	50	307
	výstup	19	Počet podporených projektov v súvislosti s infraštruktúrou CR a zariadeniami pre rekreáciu	počet	0	25	34
Opatrenie 1. 5.	výsledok	20	Počet ľudí žijúcich v renovovaných vidieckych oblastiach	počet	0	100 000	438 162
	výstup	21	Počet obnovených / rekonštruovaných objektov	počet	0	70	94

Úroveň	Druh indik.	Číslo podľa PD	Názov indikátora	Merná jednotka	Východiskový stav indikátora	Cieľový stav indikátora 2006 (2008)	Stav k 26.3.2010
Horiz. priorita: <i>Rovnosť príležitostí</i>	dopad	22	Podiel žien na celkovom počte vytvorených, alebo udržaných pracovných miest v dôsledku realizácie JPD	%	-	-	55,35
	výsledok	23	Zvýšenie percentuálneho podielu žien podnikateľiek	%	-	-	15
Horiz. priorita: <i>Trvalo-udržateľný rozvoj</i>	dopad	24	Počet vytvorených alebo udržaných pracovných miest v dôsledku realizácie podpory JPD	počet	-	-	814
	výsledok	25	Počet podnikov uplatňujúcich environmentálny program	počet	-	-	6
Horiz. priorita: <i>Vplyv na rozvoj informačnej spoločnosti</i>	dopad	26	Počet užívateľov PC a internetu v dôsledku realizácie projektu	počet	-	-	619 680
	výsledok	27	Počet podporených projektov, ktoré majú vplyv na rozvoj informačnej spoločnosti	počet	-	-	47

Zdroj: RO JPD2

*K dátumu vypracovania konečnej verzie Záverečnej správy o implementácii JPD2 (26.3.2010), ktorá bola odoslaná na posúdenie EK

V rámci programu JPD2 bolo za obdobie 1. 1. 2004 – 26.3.2010 ukončených 257 projektov.

pozn.: Indikátor Miera zamestnanosti mužov v % a indikátor Miera zamestnanosti žien v % - údaje za 1. Q. 2009 v rámci Bratislavského kraja; indikátor Priemerná nominálna mzda v Sk a indikátor Priemerný evidenčný počet zamestnancov – údaje za 1. polrok 2009 v rámci Bratislavského kraja; Miera nezamestnanosti v % - údaj k 30. 6. 2009 za Bratislavský kraj, indikátor HDP na obyvateľa reg. v EUR – údaj za rok 2006; indikátor Zmena produktivity práce meraná tržbami (%), indikátor Zvýšenie počtu návštevníkov ubytovacích zariadení a indikátor Zvýšenie kapacity ubytovacích zariadení (%) – údaje za 1. polrok 2009 zo ŠÚ SR za Cieľové územie a údaj za obdobie od 1. 1. 2004 do 26.03.2010 z ITMS za 26 ukončených projektov v rámci opatrenia 1.3.; indikátor Zvýšenie percentuálneho podielu žien podnikateľiek – počet ukončených projektov, pri ktorých majiteľky sú ženy.

3.5.8. Zhodnotenie implementácie JPD2 a využiteľnosť skúseností pre programové obdobie 2007 - 2013

Úvodná fáza implementácie JPD2 bola na základe výsledkov priebežnej evaluácie JPD2 (v rámci projektu *Cielená priebežná evaluácia pokroku v implementácii Národného rozvojového plánu*) zhodnotená ako vysoko neuspokojivá. Pre úvod programového obdobia 2004 – 2006 bola charakteristická nízka úroveň praktických skúseností žiadateľov s prípravou podobných projektov spojená s relatívne nízkou mierou povedomia o podmienkach získania pomoci zo štrukturálnych fondov, ktorá bola do určitej miery zapríčinená nedostatočnou informovanosťou cieľových skupín. Implementácia programu poukázala, že pre žiadateľov je z pohľadu reálneho čerpania finančných prostriedkov potrebné zo strany riadiaceho orgánu aktívne podporovať tvorbu kvalitných projektových zámerov (konzultácie) a neskôr aj ich realizáciu. RO JPD2 na základe tohto hodnotenia prijal opatrenia za účelom zlepšenia stavu implementácie, a to najmä: informačné dni o JPD2 a semináre (komplexné informácie o jednotlivých výzvach programu pre potenciálnych žiadateľov, oboznámenie žiadateľov a širokej verejnosti s podmienkami získania NFP a so spôsobom vyplňania žiadostí, informácie o samotnom procese hodnotenia žiadostí o NFP a pod), skrátenie procesu prípravy zmluvy, poskytovanie doplňujúcich informácií (prostredníctvom e-mailovej adresy spd@build.gov.sk) a iné informačné aktivity. Následkom zavedenia týchto opatrení sa zvýšila kvalita a vyššia percentuálna úspešnosť projektov a v rámci nasledujúcich výziev bol taktiež zaznamenaný vyšší záujem oprávnených žiadateľov.

Priebeh kontrahovania finančných prostriedkov nemal plynulý priebeh a miera kontrahovania sa nezvyšovala rovnomerne. Na konci roka 2005 bolo zazmluvnených len približne 26% prostriedkov, ku koncu roka 2006 takmer 73% a ku koncu roka 2007 miera kontrahovania presiahla 91%. Na druhej strane posun v kontrahovaní prostriedkov mal za následok, že veľká časť projektov začala s realizáciou až v druhej polovici programového obdobia, čo sa prejavilo na miere reálneho čerpania zdrojov alokovaných pre program. V rámci programu tak bolo potrebné vykonať úpravy alokácií a v priebehu realizácie programu došlo k viacerým zmenám vo finančných tabuľkách programu (vzhľadom na vysoký záujem zo strany miestnej a regionálnej samosprávy o opatrenie 1.5 došlo k presunu významnej časti finančných prostriedkov najmä v prospech tohto opatrenia). V roku 2007 bola taktiež v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 automaticky zrušená časť záväzku (pravidlo n+2), ktorou bol znížený záväzok z opatrenia 1.2 (Podpora spoločných služieb pre podnikateľov) zo záväzku roku 2004 o 135 505 EUR. Dôvodom zníženia záväzku z opatrenia 1.2 bol nízky záujem o predkladanie žiadostí o NFP v tomto opatrení, čo zapríčinilo nízke kontrahovanie a čerpanie prostriedkov EÚ tohto opatrenia.

Celkový objem vyčerpaných prostriedkov ERDF na úrovni programu dosiahol 102,50%-ný podiel na záväzku 2004 – 2006. V rámci zistení realizovaného akčného plánu spätného overenia verejného obstarávania bola na úrovni programového dokumentu uplatnená 5%-ná paušálna finančná oprava vo výške 1 851 635,65 EUR z ERDF. Predmetná finančná oprava bola

vyčíslená na základe systémových nezrovnalostí, ktoré platobný orgán odpočítal v rámci záverečnej žiadosti o platbu na EK. **Celkový objem vyčerpaných prostriedkov ERDF na úrovni programu tak (po zohľadnení nezrovnalostí a vrátených finančných prostriedkov) vo výške 36 108 482,07 EUR predstavuje 97,50 %-ný podiel na záväzku 2004 - 2006. K 31. máju 2011 nebolo JPD2 ešte uzatvorené Európskou Komisiou a teda poskytnuté údaje nie sú konečné.**

Najväčší záujem o predkladanie žiadostí o NFP prejavili žiadatelia pri opatrení 1.5 Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva (251 prijatých žiadostí o NFP / 133 zrealizovaných projektov) a naopak, najmenší záujem o predkladanie žiadostí o NFP prejavili žiadatelia pri opatrení 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov (6 prijatých žiadostí o NFP / 4 zrealizované projekty). V rámci implementácie JPD2 existovali značné rozdiely medzi jednotlivými opatreniami programu a účinnosť implementácie jednotlivých opatrení JPD2 tak bola rôzna. Vo všeobecnosti však možno považovať pokrok pri plnení kvantifikovaných cieľov na úrovni opatrení za akceptovateľný. Záujem o podporu malého a stredného podnikania bol nižší ako sa očakávalo a pôvodná alokácia pre opatrenia 1.1 (Rozvoj malého a stredného podnikania) a 1.2 (Podpora spoločných služieb pre podnikateľov) bola znížená. Vzhľadom na vysoký záujem zo strany samosprávy o opatrenie 1.5 došlo k presunu významnej časti finančných prostriedkov v prospech tohto opatrenia, čím sa stalo ťažiskovým pre realizáciu celého programového obdobia. Pomerne jednoznačne sa ukazuje koncentrácia pomoci JPD2 do väčších sídelných celkov. Na druhej strane významný podiel obcí, na ktorých území neboli v priebehu programového obdobia 2004 – 2006 realizované žiadne projekty, sa nachádza na okraji Bratislavského kraja, nemá silnejšie väzby na okresné mestá a patrí medzi menšie obce. Z uvedeného vyplýva, že významným faktorom určujúcim možnosti prípravy a realizácie projektov spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov je finančná kapacita samospráv, ktorá je pri väčších mestách a obciach vyššia.

Systém riadenia a kontroly sa postupne počas realizácie JPD2 zdokonaľoval predovšetkým na základe priebežných skúseností s realizáciou programu. RO JPD2 sa snažil efektívne na identifikované nedostatky reagovať a celkový systém zlepšovať. RO JPD2 zároveň postupne posilňoval administratívne kapacity, bez ktorých by nebolo možné zabezpečiť požadovanú kvalitu fungovania systémov riadenia a kontroly. Na realizáciu JPD2 dozeral Monitorovací výbor pre JPD2, ktorý sa schádzal v pravidelných intervaloch a plnil svoje úlohy v zmysle Štatútu MV JPD.

Skúsenosti získané v rámci programového obdobia 2004 – 2006 budú uplatnené, resp. využité aj v programovom období 2007 – 2013 v rámci implementácie Operačného programu Bratislavský kraj. Skrátené programové obdobie 2004 – 2006 umožnilo Riadiacemu orgánu JPD2 vytvoriť implementačné a kontrolné štruktúry, ktorých fungovanie bolo priebežne upravované na základe zistení a odporúčaní interných a externých auditov a kontrol. Takýto systém implementácie vytvoril po zefektívnení určitých procesov základ pre nastavenie implementačných a kontrolných procedúr pre OPBK v programovom období 2007 – 2013. Využitím získaných poznatkov a poučením sa z nedostatkov v rokoch 2004 – 2006 je potrebné predchádzať problémom v programovom období 2007 – 2013, a tak zabezpečiť plynulý a bezproblémový priebeh implementácie OPBK. V skrátenom programovom období 2004-2006 bol v rámci JPD2 administratívne a časovo náročný aj hodnotiaci proces projektov, čo súviselo s viacstupňovými kontrolnými mechanizmami nastavenými kvôli nedostatočným skúsenostiam v oblasti ŠF. Nastavený systém implementácie OPBK v programovom období 2007-2013 zabezpečuje objektívne posudzovanie dokumentácií žiadostí o NFP v prvotných fázach hodnotenia prostredníctvom setu merateľných kvantifikovateľných „áno-nie“ kritérií pre každú tematickú oblasť podpory.

Ako najjednoduchší a administratívne najmenej náročný spôsob uchovávanía dokumentácie a sledovania dosahovaného pokroku sa javí ITMS. Systém ITMS upravený na základe skúseností z predchádzajúceho obdobia predstavuje významný zdroj informácií pre proces monitorovania a hodnotenia programu. Na základe skúseností zo skráteného programového obdobia 2004-2006 a na základe odporúčaní realizovaných auditov prijal Riadiaci orgán pre OPBK celý rad technických opatrení na zjednodušenie a skrátenie procesov prijímania, registrácie, hodnotenia a schvaľovania projektov, ich kontrahovania, financovania, kontroly a monitorovania. Administratívna a časová náročnosť implementačných procesov predstavovala v predchádzajúcom období jeden z najzávažnejších nedostatkov.

Skúsenosť z rokov 2004-2006 potvrdila, že priebežné a často aktualizované informovanie verejnosti prostredníctvom aktualizovaných informácií o dosiahnutom pokroku v implementácii je kľúčovým faktorom pre transparentnú realizáciu operačného programu. Najrozšírenejším a najžiadanejším spôsobom získavania informácií je ich uverejňovanie na internetových stránkach riadiacich orgánov (pre OPBK www.opbk.sk) a na spoločnom informačnom portáli pre všetky operačné programy (www.nsrr.sk).

Produktívnymi metódami informovania verejnosti sa stali konferencie a workshopy, kde dochádza k priamemu kontaktu s potencionálnymi žiadateľmi alebo prijímateľmi pomoci a prezentované informácie sú využiteľné pre všetkých účastníkov. Takýmto spôsobom sa predchádza aj neefektívnemu predkladaniu veľkého počtu nepodporiteľných projektov, čo zároveň znižuje administratívnu náročnosť implementácie.

Implementačné procedúry pre OPBK v programovom období 2007-2013 sú obsahom Interných manuálov procedúr zainteresovaných subjektov.

Na základe skúseností je možné konštatovať, že doplnkové zdroje z EÚ predstavujú v podmienkach SR dôležitý prostriedok na zníženie dopadov dlhodobého poddimenzovania investícií v dotknutých oblastiach verejnej správy a pre rozvoj MSP v regióne. V podmienkach Slovenskej republiky (najmä dlhodobá poddimenzovanosť investícií v dotknutých oblastiach verejnej správy) predstavujú zdroje zo štrukturálnych fondov napriek svojmu doplnkovému charakteru významný prostriedok na prekonanie existujúcich problémov. Táto skutočnosť sa potvrdila aj počas realizácie JPD2, kedy bol zaznamenaný vysoký záujem o finančné prostriedky EÚ najmä zo strany verejného sektora (a s tým súvisiaci presun finančných prostriedkov – realokácia – najmä do opatrenia 1.5 Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva). Vzhľadom na obmedzené finančné prostriedky alokované na realizáciu OPBK je vhodné spolupracovať s ďalšími riadiacimi orgánmi zodpovednými za riadenie pomoci v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, pričom cieľom by mala byť vzájomná koordinácia aktivít, výmena informácií a predovšetkým hľadanie možností tvorby synergických efektov.

3.6. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Bratislavská aglomerácia – ťažisko osídlenia národného a cezhraničného významu • Vysoký stupeň urbanizácie kraja. silné väzby medzi centrom – Bratislava a jej zázemím • Dynamický rast trhu a dobrá dostupnosť nových trhov • Vysoká miera ekonomickej aktivity obyvateľov • Vysoký rozvojový potenciál miest a obcí • Koncentrácia vzdelanej pracovnej sily • Široká dostupnosť vzdelávacích kapacít v regióne • Dostupnosť kraja všetkými druhmi dopravy • Križovanie intermodálnych dopravných koridorov cestnej a železničnej dopravy • Intermodálny dopravný systém • Dostupnosť a diverzita vedeckovýskumných a vzdelávacích kapacít v regióne • Kvalifikovaná pracovná sila schopná adaptovať sa na zvládnutie nových výrobných a enviromentálnych technológií • Koncentrácia IKT firiem medzinárodného a národného významu v BSK • Ochota kreatívnej populácie využívať IKT v aktivitách s vysokou mierou pridanej hodnoty (veda, umenie, high-tech a podobne) • Dobrá možnosť pripojiteľnosti na internet (aj širokopásmový) na území BSK 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká energetická náročnosť bývania v panelových domoch • Trend starnutia obyvateľstva • Koncentrácia sociálno-patologických javov do špecifických zón mesta Bratislavy • Nedostatočné využitie potenciálu chránených území vrátane NATURA 2000 na podporu voľnočasových aktivít a cestovného ruchu • Nevyhovujúci stav verejnej zelene a verejných priestranstiev • Obmedzená dopravná priepustnosť v uzlových bodoch, najmä na území mesta Bratislavy • Nedobudovaný integrovaný systém hromadnej dopravy v kraji • Nedostatočné prepojenie vzdelávacej sústavy s požiadavkami trhu práce • Nízka inovačná aktivita podnikov a nerozvinutá inovačná infraštruktúra • Nízka reálna podpora inovácií zo strany verejného sektora • Nedostatočná ochrana duševného vlastníctva (nízky počet patentových prihlášok) • Nedostatočná kvalita a rozsah e služieb a ich obsahu na regionálnej a lokálnej úrovni (business to public) • Nedostatočná elektronizácia služieb verejnej správy pre MSP na regionálnej úrovni (government to public)

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Nárast atraktivity regiónu pre občanov, návštevníkov a investorov, prostredníctvom regenerácie verejných priestranstiev • Zníženie nárastu individuálnej automobilovej dopravy a jej negatívnych vplyvov prostredníctvom integrovaného dopravného systému. • Zavádzanie nových technológií znižujúcich zaťaženie životného prostredia. • Posilnenie cezhraničných väzieb bratislavskej aglomerácie. • Prepojenie vedecko-výskumných pracovísk s podnikateľským sektorom • Podpora výskumných a inovačných centier • Posilnenie kreativity a inovatívnosti v oblasti MSP • Príliv mimoregionálnych (zahraničných) investícií v oblasti vyšších technológií. • Multiplikačný efekt informatizácie verejnej správy na fungovanie MSP. • Zhodnotenie dynamicky rastúceho potenciálu IKT firiem v BSK 	<ul style="list-style-type: none"> • Silnejúce negatívne javy v mestských oblastiach spojené s vysokou koncentráciou obyvateľstva. • Nárast ohrozenia sociálneho vylúčenia rizikových skupín. • Zhoršovanie stavu životného prostredia v dôsledku zvyšovania ekonomickej aktivity s nízkou mierou pridanej hodnoty v regióne. • Permanentné znehodnocovanie zelene a nedostatok oddychových zón a prvkov zvyšujúcich atraktivitu sídiel v obciach • Oslabenie vnútroregionálnych väzieb bratislavskej aglomerácie v dôsledku dopravných kongescií • Ďalší nárast osobnej dopravy a jej negatívny vplyv na kvalitu života a životné prostredie. • Hrozba neudržateľnosti vysokého ekonomického rastu v regióne • Nedostatočná podpora inovácií zo strany štátu. • Strácanie konkurenčnej schopnosti ako dôsledok zaostávania v oblasti výskumu, vývoja a inovácií. • Odliv IKT odborníkov do zahraničia.

3.7. Hlavné disparity a faktory rozvoja

Disparity	Faktory rozvoja
1. Nízka kvalita verejných priestorov (sídiel)	a. Podpora tvorby a realizácie plánov komplexnej regenerácie sídiel vedúcich k zvýšeniu atraktivity kraja (1)
2. Nedostatočná podpora pre zabezpečenie starostlivosti o chránené územia, vrátane NATURA 2000	b. Podpora aktivít zameraných na lepšie využitie potenciálu chránených území (2)
3. Významný nárast cestnej dopravy a jej negatívny vplyv na životné prostredie a kvalitu dostupnosti obyvateľstva za prácou a službami	c. Preferencia ekologicky nenáročnej (koľajovej dopravy) na riadených križovatkách (3, 4)
4. Nedobudovaný systém integrovanej osobnej hromadnej dopravy	d. Výrazné posilnenie a podpora dobudovania regionálneho systému integrovanej hromadnej dopravy mesta Bratislavy (3, 4)
5. Nedostatočne rozvinutý inovačný systém	e. Zlepšenie inovačnej infraštruktúry a služieb pre malé a stredné podniky v regióne (5, 6)
6. Nedostatočne využitý inovačný potenciál	f. Zvyšovanie inovatívnej dynamiky regiónu prostredníctvom posilnenia väzieb a spolupráce medzi jednotlivými aktérmi (5, 6)
7. Nízka úroveň využívania informačných a komunikačných technológií	g. Podpora informatizácie spoločnosti ako dôležitej súčasti vedomostnej ekonomiky (7)
8. Nedostatočná kvalita a rozsah e-služieb poskytovaných MSP na regionálnej a lokálnej úrovni (business to public)	h. Podpora aktivít zameraných na tvorbu digitálneho obsahu (tvorba webových stránok, e business a podobne) (8)

4. STRATÉGIA OPERAČNÉHO PROGRAMU

4.1. Východiská stratégie operačného programu

Bratislavský kraj je z hľadiska kvantitatívneho aj kvalitatívneho najvýznamnejším sídelným zoskupením Slovenska a má všetky predpoklady pre úspešné zvládnutie výziev „globalizácie“, ktorá so sebou nesie zvýšenú medzinárodnú konkurenciu spojenú s vysokou dynamikou zmien na trhoch, rýchlym zvyšovaním technologickej úrovne, informatizáciou a internacionalizáciou ekonomických činností v oblasti produkcie a služieb. Na strane druhej však treba mať na zreteli zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja územia, realizovaného jednak prostredníctvom zlepšovania atraktivity sídiel, t. j. hlavne ich verejných priestorov, dostupnosti do centra a zvýšenou starostlivosťou o kultúrno-historické dedičstvo a prírodné bohatstvo Bratislavského kraja.

Bratislavský kraj, resp. bratislavsko-trnavské ťažisko osídlenia Slovenska a jeho centrum Bratislava sústreďuje rozhodujúce vedecko-výskumné, kultúrne, finančné a vzdelávacie inštitúcie Slovenska. Hospodársky a sociálny potenciál Bratislavského kraja a osobitne jeho vzťahy na susediace rozvinuté sídelné aglomerácie (Viedenskú aglomeráciu a hospodársky rozvinuté regióny severozápadného Maďarska), spolu s polohou Bratislavy na križovatke koridorov európskeho významu priradujú Bratislave funkciu brány Slovenska do Európskej únie. Dôkazom toho je aj podpora aktivít v Bratislavskom kraji z iných nástrojov NSRR.

V súlade s Lisabonskou stratégiou podporovanou politikou súdržnosti ponúka Bratislavský kraj slovenským regiónom špecifické služby v oblasti zvyšovania konkurencieschopnosti. Prostriedky vyčlenené na realizáciu politiky súdržnosti (štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu) v programovom období 2007-2013 budú v súlade s Lisabonskou agendou vo väčšej miere smerovať do oblastí s vyššou pridanou hodnotou, t.j. do výskumu, vývoja, inovácií a ľudského kapitálu, ktoré sú do značnej miery sústredené v bratislavsko-trnavskej aglomerácii, ktorá sa postupne s rozvojom dopravnej a komunikačnej infraštruktúry rozširuje z územia Bratislavského kraja aj na územia Trnavského, Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja.

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov trvalo udržateľného rozvoja a podporu synergií medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym rozmerom. Bratislavský kraj prežíva dynamický rozvoj a to jednak smerom na Slovensko, ako aj na územia susediacich štátov. V rámci tohto rozvoja prebiehajú suburbanizačné procesy, v ktorých dochádza jednak k migrácii obyvateľstva z miest do okolitých obcí, ako aj k zvýšenej dochádzke pôvodne vidieckeho obyvateľstva za prácou do mestských oblastí, hlavne mesta Bratislavy. To vyvoláva prestavbu pôvodného bytového fondu vidieckych sídiel, ako aj výstavbu novú, spojenú so zábermi kvalitného poľnohospodárskeho a lesného územia v okolí centier osídlení. Zároveň zvýšená dochádzka za prácou do centier osídlenia spôsobuje dopravné kongescie, ktoré sú ešte umocnené výrazným rastom osobnej automobilovej dopravy na úkor hromadnej koľajovej a autobusovej dopravy.

Táto situácia, ktorá je typickou negatívnou sprievodnou črtou globalizačných a urbanizačných procesov vyžaduje urýchlenú prestavbu pôvodných vidieckych sídiel na prímestské „zelené“ sídla, ako aj zlepšenie dopravnej infraštruktúry lokálneho a regionálneho významu s podporou rozvoja systémov hromadnej dopravy.

Bratislavský kraj musí vzhľadom na svoj vysoký stupeň ekonomickej otvorenosti hľadať efektívne stratégie pre udržanie dlhodobého ekonomického rastu a posilnenie konkurencieschopnosti v medzinárodnom kontexte. Musí sa flexibilne adaptovať na nové podmienky, využiť zmeny v ekonomike a zároveň aj predvídať a vytvárať vlastné nové rozvojové trajektórie, založené na endogénnych faktoroch. Napriek dominantnému postaveniu v národnej ekonomike, kde v ekonomickej výkonnosti výrazne preyšuje ostatné regióny SR,

v európskom porovnaní môžeme pozorovať isté zaostávanie Bratislavského regiónu. Budúce rozvojové možnosti sú do veľkej miery ohraničené schopnosťou regiónu vytvárať nové, lepšie pracovné miesta v konkurencieschopných podnikoch.

Stratégia v oblasti podpory inovatívnosti a informatizácie nadväzuje na špecifické priority NSRR, ktoré podporujú tieto aktivity na celoštátnej úrovni a zameriava sa na podporu aktivít regionálneho a lokálneho významu.

Pri formulácii programu boli zohľadnené priority rozvoja Bratislavského kraja formulované v dokumente Stratégia rozvoja BSK z roku 2003. Východiskom pre stratégiu zvolenú pre OPBK boli skúsenosti s implementáciou programu JPD2.

V procese určovania stratégie OPBK na roky 2007-2013 je nevyhnutné zohľadniť nasledovné východiská:

- Vízia a stratégia NSRR
- Východiskové strategické dokumenty
- Východiská pre územnú, tematickú a finančnú koncentráciu
- Výsledky analýzy súčasnej situácie

4.1.1. Vízia a stratégia NSRR

Vízia a strategický cieľ NSRR Slovenskej republiky pre programové obdobie 2007-2013 vychádzajú z výsledkov komplexnej analýzy regiónu vo forme identifikovaných hlavných disparít a faktorov rozvoja. Kľúčovým problémom slovenskej ekonomiky je na jednej strane nedostatočné využitie a produktivita existujúcich faktorov ekonomického rastu, na strane druhej nedostatočná úroveň faktorov ekonomického rastu založeného na vedomostiach. Strategická časť NSRR je postavená na predpoklade, že tradičné faktory ekonomického rozvoja, aj pri ich efektívnom a účinnom využití, nedokážu zabezpečiť trvalý rast slovenskej ekonomiky, preto je potrebné paralelne zvyšovať dôraz na podporu rozvoja vedomostnej ekonomiky ako prostriedku k dosiahnutiu trvalého rastu krajiny a jej regiónov.

Vízia NSRR vychádza z faktu, že zmeny vedúce k zvyšovaniu významu poznatkov v ekonomike a k vysokému a trvalo udržateľnému ekonomickému rastu sa dajú dosiahnuť procesom celkovej konvergenencie. Je definovaná ako: celková konvergenca ekonomiky SR k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja.

V nadväznosti na víziu bol definovaný strategický cieľ, zohľadňujúci viditeľné zaostávanie Slovenska a jeho regiónov (okrem Bratislavy) v ekonomickej výkonnosti a kvalite ekonomického rastu v porovnaní s priemerom Európskej únie (najmä v porovnaní s EÚ15):

Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Pre napĺňanie vízie a strategického cieľa NSRR Slovenskej republiky ako základného dokumentu pre využívanie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007-2013 bola zvolená stratégia postavená na princípoch koncentrácie a koordinácie. Koncentráciou sa chápe sústredenie disponibilných zdrojov do prioritných tém, vybraného územia a v dostatočnom objeme s cieľom efektívneho napĺňania strategického cieľa. Pri realizácii jednotlivých intervencií bude zabezpečená nielen koordinácia, ale snahou je dosiahnuť aj potenciálne synergické efekty.

Intervencie podporované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu budú smerovať do troch strategických priorít:

1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť - Cieľ strategickej priority: Zvýšenie vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb
2. Vedomostná ekonomika - Cieľ strategickej priority: Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb
3. Ľudské zdroje - Cieľ strategickej priority: Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej spoločnosti a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín

Štvrtá strategická priorita Technická pomoc má horizontálny charakter s cieľom podporovať efektívnu, účinnú a správnu implementáciu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v Slovenskej republike počas celého programového obdobia.

Strategické priority NSRR a ich ciele sú na nižšej úrovni rozpracované do špecifických priorít a cieľov vrátane kľúčových štrukturálnych ukazovateľov pre každú z tematických oblastí rozpracovanej v danej prioritě.

V súlade so schválenou legislatívou, NSRR pokrýva cieľ Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a zároveň identifikuje príslušné operačné programy³⁸. Bratislavský kraj je oprávnený čerpať prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť³⁹. OPBK financovaný z ERDF je jediným programom implementovaným výlučne v rámci tohto cieľa. S ohľadom na prioritné osi sú pre OPBK relevantné prvé dve strategické priority NSRR: Infraštruktúra a regionálna dostupnosť a Vedomostná ekonomika.

Opatrenia prvej prioritnej osi OPBK korešponujú s prvou strategickou prioritou NSRR v týchto troch špecifických cieľoch:

1.1 Regionálna infraštruktúra, ktorej cieľom je zvýšenie dostupnosti a kvality infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch.

1.2. Enviromentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia, ktorej cieľom je zlepšenie stavu životného prostredia a skvalitnenie enviromentálnej infraštruktúry SR.

1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava, ktorej cieľom je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja osobnej dopravy je tiež súčasťou opatrení OPBK

Opatrenia druhej prioritnej osi OPBK korešponujú s druhou strategickou prioritou NSRR v nasledujúcich dvoch špecifických prioritách:

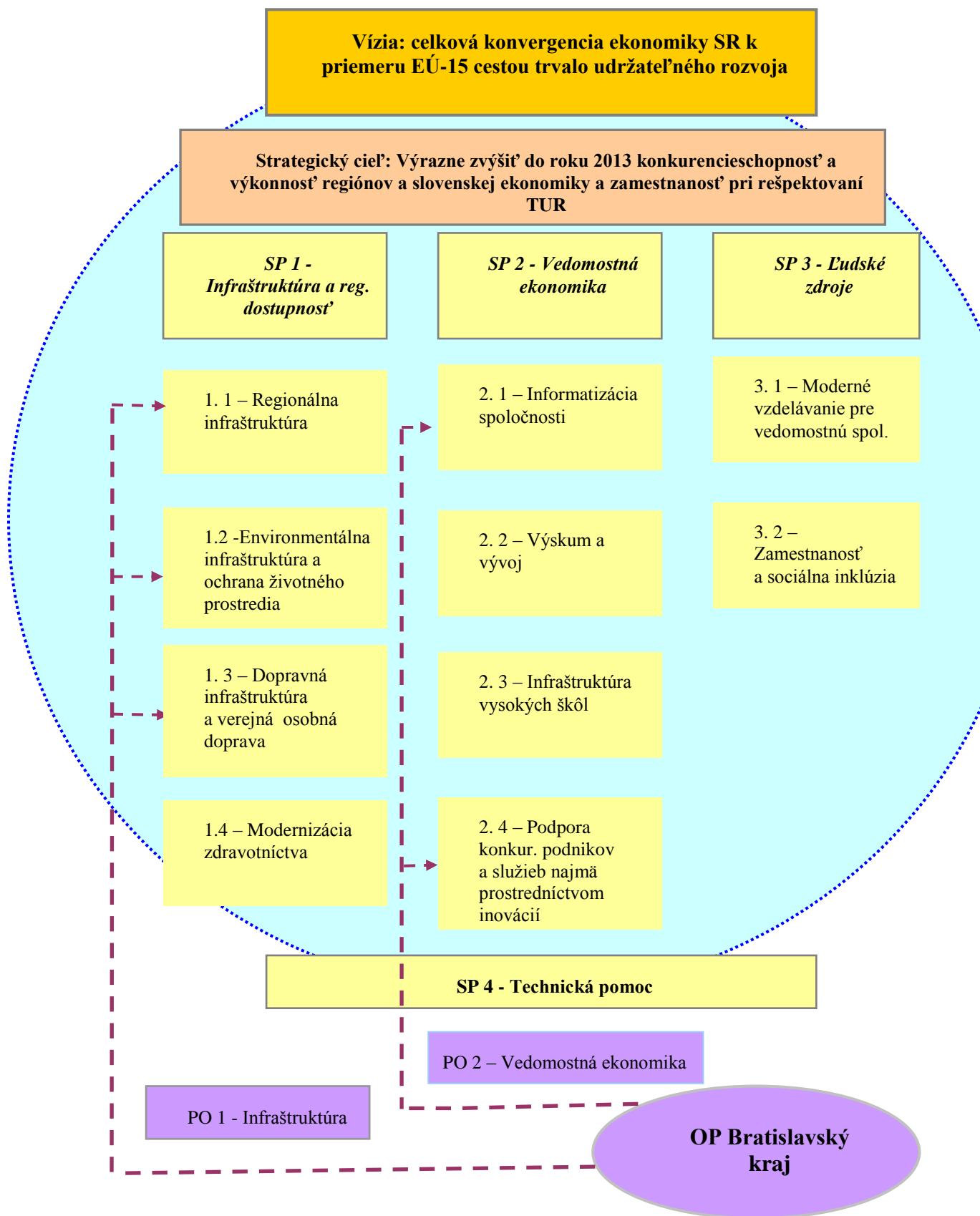
2.1 Informatizácia spoločnosti, ktorej cieľom je vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku pre rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky

2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií, ktorej cieľom je zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

³⁸ Cieľ Európska územná spolupráca nie je súčasťou NSRR

³⁹ Ostatné regióny SR na úrovni NUTS II spadajú pod cieľ Konvergencia

Prehľad cieľov a priorit NSRR vo väzbe na OPBK

4.1.2. Východiskové strategické dokumenty

A. Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS)

Predstavujú prioritné oblasti pre kohéznu politiku Európskej únie v programovom období 2007-2013 s ohľadom aj na ďalšie ciele Spoločenstva. Na ich základe budú prostriedky vyčlenené na kohéznu politiku strategicky orientované predovšetkým do oblastí podporujúcich trvalý rast, konkurencieschopnosť a zamestnanosť v záujme naplňovania lisabonských cieľov. OPBK odráža usmernenie č. 1 „Urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, usmernenie č. 2 „Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast“ a usmernenie č. 3 „Vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“.

Väzba na strategické usmernenia spoločenstva je bližšie popísaná v kapitole 7.1.

B. Národná lisabonská stratégia (NLS) a Národný program reforiem (NPR)

Na základe vytýčeného cieľa Lisabonskej stratégie vypracovala Slovenská republika *Stratégiu konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, tzv. Národnú lisabonskú stratégiu* definujúcu oblasti, ktoré najlepšie podporia rast tvorivého potenciálu slovenskej ekonomiky s jasnou víziou cieľového stavu do roku 2010. Zároveň sú v nej definované základné ciele, ktoré zodpovedajú tejto vízií a tiež hlavné politiky a kroky, ktorými sa dajú tieto ciele dosiahnuť.

OPBK prispieva k naplňaniu cieľov Národnej lisabonskej stratégie podporou rozvoja inovácií a informačnej spoločnosti predovšetkým v póloch rastu.

Vízie, ciele a hlavné politiky NLS sú premietnuté do *Národného programu reforiem*, v ktorom sú definované tri základné skupiny priorít hospodárskej politiky EÚ: makroekonomické priority, priority politiky zamestnanosti a mikroekonomické priority.

OPBK prostredníctvom podpory podnikateľských aktivít zameraných na inovácie a podpory širokej dostupnosti internetu prispieva k uskutočneniu cieľov mikroekonomickej politiky.

Väzba na NLS a NPR je bližšie popísaná v kapitolách 7.3.1 a 7.3.2.

C. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja

OPBK prostredníctvom zvyšovania kvality života v regióne (posilňovanie inovačných a kohéznych pólov rastu) podporuje polycentrický celoplošný rozvoj územia SR, prostredníctvom ktorého podpora regionálnej infraštruktúry v kohéznych póloch rastu prispieva k znižovaniu vnútroregionálnych disparít. Podpora vedomostnej ekonomiky predovšetkým v inovačných póloch rastu (s výnimkou informatizácie spoločnosti) prispieva k rastu efektívnosti a účinnosti ekonomických a sociálnych procesov na regionálnej i národnej úrovni.

D. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001)

KURS 2001 predstavuje východiskový dokument pre určenie stratégie územného rozvoja Slovenska definuje štruktúru osídlenia SR a hierarchiu jeho centier a ťažiskových priestorov, ktoré sú podkladom pre určenie inovačných a kohéznych pólov rastu ako priorít územnej koncentrácie pre NSRR.

E. Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja

Stratégia rozvoja BSK predstavuje základný strategický dokument smerovania kraja v strednodobom horizonte. Jeho strategickým cieľom je zabezpečenie všestranného rozvoja

územia v záujme zvýšenia kvality jeho obyvateľov a v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. OPBK plne rešpektuje strategický zámer uvedeného dokumentu a tematicky korešponduje so strategickými cieľmi: 1 – Hospodársky rast, 2 – Rozvoj dopravy a technickej infraštruktúry a 5 – Ochrana životného prostredia a čiastočne so strategickým cieľom 6 – Rozvoj ľudských zdrojov a sociálny rozvoj.

4.1.3. Východiská pre územnú, tematickú a finančnú koncentráciu intervencií jednotlivých oblastí podpory

Pre účely územnej koncentrácie sa v NSRR odporúča sledovať koncentráciu aktivít do inovačných a kohéznych pólov rastu v súlade s polycentrickým konceptom rozvoja osídlenia. Inovačné a kohézne póly rastu boli v rámci prípravy NSRR vyšpecifikované na základe vopred zvolených sociálno-ekonomických, urbanistických kritérií a štatistických hodnotení všetkých obcí na území celej SR. Zatriedenie obcí do inovačných a kohéznych pólov rastu bolo realizované predovšetkým na základe prítomnosti jednotlivých zariadení občianskej a hospodárskej infraštruktúry a pôsobenia činností týchto zariadení na obce okolitého územia. Návrh vymedzenia pólov rastu vo forme presného zoznamu obcí bol individuálne prerokovaný a pripomienkovaný vecne príslušnými odbornými útvarmi všetkých samosprávnych krajov (t.j. útvarmi zaoberajúcimi sa územným plánovaním a regionálnym rozvojom na úradoch samosprávnych krajov). Uvedený postup zabezpečil spresnenie výsledného zoznamu obcí a ich zatriedenie do pólov rastu. Popis metodiky určenia pólov rastu do príslušných kategórií podľa regiónov tvorí prílohu č. 7.

Inovačné póly rastu sú tvorené najvýznamnejšími mestami v osídlení SR. Za tieto boli vyšpecifikované všetky mestá, ktoré zabezpečujú vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť a sú súčasne centrami pracovných miest regionálneho, nadregionálneho až celoštátneho významu. Medzi tieto centrá boli na základe doterajšieho vývoja a súčasných rozvojových trendov zaradené súčasné krajské mestá a mestá s funkciou obvodných centier, mestá plniace bývalú funkciu okresných centier a niektoré ďalšie najvýznamnejšie mestá, ktoré boli doplnené na základe zohľadnenia regionálnych špecifik po individuálnych odborných konzultáciách s územne príslušnými samosprávnymi krajmi. Okolo najvýznamnejších miest, ktoré sú vyšpecifikované ako inovačné póly rastu sa v dôsledku ich pôsobenia na okolie vytvorili aglomeračné väzby s obcami a mestami v ich zázemí. V KURS 2001 sa tieto priestory nazvali ťažiskami osídlenia. Pre účely NSRR sa v súlade s KURS 2001 vyšpecifikovali záujmové územia inovačných pólov rastu, ktoré sú bezprostredne a silne ovplyvňované centrálnymi mestami (inovačnými pólmi rastu) a v ktorých sa prejavujú suburbanizačné tendencie spojené s prejavmi tzv. koncentrovanej dekoncentrácie. Znamená to, že do týchto území sa alokujú nové hospodárske a sociálne aktivity a spolu s centrálnymi mestami vytvárajú jeden funkčný celok. V rámci týchto priestorov sa nachádzajú alebo môžu nachádzať ďalšie inovačné póly rastu, ktoré sú medzi sebou previazané intenzívnymi aglomeračnými vzťahmi, kohézne póly rastu a ostané obce, z tohto pohľadu bližšie nešpecifikované. Významnosť obcí v rámci vyšpecifikovaných záujmových území inovačných pólov rastu je takisto dôležitým prvkom pre rozhodovanie o smerovaní alokácie investícií na ich území.

Kohézne póly rastu sú tvorené obcami, ktoré spĺňajú alebo majú najlepšie predpoklady spĺňať kritériá zabezpečenia základných obslužných funkcií ako pre obyvateľov žijúcich v príslušnej obci, tak pre obyvateľov v ich tesnom zázemí.

Kohézne póly rastu boli vymedzené na základe kritérií, v ktorých sa sledovali nasledovné indikátory:

- prítomnosť zariadení základnej vybavenosti (vybavenosť škôl a školských zariadení a ich rozsah, prítomnosť zariadení sociálnej infraštruktúry)

- postavenie obce z hľadiska plnenia niektorých verejných funkcií (matričný úrad, existujúce spoločné stavebné úrady)
- veľkosť obce danej počtom obyvateľov v roku 2004
- historický vývoj obce a jej postavenie v systéme osídlenia (vo vzťahu na predchádzajúcu strediskovú sústavu osídlenia uplatňovanú na území SR)
- lokalizácia obce v území a dostupnosť navrhovaného kohézneho pólu rastu z ostatných príslušných obcí.

V prípade mimoriadne efektívnych a účinných intervencií s ohľadom na dosahovanie cieľov definovaných v NSRR a jeho príslušných prioritách, ktoré nie je možné realizovať v prioritne preferovaných územiach, je účelné smerovať príspevky aj do území mimo pólov rastu. Uvedený prístup môže byť uplatňovaný predovšetkým v prípade podpory typov aktivít horizontálneho charakteru alebo v prípade podpory zariadení občianskej infraštruktúry sídliačich mimo pólov rastu, ale významných z hľadiska funkcie, druhu služieb v štruktúre a kapacitách daného regiónu, v prípade podpory vybraných projektov v oblasti životného prostredia a podpory cestovného ruchu.

Bratislavský kraj má vďaka svojej geografickej polohe, úrovni základnej verejnej infraštruktúry a poskytovaných služieb a tým, že je jeho súčasťou hlavné mesto, špecifické postavenie v rámci SR. Jeho špecifické postavenie sa prejavuje tak v jeho ekonomickej výkonnosti ako aj konkurencieschopnosti. V Bratislavskom kraji 95 % obyvateľov žije v inovačných a kohéznych póloch a preto stratégia smerovania intervencií do týchto pólov rastu prinesie efekt väčšine obyvateľov BSK.

Intervencie týkajúce sa prioritných osí OPBK v súlade s územnou a tematickou koncentráciou jednotlivých strategických priorit NSRR sú smerované nasledovným spôsobom:

Prioritná os „*Infraštruktúra*“ – prioritné smerovanie do inovačných a kohéznych pólov rastu v závislosti od konkrétnych typov infraštruktúry

Prioritná os „*Vedomostná ekonomika*“ – prioritná koncentrácia do inovačných pólov rastu a ich ťažísk osídlenia (okrem podpory informatizácie), v ktorých sa vytvoria podmienky pre vznik a rozvoj najvýznamnejších zdrojov rastu postavených na využívaní poznatkov, raste efektívnosti a účinnosti rozhodujúcich ekonomických a sociálnych procesov ovplyvňujúcich vývoj v ostatnom území SR.

Na základe predchádzajúcej analýzy a s ohľadom na strategické ciele definované v NSRR sú východiská pre tematické smerovanie intervencií v rámci jednotlivých oblastí podpory OPBK nasledovne:

- intervencie do prípravy a realizácie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí
- intervencie do úprav verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene a rekonštrukcie verejných osvetlení,
- intervencie do podpory bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA
- intervencie do zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu,
- intervencie do podpory systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy zriadením jednotného tarifného systému a vybudovaním prestupných terminálov,
- intervencie do podpory MHD (príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách),

- intervencie do informačného zabezpečenia systému integrovanej hromadnej dopravy a jeho marketingovej podpory,
- intervencie do transferu technológií a tvorby a zavádzania inovácií v MSP,
- podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti alebo využitia energie z obnoviteľných zdrojov, podpora zavádzania inovatívnych technológií na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia a pod.,
- intervencie do ochrany duševného vlastníctva,
- intervencie do elektronizácie samosprávy a rozvoja e-služieb na miestnej a regionálnej úrovni vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest a do podpory zavádzania a účinného využívania prístupu k IKT v MSP

Pri prerozdeľovaní finančných prostriedkov bolo nutné zohľadniť investičné potreby v mestských a vidieckych oblastiach so zreteľom na ich príslušné úlohy v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom podporovať vyvážený rozvoj územia.

Napriek tomu, že Bratislavský kraj je ekonomicky najrozvinutejším regiónom Slovenska je možné identifikovať viacero oblastí, do ktorých by mohli smerovať intervencie v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. S ohľadom na limitovanú výšku finančných prostriedkov je potrebné stanoviť priority z priorit. Východiskom pre tematickú koncentráciu bolo posúdenie investičnej náročnosti projektov a obmedzenie výšky oprávnených nákladov na projekty v súlade s príslušnou schémou štátnej pomoci a schémou pomoci de minimis. V kontexte Slovenska patrí Bratislavský kraj k najvyspelejším, avšak v porovnaní s inými európskymi regiónmi zaostáva najmä v oblasti podpory vedomostnej ekonomiky, ktorá je dôležitá pre udržanie si ekonomického rastu aj v budúcnosti.

So zreteľom na tematickú, územnú a finančnú koncentráciu zostáva veľa oblastí a aktivít v rámci BSK, ktoré si vyžadujú podporu a nie je možné začleniť ich do OPBK. V súlade s NSRR sa problematike rozvoja Bratislavského kraja venujú aj iné operačné programy a to buď formou podpory zo strany ESF, Kohézneho fondu resp. uplatňovaním princípu pro rata. Podrobnejší popis synergií a komplementarít s inými operačnými programami je uvedený v kapitole 7.2.2.

4.1.4. Výsledky analýzy súčasnej situácie

Výsledky socio-ekonomickej analýzy Bratislavského kraja poukazujú na široké spektrum oblastí, ktoré si v najbližších rokoch budú vyžadovať cieleňú podporu zo strany štátu a Bratislavského samosprávneho kraja. Na jednej strane existuje rad vážnych problémov, ktoré je potrebné riešiť a na strane druhej sú komparatívne výhody kraja, ktoré sa bez ďalšej podpory môžu stratiť. SWOT analýza a špecifikácia disparít a faktorov rozvoja bola v priebehu spracovania programu zameraná na tie ciele, priority a aktivity, ktoré sú predmetom priamej podpory OPBK.

A Medzi kľúčové problémy a ohrozenia Bratislavského kraja patria:

- nedostatočné využívanie potenciálu územia a negatívne prejavy koncentrácie obyvateľstva v urbanizovaných oblastiach môžu mať za dôsledok znižovanie kvality života obyvateľov,
- nedostatočné využívanie regionálnej a mestskej hromadnej dopravy v kombinácii s neriešením kvality cestnej siete v kraji bude viesť k zvyšujúcemu sa podielu dopravy na zhoršovaní stavu životného prostredia, a zníženiu kvality dostupnosti obyvateľstva za prácou a službami,

- zníženie konkurencieschopnosti regiónu v dôsledku nedostatočnej podpory a využitia potenciálu v oblasti výskumu a vývoja ako kľúčových faktorov pre ďalší ekonomický rast kraja,
- nedostatočné využívanie inovačného potenciálu a nedobudovaná podpora inovačnej štruktúry a zavádzania inovácií a technologických transferov povedie k strate konkurenčných výhod Bratislavského kraja
- nedostatočné využívanie informačných a komunikačných technológií vo verejnej správe a podnikoch bude mať za následok nižšiu efektivitu tvorby, výmeny a využívania poznatkov.

B Medzi rozvojové faktory a príležitosti Bratislavského kraja je možné zahrnúť:

- podpora tvorby a realizácie plánov integrovaných stratégií rozvoja metských oblastí povedie k zvýšeniu atraktivity miest,
- integrácia jednotlivých druhov dopravy medzi Bratislavou a jej suburbánnym zázemím zlepši dostupnosť dochádzania za prácou a službami,
- zavádzanie ekologických a racionálnych systémov regionálnej a mestskej hromadnej dopravy ako alternatívy k osobnej doprave,
- zlepšenie stavu prírodného prostredia povedie k podpore rozvoju cestovného ruchu a voľnočasových aktivít,
- efektívne využívanie a zavádzanie inovácií a technologických transferov do komerčnej sféry podporí zvýšenie konkurencieschopnosť podnikov,
- zvýšenie informatizácie spoločnosti prostredníctvom rozvoja informačných služieb regionálneho a miestneho významu povedie k zvýšeniu konkurencieschopnosti MSP a atraktivity obcí.

4.2. Globálny cieľ operačného programu

Globálny cieľ OPBK vychádza zo socio-ekonomickej analýzy kraja, SWOT analýzy a identifikovaných disparít a faktorov rozvoja.

Globálnym cieľom OPBK je posilnenie konkurenčnej schopnosti regiónu rozvojom vedomostnej ekonomiky a budovaním regiónu atraktívneho pre život.

Takto formulovaný globálny cieľ nadväzuje na komplexnú stratégiu ďalšieho rozvoja Bratislavského kraja ako aj stanovený systém implementácie intervencií zo štrukturálnych fondov v kraji prostredníctvom niekoľkých operačných programov.

Globálny cieľ OPBK reaguje na potrebu zvýšenia podpory inovatívneho podnikania a informačnej spoločnosti ako kľúčových faktorov pre zabezpečenie dlhodobého ekonomického rastu a konkurencieschopnosti kraja. Zároveň sa zameriava na zvyšovanie kvalitatívnych parametrov územia výrazne ovplyvňujúceho atraktivitu kraja pre jeho obyvateľov.

Špecifické ciele OPBK sú naplňané prostredníctvom dvoch prioritných osí OPBK, ktoré sú vytvorené na základe štruktúry definovaných v čl. 5, 7 a 8 nariadenia o ERDF

Prioritná os 1 Infraštruktúra

Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika

a jednej horizontálnej prioritnej osi Technická pomoc určenej na podporu kvalitnej implementácie celého programu.

V rámci prioritných osí budú podporované opatrenia schopné vzhľadom na obmedzený objem finančných prostriedkov zabezpečiť čo najvyššiu pridanú hodnotu a efekt realizovaných intervencií.

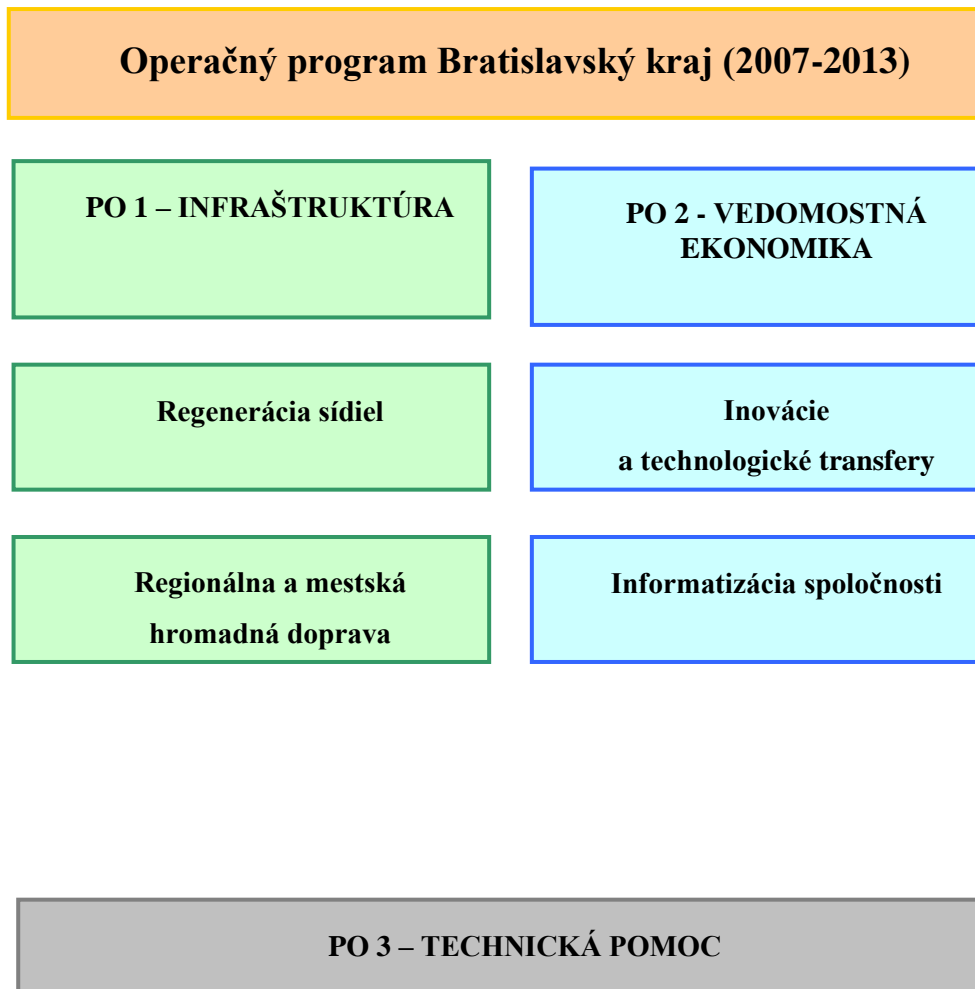
Detailný prehľad oblastí podpory poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 19 Oblastí podpory z OPBK

Prioritné osi OPBK	Detailný popis oblasti podpory
1. Infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí - samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel - podpora bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA - zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu - zriadenia jednotného tarifného systému verejnej dopravy a vybudovanie prestupných terminálov v rámci podpory bratislavskej integrovanej dopravy - príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách - informačné zabezpečenie systému integrovanej hromadnej dopravy a jeho marketingová podpora
2. Vedomostná ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> - podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP - podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti alebo využitia energie z obnoviteľných zdrojov - podpora projektov zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia a pod. - ochrana duševného vlastníctva - elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest - zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v MSP

Reálny pokrok pri dosahovaní globálneho cieľa operačného programu bude možné priebežne sledovať a posudzovať prostredníctvom systému kvantifikovateľných ukazovateľov na úrovni operačného programu. Tieto nadväzujú na systém ukazovateľov NSRR Slovenskej republiky.

Štruktúra priorít OPBK

Tabuľka 20 Ukazovatele na úrovni globálneho cieľa

Názov ukazovateľa	Typ	Merná jednotka	Východisková hodnota				Cieľová hodnota	Zdroj
			EÚ-25		SR		SR 2015	
			rok	hodnota	rok	hodnota		
Počet novovytvorených pracovných miest	kontext / core č. 1,2,3	počet mužov	2006	N/A	2006	0	128	MPRV SR
		počet žien	2006	N/A	2006	0	128	MPRV SR
Súhrnný index inovatívnosti (EIS), regionálna inovačná výkonnosť	kontext	poradie	2005	25	2005	22	18	EUROSTAT
HDP na obyvateľa v PKS vo vzťahu k EU-25	kontext	PKS	2005	100	2005	57,1	72,39	EUROSTAT
Tvorba hrubého fixného kapitálu	kontext	mil. EUR	2005	N/A	2006	13 098,92	14 285,70	ŠÚ SR

Úplný prehľad ukazovateľov OPBK je uvedený v prílohe č.10.

4.3. Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa

Stratégia zvolená na dosiahnutie globálneho cieľa vychádza z poznania komplexných potrieb Bratislavského kraja a ich dôležitosti pre zabezpečenie trvalého rastu regiónu a kvality života jeho občanov. Do riešenia relatívne širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, regionálna a miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Preto stratégia kladie dôraz na koordinovaný prístup pri realizácii intervencií v regióne, ktorého predpokladom je vzájomná spolupráca a informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja. Hlavným cieľom je zvýšenie efektivity a účinnosti využívania zdrojov prostredníctvom eliminácie duplicitných činností. Špecifická pozornosť bude kladená na koordináciu intervencií spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov smerujúcich do Bratislavského kraja cez ďalšie operačné programy (OP Výskum a vývoj, OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia) v priebehu ich implementácie.

V úzkej nadväznosti na koordinovaný prístup bude Stratégia OPBK presadzovať aj integrovaný prístup. Zámerom tohto prístupu je intervencie nielen koordinovať, ale logicky ich prepájať za účelom dosiahnutia synergických efektov a vyššej účinnosti, ako samostatných intervencií. Vzhľadom na obmedzené finančné prostriedky pre Bratislavský kraj v rámci cieľa RKZ v programovom období 2007-2013 bude dôležité posilniť vzájomné väzby medzi intervenciami financovanými z prostriedkov ERDF a ESF. Ďalším očakávaným prínosom integrovaného prístupu je, že popri dôraze na kvantitatívne a kvalitatívne ciele ekonomického rastu regiónu bude rovnaká dôležitosť venovaná sociálnym a environmentálnym aspektom rastu, v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Stratégia OPBK je zároveň postavená na princípoch tematickej, územnej a finančnej koncentrácie ako podmienky pre možnosť čerpania pomoci zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Medzi hlavné oblasti intervencie patrí budovanie moderného regiónu atraktívneho pre bývanie a podnikanie a posilnenie konkurencieschopnosti regiónu, ktorý bude založený na tvorbe, distribúcii a ekonomickom zhodnotení nových poznatkov.

Budovanie moderného regiónu atraktívneho pre bývanie a podnikanie smeruje k odstráneniu negatívnych javov, ktoré prináša ekonomický rozvoj v regióne. Hlavné opatrenia budú podporovať regeneráciu sídiel prostredníctvom integrovaných stratégií rozvoja mestských

oblastí, samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel, zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu a vytvorenia integrovaného systému regionálnej a mestskej hromadnej dopravy, s cieľom zlepšenia efektivity a fungovania a prepojenia rôznych druhov dopravy. Výška alokovaných finančných prostriedkov pre operačný program umožňuje iba parciálne zmeny, predpokladá sa, že bude nevyhnutná značná participácia ďalších zdrojov.

V oblasti posilnenia konkurencieschopnosti regiónu bude hlavná pozornosť venovaná zvýšeniu inovatívnej výkonnosti MSP. Napriek silnej verejnej vedecko-výskumnej báze Bratislavského regiónu existujú bariéry s ekonomickým zhodnotením nových poznatkov. Hlavná pozornosť bude teda venovaná komerčnému zhodnoteniu nových poznatkov, vytvorených v regióne, a budovanie systematických prepojení medzi aktérmi regionálneho inovačného systému.

Dôležitou súčasťou bude podpora aktivít smerujúcich k budovaniu informačnej spoločnosti v regióne prostredníctvom budovania informačnej infraštruktúry, informatizáciou verejnej správy a zvýšením využívania IKT v oblasti MSP.

4.3.1. Tematická koncentrácia príspevkov

V rámci OPBK budú verejné prostriedky (štátny rozpočet a rozpočet územnej samosprávy), súkromné zdroje a prostriedky ERDF sústredené na štyri základné opatrenia v dvoch prioritných osiach:

Prioritná os 1 Infraštruktúra

Opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel

Opatrenie 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika

Opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery

Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti

Infraštruktúra

Prvá prioritná os „Infraštruktúra“ je zameraná na podporu budovania moderného a atraktívneho regiónu pre občanov, návštevníkov a investorov.

Aplikovaním princípu tematickej, územnej a finančnej koncentrácie je stratégia smerovania intervencií do infraštruktúry prostredníctvom OPBK definovaná nasledovne:

- intervencie do prípravy a realizácie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí
- intervencie do samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel v BSK (intervencie do úprav verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene a rekonštrukcie a budovania verejných osvetlení),
- intervencie do podpory bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA
- intervencie do zachovania a obnovy prírodného dedičstva vrátane území spadajúcich pod NATURA 2000 a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu,
- podpora zriadenia jednotného tarifného systému BID,
- intervencia do vybudovania prestupných terminálov vo vytipovaných dopravných uzloch,
- intervencie do podpory MHD (príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách),

- intervencia do vybudovania jednotného informačného systému integrovanej hromadnej dopravy a jeho informačného zabezpečenia.

Vedomostná ekonomika

Druhá prioritná os „Vedomostná ekonomika“ podporuje v rámci OPBK inovácie a informatizáciu spoločnosti ako kľúčové tematické okruhy pre zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti regiónu. Intervencie budú smerovať k zvýšeniu inovačnej kapacity MSP ako aj ich schopnosti využívať IKT. Tieto by mali prispieť k vytvoreniu nových produktov, služieb a procesov schopných obstať v zvyšujúcej sa medzinárodnej konkurencii. Schopnosť jednotlivcov a organizácií efektívne získať, spracovávať, zhodnocovať a šíriť poznatky je kľúčová pri prechode na vedomostnú spoločnosť.

Aplikovaním princípov tematickej, územnej a finančnej koncentrácie je stratégia smerovania intervencií do oblasti vedomostnej ekonomiky definovaná nasledovne:

1. intervencie do podpory tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP:

- príprava projektov transferu technológie a poznatkov do podnikov – návrhy rozvojových projektov, štúdie technickej realizovateľnosti, identifikácia dostupných produktov, technológií a postupov, analýza funkčnej a trhovej uplatniteľnosti výrobku alebo procesu, realizácia zavádzania inovácií na základe štúdií technickej realizovateľnosti a pripravených analytických projektov
- intervencie do obstarania prístrojového a skúšobného vybavenia pre účely vývoja a testovania nových výrobkov, výroba prototypov, ich odskúšania, poloprevádzka a overovacia séria pri výrobkoch,
- intervencie do inovácií produktovej ponuky v MSP nákupom nových progresívnych technológií zameraných na využitie nových nápadov, patentov, úžitkových vzorov, a pod.,
- podpora spolupráce podnikov a verejných výskumných organizácií, využívania databank, technických knižníc a používania laboratórií,
- intervencie do podpory prenájmu priestorov v technologických parkoch a inovačných centrách,
- intervencie na nákup patentu, licencie alebo úhrady ekvivalentných nákladov na získavanie nových výsledkov výskumu a vývoja,
- podpora poskytovania poradenských služieb v oblasti inovatívneho podnikania pre MSP,

2. intervencie do podpory zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP:

- príprava projektov na transfer technológií a poznatkov do podnikov s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti,
- podpora pilotných projektov a programov na implementáciu nových technológií na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov,
- zavádzanie technológií produkujúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na produkciu biopalív, tepelných čerpadiel, zariadení na využitie slnečnej energie, zariadení na využitie geotermálnej energie a zariadení na využitie veternej energie.

3. podpora zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia projektov na zavádzanie progresívnych technológií umožňujúcich znižovanie emisií v MSP, projektov zavádzania inovatívnych technologických procesov obmedzujúcich využitie organických rozpúšťadiel v podnikoch,

4. zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov zavádzaním metód riadenia kvality, podpora predcertifikačného, certifikačného, ako aj recertifikačného procesu súvisiaceho so zavedením systémov riadenia kvality; podpora získania zahraničného certifikátu kvality, podpora pri získavaní tuzemských a medzinárodných akreditácií,
5. podpora elektronizácie samosprávy a zavádzania rozšírených verejných elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni a ich pripájania do ústredného portálu a tým znižovania administratívneho zaťaženia vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest umožňujúcich poskytovanie verejných služieb na jednom mieste,
6. podpora aktivít zameraných na tvorbu digitálneho obsahu (tvorba a udržiavanie webstránok, e-business budovanie informačných a rezervačných systémov a pod.) a podpora budovania vnútropodnikových sietí.

Prostriedky alokované v rámci tretej prioritnej osi Technická pomoc budú využité na efektívne a účinné napĺňanie stanovených cieľov počas celej realizácie programu.

4.3.2. Územná koncentrácia príspevkov

Stupeň rozvinutosti sídel v Bratislavskom kraji je determinovaný okrem geografickej polohy hlavne úrovňou základnej verejnej infraštruktúry a poskytovaných služieb. Vzhľadom na geografickú polohu a skutočnosť, že súčasťou Bratislavského kraja je hlavné mesto SR, je pri hodnotení súčasného stavu SR potrebné zohľadniť fakt, že NUTS 3 Bratislavský kraj má iný charakter, ako ostatné regióny NUTS 3. Jeho špecifické postavenie sa prejavuje tak v jeho ekonomickej výkonnosti ako aj konkurencieschopnosti. Územnú koncentráciu príspevkov podporuje aj polycentrický systém osídlenia, kedy približne 50% cieľového územia je inovačným alebo kohéznym pólom a žije v nich viac ako 95% obyvateľov Bratislavského kraja.

Stratégia NSRR týkajúca sa implementácie tematických priorít určuje za prioritné smerovanie intervencií do inovačných a kohézných pólom rastu, tak aby sa synergiou tematických a územných faktorov dosiahli najväčšie efekty a podarilo sa čo najrýchlejšie splniť strategické ciele NSRR. Príspevky sa preto budú koncentrovať tak, aby sa vytvárali podmienky pre investovanie, lepšie zhodnocovanie disponibilných zdrojov, zabezpečenie napojenia zaostávajúcich území na rozvinutejšie centrá a v neposlednom rade zvyšovanie kvality života na lokálnej úrovni.

Na území mesta Bratislava sa budú príspevky v rámci prioritnej osi 1 „Infraštruktúra“ alokovať najmä formou financovania integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí a aktivít v oblasti dopravy. Taktiež na území celého BSK môžu byť realizované aj intervencie do projektov podpory bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA. Oprávneným územím ďalších aktivít opatrenia 1.1 prioritnej osi 1, ktorými sú samostatne dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel zamerané na budovanie a rekonštrukciu verejných osvetlení, obnovu verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene budú sídla inovačných a kohézných pólom rastu (vrátane ich ťažísk osídlenia) BSK. Pre intervencie smerujúce do podpory zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklotrás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu (vrátane území NATURA 2000) bude oprávneným územím oblasť celého BSK.

Príspevky prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika v rámci opatrenia 2.1, pri ktorom sa uplatňuje princíp územnej koncentrácie, sa budú prednostne sústreďovať najmä do inovačných pólom rastu a ich ťažísk osídlenia. V špecifických a odôvodnených prípadoch bude možné realizovať príspevky aj v územiach nachádzajúcich sa mimo pólom rastu.

V rámci opatrenia 2.2 sa princíp územnej koncentrácie neuplatňuje.

Počas programového obdobia bude priebežné hodnotenie na úrovni NSRR zahŕňať aj priebežné hodnotenie zamerané na zhodnotenie účinnosti zvolenej územnej koncentrácie a na posúdenie efektu realizovaných intervencií a celkového vývoja slovenskej ekonomiky na zoznam kohéznych a inovačných pólov rastu. Vzhľadom na potrebu dodržania istého časového priestoru pre prejavovanie efektov intervencií je možné uvažovať s vykonaním takéhoto hodnotenia najskôr v roku 2010. Výsledky hodnotenia budú predložené a prezentované Národnému monitorovaciemu výboru, ktorý na ich základe prijme rozhodnutie týkajúce sa prípadnej úpravy zvoleného prístupu k územnej koncentrácii.

4.3.3. Finančná koncentrácia príspevkov

Pri prerozdeľovaní finančných prostriedkov bolo nutné zohľadniť investičné potreby v mestských a vidieckych oblastiach so zreteľom na ich príslušné úlohy v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom podporovať vyvážený rozvoj územia.

Vzhľadom na obmedzené možnosti podpory z OPBK a potreby regiónu bolo pôvodne pre prioritnú os 1 určených 53 % z celkovej sumy alokovanej na program. Na základe navýšenia disponibilných prostriedkov pre OPBK⁴⁰ v prvej revízii OP bol príspevok pre prioritnú os 1 upravený na 56,89 % z celkovej sumy alokovanej na program. Príspevky z ERDF určené na prioritnú os 1 Infraštruktúra vychádzajú z bodu 2 a), b), d), e) a f) článku 5, článku 7 a článku 8 nariadenia o ERDF.

Prioritná os 2 prispieva k úspešnému uskutočňovaniu národného programu reforiem, pri zohľadnení potrieb Bratislavského regiónu prostredníctvom investícií do inovácií, vedomostnej ekonomiky, do nových informačných a komunikačných technológií, podnikateľských iniciatív a do podpory MSP. Pre prioritnú os 2 bolo pôvodne určených 43 % z celkovej sumy alokovanej na program. Na základe navýšenia disponibilných prostriedkov pre OPBK⁴¹ v prvej revízii OP bol príspevok pre prioritnú os 2 upravený na 39,46 % z celkovej sumy alokovanej na program. Intervencie v rámci tejto prioritnej osi budú smerovať primárne do podpory MSP podľa schémy štátnej pomoci a schémy pomoci de minimis, kde sa dá predpokladať veľké množstvo menších projektov. Finančné príspevky určené pre prioritnú os 2 vychádzajú z bodu 1 a), b), c) a z bodu 3 b) článku 5 nariadenia o ERDF.

Pre prioritnú os 3 Technická pomoc bolo v súlade s čl. 46 všeobecného nariadenia pôvodne vyčlenených 4 % z celkovej sumy alokovanej na program. Po navýšení disponibilných zdrojov pre OPBK v prvej revízii OP sa suma alokovaná na technickú pomoc nezmenila, avšak v percentuálnom vyjadrení predstavuje 3,65% z celkovej sumy alokovanej na program.

Zmena vo finančnej koncentrácii príspevkov v prvej revízii OP predstavuje síce navýšenie celkových disponibilných zdrojov pre prioritnú os 1 avšak z pohľadu uskutočňovania lisabonských cieľov sú kategórie prioritných tém prispievajúcich k uskutočňovaniu lisabonských cieľov, okrem podpory čistej mestskej dopravy, posilnené⁴². Výsledkom je navýšenie kategórií prispievajúcich k uskutočňovaniu lisabonských cieľov na hodnotu 41 787 460 EUR.

2. revíziou OPBK došlo k zníženiu kategórií prispievajúcich k uskutočňovaniu lisabonských cieľov na hodnotu 39 793 348 EUR. Realokovaná EFRR suma z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1 predstavuje 1 959 891 Eur. Uvedené finančné prostriedky budú využité na projekty iniciatívy JESSICA v zmysle čl. 44, ods. 1, písm. c) všeobecného nariadenia EK a v súlade s čl. 7.1a

⁴⁰ Medzinštitucionálna dohoda zo 17. mája 2010 a uznesenie vlády SR č. 678/2010 zo dňa 6.10.2010.

⁴¹ Medzinštitucionálna dohoda zo 17. mája 2010 a uznesenie vlády SR č. 678/2010 zo dňa 6.10.2010.

⁴² Zdôvodnenie zníženia príspevku pre podporu čistej mestskej dopravy je uvedené v analytickej časti tohto dokumentu.

nariadenia EK o EFRR – energetická efektívnosť v existujúcich bytových domoch na účely podpory sociálnej kohézie.

5. PRIORITNÉ OSI

5.1. Prioritná os 1 Infraštruktúra

5.1.1. Cieľ a zameranie prioritnej osi

Východiskom pre definovanie cieľa prioritnej osi 1 Infraštruktúra OPBK sú výsledky analýz a z nich identifikovaných kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja.

Cieľom prioritnej osi je zvýšenie atraktívnosti Bratislavského kraja zlepšením kvality a úrovne sídiel a kvality verejnej dopravy pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Dôležitým faktorom pre rozvoj konkurencieschopnosti regiónu je kvalitné fyzické životné prostredie. Konkrétna cesta k zvýšeniu atraktívnosti Bratislavského kraja musí viesť cez programy regenerácie sídiel cestou komplexnej obnovy sídiel, ich obytných súborov, reštrukturalizáciu okolitých priestorov, a zlepšenia kvality hromadnej dopravy za účelom zvýšenia atraktívnosti verejnej dopravy a zníženia zaťaženia životného prostredia. Podporou realizácie navrhovaných aktivít sa otvárajú možnosti vstupu na trh MSP spĺňajúcim stanovené podmienky, čo prispeje k zdravému konkurenčnému prostrediu.

Pri uvedených oblastiach sa bude klásť dôraz na environmentálny aspekt spočívajúci v znižovaní energetickej náročnosti a zvyšovaní ekonomickej efektívnosti podporovaných aktivít. Úspora energie pri obnove existujúcich objektov sa bude uplatňovať na základe smernice EP a Rady 2002/91/ES zo 16. decembra 2002 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. ES L 001. 4.1.2003), ktorá je premietnutá do zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je platný od 1. 1. 2006.

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 1 OPBK je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí v zmysle článku 8 nariadenia o ERDF, t.j. obnova fyzického životného prostredia, zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás, obnova materských, základných a stredných škôl a školských zariadení, ihrísk, obnova sociálnych zariadení a komunitných centier s prihliadnutím na zmeny demografickej štruktúry a ako nepovinná operácia podpora bývania.
- obnova a rozvoj fyzického životného prostredia v rámci samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel realizovaných v sídlach identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu vrátane ich ťažísk osídlenia.
- podpora bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA
- zachovanie a obnova prírodného dedičstva regiónu vrátane území NATURA 2000 a podpora cyklistických trás s cieľom vytvorenia podmienok pre využitie prírodných lokalít a sídiel pre zodpovedajúce formy cestovného ruchu,
- budovanie systému integrovanej hromadnej dopravy prostredníctvom zriadenia jednotného tarifného systému a budovania prestupných terminálov vo vytypovaných dopravných uzloch a podpora informačného zabezpečenia celého procesu,

- príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách.

Detailný popis aktivít je obsahom Programového manuálu OPBK.

Tabuľka 21 Ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 1

NÁZOV UKAZOVATEĽA	TYP	MERNÁ JEDNOTKA	DEFINÍCIA UKAZOVATEĽA	VÝCHODISKOVÁ HODNOTA		CIEĽOVÁ HODNOTA SR 2015
				SR		
				rok	hodnota	
% obyvateľov žijúcich v komplexne obnovených zónach	výsledok	percento	Percentuálny podiel obyvateľov, ktorí žijú na území, na ktorom sa realizovali integrované stratégie rozvoja mestských oblastí v Bratislavskom kraji	2006	0	25
Počet stratégií zabezpečujúcich trvalú udržateľnosť miest	výstup	počet	Počet integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí ohrozených alebo postihnutých fyzickým zničením a sociálnym vylúčením	2006	0	5
Počet projektov zabezpečujúcich trvalú udržateľnosť a zvýšenie atraktivity miest	výstup / core č. 39	počet	Počet projektov, ktoré zahŕňajú aktivity regenerácie, udržateľnosti, zvyšovania atraktivity sídiel, zlepšenie stavu, obnovu a doplnenie vybavenosti územia prvkami hmotnej infraštruktúry. Tieto projekty nie sú zamerané na podporu infraštruktúry bývania. Tieto projekty nie sú realizované vo vidieckom prostredí (mimo tzv. pólov rastu). Môže ísť o samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel ako aj čiastkové projekty ISRMO.	2006	0	72
Počet regenerovaných sídiel	výstup	počet	Počet regenerovaných sídiel, v ktorých boli zrealizované investičné samostatné dopytovo orientované projekty zamerané na zlepšenie fyzického životného prostredia	2006	0	50
Počet projektov, ktoré prispeli k podpore cestovného ruchu	výstup / core č. 34	počet	Počet projektov, ktoré prispeli k zachovaniu a obnove prírodného dedičstva a podpore cyklistických trás s cieľom podpory cestovného ruchu v Bratislavskom kraji	2006	0	6
Zvýšený inštalovaný výkon zariadenia zodpovedajúci obnoviteľným zdrojom	výsledok / core č. 24	MW	Inštalovaný výkon tepelnej a elektrickej energie spolu v MW. Ak bude inštalované nové zariadenie, inštalovaný výkon zariadenia je súčasťou technickej dokumentácie dodanej výrobcom. V prípade rekonštrukcie existujúceho zariadenia údaje o	2006	0	0,15

			inštalovanom výkone zariadenia vydáva dodávateľ rekonštrukcie.			
Zvýšenie počtu cestujúcich využívajúcich vylepšenú verejnú dopravu	výsledok	počet	Navýšenie počtu cestujúcich využívajúcich služby MHD a regionálnej hromadnej dopravy v rámci celého Bratislavského kraja po vylepšení, v porovnaní so stavom pred vylepšením	2006	318 115 300	321 296 453**
Počet projektov zameraných na čistou mestskú dopravu v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia	výsledok/ core č. 28	počet	Počet projektov, ktoré podporujú preferenciu verejnej koľajovej dopravy na riadených križovatkách (oblasť vyžadujúca si osobitnú ochranu ovzdušia)	2006	0	2
Počet technicky zhodnotených objektov	výsledok	počet	Počet zrekonštruovaných materských, základných a stredných škôl a školských zariadení; sociálnych zariadení a komunitných centier v rámci ISRMO	2006	0	9
Počet podporených bytových domov	výsledok	počet	Počet podporených bytových domov v rámci ISRMO a iniciatívy JESSICA (ak relevantné)	2006	0	89
Počet projektov súvisiacich s obnoviteľnými zdrojmi energie	Výstup / core č. 23	počet	Počet projektov s príspevkom k zvýšeniu inštalovaného výkonu zariadenia zodpovedajúci OZE*	2006	0	2

* Ukazovateľ vyjadruje počet projektov prispievajúcich v rámci prioritnej osi 1 ku core ukazovateľu č. 24.

** Cieľová hodnota tohto ukazovateľa zahŕňa aj východiskovú hodnotu..

V priebehu implementácie OPBK došlo k zmene finančného plánu na úrovni opatrení a kategorizácie v rámci prioritnej osi 1 dôsledkom čoho boli aktualizované hodnoty merateľných ukazovateľov, kde relevantné. Bol pridaný nový merateľný ukazovateľ: Počet projektov súvisiacich s obnoviteľnými zdrojmi energie.

Na realizáciu prioritnej osi 1 sú určené dve opatrenia:

- opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel
- opatrenie 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

5.1.2. Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 1

A. Opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel

Cieľom opatrenia je zvýšiť kvalitu života v sídlach Bratislavského kraja.

Mesto Bratislava je rozvojovým centrom územia, ktorého napredovanie má vplyv na celý kraj a SR a zároveň je najväčším motorom rozvoja a uplatnenia inovácie, vedy a výskumu. Ostatné mestá Bratislavského kraja ako centrá subregionálneho významu sprostredkujú pre svoje najbližšie okolie predovšetkým infraštruktúru miestneho významu. Ich hlavnou úlohou je vyrovnávať vnútroregionálne disparity a zabezpečovať dostupnosť základnej občianskej infraštruktúry rovnomerne pre všetkých obyvateľov v území. Prostredníctvom integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí sa bude riešiť vysoká koncentrácia hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov miest. Oblasť podpory prostredníctvom týchto stratégií bude koncentrovaná na vybrané oblasti Hlavného mesta SR Bratislavy a miest Bratislavského kraja.

Ďalej budú intervencie v rámci tohto opatrenia sústredené do sídiel v ostatných inovačných póloch rastu a kohéznych póloch vrátane ich ťažísk osídlenia formou samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel zameraných na obnovu a rozvoj fyzického životného prostredia (úpravy verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene a budovanie a rekonštrukcia verejných osvetlení), čím sa dosiahne vyššia kvalita života v sídlach Bratislavského kraja. Posilnenie rozvojového potenciálu, zachovanie a obnovovanie sídiel povedie k zvýšeniu ich atraktívnosti pre občanov, podnikateľov, investorov a návštevníkov. Prostredníctvom regenerácie sídiel sa zhodnotí rozvojový potenciál kraja.

Projekty podpory bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA, ako nástroja finančného inžinierstva, budú realizované vo forme návratného modelu financovania, so zameraním na obnovu bytového fondu s cieľom zvyšovania energetických úspor podľa **čl. 44, ods. 1, písm. c) všeobecného nariadenia č. 1083/2006** v súlade s čl. 7.1a nariadenia o ERDF (energetická efektívnosť v existujúcich bytových domoch na účely podpory sociálnej kohézie).

Cielená podpora zachovania a obnovy prírodného dedičstva a cyklistických trás smerujúca k podpore rozvoja cestovného ruchu výrazne napomôže zlepšeniu environmentálnych hodnôt územia Bratislavského kraja. Pre trvalú udržateľnosť výsledkov projektov je dôležitá angažovanosť miestnych obyvateľov v procese identifikácie problémov a ich následnej realizácie.

Tieto intervencie fyzickej obnovy budú podporené ďalšími nadväzujúcimi rozvojovými aktivitami ekonomického a sociálneho rozvoja sídiel mimo podpory z OPBK.

Stručný popis aktivít:

Príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí (ISRMO)

Osobitná pozornosť je v rámci OPBK venovaná integrovaným stratégiám rozvoja mestských oblastí ohrozených alebo postihnutých fyzickým zničením a sociálnym vylúčením. V podmienkach SR sú aspekty uvedených stratégií obsahom územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie, ktorých vypracovanie priamo vyplýva z príslušnej legislatívy. V zmysle článku 8 nariadenia o ERDF sú integrované stratégie rozvoja mestských oblastí primárne zamerané na zabezpečenie trvalo udržateľného mestského rozvoja aj prostredníctvom činností akými sú napr. posilňovanie hospodárskeho rastu, obnova fyzického životného prostredia, opätovný rozvoj opustených priemyselných lokalít, ochrana a rozvoj

prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva, podpora podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja obcí, ako aj poskytovania služieb obyvateľstvu s prihliadnutím na zmeny demografickej štruktúry. V rámci uvedených typov projektov je možné ako jednu z operácií realizovať aj investície do bývania, a to za podmienok daných článkom 7 nariadenia o ERDF.

V rámci OPBK budú integrované stratégie rozvoja mestských oblastí zamerané na zabezpečenie trvalo udržateľného mestského rozvoja prostredníctvom podpory obnovy fyzického životného prostredia, zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu, podpory škôl a školských zariadení, ihrísk, obnovy zariadení sociálnych služieb s prihliadnutím na zmeny demografickej štruktúry a podpory komunitných centier zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie skupín ohrozených sociálnym vylúčením. V rámci uvedených typov projektov bude možné ako jednu z nepovinných operácií realizovať aj investície do bývania v budovách, ktoré vlastní orgány verejnej správy alebo neziskoví prevádzkovatelia a používajú ich na bývanie určené pre domácnosti s nízkym príjmom alebo ľudí s osobitnými potrebami.

Oprávnenými mestskými oblasťami sú v rámci Hlavného mesta SR Bratislava mestské časti s počtom obyvateľov nad 5 000 a v rámci ostatných miest Bratislavského kraja mestá s počtom obyvateľov nad 10 000. Na základe takto stanoveného kritéria pripadá do úvahy podpora 11 mestských častí Hlavného mesta SR Bratislava a okresných miest Malacky, Pezinok a Senec.

V zmysle článku 47 implementačného nariadenia je vzhľadom na rôznorodosť situácií prevládajúcich v rôznych členských štátoch potrebné vytvoriť zoznam kritérií na identifikáciu oprávnených oblastí pre zásahy v oblasti bývania. Ide o súbor sociálno-demografických, ekonomických a fyzických kritérií, ktorých hodnoty zhromažďuje každý zainteresovaný členský štát na úrovni štátu. Riadiaci orgán následne zabezpečí, aby orientačné hodnoty uvedených kritérií boli súčasťou výberových kritérií prerokovaných a schvaľovaných Monitorovacím výborom pre OPBK. V zásade však platí, že hodnota kritéria je považovaná za negatívny ukazovateľ indikujúci fyzické zničenie a sociálne vylúčenie vtedy, ak je pod úrovňou regionálneho priemeru.

Kritériá na výber oprávnených mestských oblastí pre realizáciu zásahov v oblasti bývania, sú dané implementačným nariadením:

- a) vysoká úroveň chudoby a vylúčenia
- b) vysoká úroveň dlhodobej nezamestnanosti
- c) neistý demografický vývoj
- d) nízka úroveň vzdelania, významné nedostatky v kvalifikácii a vysoká miera neukončeného vzdelania
- e) vysoká úroveň kriminality a delikvencie
- f) mimoriadne zanedbané prostredie
- g) nízka úroveň hospodárskej aktivity
- h) vysoký počet prisťahovalcov, etnických a menšinových skupín alebo utečencov
- i) pomerne nízka úroveň hodnoty bývania
- j) nízka úroveň energetickej hospodárnosti v budovách.

Oprávnená mestská oblasť, kde sa budú realizovať zásahy v oblasti bývania, musí vyhovovať aspoň jednému z týchto kritérií. Vyššie uvedené kritériá je možné v podmienkach SR vykazovať prostredníctvom viacerých podrobnejších štatistických ukazovateľov evidovaných na úrovni štátu alebo územnej samosprávy. Aplikácia uvedených kritérií na podmienky SR si vyžaduje diferencovaný prístup k mestským oblastiam, pretože hladiny hodnôt ukazovateľov závisia od

jednotlivých lokalít. Jednotlivé oblasti sú výrazne diferencované, pričom úroveň fyzického zničenia a sociálneho vylúčenia môže byť podobná, ale spôsobená rôznymi príčinami. Získavanie hodnôt niektorých ukazovateľov na úrovni mestskej oblasti je často limitované skutočnosťou, že ukazovatele sa sledujú len na úrovni mesta, prípadne okresu. S ohľadom na uvedené skutočnosti je Riadiacim orgánom pre OPBK stanovený zoznam sociálno-demografických, ekonomických a fyzických kritérií aplikovateľných na podmienky SR.

Kritériá a) až j) uvedené v implementačnom nariadení sú pre účely OPBK aplikované prostredníctvom súboru ukazovateľov, ktorý ich transformuje na legislatívne podmienky SR a existujúce dostupné štatistické ukazovatele, pričom sa nestráca ich obsahový význam. Pre stratégiu OPBK sú teda z nariadenia o ERDF aplikovateľné kritériá uvedené pod bodmi a), b), c), e), f), g), h), i) j), a to prostredníctvom nasledovných ukazovateľov:

- a) podiel domácností poberajúcich dávky v hmotnej núdzi
- b) podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov, prípadne charakteristika štruktúry nezamestnanosti
- c) prírastok/úbytok obyvateľov, prípadne veková štruktúra obyvateľstva
- d) informácia, či sa mestská oblasť nachádza v okrese s vysokou úrovňou kriminality a delikvencie
- e) podiel parkovacích plôch a podiel zelených plôch na celkovej ploche mestskej oblasti, podiel nevyužitých priestorov/objektov s potenciálom na využitie v podnikaní alebo v občianskej infraštruktúre na počet obyvateľov
- f) podiel podnikateľských subjektov na počet obyvateľov/plochu mestskej oblasti
- g) prítomnosť skupín ohrozených sociálnym vylúčením
- h) nízka úroveň hodnoty bývania v porovnaní s inými oblasťami v rámci mesta
- i) nízka úroveň energetickej hospodárnosti bytových domov.

Na integrované stratégie rozvoja mestských oblastí, ktoré budú realizované bez investícií do podpory bývania, sa vyššie uvedené kritériá nevzťahujú. Cieľom podpory ISRMO je však riešenie hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov mestských oblastí. Preto sa ISRMO budú realizovať v mestských oblastiach ohrozených alebo postihnutých fyzickým úpadkom a sociálnym vylúčením vrátane oblastí, kde takéto riziká hrozia.

V prípade integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je uplatňovaný princíp preselektie, ktorým sa posudzujú oprávnené integrované stratégie rozvoja mestských oblastí individuálne. Preselektie je realizovaná na princípe partnerstva za účasti RO OPBK, BSK, subjektov združujúcich miestne samosprávy, atď.).

Súbor výberových kritérií môže byť na základe interných a externých podnetov predmetom priebežného hodnotenia programu. Dôvodom ich úpravy môžu byť zmeny v štatistickom vykazovaní hodnôt ukazovateľov v podmienkach SR, zmeny v legislatíve a pod..

Prostredníctvom širokého spektra aktivít, ktoré OPBK umožňuje realizovať v rámci svojich prioritných osí a s ohľadom na možnosti vyplývajúce z príslušných nariadení EÚ, definoval RO OPBK nasledovný mechanizmus realizácie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí:

- a) nositeľom a koordinátorom integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí v Bratislave je Hlavné mesto SR Bratislava; v ostatných mestách je ich nositeľom a koordinátorom príslušné mesto (mestský úrad),

- b) integrované stratégie rozvoja mestských oblastí sú vypracované a predkladané predpísaným spôsobom a pozostávajú z viacerých čiastkových projektov,
- c) oznamu na predkladanie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí predchádzajú informačné aktivity RO OPBK týkajúce sa mechanizmov prípravy, vypracovania, predkladania, posudzovania, manažovania, realizácie a monitorovania integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí,
- d) miestom realizácie aktivít integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je v rámci Bratislavy oprávnená mestská časť a v rámci ostatných miest územne vymedzená mestská oblasť,
- e) projekty integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí budú zamerané na nasledovné tematické oblasti, pričom musia obsahovať každú z týchto povinných oblastí:

- regenerácia sídiel

operácie: úprava verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene, rekonštrukcia a budovanie verejných osvetlení, budovanie a rekonštrukcia cyklistických trás, budovanie a rekonštrukcia náučných chodníkov, budovanie a rekonštrukcia turistických trás

- podpora materských, základných a stredných škôl a školských zariadení, ihrísk, zariadení sociálnych služieb (zariadenia núdzového bývania, zariadenia podporovaného bývania, zariadenia opatrovateľskej služby a denný stacionár v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov) a podpora komunitných centier ako zariadení sociálnej infraštruktúry zameraných na posilňovanie sociálnej inklúzie skupín ohrozených sociálnym vylúčením

operácie: opravy hlavných stavebných častí budovy – strecha, fasáda, okná a dvere na fasáde a nevyhnutné opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektov ako aj výmena ich súčastí, zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov, budovanie a rekonštrukcia ihrísk, ktoré sú súčasťou týchto zariadení, rekonštrukcia a prestavba objektov a ich vnútorného vybavenia pre potreby uvedených zariadení

a môžu obsahovať nepovinnú oblasť, ktorou je

- podpora bývania

operácie: v zmysle čl. 47 ods. 2 implementačného nariadenia a v zmysle čl. 7 nariadenia o ERDF

- f) každá z vyššie uvedených povinných tematických oblastí v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí má stanovený minimálny rozsah operácií, a to nasledovne:

- regenerácia sídiel (realizácia minimálne jednej operácie⁴³ regenerácie sídiel na zlepšenie fyzického prostredia)

⁴³ V zmysle Programového manuálu pre OPBK minimálny rozsah aktivít v rámci jedného projektu regenerácie sídiel zahŕňa aspoň tri oprávnené hlavné aktivity.

- obnova škôl, školských zariadení, zariadení poskytujúcich sociálne služby a komunitných centier a ihrísk, ktoré sú súčasťou týchto zariadení (realizácia minimálne jednej operácie)

pričom oprávnená ISRMO musí obsahovať minimálne tri čiastkové projekty.

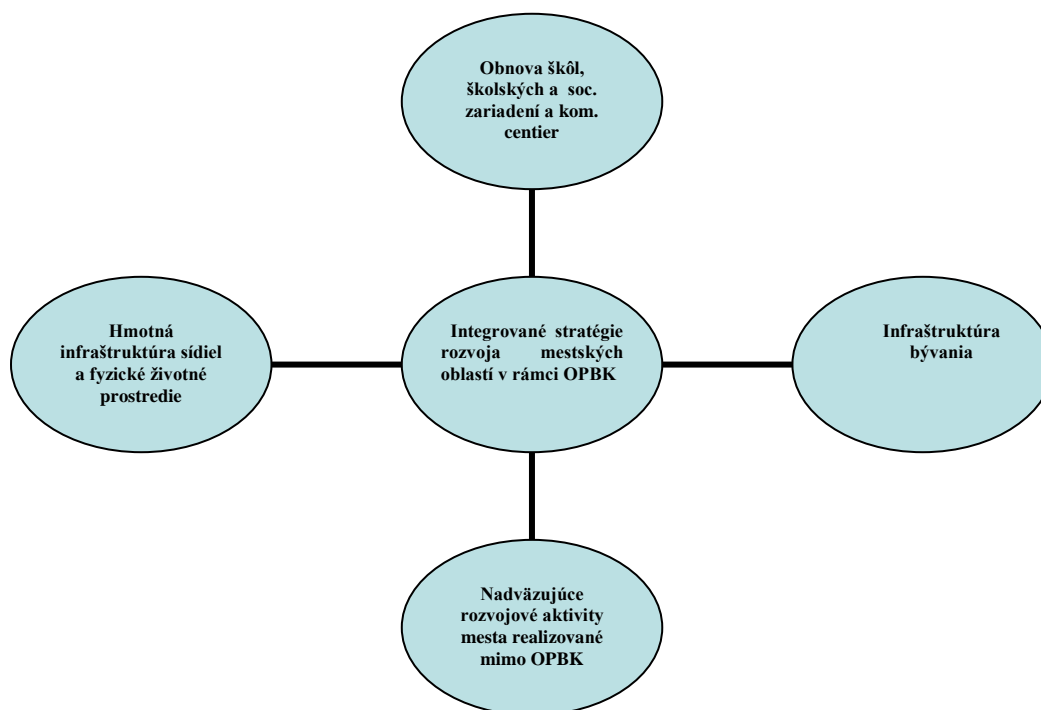
- g) v prípade nepovinných aktivít pôjde o obnovu aspoň jednej obytnej budovy vo verejnom vlastníctve, a to
- renováciu spoločných priestorov v existujúcich viacrodinných obytných budovách, zlepšovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie (opravy hlavných stavebných častí budovy – strecha, fasáda, okná a dvere na fasáde a nevyhnutné opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení budov ako aj výmena ich súčastí) a/alebo
 - renováciu a zmenu využívania existujúcich budov vo vlastníctve verejných orgánov na využívanie domácnosťami s nízkym príjmom alebo osobami s osobitnými potrebami na účely bývania.
- h) čiastkové projekty integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí sú realizované a financované samostatne v rámci prioritnej osi 1
- i) čiastkové projekty integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí sú monitorované samostatne, ale aj ako integrované stratégie rozvoja mestských oblastí
- j) prijímateľmi v rámci čiastkových projektov môžu byť aj iné subjekty ako koordinátor ISRMO (napr. mestská časť, vlastníci, správcovia v zmysle národnej legislatívy, iné oprávnené subjekty v súvislosti s obnovou budov, atď.)
- k) financovanie operácií zameraných na budovanie a rekonštrukciu cyklistických trás je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 24 – Cyklistické dráhy, financovanie operácií zameraných na budovanie a rekonštrukciu náučných chodníkov a turistických trás je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 56 – Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva (časť alokácie na tieto prioritné témy vo finančnom pláne OPBK je určená aj na zachovanie a obnovu prírodného dedičstva a podporu cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu – vid'. kapitola 8).
- l) financovanie operácií zameraných na obnovu bytových budov je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 78 – Infraštruktúra bývania (vid'. kapitola 8).
- m) financovanie ostatných operácií regenerácie sídiel v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 61 – Integrované stratégie regenerácie mestských a vidieckych oblastí (časť alokácie na túto prioritnú tému vo finančnom pláne OPBK je určená aj na samostatne dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel – vid'. kapitola 8).

Podrobnosti v súvislosti s realizáciou integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí ustanovuje Programový manuál pre OPBK.

Spektrum aktivít integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí môže byť doplnené operáciami z iných operačných programov spolufinancovaných zo ŠF, a to napríklad riešením problematiky zamestnanosti a sociálnej inklúzie. Úspešná realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí vytvorí potenciál ďalšieho posilňovania sociálno-ekonomického rozvoja podporenej mestskej oblasti. Zatraktívnenie prostredia môže byť posilnené ďalšími

doplnkovými aktivitami mesta (napríklad spolupráca mesta s miestnymi podnikateľmi, rozvoj služieb súvisiacich s údržbou verejných priestranstiev, zvýšenie bezpečnosti prostredníctvom lokalizácie pracoviska mestskej polície a pod.).

Integrovaný rozvoj mestských oblastí prostredníctvom OPBK

Zdroj: MVRR SR, 2007

Samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel

Projekty sú zamerané na obnovu a rozvoj fyzického životného prostredia sídiel, resp. častí sídiel identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu vrátane ich ťažísk osídlenia, pričom oprávnenými sú nasledovné aktivity:

- úprava verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene
- rekonštrukcia a budovanie verejných osvetlení

Nositeľom a realizátorom projektov sú príslušné sídla Bratislavského kraja.

Predpokladom realizácie investičných projektov je majetkovo-právne vysporiadanie nehnuteľností, ktoré sú miestom realizácie projektov, čo je úlohou miestnych samospráv.

V rámci úpravy verejných priestranstiev bude podporovaná obnova a budovanie dôležitých priestorových areálov sídiel s ohľadom na zabezpečenie bezbariérovosti verejných budov, zakladanie a sadové úpravy verejnej zelene za účelom skultúrnenia a zatriktívnenia verejných priestranstiev, zazelenanie pásov popri frekventovaných komunikáciách a pod..

Rekonštrukcia a budovanie verejných osvetlení budú realizované za účelom zníženia ich energetickej náročnosti a posilnenia opatrení zvyšujúcich bezpečnosť občanov.

Zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu

Intervencie v rámci tejto skupiny aktivít sú zamerané na zachovanie a posilnenie prírodného potenciálu regiónu, zachovanie a obnova prírodného dedičstva, vrátane území NATURA 2000 v oblastiach, kde táto podpora prispieva k trvalo udržateľnému hospodárskemu rozvoju. Intervencie budú mať priamy dopad na podporu rozvoja cestovného ruchu, predovšetkým turistiky.

V rámci OPBK budú podporované nasledujúce aktivity:

- budovanie a obnovu turistických trás,
- budovanie a rekonštrukcia náučných chodníkov,
- budovanie a obnova cyklistických trás vrátane cyklotrás v sídlach.

Aktivity zamerané na využitie potenciálu chránených území budú realizované na územiach CHKO, ŠPR a na chránených územiach NATURA 2000.

Podpora bývania prostredníctvom iniciatívy JESSICA

V rámci tejto prioritnej témy 78 môže byť financovaná aj podpora z inovatívneho finančného nástroja JESSICA, ako formy návratného modelu financovania na podporu infraštruktúry bývania. Vzhľadom na potrebu vytvorenia kompletného nového implementačného mechanizmu pre uvedenú oblasť podpory bude implementácia iniciatívy JESSICA riešená samostatne, čím je možné realizovať podporu vo všetkých územných oblastiach, na ktoré sa podpora z JESSICA vzťahuje.

Informácie o IFN JESSICA sú uvedené v kapitole 3.3.1.B a 7.4.4. tohto dokumentu.

B. Opatrenie 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

Regionálna sieť cestných komunikácií je v dôsledku stále rastúceho rozvoja automobilovej dopravy neúmerne zaťažovaná, čo spôsobuje problémy nízkej priepustnosti a častých dopravných kolízií.

Integrácia hromadnej dopravy do spoločného prevádzkového prostredia a využitie jednotlivých výhod tak, aby bola dodržaná zásada vhodného, ekonomického a bezpečného pohybu osôb, je jednou z alternatív riešenia dopravného systému. Integráciou dopravy sa rozumie harmonizácia prevádzky mestskej hromadnej dopravy, prímestskej dopravy, regionálnej dopravy, optimalizácia a koordinácia verejnej hromadnej dopravy pomocou zjednotených cestovných poriadkov, jednotnej prestupnej tarify. Neskôr i budovanie multimodálnych terminálov i integrácia individuálnej a verejnej dopravy.

Cieľom opatrenia je zvýšenie počtu prepravených osôb prostredníctvom vylepšenej hromadnej dopravy.

V záujme zlepšenia dopravnej obslužnosti územia Bratislavského kraja, zvýšenia mobility obyvateľov a efektívnejšieho využívania existujúcich druhov dopravy má osobitný význam budovanie IDS BSK. Základným motívom existencie IDS BSK je zatriktívnenie verejnej hromadnej dopravy v konkurencii s individuálnou automobilovou dopravou.

Posilnením prepravnej kapacity mestskej hromadnej dopravy bez zvýšenia spotreby fosílnych palív, rozvojom systémov nekoľajovej MHD, investorskou a projektovou prípravou pre rozšírenie koľajovej MHD, zvýšením atraktivity a spoľahlivosti najmä koľajovej MHD zavedením jej preferencie pred individuálnou dopravou a vybudovaním on line informačného

systému o prevádzke MHD v reálnom čase pre cestujúcich sa zabezpečí podpora skupiny aktivít mestskej hromadnej dopravy.

Budovanie systému integrovanej dopravy v Bratislavskom kraji je mimoriadne dôležitá, rozsiahla a dlhodobá úloha, ktorú je nevyhnutné riešiť etapovite. Podpora integrovanej dopravy sa realizuje v nadväznosti na experiment BID realizovaný v minulom období ako aj na skúsenosti z iných krajov (Juhomoravský kraj - Brno).

Z hľadiska prepravy osôb v Bratislavskom kraji je významný základný Konceptný materiál realizácie Integrovaného dopravného systému BSK (Konceptia Bratislavskej integrovanej dopravy), ktorý má spracovaný Bratislavská integrovaná doprava, a.s. Materiál bol schválený zastupiteľstvom BSK uznesením 24/2007 z 25.4.2007 a bratislavským mestským zastupiteľstvom uznesením 87/2007 z 26.4.2007. Začiatok I. etapy IDS BSK je plánovaný od 1. januára 2008.

Od roku 1994 je verejná mestská hromadná doprava v Bratislave predmetom činnosti akciovej spoločnosti Dopravný podnik Bratislava, a.s., ktorý bol najskôr transformovaný zo štátneho podniku na mestský podnik a následne na akciovú spoločnosť.

Stručný popis aktivít

V súlade so schváleným Vecným a časovým harmonogramom prípravy projektu zavedenia IDS BSK možno už v tomto období stanoviť dve hlavné oblasti záujmu, ktoré napĺňajú svojim obsahom snahu BSK a Hlavného mesta SR Bratislavy o podporu pri zvyšovaní plynulosti dopravy na báze komplexnej stratégie budovania systému integrovanej dopravy v BSK:

Zriadenie jednotného tarifného systému - elektronické označovače a snímače jednorazových cestovných lístkov a predplatných čipových kariet vo vozidlách a nástupištiach, predajné automaty, terminály na predaj predplatných časových lístkov, informačné tabule, stavebné úpravy nástupíšť a parkovacích plôch nevyhnutné pre inštaláciu príslušných elektronických zariadení.

Vybudovanie prestupných terminálov vo vytipovaných dopravných uzloch s možnosťou efektívneho využitia jednotlivých druhov verejnej dopravy (regionálny vlak, prímestský autobus, linky MHD), vybudovanie záchytných parkovísk v rámci prestupných terminálov. (Vytipovanie konkrétnych terminálov bude závisieť od spracovania plánu dopravnej obslužnosti.)

Územná koncentrácia budovania prestupných terminálov spočíva v cieľavedomej podpore vybraných líniových trás v súlade s rozvojovými zámermi uvedenými v Územnom pláne Bratislavského kraja, resp. Územnom pláne Hlavného mesta SR Bratislavy. Ide jednak o modernizáciu vybavenia terminálov na vybraných železničných tratiach bratislavského regiónu, ako aj o prepojenie železničných tratí s nadväzujúcimi električkovými traťami.

Podpora MHD - príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie vrátane nevyhnutného budovania a rekonštrukcie električkových a trolejbusových tratí v súvislosti so zabezpečením fungovania integrovaného dopravného systému, dobudovanie zariadení pre preferenciu koľajovej dopravy na riadených križovatkách, obstaranie a inštalácia riadiaceho software s atribútmi preferencie koľajovej dopravy, aktivity podporujúce čistú a kvalitnú mestskú dopravu, ako sú zelené pásy popri koľajniciach, protihlukové bariéry v obytných zónach, budovanie prístreškov na zastávkach, atď. Táto aktivita sa bude uplatňovať na území mesta Bratislavy.

Informačné zabezpečenie - jednotný informačný systém, marketingová podpora celého systému (informačná kampaň, internetová stránka, informačné strediská, zákaznícke centrá, vytvorenie jednotného vlastného dispečerského aparátu a pod.).

Vzhľadom na charakter opatrení oprávnenou oblasťou pre opatrenia regionálnej a mestskej hromadnej dopravy je celé územie BSK, s výnimkou podpory MHD, ktorá bude realizovaná len na území mesta Bratislavy.

5.1.3. Zdôvodnenie prioritnej osi

Prioritná os 1 OPBK je zameraná na intervencie do hmotnej infraštruktúry miest a obcí, ochranu a skvalitňovanie prírodného bohatstva a budovanie a integráciu regionálnej a mestskej hromadnej dopravy do prevádzkového prostredia. Účelom intervencií je predovšetkým podpora konkurencieschopnosti a inovatívnej kapacity regiónu prostredníctvom skupín aktivít definovaných v opatreniach regenerácie sídiel a regionálnej a mestskej hromadnej dopravy. Vysoká stavebno-technická úroveň verejných priestranstiev, ich doplnkových prvkov, obytné prostredie s vysokou estetickou hodnotou, kvalitné prírodné prostredie, vyhovujúci systém verejnej dopravy sú nevyhnutnými predpokladmi pre atraktivitu územia pre rôzne ekonomické činnosti a zároveň zabraňujú vzniku oblastí s fyzickým opotrebením a sociálnym vylúčením.

Mesto Bratislava je najväčšie rozvojové centrum územia, ktorého napredovanie má vplyv na celé okolité územie a zároveň je najväčším motorom rozvoja a uplatnenia inovácie, vedy a výskumu. Mesto však zaznamenáva zvýšený výskyt socio-patologických javov, ktoré sa bezprostredne viažu k územnému, sociálnemu, ekonomickému a environmentálnemu znevýhodneniu obyvateľov. Okresné mestá vyrovnávajú vnútroregionálne disparity a zabezpečujú dostupnosť základnej občianskej infraštruktúry rovnomerne pre všetkých obyvateľov v území. Široké spektrum aktivít vytvára predpoklady pre realizáciu projektových zámerov komplexného rozvoja. Špecifickým nedostatkom mestských oblastí je technický a sociálny úpadok, predovšetkým v mestských oblastiach postihnutých negatívnymi sociálno-ekonomickými vplyvmi, čo prispieva k postupnej degradácii uvedených oblastí. V rámci komplexnej obnovy týchto mestských oblastí je preto dôraz kladený na integrované stratégie rozvoja mestských oblastí zahrňujúce obnovu fyzického životného prostredia, zachovanie a obnovu prírodného dedičstva s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu, obnovu materských, základných a stredných škôl a školských zariadení, ihrísk, zariadení sociálnych služieb a komunitných centier, ktoré výraznou mierou prispievajú k predchádzaniu sociálneho vylúčenia a vzhľadom na identifikované ťažkosti s vykonávaním ako nepovinnú operáciu podporu bývania. Mestské prostredie vysokej kvality prispieva k prioritne Lisabonskej stratégii, ktorej cieľom je urobiť Európu atraktívnejším miestom pre pracovnú silu, bývanie a investície.

Cieľom intervencií smerujúcich do podpory obnovy fyzického životného prostredia je zvýšenie atraktivity prostredia sídiel, ktoré čelia nárastu počtu obyvateľov sťahujúcich sa do priľahlých miest a obcí hlavného mesta Bratislavy. Pôvodne vidiecke sídla sa tak v dôsledku migrácie transformujú na obytné zóny, ktoré poskytujú obslužné a sociálne služby pre obyvateľov spádového územia. Ich hmotná infraštruktúra je však nepostačujúca a zastaralá. V rámci prognóz demografického vývoja sa pozitívny trend prírastku obyvateľov očakáva práve mimo bratislavských okresoch. Novousadlíci sú však často izolovaní od pôvodných obyvateľov miest, keďže žijú v moderných častiach sídiel, ich integrácia do života týchto miest je veľmi limitovaná aj s ohľadom na stav v akom sa tieto sídla nachádzajú. Obnova fyzického životného prostredia vrátane rekonštrukcií bude smerovať predovšetkým do pôvodných častí sídiel v Bratislavskom kraji, aby mohli adekvátne poskytovať zázemie pre svojich obyvateľov a stali sa tak integrálnou časťou rýchlo sa rozrastajúcich miest a obcí BSK.

Zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu vytvára prostredie pre využitie voľno-časových a turistických aktivít, pričom intervencie do chránených území, vrátane území NATURA 2000 povedú k ochrane životného prostredia a k zvyšovaniu povedomia o chránených územiach a potrebe ich zveľadovania. Tradične využívaná forma náučných chodníkov je nedostatočne využívaná. Sieť cyklotrás

je nevyhnutné neustále dobudovávať, nakoľko cykloturistika tvorí významnú časť voľnočasových aktivít obyvateľov a turistov.

Neustále narastajúci tlak miest a obcí Bratislavského regiónu po systémovom riešení dopravy vedie k snahe o dobudovanie dopravných sietí ako aj zefektívnenie hromadnej verejnej dopravy (prímestskej a mestskej hromadnej dopravy). V súlade s presunom kompetencií na samosprávy sú obce priamo spoluzodpovedné za zabezpečenie dopravy občanov do zamestnania, škôl, povinnosťami a zábavou.

Základným prostriedkom na znižovanie automobilovej dopravy je využívanie existujúcich rezerv jednotlivých druhov verejnej dopravy prostredníctvom ich integrácie. Vychádzajúc z pozitívnych skúseností s projektmi integrácie verejnej dopravy v Českej republike realizovaných s podporou štrukturálnych fondov v období 2004 - 2006, sa OPBK zameriava na skvalitnenie vzájomného previazania jednotlivých druhov verejnej dopravy a to v oblasti lístkovej politiky, jednotného informačného systému a územnej koncentrácie aktivít spojených s budovaním prestupných terminálov.

Zavedenie integrovaného dopravného systému v podmienkach Bratislavského regiónu prinesie podľa skúseností s podobne fungujúcimi systémami v mestách v okolitých krajinách nasledovné výhody:

- *cestujúcim*: jednotný cestovný doklad použiteľný vo všetkých dopravných prostriedkoch súčasných dopravcov (Dopravný podnik Bratislava, Slovenská autobusová doprava Bratislava a Železničná spoločnosť Slovensko, príp. iných súkromných dopravcov) s atraktívnymi jednotnými tarifnými a prepravnými podmienkami,
- *dopravcom*: ekonomickejšie zhodnocovanie vlastných kapacít na širšom ucelenom priestore pri presne stanovených zmluvných podmienkach so zárukou vykrývania ekonomicky preukázaných strát pri poskytovaní výkonov vo verejnom záujme,
- *objednávateľom dopravy*: hospodárnejšie vynakladanie verejných finančných prostriedkov pri zabezpečovaní dopravy na území kraja a mesta.

Doplnenie z pohľadu revízie v roku 2010

Oproti pôvodnému dokumentu OPBK, schválenému rozhodnutím EK č. K(2007)6125 z 3.decembra 2007 bola Prioritná os 1 obsahovo aj finančne revidovaná.

Dôležitou obsahovou zmenou je rozšírenie okruhu potenciálnych prijímateľov v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí a úprava podmienok realizovania ISRMO. Obsahové zameranie opatrenia 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava sa revíziou výrazne nezmenilo.

Dôvodom presunu finančných prostriedkov medzi opatreniami bol nepriaznivý stav v implementácii opatrenia 1.2. Na druhej strane z analýzy vplyvu externých faktorov na implementáciu a analýzy realizovaných opatrení, ktoré boli vykonané v rámci pravidelného hodnotenia vyplynulo, že najžiadanejšou oblasťou podpory v rámci prioritnej osi 1 sú samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel opatrenia 1.1 Regenerácia sídiel. Z uvedených dôvodov, v snahe predísť nepriaznivým dôsledkom v implementácii opatrenia 1.2, boli presunuté finančné prostriedky vo výške 6 000 000 EUR (ERDF) z opatrenia 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava do opatrenia 1.1 Regenerácia sídiel.

V súlade s uznesením vlády č. 678 zo 6. októbra 2010 boli dodatočné finančné alokácie pre územie BSK určené pre opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel. Záujem o aktivity podporované prostredníctvom opatrenia 1.1 Regenerácia sídiel prevyšuje disponibilné alokácie. Prostriedky budú smerovať do ISRMO, samostatne dopytovo orientovaných projektov a v prípade realizovania iniciatívy JESICA aj do podpory z tohto inovatívneho finančného nástroja.

Okruh potenciálnych prijímateľov z ISRMO sa rozšíril o ďalšie mestá BSK. Rozšírením oblasti podpory prostredníctvom ISRMO bude zabezpečená efektívnejšia podpora oblastí s vysokou koncentráciou hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov. Navýšenie finančnej alokácie pre opatrenie 1.1 v oblasti integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí tiež vychádza zo zjednodušenia podmienok realizovania ISRMO. Prostredníctvom projektov ISRMO môžu oprávnené mestské samosprávy realizovať aj aktivity zamerané na podporu zariadení občianskej infraštruktúry (napr. školstvo, sociálna oblasť). V tejto oblasti ide o jedinú možnosť odstraňovania následkov modernizačného dlhu verejnej správy v rámci OPBK. Vzhľadom na skutočnosť, že projekty ISRMO sú určené oblastiam postihnutým fyzickým zničením alebo sociálnym vylúčením, chudobou a inými nepriaznivými sociálno-ekonomickými javmi vrátane oblastí, kde takéto riziká hrozia, je prostredníctvom uvedenej oblasti podpory OPBK možné riešiť aj nepriaznivú situáciu ohrozených sociálnych skupín vrátane marginalizovaných rómskych komunít.

Oblasť podpory samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel nebola v dôsledku revízie OPBK obsahovo menená. Dodatočné finančné alokácie budú smerovať do obnovy a rozvoja fyzického životného prostredia sídiel Bratislavského kraja.

Doplnenie z pohľadu revízie v roku 2015

Oproti prvej revízii OPBK, schválenému rozhodnutím EK č. C(2011)6459 z 16. septembra 2011 bola Prioritná os 1 finančne revidovaná.

Hlavným cieľom v poradí druhej revízie OPBR je efektívne využitie zostávajúcich finančných prostriedkov v oblasti infraštruktúry bývania financované prostredníctvom iniciatívy JESSICA, kde vzhľadom na úspešný pilot a záverečnú fázu realizácie operačného programu zostal priestor na realizáciu nových projektov v tejto oblasti. Zároveň v rokoch 2014- 2015 nastali ťažkosti vo vykonávaní programu z dôvodu nízkej absorpčnej schopnosti prioritnej osi 1 a 2 v súvislosti s ukončovaním programového obdobia 2007-2013, kde nezostal priestor na vyhlásenie nových výziev.

Iniciatíva JESSICA sa v rámci OPBK uplatnila ako efektívny nástroj dosahovania cieľov prioritnej osi 1, pričom implementované projekty konečných príjemcov dosahujú vysokú absorpčnú schopnosť a významne prispievajú k energetickej efektívnosti prostredníctvom úspor energií. Na základe úspešnosti implementácie iniciatívy JESSICA je možné konštatovať, že už v programovom období 2007 - 2013 sa RO pre OPBK podarilo vytvoriť implementačný mechanizmus v kontexte existujúcich podporných nástrojov bývania v SR a tieto získané skúsenosti môžu byť aj vo väčšom rozsahu využité v programovom období 2014-2020.

V nadväznosti na úspešnosť projektu JESSICA a dopyt v tejto oblasti sa tak pôvodná alokácia na JESSICU (3 mil. EUR) navyšuje v 2. revízii OPBK o 14,1 mil. na 17,1 mil. EUR EFRR z dôvodu existencie voľných finančných prostriedkov EFRR 1 mil. EUR v rámci pôvodne plánovanej podpory bývania cez granty v ISRMO v prioritnej téme 78 (kde nebol dopyt) a voľných finančných prostriedkov 13,1 mil. EUR v iných oblastiach v rámci prioritnej osi 1 a 2. Medzi hlavné zmeny v prioritnej osi 1 tak v 2. revízii OPBK patrí navýšenie alokácie EFRR v oblasti bývania (prioritná téma 78) celkovo o 13,1 mil. EUR (z 5 mil. na 18,1 mil.) a s tým súvisiaca aj úprava cieľovej hodnoty merateľného ukazovateľa počet podporených bytových domov z 15 na 89.

Vzhľadom na implementačné ťažkosti v opatrení 1.2 a vzhľadom na to, že aktivity mestskej hromadnej dopravy sa realizujú v menšom rozsahu, ako sa predpokladalo, bola celkovo v rokoch 2014-2015 znížená EFRR alokácia na regionálnu a mestskú hromadnú dopravu o 6,4 mil. EUR na 6,3 mil. EUR, avšak bez negatívneho vplyvu na dosiahnutie cieľových hodnôt súvisiacich indikátorov v opatrení 1.2. Táto suma išla najmä na podporu bývania cez JESSICU, avšak zahŕňa i menšiu vnútornú realokáciu EFRR (213 141 EUR) na prelome r. 2014-2015 z opatrenia 1.2 do

opatrenia 1.1 (spolu s úpravami dotknutých ukazovateľov v rámci opatrenia 1.1), ktorá spolu s voľnými finančnými prostriedkami EFRR v opatrení 1.1 v tej dobe (2 277 113,10 EUR) umožnila zazmluvnenie poslednej ISRMO v zásobníku projektov. V opatrení 1.1 – prioritná téma 61 došlo v priebehu roka 2015 celkovo k uvoľneniu približne 5 mil. EUR (zdroje EFRR), z dôvodu....., avšak bez negatívneho vplyvu na dosiahnutie cieľových hodnôt súvisiacich indikátorov.

Bližšie informácie o implementácii IFN JESSICA v rokoch 2013-2015 v kapitole 3.3.1.B tohto dokumentu.

5.2. Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika

5.2.1. Cieľ a zameranie prioritnej osi

Na základe výsledkov analýz možno konštatovať, že Bratislavský kraj v nedostatočnej miere využíva svoj inovačný potenciál a informačné a komunikačné technológie.

Cieľom prioritnej osi je podpora konkurencieschopnosti regiónu prostredníctvom podpory inovácií a prístupu k informačno-komunikačným technológiám najmä v oblasti MSP.

Prioritná os sa sústreďuje na vybrané časti regionálneho ekonomického systému, ktoré majú potenciál výrazne prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti Bratislavského regiónu. Cielené a koordinované intervencie do oblasti inovácií a informatizácie predstavujú efektívnu reakciu na globalizáciu ekonomiky a zvýšenie konkurencie na domácich a zahraničných trhoch. Podmienkou dosiahnutia efektu podporovaných činností je komunikácia a aktívna spolupráca medzi relevantnými regionálnymi aktérmi a mobilizácia ďalších dostupných zdrojov.

Celkovým zámerom prioritnej osi je účinná podpora prechodu kraja smerom k vedomostnej ekonomike prostredníctvom efektívneho využívania inovatívnych, informačných a komunikačných technológií s dôrazom na ich využitie pre MSP. Činnosti budú realizované v súlade s relevantnými stratégiami a politikami (Stratégia rozvoja BSK, PHSR VÚC BSK, miest a obcí, územný plán, Regionálna inovačná stratégia, Informačný systém verejnej správy a pod.) rešpektujúc špecifické potreby Bratislavského kraja tak, aby bolo možné dosiahnuť kritické množstvá a pákové efekty. Očakávaným efektom intervencií je zvýšená inovačná kapacita podnikov, efektívna elektronizácia samosprávy, zlepšenie ponuky on line služieb, účinné využívanie IKT v MSP umiestnených v regióne, a tým posilnenie schopnosti tvoriť a zhodnocovať poznatky vo forme nových špičkových produktov, služieb, procesov a kompetencií.

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 2 je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP
- podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP s cieľom zníženia energetickej a materiálnej náročnosti a technológií alebo využitia energie z obnoviteľných zdrojov
- podpora zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečisťovania ovzdušia alebo zníženia emisií ovzdušia a pod.
- ochrana duševného vlastníctva

- elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni vrátane budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest umožňujúcich poskytovanie verejných služieb na jednom mieste
- zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v MSP.

Operácie smerujúce do inovácií a technologických transferov budú prednostne podporované v inovačných póloch rastu vrátane ich ťažísk osídlenia. V inovačných póloch rastu sa vytvoria podmienky pre vznik a rozvoj najvýznamnejších zdrojov rastu postavených na využívaní poznatkov, raste efektívnosti a účinnosti rozhodujúcich ekonomických a sociálnych procesov ovplyvňujúcich vývoj v ostatnom území kraj a SR. V prípadoch, kedy bude peukázateľný výrazný hospodársky a sociálny dopad, bude podpora poskytnutá aj v oblastiach mimo inovačných pólov rastu.

Na operácie v oblasti informatizácie spoločnosti sa princíp územnej koncentrácie neuplatňuje z dôvodu realizácie intervencií na celom území. Detailný popis aktivít je obsahom Programového manuálu OPBK.

Tabuľka 22 Ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 2

NÁZOV UKAZOVATEĽA	TYP	MERNÁ JEDNOTKA	DEFINÍCIA UKAZOVATEĽA	VÝCHODISKOVÁ HODNOTA SR		CIEĽOVÁ HODNOTA SR 2015
				rok	hodnota	
Počet podporených projektov zameraných na zavádzanie inovácií a technologických transferov v MSP	výstup / core č. 40	počet	Počet projektov podporených v rámci opatrenia 2.1	2006	0	131
Z toho: počet podporených začínajúcich MSP – “start-ups”	výstup / core č. 8	počet	Počet projektov podporených začínajúcich MSP (prvé dva roky po štarte) zameraných na zavádzanie inovácií a technologických transferov (opatrenie 2.1)	2006	0	10
Počet vytvorených pracovných miest v MSP	výsledok / core č. 9	počet mužov / počet žien	Počet pracovných miest vytvorených intervenciou v malých a stredných podnikoch	2006	0	110/ 110
Počet projektov spolupráce podnikov a výskumných inštitúcií	výstup / core č. 5	počet	Počet projektov zameraných na spoluprácu MSP a verejných výskumných organizácií v rámci opatrenia 2.1	2006	0	3
Počet podaných patentových prihlášok na EPO*	výsledok	počet	Počet žiadostí predložených na EPO ako výsledok podporených projektov	2006	0	22
Počet inovovaných produktov zavedených na trh	výsledok	počet	Počet inovovaných produktov uvedených na trh ako výsledok realizácie projektov v Bratislavskom kraji. Inovovaný výrobný postup nemusí vždy prispieť k vzniku nového/inovovaného produktu.	2006	0	40
Počet podporených projektov zameraných na zvýšenie informatizácie spoločnosti	výstup / core č. 11	počet	Počet projektov zameraných na zvýšenie informatizácie spoločnosti v rámci opatrenia 2.2 Informatizácia spoločnosti	2006	0	80
Nárast počtu obyvateľov s prístupom k IOM** na celkovom počte obyvateľov	výsledok	počet	Počet obyvateľov s dostupnosťou do 15 min. čistého času (bez cesty na zastávku a čakania) jazdy prostriedkom hromadnej dopravy k najbližšiemu fungujúcemu IOM.	2006	0	200 000

Zvýšený inštalovaný výkon zariadenia zodpovedajúci obnoviteľným zdrojom	výsledok / core č. 24	MW	Inštalovaný výkon tepelnej a elektrickej energie spolu v MW. Ak bude inštalované nové zariadenie, inštalovaný výkon zariadenia je súčasťou technickej dokumentácie dodanej výrobcom. V prípade rekonštrukcie existujúceho zariadenia údaje o inštalovanom výkone zariadenia vydáva dodávateľ rekonštrukcie.	2006	0	0,65
Počet zavedených elektronických služieb dostupných online	výstup	počet	Služby ktoré sú úplne dostupné online, napr. ktoré môžu byť kompletne vybavené elektronicky	2006	0	24
Počet projektov priamej investičnej pomoci pre MSP	Výstup / core č. 7	počet	Kumulatívny súčet projektov, ktorými boli podporené MSP v rámci opatrenia 2.1 a opatrenia 2.2.	2006	0	195
Vyvolané investície v podnikoch	Výsledok / core č. 10	mil. EUR	Celkový objem súkromných zdrojov v schválených žiadostiach o platbu v rámci projektov realizovaných v podnikoch	2006	0	1,661
Počet projektov súvisiacich s obnoviteľnými zdrojmi energie	Výstup / core č. 23	počet	Počet projektov v rámci opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery zameraných na zvýšenie alebo zlepšenie výroby alebo prenosovej kapacity energie získanej z obnoviteľných zdrojov***	2006	0	3
Počet projektov výskumu a vývoja	Výstup / core č. 4	počet	Celkový počet projektov realizovaných v oblasti výskumu a vývoja (základný a aplikovaný) *	2006	0	5

*EPO = European Patent Office (Európsky patentový úrad)

** IOM = integrované obslužné miesto

*** Ukazovateľ vyjadruje počet projektov prispievajúcich v rámci prioritnej osi 2 ku core ukazovateľu č. 24

V priebehu implementácie OPBK došlo k zmene finančného plánu na úrovni opatrení v rámci prioritnej osi 2 dôsledkom čoho boli aktualizované hodnoty merateľných ukazovateľov. Boli pridané nové merateľné ukazovatele: Počet projektov priamej investičnej pomoci pre MSP, Vyvolané investície v podnikoch, Počet inovovaných výrobných postupov, Počet projektov súvisiacich s obnoviteľnými zdrojmi energie a Počet projektov výskumu a vývoja.

Na realizáciu prioritnej osi sú určené dve opatrenia:

- opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery
- opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti.

5.2.2. Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 2

A. Opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery

Cieľom opatrenia je výrazne zvýšiť všetky typy inovácií v podnikateľskej sfére, podporiť zavádzanie progresívnych technológií, a tým zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť

MSP a vysoký rast ich produktivity.

Bratislavský región má najlepšie predpoklady na to aby sa stal inovačným lídrom ekonomiky Slovenska. Analýza však poukázala na niekoľko problematických oblastí, ktoré v súčasnosti tvoria bariéry inovatívneho rozvoja. Jedným z dôvodov nízkej inovačnej aktivity v regiónoch SR je nedobudovaná podporná štruktúra inovácií v póloch rastu. Príčinami tohto stavu medzi inými bola privatizácia štátnych podnikov a výskumných ústavov, ktoré časom zanikli. Ďalšími príčinami boli strata trhov, neexistujúca, resp. všeobecná a neuplatňovaná regionálna inovačná stratégia, nedostatok finančných prostriedkov na jej aktualizáciu a orientácia rozvoja regiónov zakladajúca sa skôr na nízkej cene pracovnej sily, lacných materiálových, energetických vstupoch a stimuloch pre zahraničných investorov. Ďalším dôvodom nižšieho záujmu podnikov o zavádzanie inovácií do praxe je nedostatok informácií a potrebných služieb, ako aj nedostatok vhodnej infraštruktúry.

Z poznatkov hodnotenia aktivít realizovaných v rokoch 2004 - 2006 vyplýva, že pre rast ekonomiky SR a nárast zamestnanosti, ako aj pre zavádzanie inovácií, udržateľný rast a zvýšenie konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb je potrebné podporovať aktivity zamerané predovšetkým na:

- transfer inovatívnych technológií,
- zvýšenie inovačnej aktivity v podnikoch a vyššie uplatňovanie výsledkov výskumu a vývoja do inovačného procesu,
- posilnenie spolupráce podnikov s výskumnými a vývojovými inštitúciami a univerzitami (regionálne výskumné a inovačné centrum v BSK bude podporované z OPVaV),
- aktivity spojené s budovaním manažérstva kvality, ochranou duševného vlastníctva a certifikáciou výrobkov.

Inovácie vznikajú a sú výsledkom činností v manažmente, obchode a technológiách. Podľa toho inovácie môžu mať charakter netechnických inovácií (organizačné a marketingové inovácie), výrobných inovácií a inovácií technologických. Inovácie podporujú využitie duševného vlastníctva v praxi prostredníctvom zavádzania efektívnejších technológií a metód riadenia, umožňujú reagovať na zmenu a príležitosti na trhu ale podporujú aj vytváranie a udržanie kvalifikovaných pracovných miest.

Intervencie budú predovšetkým zamerané na budovanie materiálnej a logistickej infraštruktúry pre inovatívne podnikateľské aktivity a činnosti zamerané na podporu výskumu a vývoja v MSP tak, aby sa zvýšila ich inovačná aktivita. Podpora je zameraná aj na aktivity spojené s ochranou duševného vlastníctva, normalizácie, akreditácie, ale i do kvality.

Inovácie v podnikoch budú smerovať i do projektov transferu nových technológií, do inovácie procesov a produktov v podnikoch. Poskytovaná podpora umožní zlepšiť finančnú stabilitu podnikov realizujúcich inovácie výrobkov, technológií a služieb. Inováciou technológií sa bude čiastočne riešiť i energetická náročnosť priemyslu oproti EÚ.

Pre zvýšenie inovačnej výkonnosti SR vypracovalo MH SR novú inovačnú stratégiu, ktorú schválila vláda SR. Vychádza z jednotlivých regionálnych inovačných stratégií (ďalej len „RIS“), ktoré sú spracovávané vyššími územnými celkami (ďalej len „VÚC“). Súbežne MH SR pripravilo návrh zákona o inováciách.

Napriek tomu, že celková konečná spotreba energie postupne klesá, spotreba energie v priemysle je v SR najvyššia v porovnaní so štátmi EÚ, čo je spôsobené existenciou energeticky náročnejších výrobných podnikov priemyslu. Podpora z OPBK je zameraná na zvyšovanie energetickej

efektívnosti vo výrobe a jej efektívnejšie využívanie. Má umožniť zavádzanie takých technológií, ktoré sú menej náročné na spotrebu energie a dokážu ju vyrábať aj z alternatívnych, hlavne obnoviteľných zdrojov.

Podpora MSP bude smerovať hlavne do zakladania a rozvoja firiem založených na nových technológiách. Podstatným hľadiskom pre výber projektov bude ich súlad s princípmi udržateľného rozvoja a znižovanie energetickej náročnosti. Projekty musia byť zamerané na zavedenie novej (z hľadiska EÚ) technológie alebo produktov a služieb, ktoré sú výsledkom vlastného výskumu a vývoja alebo iných výskumno-vývojových inštitúcií.

Posilnenie inovačnej aktivity podnikateľov sa bude uskutočňovať prostredníctvom ochrany a komercializácie duševného vlastníctva. Cieľom opatrenia v tejto oblasti by malo byť zvýhodnenie tých, ktorí chcú ochrániť výsledky svojho výskumu patentovou prihláškou. Procesné inovácie budú podporované získavaním certifikátov kvality a medzinárodných akreditácií.

Opatrenie Inovácie a technologické transfery je v súlade so špecifickou prioritou NSRR č. 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií. Výsledkom podpory by mala byť modernizácia a zefektívnenie výroby a služieb, ktorá prispeje k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu vnútroregionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) MSP a tvorbe nových pracovných miest. Cieľom špecifickej priority 2.4 je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

OPBK v oblasti inovácií nadväzuje na intervencie, ktoré budú v kraji podporované v rámci Operačného programu Výskum a vývoj. Kým OP Výskum a vývoj sa prioritne zameriava na zvýšenie kvality verejného výskumného sektora a na podporu budovania RVIC, OPBK smeruje k posilneniu strategického smerovania regiónu.

Opatrenie je zamerané na podporu súkromného sektora - MSP.

Stručný popis aktivít

Podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP - príprava projektov transferu technológie a poznatkov do podnikov – návrhy rozvojových projektov, štúdie technickej realizovateľnosti, identifikácia dostupných produktov, technológií a postupov, analýza funkčnej a trhovej uplatniteľnosti výrobku alebo procesu, realizácia zavádzania inovácií na základe štúdií technickej realizovateľnosti a pripravených analytických projektov, podpora inovačných poradenských služieb, t.j. poradenstva v oblasti riadenia, technickej pomoci, služieb v oblasti prenosu technológie, konzultácií v prípade nadobudnutia a ochrany práv duševného vlastníctva a obchodovania s nimi a v prípade licenčných dohôd poradenstva pri používaní noriem, podpora pri tvorbe marketingových plánov, obstaranie prístrojového a skúšobného vybavenia pre účely vývoja a testovania nových výrobkov, výroba prototypov, ich odskúšanie, poloprevádzka a overovacia séria pri výrobkoch, inovácia produktovej ponuky v MSP nákupom nových progresívnych technológií zameraných na využitie nových nápadov, patentov, úžitkových vzorov, atď., podpora spolupráce podnikov a verejných výskumných organizácií, využívania databáň, technických knižníc, používania laboratórií, podpora prenájmu priestorov v technologických parkoch inovačných centrách, podpora nákupu patentu, licencie alebo úhrady ekvivalentných nákladov na získavanie nových výsledkov výskumu a vývoja.

Podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP - príprava projektov na transfer technológií a poznatkov do podnikov s cieľom zníženia energetickej a materiálnej náročnosti, podpora pilotných projektov a programov na implementáciu nových technológií na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, výstavba zariadení produkujúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na výrobu biopalív, tepelných čerpadiel, ktorých chladiaci systém

nesmie obsahovať tzv. „tvrdé“ freóny, zariadení na využitie slnečnej energie, zariadení na využitie geotermálnej energie, zariadení na využitie veternej energie.

Podpora projektov zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia z jestvujúcich zdrojov znečisťovania, podpora projektov zavádzania progresívnych technológií umožňujúcich znižovanie emisií v MSP, projektov zavádzania inovatívnych technologických procesov obmedzujúcich využitie organických rozpúšťadiel (napr. vodou riediteľné farby, laky a lepidlá),

Ochrana duševného vlastníctva - zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov zavádzaním metód riadenia kvality v podnikoch, (normy ISO 9000, ISO 14000, zavádzanie EMAS), podpora predcertifikačného, certifikačného, ako aj recertifikačného procesu súvisiaceho so zavedením systémov riadenia kvality; podpora získania zahraničného certifikátu kvality; podpora pri získavaní tuzemských a medzinárodných akreditácií;

V rámci investičných činností budú podporované:

- aktivity zamerané na inováciu strojov, prístrojov a zariadení, vybavenie skúšobní, výrobných postupov a technológií s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti a pridanej hodnoty vrátane nevyhnutného hardware a software;
- aktivity zamerané na modernizáciu strojov, prístrojov a zariadení, výrobných postupov a technológií s cieľom znižovania a odstraňovania negatívnych vplyvov priemyslu a služieb na životné prostredie vrátane nevyhnutného hardware a software;
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Predpokladané formy štátnej pomoci:

- Schéma podpory pre malé a stredné inovačné podniky (schéma štátnej pomoci) – priama podpora formou nenávratného finančného príspevku;
- Schéma podpory malých a stredných podnikateľov OPBK (schéma pomoci de minimis).

B. Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti

Cieľom opatrenia je podporiť rozvoj vedomostnej ekonomiky intervenciami do produktov v oblasti informačno-komunikačných technológií.

Vzhľadom na nedostatočné využívanie informačných a komunikačných technológií v Bratislavskom kraji je potrebné smerovať podporu ako na stranu dopytu (občania, MSP), tak aj na stranu ponuky (regionálna a miestna samospráva). Pripravenosť a kapacita regiónu z pohľadu aktuálnych a najmä budúcich požiadaviek vedomostnej spoločnosti nie sú postačujúce. Z tohto dôvodu je kladený dôraz na výber vhodných nástrojov umožňujúcich zvýšenie úrovne informatizácie v Bratislavskom kraji, aby sa jej prínos mohol prejavovať na kvalite života občanov a zvyšovaní konkurencieschopnosti podnikov.

Nevyhnutným predpokladom zvyšovania konkurencieschopnosti podnikov je vytváranie podmienok pre ich rozvoj zo strany regionálnych a miestnych samospráv. Regionálne a miestne samosprávy môžu v oblasti informatizácie účinne zefektívniť využitie existujúcich a budúcich faktorov rozvoja zvyšovaním kvality obsahu a rozsahu elektronických aplikácií a služieb. Z tohto dôvodu bude podpora orientovaná na elektronizáciu samosprávy a rozvoj elektronických služieb poskytovaných regionálnou a miestnou samosprávou so zameraním na koncového užívateľa (občana, podnikateľa, klienta). Cieľom je uľahčiť styk občana a podnikateľskej sféry s verejnou správou a prechod na digitálnu administratívu.

Elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni bude realizovaná prostredníctvom opatrenia 1.1 OPIS. Aktivity, z ktorých profituje Bratislavský región nie sú oprávnené na financovanie z programu OPIS, vzhľadom na to, že tento pokrýva len cieľ Konvergencia. V rámci OPIS sa uplatňuje zásada pro rata na aktivity, ktoré sú prospešné pre celé územie, takže je možné zabezpečiť financovanie oblastí mimo Bratislavského regiónu. Na základe princípu pro rata bola stanovená hodnota 88,6%, zatiaľ čo zostávajúcich 11,4% sa vzťahuje na tie aktivity, z ktorých má prospech Bratislavský región. Týchto 11,4% nákladov celonárodných aktivít musí byť financovaných z iných národných zdrojov. Náklady na elektronizáciu samosprávy na regionálnej a lokálnej úrovni budú financované prostredníctvom OPBK, čím sa dosiahne komplementarita medzi operačnými programami. Cieľom podpory samosprávy z OPBK je podporiť využívanie jednotného informačného priestoru, zefektívniť činnosť verejnej správy a sprístupniť základné e-služby obyvateľom a podnikateľom. Bez podpory regionálnej a miestnej samosprávy nebude možné zabezpečiť MSP v ciele RKZ prístup k rovnakým on line službám, aké budú podporované v ciele Konvergencia.

V súlade so zámerom zvyšovania efektivity fungovania verejnej správy a poskytovania kvalitných služieb pre užívateľov budú v centrách spádových oblastí vybudované integrované obslužné miesta, v ktorých budú sprístupňované elektronické služby poskytované verejnou správou na jednom mieste. Predmetné intervencie budú sprevádzané zvyšovaním informovanosti cieľových skupín o možnostiach prístupu na internet.

Zlepšovanie a rozširovanie prístupu k IKT bude podporované aj priamo v MSP. Napriek tomu, že BSK patrí medzi regióny s najvyššou úrovňou informatizácie v rámci SR, v oblasti MSP vykazuje podpriemerné hodnoty ukazovateľov informačnej spoločnosti. Zámerom OPBK je vytvoriť také prostredie v MSP, aby sa stali podnikmi, ktoré môžu zaručiť dynamickú odozvu na požiadavky trhu, jeho príležitosti a externé ohrozenia.

Podpora MSP bude zameraná na tvorbu a zlepšovanie dostupnosti k IKT, zlepšovanie služieb a aplikácií (elektronický obchod, vytváranie sietí, atď.) a ich účinné využívanie. Osobitná pozornosť bude zameraná na podporu aktivít zameraných na tvorbu digitálneho obsahu. Podpora bude poskytovaná prostredníctvom schémy pomoci de minimis.

OPBK týmto opatrením nadväzuje na 2. strategickú prioritu NSRR – Vedomostná ekonomika a v rámci nej na špecifickú prioritu 2.1 informatizácia spoločnosti. Cieľom špecifickej priority je vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku pre rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky.

Aktivity opatrenia sú v súlade so Strategickým usmernením Spoločenstva o súdržnosti – Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých. Opatrenie s ohľadom na usmernenia bude prispievať k podpore ponuky a dopytu produktov IKT a verejných aj súkromných služieb.

Opatrenie je zamerané na podporu miestnej a regionálnej samosprávy a súkromného sektora - MSP.

Stručný popis aktivít

Elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni

Rámcová aktivita vychádza z koncepcie informatizácie verejnej správy, ktorá bude detailne rozpracovaná na základe štúdie uskutočniteľnosti a bude predchádzať implementácii aktivity a z podporených projektov v programovom období 2004 – 2006 (Informačný systém verejnej správy Geoportál BSK, Rozšírenie grafickej časti registra databázy pre potreby Geoportálu BSK). Aktivita bude realizovaná predovšetkým prostredníctvom individuálnych projektov, ktoré budú pripravené na základe vyššie uvedenej štúdie a bude premietnutá do národnej koncepcie

informatizácie verejnej správy a na ňu naviazaných koncepcií informatizácie jednotlivých povinných subjektov verejnej správy na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Rámčové aktivity:

- vytvorenie a udržateľný rozvoj kvalitného back office samosprávy prostredníctvom investícií do zdieľaného HW, SW podporujúceho výkon kľúčových procesov na regionálnej a miestnej úrovni samosprávy v súlade s konceptom integrovanej architektúry ISVS, ktorý umožní systematické budovanie siete integrovaných obslužných miest tak, aby hustota pokrytia v regióne a dostupnosť služieb výrazne znížila potrebu cestovania pri vybavovaní služieb verejnej správy
- zavádzanie efektívnych elektronických služieb samosprávy tak, aby boli v súlade s konceptom elektronických služieb poskytovaných štátnou správou a prebiehali spoločne s elektronizáciou štátnej správy na centrálnej úrovni, ktoré vyplývajú z nových možností elektronizácie verejnej správy a všeobecne uznávaných princípov eGovernmentu. Hlavnou úlohou integrovaného informačného systému bude zabezpečenie poskytovania elektronických služieb, ktoré miestna a regionálna samospráva v rámci svojich originálnych kompetencií poskytuje verejnosti (občanom a podnikateľom).
- budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest, v ktorých budú sprístupňované úplne alebo čiastočne elektronické služby na jednom mieste.

Zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v MSP

Operácie budú smerovať do efektívneho využitia potenciálu IKT, tzn. do budovania lokálnych (vnútro podnikových) sietí (LAN) v rámci MSP, obstarania nevyhnutných zariadení hardware a software pre vybudovanie lokálnych (vnútro podnikových) sietí, vytváranie a udržiavanie elektronických služieb a aplikácií (napr. elektronický obchod), tvorbu a udržiavanie webstránok, budovanie elektronických informačných a rezervačných systémov a pod..

Predpokladané formy štátnej pomoci:

Schéma podpory malých a stredných podnikateľov OPBK (schéma pomoci de minimis).

5.2.3. Zdôvodnenie prioritnej osi

Prioritná os Vedomostná ekonomika bude realizovaná prostredníctvom dvoch samostatných tematických opatrení, ktoré však spolu úzko súvisia a podporujú integrovaný prístup k riešeniu aktuálnych otázok rozvoja Bratislavského kraja. Opatrenia patria medzi kľúčové z hľadiska Stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010 a podporujú napĺňanie cieľov Lisabonskej stratégie.

Bratislavský kraj vzhľadom na svoj polohový potenciál, úroveň ekonomického rastu a medzinárodné väzby má ambíciu zaradiť sa medzi vyspelé regióny Európy. Dosiahnutie prosperity a zabezpečenie vysokej životnej úrovne obyvateľov kraja v značnej miere záleží na schopnosti regiónu a podnikov v dôsledku globalizácie flexibilne reagovať na rýchlo sa meniace ekonomické prostredie. Pre budúci rast kraja bude rozhodujúca jeho adaptabilita na nové podmienky a dostatočne rýchle prispôsobovanie sa štrukturálnym zmenám. Tieto procesy sú založené na efektívnom a účinnom získavaní, spracovávaní, využívaní a šírení nových vedeckých poznatkov a inovácií na strane súkromného, ako aj verejného sektora. V procese budovania regionálnej ekonomiky založenej na vedomostiach bude v Bratislavskom kraji významnú úroveň zohrávať kvalita regionálneho inovačného systému a úroveň informatizácie spoločnosti.

Na základe hodnotenia regionálnej inovatívnej výkonnosti prostredníctvom súhrnného regionálneho inovačného indexu BSK patrilo v roku 2006 medzi európskymi regiónmi 27.

miesto. Toto umiestnenie možno považovať za úspech, ktorý je však postavený hlavne na nadpriemerných hodnotách ukazovateľov ľudských zdrojov vo vede a výskume (157% priemeru EÚ), celoživotnému vzdelávaniu (144%) a zamestnanosti v high-tech službách. Posilnenie regionálneho inovačného systému je nevyhnutnou podmienkou pre zvyšovanie celkovej inovačnej schopnosti kraja. Inovačný systém vzhľadom na svoju krehkosť bez cielenej podpory nebude schopný dlhodobo účinne podporovať konkurencieschopnosť regiónu a podnikov v narastajúcej medzinárodnej konkurencii. Medzi prioritné oblasti patrí komplexný rozvoj inovačnej infraštruktúry, podpora inovatívnych a technologicky orientovaných podnikov schopných produkovať nové a konkurencieschopné produkty a služby za podmienky, že majú prístup k finančným zdrojom a rizikového kapitálu.

Efektívne a účinné využívanie informačných a komunikačných technológií spoločnosťou je dôležitou súčasťou fungujúcej ekonomiky založenej na vedomostiach. IKT umožňuje rýchlu komunikáciu medzi relevantnými partnermi regionálneho rozvoja a vzájomnú výmenu informácií. Zavádzanie a využívanie nových informačných a komunikačných technológií, elektronických služieb a rozširovanie digitálneho obsahu prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti a produktivity regiónu a v ňom svoju činnosť vykonávajúcich podnikov. Vzhľadom na identifikované potreby bude dôležité venovať ciele podpora vybraným oblastiam, ktoré sú kritické pre ďalší rozvoj informatizácie spoločnosti v Bratislavskom kraji. Takýmto spôsobom sa zabezpečí aj kontinuita pilotných projektov v oblasti informatizácie regionálnej a miestnej samosprávy podporených v rámci Jednotného programového dokumentu Bratislava NUTS II Cieľ 2.

V rámci OPBK budú podporené e-služby miestnej a regionálnej samosprávy pre občanov a pre podnikateľov. Prínosom pre občanov bude úspora času a finančných nákladov prostredníctvom lepšej dostupnosti služieb verejnej správy na integrovaných obslužných miestach alebo prostredníctvom on line služieb. Špecifické e-služby na lokálnej a regionálnej úrovni zamerané na podnikateľov (government to business) by mali byť prínosom najmä pre MSP.

Doplnenie z pohľadu revízie v roku 2010

Oproti pôvodnému dokumentu OPBK, schválenému rozhodnutím EK č. K(2007)6125 z 3.decembra 2007 bola Prioritná os 2 obsahovo aj finančne revidovaná.

Dôvodom zmeny v zameraní prioritnej osi bol na jednej strane nezáujem MSP o projekty výskumu a vývoja⁴⁴ v rámci opatrenia 2.1 a neefektívnosť vyvíjania aktivít zameraných na podporu dostupnosti širokopásmového internetu na území BSK⁴⁵ a na druhej strane zvýšený záujem MSP o investície do zavádzania a využívania progresívnych a inovatívnych technológií a zvýšenie potrieb finančných zdrojov na projekty elektronizácie regionálnej a miestnej samosprávy. Revíziou OPBK sa znížila finančná alokácia na podporu projektov výskumu a vývoja a zo zamerania OPBK bola vypustená podpora dostupnosti širokopásmového internetu.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, vychádzajúc z hodnotenia OPBK, bola navýšená finančná alokácia pre projekty zavádzania a využívania progresívnych a inovatívnych technológií o 6 038 400 EUR (z toho 3 000 000 EUR bolo presunutých z podpory projektov výskumu a vývoja a 3 038 400 EUR bolo presunutých z opatrenia 2.2 z podpory dostupnosti širokopásmového internetu). Zároveň bola navýšená finančná alokácia pre projekty

⁴⁴ Stav v oblasti výskumu, vývoja a inovačného rozvoja je uvedený v kapitole 3.4.2 tohto dokumentu.

⁴⁵ Stav v dostupnosti širokopásmového internetu na území BSK je uvedený v kapitole 3.4.3 tohto dokumentu.

elektronizácie regionálnej a miestnej samosprávy o 2 025 600 EUR (presun v rámci opatrenia 2.2 z podpory dostupnosti širokopásmového internetu).

Doplnenie z pohľadu revízie v roku 2015

Oproti prvej revízii OPBK, schválenému rozhodnutím EK č. K(2011)6459 z 16. septembra 2011 bola Prioritná os 2 finančne revidovaná.

Na prelome r. 2014-2015 v rámci prioritnej osi 2 – Vedomostná ekonomika boli presunuté finančné prostriedky z opatrenia 2.2 – Informatizácia spoločnosti vo výške 1 772 560,00 EUR (zdroje EFRR) do opatrenia 2.1 - Inovácie a technologické transfery na podporu ekologických výrobkov a výrobných postupov. Dôvodom uvedených presunov finančných prostriedkov bola skutočnosť, že daný zostatok opatrenia 2.2 nepostačoval na vyhlásenie samostatnej výzvy a preto bol Monitorovacím výborom schválený jeho presun do opatrenia 2.1 na zazmluvnenie 31 projektov navyše v poslednej výzve zameranej na túto oblasť vyhlásenej RO v druhej polovici roka 2014. Dôvodom úprav finančného plánu tak v rámci prioritnej osi 2 bola skutočnosť, že vzhľadom na malý objem disponibilného zostatku opatrenia 2.2 nebolo možné tieto finančné prostriedky využiť na vyhlásenie nových výziev, čím bol dosiahnutý strop absorpčnej kapacity opatrenia 2.2. Presun uvedených finančných prostriedkov tak umožnil ich použitie na také projekty, ktoré rovnako prispievajú k plneniu cieľov prioritnej osi 2.

Z prioritnej osi 2 - Vedomostná ekonomika bolo do prioritnej osi 1 – Infraštruktúra, opatrenia 1.1 presunutých 1 959 891 Eur (zdroje EFRR), z toho 416 996,00 Eur (zdroje EFRR) z opatrenia 2.1 a 1 542 895,00 Eur (zdroje EFRR) z opatrenia 2.2. V prípade realokácie z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1 boli identifikované ťažkosti s implementáciou operačného programu z dôvodu nízkej absorpčnej schopnosti prioritnej osi 2 v súvislosti s ukončovaním programového obdobia 2007-2013, kde v roku 2015 nezostal priestor na vyhlásenie nových výziev. Reakokovaná suma disponibilného a nevyužitého zostatku z prioritnej osi 2 do prioritnej osi 1 predstavuje úroveň 5,2% pôvodnej alokácie prioritnej osi 2., bez negatívneho vplyvu na dosiahnutie cieľových hodnôt ukazovateľov v prioritnej osi 2.

5.3. Prioritná os 3 Technická pomoc

5.3.1. Cieľ a zameranie prioritnej osi

Cieľom tejto prioritnej osi je zabezpečenie implementácie OPBK v súlade s nárokmi kladenými na riadenie, implementáciu, kontrolu, monitorovanie, hodnotenie operačného programu a na administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu operačného programu.

Technická pomoc ako osobitná prioritná os OPBK je zameraná na zabezpečenie podporného mechanizmu pre vykonávanie jednotlivých úloh RO OPBK a sprostredkovateľského orgánu pod RO OPBK (ďalej len „SO/RO“), ktoré sú definované vo všeobecnom nariadení.

Zameria sa na podporu efektívneho riadenia operačného programu, na jeho propagáciu a na podporu hodnotenia prioritných osí a projektov. Bude využitá pre aktivity spojené s riadením, monitorovaním, kontrolou, analýzou a poskytovaním informácií, včítane propagácie, vyhodnocovaním a výmenou skúseností.

5.3.2. Prioritné témy v rámci prioritnej osi 3

Pre oblasť technickej pomoci sa uplatňujú tieto prioritné témy⁴⁶:

85 – Príprava a vykonávanie, monitorovanie a kontrola a audit

86 – Hodnotenie a štúdie; informovanie a publicita

RO OPBK a SO/RO môže využívať prostriedky technickej pomoci na spolufinancovanie aktivít podporujúcich efektívnu realizáciu OPBK v zmysle stanovených oblastí aktivít najmä na:

Prioritná téma 85 – Príprava a vykonávanie, monitorovanie, kontrola a audit

v personálnej oblasti:

- aktivity súvisiace s procesom vzdelávania zamestnancov zapojených do implementácie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rámci OPBK (semináre, školenia, kurzy, odborné stáže, pracovné cesty, a pod.)
- mzdové zabezpečenie (vrátane odmien) všetkých oprávnených zamestnancov zapojených do implementácie pomoci z ERDF v rámci OPBK, vrátane odvodov zamestnávateľa za zamestnancov

v oblasti technického vybavenia:

- aktivity zamerané na adekvátne materiálno-technické zabezpečenie oprávnených subjektov v súvislosti s podporou implementácie pomoci z ERDF v rámci OPBK

v oblasti režijných výdavkov:

- aktivity priamo súvisiace s prevádzkovým zabezpečením implementácie pomoci z ERDF v rámci OPBK (prevádzkové výdavky, výdavky na údržbu a pod.)

v oblasti prípravy a implementácie:

- aktivity zamerané na oblasť tvorby a aktualizácie strategických a metodických dokumentov
- aktivity súvisiace s procesom implementácie OPBK vrátane oblasti finančného riadenia a projektového/programového riadenia

v oblasti kontroly a auditu:

- aktivity súvisiace so zavedením a koordináciou účinných systémov kontroly a auditu OPBK
- aktivity súvisiace s výkonom kontroly a auditu realizácie projektov a OPBK

v oblasti monitorovania:

- aktivity súvisiace s monitorovaním realizácie projektov a OPBK
- aktivity súvisiace s monitorovaním realizácie horizontálnych priorít
- aktivity súvisiace s prípravou a zabezpečením výkonu kompetencií monitorovacieho výboru, pracovných, koordinačných skupín a výborov v pôsobnosti RO OPBK (tieto výdavky tiež môžu zahŕňať náklady na expertov a iných účastníkov v týchto výboroch vrátane účastníkov z tretích krajín, ak predseda takéhoto výboru považuje ich prítomnosť za nevyhnutnú pre efektívnu implementáciu pomoci)

Prioritná téma 86 – Hodnotenie a štúdie; informovanie a publicita

v oblasti informovania a publicity:

⁴⁶ V zmysle prílohy č. 2 Nariadenia komisie (ES) č. 1828/2006

- aktivity súvisiace s poskytovaním informácií, šírením povedomia o programe a zabezpečením publicity OPBK na primeranej úrovni⁴⁷ pre prijímateľov, potenciálnych prijímateľov a verejnosť
- aktivity súvisiace s vytváraním sietí kontaktných miest a informačných kanálov
- aktivity súvisiace s prípravou a implementáciou komunikačného plánu
- aktivity spojené s posilňovaním absorpčnej schopnosti, t.j. zabezpečovanie metodického a odborného poradenstva, podpora činností na pomoc žiadateľom, zabezpečovanie školení a seminárov pre výmenu skúseností a šírenie príkladov osvedčenej praxe, podpora partnerstva a vzájomnej spolupráce pri príprave a realizácii projektov, realizovanie aktivít pre monitorovanie absorpčnej kapacity a pod.

v oblasti hodnotenia a štúdií:

- aktivity súvisiace so zabezpečením jednotlivých hodnotení realizácie OPBK, ktoré vykonávajú externí experti alebo vnútorné alebo vonkajšie útvary, ktoré sú funkčne nezávislé od certifikačného orgánu a orgánu auditu⁴⁸
- aktivity súvisiace s predbežným hodnotením, ktorým sa určia a posúdia rozdiely, medzery a potenciál rozvoja, ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, očakávané výsledky, rozsah, v akom sa zohľadnili priority Spoločenstva, súlad stratégie navrhovanej pre regióny, skúseností z predchádzajúceho programového obdobia, kvality postupov programovania, vykonávania, finančného riadenia, monitorovania a hodnotenia, prípadne pridanú hodnotu Spoločenstva
- hodnotiace aktivity spojené s monitorovaním OPBK počas programového obdobia a s prípravou podkladov pre Európsku komisiu, ktorá vykonáva následné hodnotenie
- aktivity zamerané na spracovanie odborných posudkov, metodík, štúdií, hodnotení vplyvu na životné prostredie, regionálnych analýz a iných analýz súvisiacich s prípravou a vykonávaním OPBK

5.3.3. Zdôvodnenie prioritnej osi

Technická pomoc je osobitnou prioritnou osou OPBK, ktorej účelom je podporovať realizáciu ostatných prioritných osí a aktivít uvedených v operačnom programe. Efektívna implementácia operačného programu závisí od schopnosti orgánov zapojených do implementácie, vykonávať svoje funkcie v súlade s povinnosťami vyplývajúcimi z nariadení EÚ.

Pre plnenie úloh RO OPBK je nevyhnutné zabezpečiť materiálne, technické, administratívne, priestorové podmienky, ale zároveň aj metodické a analytické služby súvisiace s riadením, implementáciou, monitorovaním, evaluáciou a kontrolou programu. V súvislosti s presúvaním výkonu kompetencií RO v oblasti implementácie OPBK na SO/RO BSK na úrovni NUTS 3 je potrebné zabezpečiť podporné finančné prostriedky súvisiace s vytvorením a prevádzkou ďalšieho subjektu zapojeného do implementácie programu. Zároveň je nevyhnutné zabezpečiť dostatočnú publicitu o možnostiach, ktoré poskytujú štrukturálne fondy EÚ a o ich pozitívnom vplyve na rozvoj Slovenska. Napriek výraznému zefektívneniu implementačných a kontrolných mechanizmov si realizácia OPBK vyžaduje nárast administratívnych kapacít.

Za koordináciu vypracovania projektov a proporcionalitu rozdelenia prostriedkov na jednotlivé oblasti aktivít zodpovedá RO OPBK, pričom berie do úvahy ciele a špecifiká operačného programu a počet oprávnených subjektov zapojených do jeho realizácie,

⁴⁷ V zmysle článku 69 všeobecného nariadenia a Oddielu 1 nariadenia Komisie č. 1828/2006

⁴⁸ V súlade s požiadavkami na hodnotenie podľa hlavy IV všeobecného nariadenia

náročnosť procesov na administratívne kapacity a pod. V záujme efektívneho využitia prostriedkov technickej pomoci OPBK a v súlade s príslušným usmernením CKO Riadiaci orgán pre OPBK vypracováva a schvaľuje osobitné projekty technickej pomoci na prioritnú tému 85 "Príprava, vykonávanie, monitorovanie a kontrola" a prioritnú tému 86 "Hodnotenie a štúdie; informácie a komunikácia".

Doplnenie z pohľadu revízie v roku 2010

V rámci revízie OPBK bolo potrebné upraviť ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 3. V rámci indikátora „Počet projektov Technickej pomoci“ bola zvýšená cieľová hodnota na počet „20“. Pôvodne mali byť realizované iba dva plánované projekty TP, pričom celé spektrum aktivít príslušnej priortnej témy malo byť zahrnuté v jednom rozsiahlom projekte, ktorý mal byť schválený pre celú dobu realizácie operačného programu. RO OPBK v rámci revízie zvýšil cieľovú hodnotu ukazovateľa, nakoľko vyšší počet najmä krátkodobých projektov technickej pomoci OPBK vyplynul zo skutočnosti, že RO OPBK pri plánovaní aktivít na obdobie pokryté príslušným projektom môže pružnejšie reagovať na vzniknuté potreby.

Revíziou programu bola taktiež upravená cieľová hodnota ukazovateľa „Počet zamestnancov, ktorí sa podieľajú na administrácii programu“, a to znížením cieľovej hodnoty z počtu „48“ na „37“. Úprava ukazovateľa súvisí s reorganizáciou orgánov štátnej správy v SR v roku 2010 a taktiež vychádza z čiastkových zmien v sekcii Agentúra na podporu regionálneho rozvoja (do ktorej je organizačne začlenený aj odbor riadenia pomoci pre Bratislavský kraj), v rámci ktorých bola časť pracovných pozícií z vyššie uvedeného odboru presunutá do iných odborov organizačne začlenených do Agentúry na podporu regionálneho rozvoja MPRV SR. Zníženie administratívnych kapacít súvisí aj s ukončením implementácie Jednotného programového dokumentu Bratislava Cieľ 2 (JPD2), pričom odbor riadenia pomoci pre Bratislavský kraj implementoval paralelne dva programy pomoci (JPD2 a OPBK). Zníženie hodnoty tohto indikátora sa nedotýka administratívnych kapacít Sprostredkovateľského orgánu pre OPBK.

Doplnenie z pohľadu revízie v roku 2015

Dňa 13.12.2012 bol Uznesením monitorovacieho výboru pre OPBK č. 18/2012 schválený presun finančných prostriedkov rámci opatrenia 3.1 Technická pomoc vo výške 930 000 EUR (zdroj EFRR) z prioritnej témy 86 do prioritnej témy 85 na refundáciu mzdových nákladov.

Tabuľka 23 Ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 3

Názov ukazovateľa	Typ	Merná jednotka	Definícia indikátora	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	zdroj
				SR			
				rok	hodnota	SR 2015	

Počet projektov TP	výstup	počet	Počet projektov technickej pomoci (projekt predložený na prípravu, vykonávanie, monitorovanie a kontrolu a projekt na hodnotenie a štúdie, informácie a komunikáciu)	2006	0	20	MPRV SR
Počet zamestnancov, ktorí sa podieľajú na administrácii programu	výstup	počet	Počet zamestnancov, ktorí sa podieľajú na administrácii programu	2006	22	37	MPRV SR

6. HORIZONTÁLNE PRIORITY

Pri každej intervencii v rámci OPBK budú v súlade s NSRR SR rešpektované štyri horizontálne priority:

- Marginalizované rómske komunity
- Rovnosť príležitostí
- Trvalo udržateľný rozvoj
- Informačná spoločnosť

Dopad implementácie programu na ciele horizontálnych priorít bude posudzovaný tak na úrovni projektov v priebehu hodnotiaceho procesu, počas realizácie a po ich ukončení, ako aj na úrovni programu, ktorý bude posudzovaný ako celok.

6.1. Charakter a rozsah horizontálnych priorít

Každá zo štyroch horizontálnych priorít je svojim charakterom odlišná a v procese implementácie vyžaduje osobitný prístup. Zmyslom každej z horizontálnych priorít je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu, ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty.

Horizontálne priority sú podľa svojho charakteru uplatnené v relevantných operačných programoch v zmysle nasledovnej tabuľky.

Tabuľka 24 Uplatnenie horizontálnych priorít

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority	Uplatnenie horizontálnej priority
Marginalizované rómske komunity (MKR)	Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok	komplexný prístup (integrácia projektov z viacerých operačných programov)
Rovnosť príležitostí	Zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie	princíp uplatňovaný pri každom projekte
Trvalo udržateľný rozvoj	Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu	princíp na úrovni strategického cieľa NSRR
Informačná spoločnosť	Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti	integrovateľný prístup (interoperabilita informačných systémov verejnej správy a zavádzanie e-sluzieb v operačných programoch)

Zdroj: MVRR SR, 2007

Ukazovatele pre horizontálne priority

Ukazovatele pre horizontálne priority na úrovni NSRR boli prerokované a upravené v spolupráci so všetkými RO a gestormi horizontálnych priorít prostredníctvom Pracovnej skupiny CKO pre monitorovanie a hodnotenie a následne schválené koordinačnou poradou CKO na úrovni generálnych riaditeľov v nadväznosti na úpravu ukazovateľov v jednotlivých OP podľa pripomienok EK. Následne bol tento systém schválený na zasadnutí Národného monitorovacieho výboru pre NSRR. Indikatívny zoznam ukazovateľov pre horizontálne priority sa nachádza v prílohe č. 13 NSRR „Indikátory horizontálnych priorít NSRR“. Uvedený zoznam bol v spolupráci s RO a koordinátormi horizontálnych priorít aktualizovaný a schválený uznesením NMV pre NSRR č. NMV NSRR/2009/2. Súbor merateľných ukazovateľov pre horizontálne priority na úrovni operačného programu/prioritných osí, resp. opatrení, prostredníctvom ktorých sú horizontálne priority monitorované, je súčasťou Systému koordinácie implementácie horizontálnej priority. Tabuľka s indikatívnym zoznamom merateľných ukazovateľov pre horizontálne priority v rámci OPBK tvorí prílohu č. 11 tohto dokumentu.

6.1.1. Marginalizované rómske komunity

Znevýhodnené postavenie marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) sa v Bratislavskom kraji neprejavuje v takej miere, ako je to v ostatných častiach Slovenskej republiky. Vzhľadom na nízky podiel obyvateľstva rómskej minority v Bratislavskom kraji, s vyššou mierou koncentrácie v Bratislave a obciach regiónu Záhoria ako aj vysoký stupeň sociálnej inklúzie, si uvedená priorita v Bratislavskom kraji nevyžaduje osobitnú pozornosť v rámci tohto OP. I napriek uvedeným skutočnostiam, z dôvodu prehlbovania sociálnej exklúzie a potreby realizácie preventívnych aktivít, OPBK umožňuje podporu zariadení sociálnych služieb a komunitných centier pre skupiny ohrozené sociálnym vylúčením – marginalizované rómske komunity. Dôležité je tiež zabezpečenie zvyšovania vzdelanostnej úrovne, zlepšenia životnej úrovne a sociálneho postavenia rómskej komunity, čo je súčasťou OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia. V prioritných osiach OPBK sa nešpecifikujú aktivity špeciálne pre rómsku komunitu. Rámcové aktivity podporou konkurencieschopnosti vytvárajú nové pracovné príležitosti v rôznych odvetviach, prispievajú k rozvoju informačnej spoločnosti, ale neriešia priamo problematiku sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunít.

OPBK ako celok poskytuje rovnaký priestor pre profesionálne uplatnenie každému. V prípade nepriamej formy naplnenia horizontálnych priorít, pri tvorbe nových pracovných miest, musí byť zachovaný antidiskriminačný princíp nielen voči rómskej komunite ale i voči všetkým marginalizovaným skupinám.

V NSRR sú zadané dva prístupy k riešeniu otázky MRK a to:

1. komplexný prístup pri ktorom je dôraz kladený na vzájomnú previazanosť aktivít a na aktívnu participáciu miestnej komunity pri realizácii projektu, zabezpečí systémové riešenie problémov v MRK a umožní dlhodobé strategické plánovanie a riadenie rozvoja komunity. Tento prístup sa nebude uplatňovať v rámci OPBK, nakoľko bude aplikovaný predovšetkým v oblastiach s výraznou koncentráciou MRK.
2. individuálny dopytovo orientovaný prístup, ktorý dopĺňa komplexný prístup a môže sa uplatniť vo všetkých operačných programoch. V rámci tohto individuálneho prístupu budú zadané hodnotiace kritériá horizontálnych prítít pre projekty. Tieto kritériá sa uplatnia v prípade, ak sa na území realizácie projektu bude nachádzať MRK a realizácia projektu bude mať pozitívny vplyv na skvalitnenie jej života. Uplatnenie týchto kritérií bude znamenať percentuálne/bodové zhodnotenie projektu. Predovšetkým intervencie v rámci prioritnej osi 1 sú zamerané na zlepšenie kvality života všetkých obyvateľov Bratislavského kraja, preto predstavujú nepriamy prínos aj pre obyvateľov rómskych komunít.

6.1.2. Rovnosť príležitostí

V zmysle schváleného NSRR je globálnym cieľom horizontálnej priority rovnosť príležitostí (ďalej len „HP RP“) zabezpečovanie rovnosti príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie. HP RP naprieč všetkými programami podporuje predchádzanie a eliminovanie diskriminácie na základe pohlavia, rodu, rasy, etnického pôvodu, náboženského vyznania, viery, zdravotného postihnutia, veku, či sexuálnej orientácie vytváraním podmienok vstupu do rôznych sociálnych prostredí, ktoré zohľadňujú ich špecifické potreby.

Aj uplatňovanie rodového princípu, t.j. rovnosti príležitostí žien a mužov je v súčasnom kontexte NSRR zahrnuté pod HP RP. Je však nutné zabezpečiť, aby sa tento princíp nestratil z osobitného zreteľa, nakoľko princíp rodovej rovnosti ako taký patrí medzi hlavné ciele štrukturálnych fondov. Podľa čl. 2 Amsterdamskej zmluvy je úlohou Spoločenstva dosiahnuť rovnaké postavenie žien a mužov v spoločnosti a podľa čl. 3 je stanovená povinnosť odstraňovať nerovnosti a presadzovať rodovú rovnosť vo všetkých aktivitách metódou gender mainstreamingu. Gender mainstreaming – inými slovami princíp zohľadňovania rodového hľadiska – je taký analytický a rozhodovací postup, pri ktorom všetky koncepčné, strategické, rozhodovacie a vyhodnocovacie procesy vo všetkých fázach prípravy a realizácie sú podriadené hľadisku rodovej rovnosti.

Osobitnou problematikou v rámci zabezpečenia cieľov rovnosti príležitostí je príspevok NSRR k zabezpečeniu princípu dostupnosti fyzického prostredia, dopravy a verejných služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a s obmedzenou mobilitou a orientáciou.

V kontexte implementácie štrukturálnej pomoci to znamená, že pri programovaní, monitorovaní a hodnotení je braný do úvahy príspevok k zlepšeniu resp. posilňovaniu rovnosti príležitostí pre všetkých, vrátane osobitného zreteľa na podporu rodovej rovnosti, ako aj dostupnosti dopravy, fyzického prostredia a verejných služieb pre občanov s obmedzenou mobilitou.

Na základe koncepcie rovnosti príležitostí je pre účinné presadzovanie rovnosti potrebné, aby inštitucionálne zabezpečenie a aplikácia rovnosti príležitostí v slovenskej spoločnosti pokrývala všetky úrovne štátnej správy a samosprávy. Aktivity pri implementácii projektov budú zabezpečované v súlade s legislatívou SR v oblasti dodržiavania pravidiel rovnosti príležitostí.

Pri hodnotení projektov bude okrem iného zohľadňovaná aj rovnosť príležitostí pre ženy. Nerovnaké postavenie žien na trhu práce v súčasnej dobe charakterizujú nižšie mzdy, nízka účasť žien v oblasti podnikania, ich nízky počet vo vedúcich pozíciách a pokračujúca feminizácia určitých odvetví. Všetky rámcové aktivity OPBK sú k HP RP obsahovo neutrálne a vytvárajú rovnaké podmienky pre pohlavia a menšiny.

Rozvojom infraštruktúry nie sú dotknuté zásady rovnakého zaobchádzania. Výsledky realizácie projektov OPBK sú určené pre širokú verejnosť a sú nediskriminačného charakteru.

Príspevok OPBK k napĺňaniu horizontálnej priority Rovnosť príležitostí

OPBK má pozitívny vzťah k HP RP. HP RP v podmienkach OPBK predstavuje hlavne zvýšenie počtu e-služieb miestnej a regionálnej samosprávy, zavedených elektronických bezbariérových a bezpečných prístupov k občianskej infraštruktúre a infraštruktúre zamestnávateľov – MSP. Zároveň vytvára predpoklady pre uplatnenie sa tej skupiny, ktorá môže byť ovplyvnená nezrovnalosťami trhu – ide najmä o absolventov škôl, ktorí často nenachádzajú rýchle uplatnenie v praxi. Pozornosť je venovaná aj projektom podporujúcim vznik nových pracovných miest s cieľom zvýšenia zamestnanosti a zníženie nezamestnanosti žien na pracovnom trhu, a teda zníženie rozdielu v miere zamestnanosti a miere nezamestnanosti medzi ženami a mužmi. OPBK prispieva k napĺňaniu cieľov HP RP prostredníctvom opatrení 1.1 Regenerácia sídiel, 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava, 2.1 Inovácie a technologické transfery, 2.2 Informatizácia spoločnosti.

6.1.3. Trvalo udržateľný rozvoj

Trvalo udržateľný rozvoj (ďalej len „TUR“) je jedným zo základných cieľov EÚ, ktorým sa riadia všetky jej politiky a činnosti.

TUR sa rozumie cielený, dlhodobý (priebežný), komplexný a synergický proces, ovplyvňujúci podmienky a všetky aspekty života (kultúrne, sociálne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne), na všetkých úrovniach (lokálnej, regionálnej, národnej) a smerujúci k takému funkčnému modelu určitého spoločenstva (miestnej a regionálnej komunity, krajiny, medzinárodného spoločenstva), ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiace podmienky a formy života, nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo.

TUR je ako jeden z kľúčových princípov NSRR obsiahnutý v strategickom ciele NSRR na roky 2007 – 2013, ktorý definuje rešpektovanie trvalo udržateľného rozvoja ako jednu z kľúčových podmienok pre zvyšovanie konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a ekonomiky SR v období rokov 2007 – 2013. Napĺňanie dlhodobej vízie NSRR, t. j. proces konvergenzie ekonomiky SR k priemeru EÚ-15 tak musí prebiehať v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja.

Cieľom horizontálnej priority TUR (ďalej len „HP TUR“) je zabezpečiť, aby výsledný efekt všetkých intervencií financovaných v rámci NSRR synergicky podporoval trvalo udržateľný rozvoj vo všetkých jeho zložkách, t. j. v environmentálnej, ekonomickej a sociálnej zložke v súlade s cieľmi a ukazovateľmi Obnovenej stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ.

Špecifické ciele HP TUR definované v Systéme koordinácie implementácie HP TUR sú nasledovné:

- Zvýšenie ekonomickej prosperity
- Zvýšenie kvality životného prostredia
- Sociálna solidarita a inklúzia
- Vyrovnaný regionálny rozvoj

Kľúčovými prostriedkami pre napĺňanie cieľov HP TUR, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a inštitucionálneho rámca trvalo TUR:

- strategické a programové dokumenty, koncepcie v oblasti TUR na úrovni EÚ a SR, vrátane oblasti energetickej efektívnosti
- princípy, priority, ciele a ukazovatele TUR

Implementácia HP TUR je na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná v týchto fázach programového cyklu:

- a) implementácia
- b) monitorovanie
- c) hodnotenie

a) Implementácia

- Vo fáze implementácie operačných programov je napĺňanie horizontálnej priority TUR uskutočňované prostredníctvom zadefinovania textu pre všetky RO/SORO, v rámci príručky pre prijímateľa, ktorého obsahom je, aby žiadateľ o nenávratný finančný príspevok vo svojom projekte jasne zadefinoval, či svojím projektom prispieva k cieľom HP TUR a akým spôsobom.
- Vo fáze implementácie bude napĺňanie HP TUR zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov ako súčasť hodnotiacich kritérií OP v súlade s cieľmi HP TUR. HP TUR je hodnotená iba v tých projektoch, v ktorých žiadatelia o nenávratný finančný príspevok uvedú pozitívny vplyv na HP TUR.

b) Monitorovanie

- c) Vo fáze monitorovania je napĺňanie HP TUR uskutočňované prostredníctvom sledovania napĺňania ukazovateľov TUR na úrovni operačného programu, prioritných osí, resp. opatrení. Koordinátor v spolupráci so zástupcami jednotlivých riadiacich orgánov definuje súbor ukazovateľov ako súčasť Systému koordinácie implementácie HP TUR.
- Hodnotenie

- Hodnotenie HP TUR je zamerané na posúdenie úrovne dosahovania cieľov HP TUR, kvalitatívne a kvantitatívne posúdenie prínosu realizovaných projektov k HP TUR, efektívnosť a účinnosť implementácie HP TUR, zhodnotenie výstupov a výsledkov projektov realizovaných v rámci HP TUR a pod. Po skončení programového obdobia bude realizované následné hodnotenie dopadu projektov realizovaných v rámci HP TUR vo vzťahu k cieľom HP TUR.
- Výsledky hodnotenia sú vstupmi pre návrhy na zlepšenie implementácie operačného programu, a tým aj celkovo NSRR z pohľadu implementácie HP TUR a spolu s výsledkami monitorovania aj vstupmi na dosiahnutie žiaduceho pokroku smerom k dosiahnutiu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov HP TUR.
- Obnovená stratégia TUR EÚ 2006 vychádza zo stratégie TUR EÚ, ktorá bola na národnej úrovni rozpracovaná do Akčného plánu TUR SR na roky 2005 - 2010, ktorý obsahuje dlhodobé priority – integrované ciele, ktoré sú bližšie rozpracované do 28 strategických cieľov. Koordinátor okrem hodnotenia príspevku operačných programov k napĺňaniu cieľov HP TUR vo vzťahu k NSRR hodnotí aj napĺňanie strategických cieľov Akčného plánu TUR. Výsledky týchto hodnotení sú súčasťou výročných správ a záverečnej správy HP TUR, operačných programov a NSRR. Správy o výsledku hodnotenia HP TUR sú predkladané členom pracovnej skupiny pre TUR a Rade vlády pre TUR.

- Koordinátor vypracováva výročné správy a záverečnú správu HP TUR aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít, ktoré sú súčasťou výročných správ a záverečnej správy NSRR
- Všetky výstupy ÚV SR koordinátora po dohode s jednotlivými RO, slúžia aj ako vstupy pre zasadnutia jednotlivých monitorovacích výborov.
- Koordinátor HP TUR sa zúčastňuje zasadnutí monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov ako riadny člen.

6.1.4. Informačná spoločnosť

V súčasnosti pri budovaní vedomostnej spoločnosti dochádza k postupnej premene jej tradičného vnímania v zmysle vedomostného trojuholníka (vzdelávanie, výskum a inovácie) na štvoruholník (pridáva sa strana štvrtá – informatizácia). Zavádzanie IKT a zefektívňovanie procesov prostredníctvom ich využívania prispieva podstatnou mierou k oveľa vyššej efektívnosti a účinnosti implementácie všetkých prvkov vedomostnej spoločnosti. Vedomostná spoločnosť a informačná spoločnosť tak netvoria dva rôzne faktory podporujúce udržateľný hospodársky rast a zvyšovanie konkurencieschopnosti SR. Cieľom koordinácie aktivít v týchto oblastiach je zabezpečiť, aby prispievali aj k napĺňaniu cieľov národnej Lisabonskej stratégie/Európa 2020. Cieľom horizontálnej priority Informačná spoločnosť (ďalej len „HP IS“) je podpora vyššej efektívnosti, transparentnosti a kvality implementácie priorít NSRR v dôsledku zavádzania a využívania prostriedkov IKT.

Špecifické ciele HP IS definované v Systéme koordinácie implementácie HP IS sú nasledovné:

- informačná gramotnosť
- efektívna elektronizácia verejnej správy
- široká dostupnosť internetu

Implementácia horizontálnej priority posilní synergické prepojenie dotknutých operačných programov a zabezpečí, aby aktivity podporované na základe konkrétnych projektov zohľadňovali informačnú spoločnosť vo všetkých jej aspektoch.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sa budú riadiť intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu informačná spoločnosť, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a regulačného rámca informatizácie spoločnosti:

- strategické dokumenty, akčné plány v oblasti informatizácie spoločnosti na úrovni EÚ a SR
- právny rámec informačnej spoločnosti stanovený v legislatívnych aktoch EÚ a SR
- národná koncepcia informatizácie verejnej správy a z nej vyplývajúce koncepcie rozvoja informačných systémov verejnej správy povinných subjektov, ktorými sú inštitúcie verejnej správy
- národné projekty implementované v rámci OPIS
- dátové štandardy, technologické štandardy a bezpečnostné štandardy
- metodické pokyny, usmernenia, príručky pre žiadateľov, prípadne výzvy na predkladanie projektov

Na koncepčnej úrovni za horizontálne riadenie a implementáciu všetkých projektov informatizácie spoločnosti zodpovedá Ministerstvo financií SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy na úseku informatizácie. ÚV SR v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii

činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov koordinuje plnenie úloh v oblasti informatizácie spoločnosti.

Implementácia HP IS je na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná v týchto fázach programového cyklu:

- a) implementácia
- b) monitorovanie
- c) hodnotenie.

a) Implementácia

- Vo fáze implementácie operačných programov je napĺňanie HP IS uskutočňované prostredníctvom zariadenia textu pre všetky RO/SORO, v rámci príručky pre prijímateľa, ktorého obsahom je, aby žiadateľ o nenávratný finančný príspevok vo svojom projekte jasne zadal, či svojím projektom prispieva k cieľom HP IS a akým spôsobom.
- Vo fáze implementácie je napĺňanie HP zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov ako súčasť hodnotiacich kritérií OP v súlade s cieľmi HP IS. HP IS je hodnotená iba v tých projektoch, v ktorých žiadatelia o nenávratný finančný príspevok uvedú pozitívny vplyv na HP IS.

b) Monitorovanie

- Vo fáze monitorovania je napĺňanie HP IS uskutočňované prostredníctvom sledovania napĺňania ukazovateľov HP IS na úrovni operačného programu, prioritných osí, resp. opatrení. Koordinátor v spolupráci so zástupcami jednotlivých riadiacich orgánov definuje súbor ukazovateľov ako súčasť Systému koordinácie implementácie HP IS. Na základe agregovaných údajov na úrovni operačného programu obsiahnutých v informácii o príspevku plnenia operačného programu k HP IS koordinátor uvedené údaje monitoruje a sumarizuje vo vzťahu k NSRR a následne spracuje do výročných správ a záverečnej správy HP IS.

c) Hodnotenie

- Hodnotenie HP IS je zamerané na posúdenie úrovne dosahovania cieľov HP IS, kvalitatívne a kvantitatívne posúdenie prínosu realizovaných projektov k HP IS, efektívnosť a účinnosť implementácie HP IS, zhodnotenie výstupov a výsledkov projektov realizovaných v rámci HP IS a pod. Po skončení programového obdobia bude realizované následné hodnotenie dopadu projektov realizovaných v rámci HP IS vo vzťahu k cieľom HP IS.
- Výsledky hodnotenia sú vstupmi pre návrhy na zlepšenie implementácie operačného programu, a tým aj celkovo NSRR z pohľadu implementácie HP IS a spolu s výsledkami monitorovania aj vstupmi na dosiahnutie žiaduceho pokroku smerom k dosiahnutiu hlavných cieľov informačnej spoločnosti stanovených v strategických dokumentoch.
- Koordinátor vypracováva výročné správy a záverečnú správu HP IS aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít, ktoré sú súčasťou výročných správ a záverečnej správy NSRR.

- Všetky výstupy koordinátora po dohode s jednotlivými RO, slúžia aj ako vstupy pre zasadnutia jednotlivých monitorovacích výborov.
- Koordinátor HP IS sa zúčastňuje zasadnutí monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov ako riadny člen.

6.2. Koordinácia horizontálnych priorít

Uznesením vlády SR č. 1005/2006 zo dňa 6. decembra 2006 boli určení koordinátori horizontálnych priorít, ktorými sú ÚV SR pre MRK, TUR a informačnú spoločnosť a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR pre horizontálnu prioritu rovnosť príležitostí.

Koordinácia implementácie horizontálnych priorít je rámcovo popísaná už na úrovni NSRR. Detailný opis systému implementácie každej z horizontálnych priorít je popísaný v systéme koordinácie implementácie horizontálnej priority, samostatne vypracovanom pre každú z horizontálnych priorít a odsúhlasenom Centrálnym koordinačným orgánom a riadiacimi orgánmi operačných programov. Monitorovanie každej horizontálnej priority je zabezpečené prostredníctvom súboru ukazovateľov, ktorý je na úrovni programu súčasťou NSRR a na úrovni prioritných osí, resp. opatrení jednotlivých operačných programov súčasťou Systému koordinácie implementácie horizontálnej priority. Realizácia horizontálnych priorít je osobitne monitorovaná vo výročných správach a záverečnej správe operačných programov v súlade s charakterom horizontálnych priorít ako aj vo výročných správach a záverečnej správe NSRR, ktorej súčasťou sú monitorovacie správy pripravené koordinátorom príslušnej horizontálnej priority aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít.

V priebehu programového obdobia sú realizované priebežné hodnotenia zamerané na úspešnosť a efektívnosť zvoleného spôsobu implementácie každej horizontálnej priority a na zhodnotenie výstupov a výsledkov projektov realizovaných v rámci horizontálnych priorít a na zhodnotenie napĺňania cieľov horizontálnych priorít. Po skončení programového obdobia sa realizuje hodnotenie dopadu projektov realizovaných v rámci horizontálnych priorít. Všetky vykonané hodnotenia sú predmetom zasadnutí Národného monitorovacieho výboru a príslušných pracovných skupín zapojených do implementácie danej horizontálnej priority a sú zverejnené prostredníctvom komunikačných kanálov Centrálného komunikačného orgánu, a tým sú dostupné širokej verejnosti.

Marginalizované rómske komunity

NSRR chce prostredníctvom horizontálnej priority MRK vytvoriť priestor pre efektívny dopad pomoci štrukturálnych fondov na riešenie problémov MRK. Na politickej úrovni koordinačnú úlohu pri implementácii horizontálnej priority MRK plnil do 30.6.2010 podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny a od 1.7.2010 podpredseda vlády pre ľudské práva a menšiny. Koordinátorom horizontálnej priority MRK je ÚSVRK, ktorý pre výkon činností spojených s administratívnym a metodickým zabezpečením horizontálnej priority MRK zriaďuje odbor pre koordináciu horizontálnej priority MRK⁴⁹.

Ambíciou je využiť ŠF na rozšírenie, doplnenie a lepšiu kombináciu programov už existujúcich na národnej úrovni. Vychádzajúc z niekoľko rokov realizovanej vládnej stratégie SR pre integráciu ekonomicky a sociálne vylúčených rómskych komunit a praxou overených nástrojov inklúzie, je možné obdobie rokov 2007-2013 využiť na dosiahnutie synergického a udržateľného efektu. Východiskom je vládna politika založená na vyrovnávacích opatreniach, rezortné koncepcie pre vzdelávanie (predškolská príprava, asistenti učiteľov, podpora rómskeho

⁴⁹ v súlade s materiálom „Analýza administratívnych kapacít pre programové obdobie 2007 -2013“ schváleným uznesením vlády SR č. 396 z 2. 5. 2007

jazyka, integrované vzdelávanie), regionálny rozvoj a bývanie (výstavba nájomných bytov a infraštruktúra), podporu zdravia (zdravotní asistenti), komunitného rozvoja a zamestnanosti (komunitní sociálni pracovníci, komunitné centrá, sociálne podniky) a ďalšie. Pozitívnym faktom je aj vybudovaná inštitucionálna sieť, či už prostredníctvom verejných inštitúcií (regionálne kancelárie ÚSVRK, oddelenia na VÚC, regionálne kancelárie Slovenského národného strediska pre ľudské práva a pod.) alebo cez mimovládny a občiansky sektor. Táto sieť predstavuje kvalifikovaný ľudský potenciál. Pre komplexnosť riešenia a lepšiu koordináciu zvlášť na úrovni regiónov, zadal v roku 2006 ÚSVRK vypracovanie Regionálnych koncepcií pre rozvoj rómskych komunít v oblastiach s vysokou koncentráciou marginalizovaných skupín (Košický, Prešovský a Banskobystrický kraj). Podieľali sa nich široké partnerstvá a boli konzultované a akceptované aj na úrovni samosprávnych krajov.

Navrhovanými nástrojmi pre zabezpečovanie dopadu a koordinácie sú:

- komplexný prístup v riešení problémov MRK, ktorý sa uplatňuje v Regionálnom operačnom programe, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, OP Vzdelávanie, OP Životné prostredie, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo;
- individuálne projekty (dopytovo orientované projekty), ktoré sa môžu uplatniť vo všetkých operačných programoch.

Úlohy ÚSVRK a spolupráca s riadiacimi orgánmi, rozsah a presné podmienky realizácie opísaných nástrojov zabezpečenia horizontálnej priority MRK v rámci konkrétnych operačných programov sú predmetom záväznej zmluvy o spolupráci medzi ÚSVRK a každým RO alebo SO/RO pod RO.

Komplexný prístup je riešený nasledovne:

- predkladanie lokálnych stratégií komplexného prístupu (ďalej „KxP“) obcou, príp. mikroregiónom (v nadväznosti na obsah regionálnych koncepcií sociálno-ekonomickej inklúzie MRK, ktorých vznik bol iniciovaný ÚSVRK v roku 2006 v prípade Prešovského, Košického a Banskobystrického kraja a vyžaduje zapojenie širokého partnerstva v danej lokalite)
- vyhodnotenie a schvaľovanie lokálnych stratégií komplexného prístupu
- príprava projektov v rámci schválených lokálnych stratégií komplexného prístupu
- schválenie a implementácia projektov v rámci operačných programov
- priebežné monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov lokálnych stratégií prostredníctvom jednotlivých projektov
- vyhodnotenie prínosu komplexných projektov k napĺňaniu cieľa horizontálnej priority

Kompetencie ÚSVRK:

- ÚSVRK uzatvára zmluvy s jednotlivými riadiacimi orgánmi a sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacimi orgánmi o vzájomnej spolupráci a koordinácii pri napĺňaní horizontálnej priority MRK, ktoré podpisuje vedúci ÚV SR, ako štatutárny zástupca ÚV SR;
- spolupracuje s riadiacimi orgánmi pri príprave výziev na predkladanie projektov v rámci KxP;
- zverejňuje výzvy na predkladanie lokálnych stratégií KxP;

- zriaďuje výberovú komisiu KxP a koordinuje jej činnosť, s cieľom schvaľovať lokálne stratégie KxP;
- spolupracuje s obcami/mikroregiónmi, ktoré na základe úspešnej lokálnej stratégie KxP získavajú/ využívajú poradenstvo
- spolupracuje s RO a SO/RO pri výbere, hodnotení a monitoringu projektov predkladaných v rámci KxP, ktorých jasná identifikácia sa zabezpečí označením priamo v žiadosti o nenávratný finančný príspevok
- koordinuje činnosť monitorovacej skupiny KxP, ktorej úlohou je monitorovať realizáciu komplexného projektu priamo na mieste a riešiť prípadné identifikované problémy v realizácii, a to v priamej komunikácii a spolupráci s RO príslušných operačných programov
- spolupracuje pri monitoringu a hodnotení dopadu štrukturálnych fondov na MRK v období 2007-2013 spolu s Pracovnou skupinou pre MRK;
- zabezpečuje špeciálne monitorovanie a hodnotenie zamerané na celkové plnenie schválených lokálnych stratégií KxP

Kompetencie RO a SO/RO v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu:

- sú členmi medzirezortnej komisie pre hodnotenie a výber projektov KxP;
- vyčlenia indikatívnu alokáciu zdrojov určenej na implementáciu komplexných projektov v rámci operačného programu
- vyhlasujú výzvy na predkladanie projektov v rámci KxP, pričom sa uplatňuje systém priebežnej výzvy, t.j. je možné ich predkladať kedykoľvek počas implementácie operačného programu, čím sa zabezpečia podmienky na plynulú realizáciu všetkých zložiek komplexného projektu v súlade s časovým harmonogramom realizácie schválenej lokálnej stratégie KxP;
- hodnotia a vyberajú jednotlivé projekty predkladané v rámci KxP;
- zabezpečujú monitoring a kontrolu úspešných projektov predložených v rámci KxP;
- s ÚSVRK spolupracujú pri obsahovom a technickom zabezpečovaní výziev na predkladanie projektov v rámci KxP
- v pravidelných intervaloch poskytujú ÚSVRK potrebné informácie a údaje potrebné pre výkon monitoringu a hodnotenia dopadu štrukturálnych fondov na MRK

Realizácia individuálnych projektov majúcich dopad na MRK prebieha nasledovne:

- RO OPBK v súčinnosti s ÚSVRK zdefiniuje projektové ukazovatele priradené k HP MRK;
- v samostatnej časti žiadosti o NFP žiadateľ jasne identifikuje, že projekt je zameraný na MRK;
- zástupcovia ÚSVRK sa v prípade, že je to relevantné, môžu zúčastniť na procese odborného hodnotenia žiadostí o NFP na základe písomnej žiadosti RO;
- v prípade, že po vykonanom odbornom hodnotení žiadosti o NFP nebudú zo strany hodnotiteľov pridelené body za HP MRK, RO OPBK zruší v ITMS relevanciu žiadosti o NFP k HP MRK;

- zástupcovia ÚSVRK monitorujú projekty majúce vplyv na plnenie cieľov HP MRK prostredníctvom ITMS, monitorovacej správy projektu a majú prístup k vytváraniu analytických informácií o projektoch;
- zástupcovia ÚSVRK môžu upozorniť na riziká projektu súvisiace s vplyvom na HP MRK.

Informovanie a publicita, ako dôležitá súčasťou vytvárania atmosféry spolupráce a úspešného riešenia postavenia MRK, je zabezpečovaná ÚSVRK prostredníctvom nasledovných činností:

- v pravidelných intervaloch, v spolupráci s riadiacimi orgánmi a sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacimi orgánmi, informuje o naplňaní horizontálnej priority MRK Centrálny koordinačný orgán a podpredsedu vlády SR pre ľudské práva a menšiny;
- zabezpečuje realizáciu komunikačného plánu horizontálnej MRK s cieľom zvýšiť informovanosť MRK ako aj širokej verejnosti o možnostiach poskytnutia podpory a výsledkoch realizácie horizontálnej priority MRK.

V záujme zapojenia prijímateľov a ostatných aktérov a zabezpečenia širšej platformy pre komunikáciu o realizácii horizontálnej priority MRK v NSRR a v záujme monitorovania a hodnotenia vplyvu realizovaných projektov na MRK naďalej, v úzkej spolupráci s odborom pre koordináciu horizontálnej priority MRK pri ÚSVRK, funguje Pracovná komisia CSF pre rozvoj rómskych komunit pod názvom Pracovná komisia pre rozvoj rómskych komunit, ktorej činnosť v programovom období 2004-2006 sa ukázala ako dobrý príklad v implementácii štrukturálnych fondov.

Rovnosť príležitostí

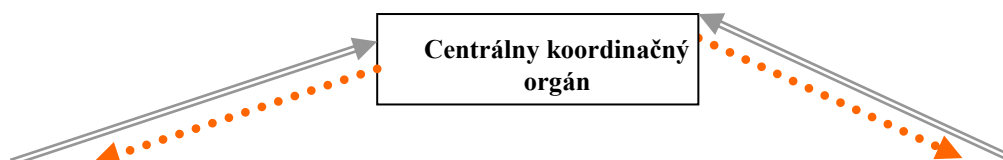
Koordináciu úlohu pri implementácii horizontálnej priority NSRR „rovnosť príležitostí“ plní minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Horizontálna priorita rovnosť príležitostí sa sleduje vo všetkých operačných programoch v rámci NSRR.

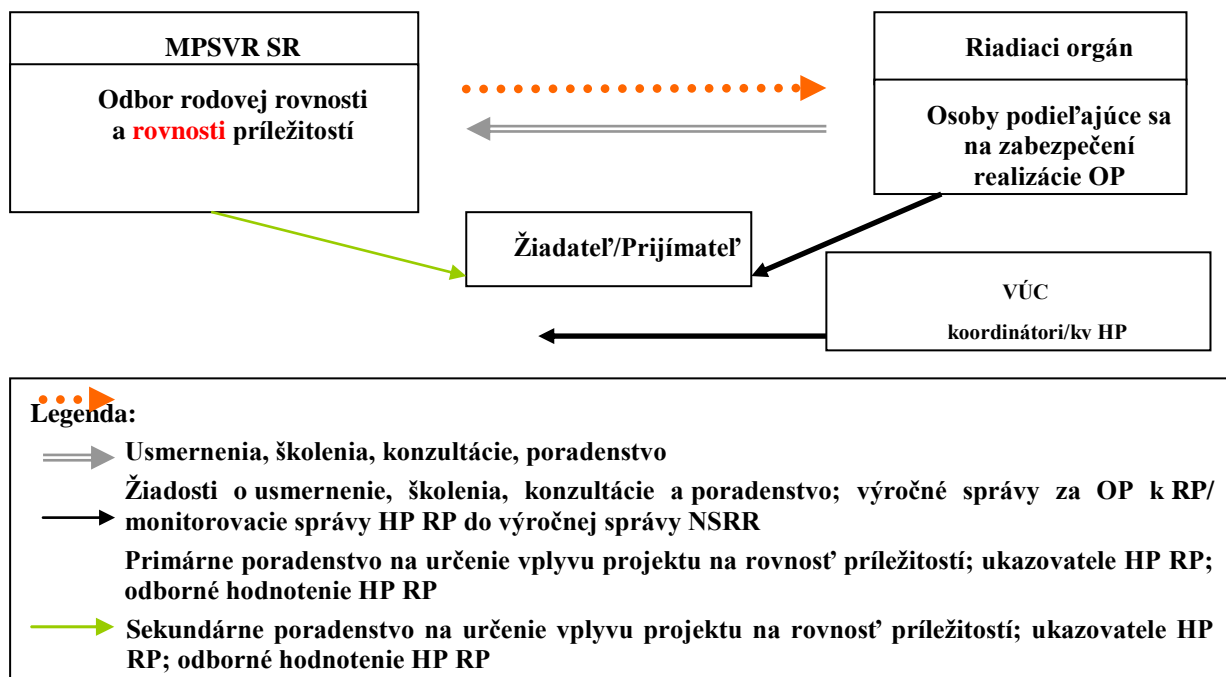
Posúdenie vplyvu projektu na naplnenie horizontálnej priority Rovnosť príležitostí je povinné pre všetkých žiadateľov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a jej naplnenie sa sleduje v žiadosti o NFP, kde žiadateľ zhodnotí, či má projekt vplyv na rovnosť príležitostí. Súčasťou projektových ukazovateľov každého takéhoto projektu sú aj ukazovatele monitorujúce vplyv na rovnosť príležitostí.

Pomoc pri posudzovaní vplyvu projektu na rovnosť príležitostí poskytuje prijímateľom odbor rodovej rovnosti MPSVR SR. Na jednotlivých riadiacich orgánoch operačných programov sa zriaďujú focal points (kontaktné osoby), ktorých úlohou je spolupracovať s MPSVR SR, poskytovať poradenstvo prijímateľom pri určení vzťahu projektu k horizontálnej priorite Rovnosť príležitostí ako aj pri hodnotení projektu v procese výberu projektov a pri ich realizácii /monitorovaní.

Tieto aktivity sú koordinované MPSVR SR. MPSVR SR zabezpečí primeranú informovanosť s cieľom zvýšenia pozitívneho vplyvu podporovaných aktivít na rovnosť príležitostí zo zdrojov OP Technická pomoc a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia v spolupráci s Centrálnym koordinačným orgánom.

Schéma koordinácie implementácie horizontálnej priority „Rovnosť príležitostí“

Trvalo udržateľný rozvoj

Na politickej úrovni koordinačnú úlohu pri implementácii horizontálnej priority TUR plnil do 7.7.2010 podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Túto úlohu vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju plní prostredníctvom Rady vlády pre trvalo udržateľný rozvoj z funkcie jej predsedu. Inštitucionálnym koordinátorom HP TUR je ÚV SR. ÚV SR zabezpečuje, aby HP TUR bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu k všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov HP TUR aj na úrovni NSRR.

Pre tento účel je na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu TUR, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné riadiace orgány, Centrálny koordinačný orgán, Ústredný orgán štátnej správy pre energetiku a CO v pozícii pozorovateľa. V prípade potreby sú na zasadnutia pracovnej skupiny prizývaní aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti).

Rada vlády pre TUR SR je poradným a koordinačným orgánom vlády SR pre uplatňovanie zásad TUR. Vyjadruje sa o.i. aj k predloženým materiálom Pracovnej skupiny pre horizontálnu prioritu TUR. Spolupracujúcimi a poradnými orgánmi tejto Rady sú odborníci vysokých škôl, vedeckých ústavov, zástupcov samosprávnych orgánov, odborových a zamestnávateľských zväzov a zástupcov orgánov štátnej správy pri posudzovaní riešenia niektorých problémov trvalo udržateľného rozvoja.

Jednou z oblastí významne prispievajúcou k TUR je oblasť energetiky a energetickej efektívnosti, ktorá bude okrem OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast prierezovo podporovaná aj v rámci aktivít Regionálneho operačného programu a aj v OP Životné prostredie (v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov), OP Zdravotníctvo, OP Výskum a vývoj, OPBK. Koordináciu podpory energetiky horizontálne zabezpečovalo do 30.6.2010 Ministerstvo hospodárstva SR, od 1.7.2010 do 31.12.2010 Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR a od

1.1.2011 opäť Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré je v zmysle kompetenčného zákona⁵⁰ v znení neskorších zmien a doplnení zodpovedné za energetickú politiku, zabezpečuje a plní úlohy, ktoré pre SR vyplývajú z nariadení, smerníc a strategických dokumentov EÚ a zároveň má povinnosť informovať EK o plnení týchto záväzkov.

Ministerstvo hospodárstva SR poskytuje ÚV SR podklady za vyhodnotenú oblasť energetickej efektívnosti, aby ÚV SR mohol zabezpečiť komplexné vyhodnotenie HP TUR v rámci pracovnej skupiny HP TUR. ÚV SR v rámci pracovnej skupiny pre TUR zabezpečí sledovanie ukazovateľov energetickej efektívnosti za každý OP spolufinancovaný z ERDF/KF v rámci NSRR.

Informačná spoločnosť

Na politickej úrovni za koordináciu implementácie horizontálnej priority Informačná spoločnosť zodpovedal do 7.7.2010 podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Inštitucionálnym koordinátorom HP IS je ÚV SR. Na koncepcnej a vecnej úrovni za horizontálne riadenie a implementáciu všetkých projektov Informatizácie spoločnosti zodpovedá Ministerstvo financií SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy na úseku informatizácie. ÚV SR v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov koordinuje plnenie úloh v oblasti informatizácie spoločnosti.

ÚV SR zabezpečuje, aby táto HP IS bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu k všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov HP IS aj na úrovni NSRR. Pre tento účel je na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre HP IS, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné riadiace orgány, Centrálny koordinačný orgán a CO v pozícii pozorovateľa. V prípade potreby sú na zasadnutia pracovnej skupiny prizývaní aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti). Dňa 1.8.2007 bol vytvorený Úrad splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti, ktorého zástupca je prizývaný na zasadnutia pracovnej skupiny HP IS v prípade riešenia sporných otázok týkajúcich sa implementácie HP IS a plní v tejto skupine poradnú funkciu v zmysle svojho štatútu.

⁵⁰ Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy

7. SÚLAD STRATÉGIE S POLITIKAMI, DOKUMENTMI A CIEĽMI

7.1. Súlad so strategickými dokumentmi a politikami EÚ

7.1.1. Strategické usmernenia Spoločenstva

Súlad stratégie s politikami, dokumentmi a cieľmi

Strategické usmernenia Spoločenstva

Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti definujú základný rámec pre národné strategické referenčné rámce jednotlivých členských krajín s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva (článok 25 všeobecného nariadenia). V súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť boli na úrovni NSRR stanovené tri strategické priority, pričom OPBK priamo prispieva k realizácii strategickej priority 1 *Infraštruktúra a regionálna dostupnosť podporou projektov regenerácia sídiel* a 2 *Vedomostná ekonomika*.

Skupiny aktivít prioritných osí OPBK *Infraštruktúra* a *Vedomostná ekonomika* sú plne v súlade so Strategickým usmernením Spoločenstva s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva.

V súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť boli stanovené tri usmernenia:

1. zlepšenie atraktivity členských štátov, regiónov a miest prostredníctvom zlepšenia dostupnosti, zabezpečenia primeranej kvality a úrovne služieb a zachovania ich environmentálneho potenciálu,
2. podpora inovácií, podnikania a rastu hospodárstva založeného na znalostiach prostredníctvom výskumných a inovačných kapacít vrátane nových informačných a komunikačných technológií a
3. vytváranie väčšieho počtu a kvalitnejších pracovných miest získavaním väčšieho počtu ľudí pre pracovný pomer alebo podnikateľskú činnosť, zlepšovaním prispôsobivosti pracovníkov a podnikov a zvyšovaním investícií do ľudského kapitálu.

			S U S		
			Urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu	Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast	Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta
OPBK	1. Infraštruktúra	1.1 Regenerácia sídiel	X		
		1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava	X		
	2. Vedomostná ekonomika	2.1 Inovácie a technologické transfery	X	X	X
		2.2 Informatizácia spoločnosti		X	X

7.1.2. Koherencia OPBK so Strategickými usmerneniami spoločnosti

USMERNENIA	PRIORITNÁ OS 1		PRIORITNÁ OS 2		KOMENTÁR
	1.1	1.2	2.1	2.2	
1. UROBIŤ EURÓPU A JEJ REGIÓN Y ATRAKTÍVNEJŠÍM PRIESTOROM PRE INVESTÍCIE A PRÁCU					
1.1 Rozšírenie a zlepšenie dopravnej infraštruktúry		XX			Regionálna a mestská hromadná doprava

1.2 Posilnenie synergií medzi ochranou životného prostredia a rastom	X				Regenerácia sídiel
1.3 Riešenie intenzívneho využívania tradičných zdrojov energie Európou			X		Inovácie a technologické transfery
2. ZLEPŠENIE POZNATKOV A INOVÁCIE PRE RAST					
2.1 Zvýšenie investícií do výskumu a technického rozvoja a ich lepšie zameranie			XX		Inovácie a technologické transfery
2.2 Uľahčenie inovácií a podpora podnikania			XX		Inovácie a technologické transfery
2.3 Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých				XX	Informatizácia spoločnosti
2.4 Zlepšenie prístupu k finančným prostriedkom					
3. VÄČŠIE MNOŽSTVO A KVALITNEJŠIE PRACOVNÉ MIESTA					
3.1 Získať viac ľudí pre pracovný pomer a udržať ich v ňom a zmodernizovať systémy sociálnej ochrany					
3.2 Zlepšenie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov a flexibility trhu práce			X	X	Inovácie a technologické transfery, Informatizácia spoločnosti
3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií					
3.4 Administratívne kapacity					
3.5 Ochrana zdravia pracovnej sily					
Mestské oblasti	XX				Regenerácia sídiel

Vysvetlivky:

xxx – silné väzby

xx – viditeľné väzby

x – obmedzené väzby/nie priame

7.1.3. Lisabonská a Göteborská stratégia

A. Lisabonská stratégia

Sformulovanie Lisabonskej stratégie EÚ bolo podnietené nepriaznivým hospodárskym vývojom v EÚ koncom minulého desaťročia v porovnaní s inými významnými hospodárskymi regiónmi sveta. Lisabonská stratégia si vytýčila za cieľ urobiť z EÚ do roku 2010 „najdynamickejšiu a najkonkurencieschopnejšiu poznatkovo orientovanú ekonomiku“. Jedným z hlavných bodov na dosiahnutie strategického cieľa Lisabonskej stratégie je prechod krajín na poznatkovo orientovanú ekonomiku a spoločnosť podporou informačnej spoločnosti a výskumu a vývoja, rovnako ako urýchlením procesu štrukturálnych reforiem pre konkurencieschopnosť a inovatívnosť a dobudovanie spoločného trhu.

Zdravé podnikateľské prostredie, ktoré motivuje ľudí k podnikaniu, je jedným z kľúčových nástrojov na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti krajiny. Medzi hlavné priority v oblasti podnikateľského prostredia patrí aj kvalitná fyzická infraštruktúra a služby v sieťových odvetviach.

Základné ciele Lisabonskej stratégie sú odzrkadlené aj v cieľoch a smerovaní OPBK, ktorý je zameraný na regeneráciu sídiel, modernizáciu a rozvoj regionálnej hromadnej dopravy na území regiónu, inovácie a technologické transfery (veda, výskum a inovácie),

na informatizáciu spoločnosti (informačná spoločnosť, podnikateľské prostredie), ako aj podporu investícií do životného prostredia a ochrany prírody.

Pre dekádu 2011 – 2020 sa Lisabonská stratégia transformovala do novej stratégie Európa 2020. Európska rada ju schválila v marci 2010, resp. v júni 2010, kedy schválila hodnoty predtým bližšie nešpecifikovaných cieľov (vzdelávanie, sociálne začlenenie).

Stratégia Európa 2020 je zameraná na tri priority:

1. **Inteligentný rast:** vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
2. **Udržateľný rast:** podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
3. **Inkluzívny rast:** podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Stratégia Európa 2020 má päť cieľov:

1. Zamerať sa na zvýšenie miery **zamestnanosti** žien a mužov vo veku od 20 do 64 rokov na 75 %, okrem iného zvýšením účasti mladých ľudí, starších pracovníkov a pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, ako aj zlepšením začlenenia legálnych migrantov.
2. Zlepšovať podmienky pre **výskum a vývoj** najmä s cieľom zvýšiť celkovú úroveň verejných a súkromných investícií v tomto sektore na 3 % HDP
3. Znížiť **emisie** skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s úrovňami v roku 1990, zvýšiť podiel energie z **obnoviteľných zdrojov** na konečnej spotrebe energie na 20 %; pokročiť na ceste k **zvýšeniu energetickej efektívnosti** o 20%; EÚ je odhodlaná prijať rozhodnutie o tom, že obmedzenie emisií do roku 2020 v porovnaní s úrovňami z roku 1990 zvýši na 30 %, čo predstavuje jej podmienenú ponuku v záujme dosiahnutia globálnej a komplexnej dohody na obdobie po roku 2012, ak sa ostatné rozvinuté krajiny zaviazajú k porovnateľnému zníženiu emisií a ak rozvojové krajiny prispievajú primerane svojej zodpovednosti a možnostiam.
4. Zvýšiť úroveň **vzdelania**, a to najmä úsilím o zníženie miery predčasného ukončenia štúdia na menej ako 10 % a zvýšením podielu ľudí vo veku 30 až 34 rokov, ktorí ukončili terciárne alebo rovnocenné vzdelanie, aspoň na 40 %
5. Podporovať **sociálne začlenenie**, najmä prostredníctvom znižovania chudoby, snahou o vymanenie aspoň 20 miliónov ľudí z ohrozenia chudobou alebo vylúčením.

B. Göteborská stratégia

Návrh stratégie trvalo udržateľného rozvoja: Udržateľná Európa pre lepší svet (predložený Rade Európy v júni 2001 v Göteborgu, stratégia trvalo udržateľného rozvoja, dokument EK 10117/06, bola obnovená na zasadnutí Európskej rady v dňoch 15. – 16. 6. 2006) sa orientuje na prioritné problémy – klimatické zmeny, negatívne vplyvy na zdravie obyvateľstva, využívanie prírodných zdrojov, dynamiku populačného vývoja a znečisťovanie životného prostredia.

Udržateľný rozvoj znamená, že zamestnanosť, hospodárske reformy, sociálne politiky a politiky životného prostredia musia byť tvorené spôsobom, ktorý zabezpečí ich vzájomne prepojené presadzovanie.

OPBK v súlade so zásadami TUR v rámci opatrenia regenerácia sídiel v istej miere prispeje k eliminácii negatívnych vplyvov urbanizovaných priestorov na zdravie obyvateľstva. Modernizáciou a rozvojom regionálnej hromadnej dopravy na území regiónu sa predpokladá zníženie podielu individuálneho motorizmu, eliminácia množstva emisií, teda celkové zníženie negatívnych vplyvov na zdravie obyvateľstva, klimatické zmeny a znečisťovanie životného

prostredia. Podpora MSP pri zavádzaní inovácií a technologických transferov odzrkadľuje potrebu znížiť znečisťovanie životného prostredia a podporiť využívanie prírodných zdrojov.

7.1.4. Legislatíva EÚ v oblasti kohéznej politiky

Stratégia OPBK je navrhnutá v súlade s legislatívou ES v oblasti kohéznej politiky. Vychádza z článku 5 nariadenia o ERDF, ktoré v rámci cieľa RKZ zameriava svoju pomoc v kontexte stratégií TUR, za súčasnej podpory zamestnanosti, najmä na tieto tri priority:

1. inovácie a vedomostná ekonomika – OPBK napĺňa priority a, b,
2. životné prostredie a prevencia rizík - OPBK napĺňa priority b, c, d, f,
3. prístup k dopravným a telekomunikačným službám vo všeobecnom hospodárskom záujme - OPBK napĺňa priority b.

Súčasne vzhľadom na riešenie problematiky trvalo udržateľného mestského rozvoja je stratégia OPBK v súlade s článkom 7.2 a 8 nariadenia o ERDF.

7.1.5. Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže

OPBK je v súlade s pravidlami hospodárskej súťaže – nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev.

Slovenská republika ako členský štát EÚ plne aproximovala nariadenia ES v oblasti štátnej pomoci do národnej legislatívy, ktorá je v súčasnosti upravovaná zákonom č. 231/2001 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Dohľad nad oblasťou ochrany a podpory hospodárskej súťaže v SR je vykonávaný prostredníctvom Protimonopolného úradu SR ako ústredného orgánu štátnej správy.

RO pre OPBK zaručí, že akákoľvek štátna pomoc vrátane schém de minimis v rámci OPBK je poskytovaná v súlade s procedurálnymi a materiálmi pravidlami štátnej pomoci aplikovateľnými v čase poskytnutia podpory z verejných zdrojov.

7.1.6. Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel verejného obstarávania

Hlavné princípy pravidiel verejného obstarávania vychádzajú zo Zmluvy o založení ES a zo smerníc ES pre oblasť verejného obstarávania. Ide o princíp transparentnosti, rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie, vzájomného uznávania a proporcionality pri dodržiavaní zásad hospodárnosti pri vynakladaní finančných prostriedkov.

Problematika verejného obstarávania a zadávania verejných zákaziek je zabezpečovaná aproximovanou legislatívou prostredníctvom zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zavádza systém verejného obstarávania zohľadňujúci záväzky SR ako člena EÚ. Tento zákon upravuje verejné obstarávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, koncesie na stavebné práce, súťaž návrhov a správu vo verejnom obstarávaní.

Implementáciou tohto zákona sa dosahuje zvýšenie transparentnosti procesu verejného obstarávania, zvýšenie konkurencie a tým rozvoj hospodárskej súťaže a všeobecne podnikateľského prostredia. Prispieva aj k zefektívneniu kontroly vynakladania verejných prostriedkov a obmedzeniu možnosti korupcie. Tento zákon upravuje verejné obstarávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, koncesie na stavebné práce, súťaž návrhov a správu vo verejnom obstarávaní.

Ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť verejného obstarávania je Úrad pre verejné obstarávanie.

Aktivity a činnosti, na ktoré sa nevzťahuje aplikácia zákona o verejnom obstarávaní, napr. prieskum trhu, sa realizujú na základe Obchodného zákonníka prostredníctvom verejnej obchodnej súťaže.

7.1.7. Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia

V procese spracovania OPBK prebiehalo strategické environmentálne hodnotenie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je v súlade so smernicou EÚ č. 2001/42/EC o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie a uplatňuje sa pri posudzovaní strategických dokumentov. Bližšie informácie o priebehu strategického environmentálneho hodnotenia sú uvedené v kapitole 2.3.

V súvislosti s navrhovanými aktivitami v rámci OPBK sa predpokladajú pozitívne zásahy do životného prostredia.

Implementácia OPBK bude rešpektovať legislatívu EÚ v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia. Budú uplatňované kritériá minimalizácie energetickej náročnosti pri obnove objektov regionálnej infraštruktúry a tiež princípy nízko energetickej budov pri realizácii projektov obzvlášť v prioritnej osi 1 Infraštruktúra. Úspora energie pri obnove existujúcich objektov sa bude realizovať na základe smernice EP a Rady 2002/91/ES zo 16. decembra 2002 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. ES L 001. 4.1.2003), ktorá je premietnutá do zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je platný od 1.1.2006.

Príprava a výber projektov v procese implementácie operačného programu budú uskutočňované so zreteľom na dodržiavanie princípov ochrany a zlepšovania životného prostredia v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

7.1.8. Legislatíva EÚ v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie

Aktivity pri implementácii projektov budú zabezpečované v súlade s legislatívou EÚ v oblasti dodržiavania pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie.

Základné ľudské práva a slobody sú v Slovenskej republike zaručené Ústavou SR. Zároveň je Slovenská republika viazaná medzinárodnými dokumentmi, ktoré sledujú implementáciu rovnosti príležitostí do jej legislatívy a praxe. Sú to hlavne: Všeobecná deklarácia ľudských práv, Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW), Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho dodatkové protokoly, dohovory Medzinárodnej organizácie práce, Európska sociálna charta a iné. Základné princípy sociálnej súdržnosti a rovnosti príležitostí sú premietnuté aj do filozofie využívania a do kontextu štrukturálnej pomoci prostredníctvom zásady rovnosti mužov a žien a nediskriminácie. Táto zásada sa implementovala aj do nariadení ES, ktoré vymedzujú a upravujú spôsob využívania štrukturálnych fondov. Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v článku 16 zaväzuje členské štáty k uplatňovaniu princípov rovnosti príležitostí pri

čerpaní štrukturálnej pomoci. V súvislosti s implementáciou Acquis communautaire bolo do právneho poriadku SR zapracovaných niekoľko ustanovení posilňujúcich zásadu rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi, z legislatívy bolo súčasne odstránených niekoľko ustanovení, ktoré neboli v súlade s princípom rovnosti príležitostí (napr. zrušenie zákazu nočnej práce žien...).

Základné ľudské práva a slobody sú v Slovenskej republike podľa Ústavy SR zaručené všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické a iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti, alebo etnickej skupine, majetok, rod, alebo iné postavenie. Slovenská republika do svojej legislatívy implementovala viacero smerníc legislatívy EÚ v oblasti rovnosti príležitostí, ktoré transponovala najmä do zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tzv. antidiskriminačný zákon), Zákonníka práce (zákon č. 311/2001) a ďalších zákonov. Účelom antidiskriminačného zákona je zabezpečiť subjektom práva takú ochranu proti všetkým formám diskriminácie, ktorá poškodeným obetiam zaručí možnosť domáhať sa adekvátnej a efektívnej súdnej ochrany, vrátane náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Zákon konkretizuje obsah ustanovení o rovnosti a nediskriminácii zakotvených v Ústave SR a v niektorých medzinárodných zmluvách.

Keďže už pred prijatím antidiskriminačného zákona množstvo platných zákonov obsahovalo tzv. antidiskriminačné ustanovenia, v záujme zabránenia duplicity boli súčasne s vytvorením antidiskriminačného zákona schválené novely obsahovo súvisiacich právnych predpisov, ktoré okrem iného posilňujú aj zásadu rovného zaobchádzania so ženami a mužmi.

K ďalším významným nástrojom v tejto oblasti patria viaceré dôležité dokumenty: Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, Národná stratégia rodovej rovnosti, Národný akčný plán rodovej rovnosti, Národná stratégia pre prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách, Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách, Memorandum o uplatňovaní rodovej rovnosti na Slovensku atď..

7.2. Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR

7.2.1. NSRR a OP

Stratégia NSRR je napĺňaná cez hierarchickú sústavu strategických a špecifických priorít, a pozostáva z troch strategických priorít, a to:

1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť
2. Vedomostná ekonomika
3. Ľudské zdroje.

Prostredníctvom implementácie OPBK bude podporovaná strategická priorita 1 a 2 NSRR. Na nižšej hierarchickej úrovni bude strategická priorita 1 podporovaná prostredníctvom špecifickej priority 1.1 Regionálna infraštruktúra, 1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia a 1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava. Strategická priorita 2 bude podporovaná prostredníctvom špecifickej priority 2.1 Informatizácia spoločnosti a 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií.

Stratégia OPBK rozpracováva stratégiu NSRR v oblasti tematickej a územnej koncentrácie prostredníctvom smerovania intervencií do oblasti vybavenosti územia a zvýšenia efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb, do oblasti rozvoja zdrojov trvalo udržateľného

ekonomického rastu a do zvyšovania konkurencieschopnosti priemyslu a služieb, a to prioritne do inovačných a kohéznych pólov rastu na území cieľa RKZ v podmienkach SR.

Príspevky z ERDF sú v smerované prioritne do inovačných a kohéznych pólov rastu a rešpektujú existujúce rozmiestnenie obyvateľstva. V špecifických a odôvodnených prípadoch môžu smerovať aj do obcí, ktoré nie sú identifikované ako póly rastu (lokality, resp. zariadenia významné z hľadiska funkcie a druhu v rámci regiónu, podpora informačnej spoločnosti, a pod.). Podpora je mimo pólov rastu smerovaná za predpokladu preukázania dostatočného počtu užívateľov umožňujúcich efektívne využívanie zariadení a trvalej udržateľnosti investície.

Viac ako 50% obcí a 95,1% obyvateľstva Bratislavského kraja žije v inovačných a kohéznych centrách a v obciach, ktoré sú v ich spádovom území. Podporné prostriedky budú v rozhodujúcej miere koncentrované do týchto centier (v súlade s územnou koncentráciou jednotlivých opatrení), pričom pri podpore bude zohľadňované hľadisko tematickej a finančnej koncentrácie.

Skupiny aktivít OPBK sú komplementárne so skupinami aktivít ostatných operačných programov. Všetky oblasti podpory majú priamy vplyv na socio-ekonomický rozvoj regiónu, odstraňovanie vnútro regionálnych disparít a na zvyšovanie konkurencieschopnosti SR.

PRIORITY NSRR	PRIORITNÁ OS 1		PRIORITNÁ OS 2		KOMENTÁR
	1.1	1.2	2.1	2.2	
SP 1. INFRAŠTRUKTÚRA A REGIONÁLNA DOSTUPNOSŤ					
ŠP 1. 1. Regionálna infraštruktúra	XX	XX			Regenerácia sídiel a regionálna a mestská hromadná doprava
ŠP 1. 2. Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	X		X		Regenerácie sídiel Inovácie a technologické transfery
ŠP 1. 3. Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava		X			Regionálna a mestská hromadná doprava
ŠP 1.4. Modernizácia zdravotníckej infraštruktúry					
SP 2. VEDOMOSTNÁ EKONOMIKA					
ŠP 2. 1. Informatizácia spoločnosti				XXX	Informatizácia spoločnosti
ŠP 2. 2. Výskum a vývoj			X		Inovácie a technologické transfery
ŠP 2. 3. Infraštruktúra vysokých škôl					
ŠP 2.4. Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií			XX		Inovácie a technologické transfery
SP 3. ĽUDSKÉ ZDROJE					
ŠP 3. 1. Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť					
ŠP 3. 2. Podpora rastu zamestnanosti sociálnej inklúzie a budovanie kapacít					
<i>SP 4. Technická pomoc (horizontálna)</i>					

Vysvetlivky:

xxx – silné väzby

xx – viditeľné väzby

x – obmedzené väzby/nie priame

7.2.2. Komplementarita / synergia s inými OP

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (MPSVaR SR)

Prioritná os 3, „Podpora zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom samosprávnom kraji“, opatrenie 3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti s osobitným zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť, 3.2 Podpora sociálnej inklúzie a zosúladenie pracovného a rodinného života v Bratislavskom kraji a 3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy v Bratislavskom kraji.

Podpora rozvoja sídiel s účelom riešenia vysokej koncentrácie hospodárskych, environmentálnych a sociálnych oblastí a podpora investičných akcií zvyšujúcich konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom OPBK automaticky vytvára priestor na súvisiace aktivity neinvestičného charakteru spolufinancované z ESF.

Na základe analýzy Prostredníctvom prioritnej osi 3 OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia budú podporované aktivity v oblasti zamestnanosti a sociálnej inklúzie na území Bratislavského kraja z prostriedkov ESF. Uvedená prioritná os je komplementárna k prioritným osiam OPBK s ohľadom na globálny cieľ OPBK.

Finančné zdroje tretej prioritnej osi OP ZaSI sú tiež využiteľné na podporu zriadenia a vybudovania Regionálneho výskumného a inovačného centra v Bratislavskom kraji, vid' komplementaritu OPBK s OP VaV a OP KaHR.

Operačný program Výskum a vývoj (do 30.6.2010 MŠ SR, od 1.7.2010 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR)

Prioritná os 2 „Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji, Opatrenie 2.3. „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji“

Opatrenie je zamerané na podporu výskumu a vývoja v súkromnom a verejnom sektore, zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov výskumu a vývoja. Opatrenie OP Výskum a vývoj je komplementárne s opatrením 2.1 OPBK, ktoré podporuje rozvoj inovácií a technologických transferov v MSP.

Zameraním oboch opatrení vzniká synergia medzi OPBK a OP Výskum a vývoj a vytvárajú sa možnosti na financovanie výskumu, vývoja a inovácií v Bratislavskom kraji v súkromnom aj verejnom sektore.

Komplementaritu nástrojov OP Výskum a vývoj a OPBK je možné nájsť aj pri plánovaní budovania, podpory a činnosti Regionálneho výskumného a inovačného centra v Bratislavskom kraji, kde v prípade jeho zriadenia a infraštrukturálneho vybudovania z OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Výskum a vývoj by ho MSP mohli využívať na činnosti, ktoré budú financované z OPBK cez dopytovo-orientované projekty zamerané na inovačné aktivity.

Podpora RVIC z OP VaV je jednou zo zložiek integrovaného projektu na vybudovanie 7+1 RVIC na celom území SR spolu s podporou administratívneho zriadenia a prevádzky RVIC vrátane mzdových nákladov a školiacich aktivít financovaných z OP ZaSI, avšak uvedený integrovaný projekt zatiaľ nebol realizovaný. Dôvody nerealizovania projektu sú uvedené v kapitole 3.4.2.

Deliaca línia medzi skupinami aktivít je daná jednak vlastníckymi vzťahmi a jednak zameraním skupín aktivít. OPBK je zameraný na podporu inovácií, technologických transferov a zavádzania

progresívnych technológií v MSP a OP Výskum a vývoj sa zameriava na podporu výskumu a vývoja súkromného a verejného sektora.

Operačný program Informatizácia spoločnosti (ÚV SR)

Prioritná os 1 „Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb“

Na území Bratislavského kraja bude prostredníctvom opatrenia Elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni, na základe princípu pro rata, financovaná elektronizácia ústredných úradov štátnej správy z národných verejných zdrojov.

Medzi uvedeným opatrením OPIS a opatrením OPBK 2.2 Informatizácia spoločnosti zameraným na elektronizáciu verejnej správy na regionálnej a lokálnej úrovni vzniká synergia v podobe elektronizácie všetkých úrovní verejnej správy na území Bratislavského kraja ako predpokladu rozvoja poskytovaných služieb obyvateľom a podnikateľom.

Aktivity opatrenia 2.2 OPBK sú komplementárne s aktivitami podporovnými v rámci proritných osí OPIS (1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb, 2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry. Deliacia línia medzi operačnými programami je daná hranicami území oprávnenými pre cieľ Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. V prípade elektronizácie verejnej správy na území Bratislavského kraja budú z OPBK podporené regionálne a lokálne inštitúcie a na základe prioritnej osi 1 OPIS budú z národných verejných zdrojov, podľa princípu pro rata podporené centrálné inštitúcie štátnej správy.

Operačný program Životné prostredie (do 30.6.2010 MŽP SR, od 1.7.2010 do 31.10.2010 MPŽPRR SR, od 1.11.2010 MŽP SR)

Prioritná os 2 „Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie“, operačný cieľ Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie.

Aktivity OPŽP budú komplementárne doplnené aktivitami v opatrení 2.1 na úrovni MSP. Deliacia línia aktivít opatrenia 2.1 OPBK s uvedenou prioritnou osou OPŽP, financovanou z ERDF, je daná hranicami území oprávnenými pre cieľ Konvergencia a cieľ RKZ, čo znamená, že v rámci OPŽP budú podporované aktivity ochrany ovzdušia na celom území SR s výnimkou Bratislavského kraja.

Prioritná os 4 „Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny“, operačný cieľ Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov

Deliaca línia aktivít opatrenia 1.1 OPBK s operačným cieľom OPŽP, financovaným z ERDF, je daná hranicami území, tak ako aj v prípade deliacej línie s prioritnou osou 2, čo taktiež znamená, že v rámci prioritnej osi 4 OPŽP budú podporované aktivity na ochranu prírodného prostredia na celom území SR s výnimkou Bratislavského kraja.

Operačný program Doprava (MDPT SR, od 1.1.2011 Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR)

Prioritná os 4 „Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov“ je zameraná najmä na integráciu verejnej železničnej osobnej dopravy, jej podporu a preferenciu v rámci integrovaných dopravných systémov v dvoch najväčších mestách SR – Bratislavy a Košíc,

jej vzájomnú koordináciu s regionálnou a nadregionálnou (v prípade Bratislavy aj s cezhraničnou) železničnou osobnou dopravou.

Aktivity OPD v rámci tejto prioritnej osi budú komplementárne dopĺňané aktivitami opatrenia 1.2 OPBK Regionálna a mestská hromadná doprava. Tie budú zamerané najmä na prevádzkové zabezpečenie integrovaného dopravného systému v hlavnom meste Bratislave a v priľahlých oblastiach, ako napr. jednotný tarifný systém, informačný systém, preferencia koľajovej dopravy MHD na križovatkách a pod..

Komplementarita OPD s OPBK je dosiahnutá okrem prioritnej osi 4 OPD aj prostredníctvom prvých troch prioritných osí OPD financovaných z Kohézneho fondu (Železničná infraštruktúra, Cestná infraštruktúra (TEN-T) a Infraštruktúra intermodálnej prepravy).

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (do 30.6.2010 MH SR, od 1.7.2010 do 31.12.2010 Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR, od 1.1.2011 opäť MH SR)

Prioritná os 1 „Inovácie a rast konkurencieschopnosti“ opatrenia 1.1 Inovácie a technologické transfery, 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov a 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch, Prioritná os 2 „Energetika“ opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike

OPBK odzrkadľuje kľúčové opatrenia troch prioritných osí OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast financovaných z ERDF, ktoré budú v OP KaHR implementované na celom území SR s výnimkou Bratislavského kraja. Tieto operačné programy sú navzájom veľmi úzko prepojené. Synergia medzi týmito programami je markantná najmä v prioritnej osi 1 KaHR a opatrenia 2.1 OPBK pri podpore MSP v oblasti inovatívnej politiky ako aj v prípade opatrenia 1.1 OPBK Regenerácia sídiel pri spoločnej implementácii iniciatívy JESSICA.

Operačný program Vzdelávanie (do 30.6.2010 MŠ SR, od 1.7.2010 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR)

Prioritná os 4 „Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj“, opatrenie 4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj a 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja vysokoškolského a ďalšieho vzdelávania.

OPBK je s prioritnou osou 4 OP Vzdelávanie, financovanou z ESF, komplementárny v prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika, a to v rámci opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery zvýšením podpory inovácií v podnikateľskej sfére, čím sa vytvorí priestor na využitie výsledkov výskumu a vývoja v praxi a zvýšenie dopytu po kvalitných výstupoch výskumu a vývoja, ktoré sú priamo úmerné kvalite ľudských zdrojov. Komplementarita sa prejavuje aj v súvislosti s opatrením 2.2 Informatizácia spoločnosti, keďže využívanie elektronickej formy verejnej správy si vyžaduje znalosť využívania IKT, ktoré OPV rozvíja v rámci získavania kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť Bratislavského kraja. Okrem toho OPV podporuje na území Bratislavského kraja vznik regionálnej výskumnej a inovačnej štruktúry formou Regionálnych výskumných a inovačných centier (ďalej len „RVIC“) a OPBK následne podporuje realizáciu inovačných aktivít. Implementácia inovácií do regiónov prostredníctvom RVIC bola pripravovaná v rámci spolupráce Ministerstva hospodárstva SR s VÚC, verejnými vysokými školami. Projekt RVIC zatiaľ nebol realizovaný. Dôvody nerealizovania projektu sú uvedené v kapitole 3.4.2.

Tabuľka 25 Stručný prehľad operačných programov týkajúcich sa BSK

Program	Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
OP DOPRAVA	1 Železničná infraštruktúra	Modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN -T + ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond)	KF
	2 Cestná infraštruktúra (TEN -T)	Výstavba a rozvoj diaľnic (TEN -T)	KF
	3 Infraštruktúra intermodálnej dopravy	Výstavba siete základných verejných terminálov intermodálnej prepravy	KF
	4 Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov	Výstavba nosnej infraštruktúry pre prevádzkovanie integrovaných dopravných systémov v mestách Bratislava a Košice	KF
OP VÝSKUM A VÝVOJ	2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji	2.3 Prenos výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe v Bratislavskom kraji	ERDF
OP VZDELÁVANIE	4 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj	ESF
		4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania	ESF
OP ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNA INKLÚZIA	3 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom kraji	3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti s osobitným zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť	ESF
		3.2 Podpora sociálnej inklúzie a zosúladenie pracovného a rodinného života v Bratislavskom kraji	ESF
		3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	ESF
OP ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	2 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	1. operačný cieľ Ochrana ovzdušia	ERDF
		2. operačný cieľ Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	
	4 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	1. operačný cieľ Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie programov starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov a území vrátane realizácie monitoringu druhov a biotopov.	ERDF
		2. operačný cieľ Zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov	
3. operačný cieľ Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami			
OP Informatizácia spoločnosti	1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb	1.1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb na centrálnej úrovni	ERDF
OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti	1.1 Inovácie a technologické transfery	ERDF
		1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	ERDF
		1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	ERDF
	2 Energetika	2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	ERDF

7.2.3. Operačné programy v rámci cieľa Európska územná spolupráca

V záujme ďalšieho vyváženého rozvoja a konkurencieschopnosti Bratislavského kraja je nevyhnutné prostredníctvom dobudovania a modernizácie základnej infraštruktúry v prímestských a vidieckych oblastiach umožniť prenikanie rastových efektov z rozvinutejších do menej rozvinutých území Bratislavského kraja a tým znižovať vnútro regionálne disparity a následne cezhraničnou spolupracou dosiahnuť synergický efekt v jednotlivých oblastiach rozvoja.

A. Cezhraničná spolupráca Slovensko - Rakúsko

V rámci programu cezhraničnej spolupráce v nadväznosti na cieľ Európska územná spolupráca bol v spolupráci s Rakúskou stranou vypracovaný Program Cezhraničná spolupráca Slovensko – Rakúsko na obdobie rokov 2007 – 2013. (Cross-Border Cooperation Programme Slovakia – Austria 2007-2013, ďalej „len OP SR - AT“) Tento cieľ je nástupcom iniciatívy EÚ Interreg IIIA a týka sa Bratislavského a Trnavského regiónu.

Komplementarita/deliaca línia opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery prioritnej osi 2 OPBK a opatrenia 1.1 Cezhraničná spolupráca MSP, spolupráca v oblasti výskumu, technológii a vývoja P1 Učiaci sa/znalostný región a ekonomická konkurencieschopnosť OP SR - AT sa nachádza v cieľi a zameraní pomoci spomínaných programov. OP SR – AT smeruje intervencie s cieľom podporiť a implementovať projekty s charakteristickou cezhraničnou dimenziou a vplyvmi, OPBK sa v tejto oblasti sústreďuje na vybrané časti regionálneho ekonomického systému, ktoré majú potenciál výrazne prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti samostatného Bratislavského regiónu prostredníctvom efektívneho využívania inovatívnych, informačných a komunikačných technológií s dôrazom na MSP.

V OPBK v rámci prioritnej osi Infraštruktúra špecifikované Opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel je čiastočne komplementárna s cieľom OP SR – AT P2 Dostupnosť a trvalo udržateľný rozvoj s dôrazom na priority 2.2 Trvalo udržateľný územný rozvoj a kvalitná regionálna správa, 2.3 Spolupráca a spoločný manažment/spoločné riadenie chránených. Previazanosť OPBK a OP SR – AT, prostredníctvom projektov môže priniesť synergický efekt pre obidva susediace regióny.

B. Program Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko

V rámci programu cezhraničnej spolupráce v nadväznosti na cieľ Európska územná spolupráca bol v spolupráci s Maďarskou stranou vypracovaný Program Cezhraničná spolupráca Maďarsko - Slovensko na obdobie rokov 2007 – 2013. (Hungary – Slovakia Cross-Border Cooperation Programme 2007-2013, ďalej len „OP SR – HU“). Na rozdiel od Programu Cezhraničná spolupráca Slovensko – Rakúsko v Programe Cezhraničná spolupráca Maďarsko - Slovensko boli určené spoločné strategické priority.

V tomto programe sú na obdobie rokov 2007 – 2013 navrhované dve strategické priority 1. Hospodárstvo a spoločnosť a 2. Životné prostredie, ochrana prírody a dostupnosť. Opatrenie 1.2 Životné prostredie a ochrana prírody špecifikované v OPBK je v súlade s prioritou 2. navrhovaného programu územnej spolupráce Maďarsko - Slovensko, skonkretizované v skupinách aktivít 2.2 Životné prostredie a ochrana prírody a 2.3. Prístupnosť – plánovanie a investovanie. Podobne ako v prípade OP SR – AT, je opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery prioritnej osi 2 OPBK komplementárne s oblasťou podpory 1.2 Spolupráca v oblasti V&V a inovácií prioritnej osi 1 Hospodárstvo a spoločnosť OP SR – HU. Opatrenie 1.2 OPBK (Regionálna a mestská hromadná doprava) je v doplnkovom vzťahu s oblasťou podpory 2.3 OP SR – HU (Výstavba malých ciest, cyklistických trás, verejná doprava) v oblasti verejnej mestskej dopravy (rozvoj služieb na zlepšenie pravidelnej verejnej dopravy). Program Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko zabezpečuje prostredníctvom projektov rozvoj obidvoch susediacich regiónov a tým i synergický efekt cieľov OPBK.

V rámci cezhraničnej spolupráce však projekty musia byť realizované v prihraničných oblastiach (v cieľi RKZ ide o slovensko-maďarskú a slovensko-rakúsku spoluprácu) a musia budovať cezhraničnú spoluprácu. Projekty musia mať nadnárodný charakter spolupráce. Preto ani v jednom prípade realizácie projektov z vyššie uvedených priorít nedôjde k ich duplicitu.

7.3. Národný program reforiem/ Akčné plány Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

7.3.1. Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

Za účelom pripojenia sa k Lisabonskej stratégii a dosiahnutia zvýšenia konkurencieschopnosti Slovenska prostredníctvom mobilizácie inovácií v národnej ekonomike a rozvoja vedecko-vzdelávacích aktivít bola vládou SR schválená Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Lisabonská stratégia pre Slovensko / Národná Lisabonská stratégia). Hlavný cieľ stratégie je jednoznačný: zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ. Tento cieľ sa dá dosiahnuť iba prostredníctvom rýchleho a dlhodobého hospodárskeho rastu. V trhovej ekonomike ho štát môže podporiť len tak, že bude vytvárať vhodné podmienky pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti krajiny.

Národná Lisabonská stratégia, vychádza zo základnej filozofie Lisabonskej stratégie EÚ, ktorou je rozvoj ekonomickej konkurencieschopnosti prostredníctvom dvoch základných druhov aktivít: hlbokých reforiem (tzv. štrukturálnych reforiem) a adekvátnych rozvojových politík. Stratégia a zameranie OPBK je plne v súlade s prioritnými rozvojovými oblasťami Stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010.

Základné ciele Národnej Lisabonskej stratégie sú odzrkadlené aj v cieľoch a smerovaní OPBK, ktorý za pomoci finančných prostriedkov z fondu ERDF v priebehu programového obdobia rokov 2007 - 2013 je zameraný na modernizáciu a rozvoj regionálnej hromadnej dopravy na území regiónu (podnikateľské prostredie), na informatizáciu spoločnosti (informačná spoločnosť, podnikateľské prostredie), inovácie a technologické transfery (veda, výskum a inovácie) ako aj podporu investícií do životného prostredia a ochrany prírody.

7.3.2. Národný program reforiem

<p>OPBK a jeho prioritné osi nadväzujú na priority Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006-2008 a Národný program reforiem 2008-2010, ktoré nadväzujú na Lisabonskú stratégiu a konkretizuje vízie, ciele a politiky do roku 2010, pričom sa prioritne sústreďuje na nasledujúce oblasti: vzdelávanie a zamestnanosť, informačná spoločnosť, veda, výskum a inovácie a podnikateľské prostredie. Podpora uvedených oblastí prispieva k posilňovaniu inovatívneho potenciálu slovenskej ekonomiky, rozvoju znalostnej ekonomiky a zamestnanosti.</p> <p>V nadväznosti na NPR sa OPBK sústreďuje na dobudovanie základných podmienok pre vedomostnú ekonomiku a aktivity tradičnej kohéznej politiky, ktoré sú nevyhnutné pre naštartovanie znalostnej ekonomiky a vyvážený regionálny rozvoj, a to prevažne v rámci prvej a druhej strategickej priority NSRR.</p> <p>Detailnejšia previazanosť týchto dvoch strategických dokumentov OPBK a NPR a ich priorit je zreteľná v rámci sústavy cieľov a ukazovateľov v OPBK.</p>	N P R / L S S				
	Informačná spoločnosť	Podnikateľské prostredie	Vzdelanie a zamestnanosť	Veda, výskum a inovácie	
OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ	1 Infraštruktúra		X		
	2 Vedomostná ekonomika	X	X	X	X
	3 Technická pomoc	X		X	

7.3.3. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/ Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja

<p>Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja stanovuje osem dlhodobých priorit (integrovaných cieľov) trvalo udržateľného rozvoja SR s cieľom dosiahnuť orientáciu SR a jej dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch trvalo udržateľného rozvoja a ich praktickom uplatňovaní. Táto sústava dlhodobých priorit má v porovnaní s prioritnými osami OPBK úzky vzťah, ako naznačuje priložená tabuľka.</p>	Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja							
	Rozvinutá demokratická krajina	Moderný štát a systém verejnej správy	Vyspelá občianska spoločnosť	Sociálna solidarita a sociálna ochrana	Vyvážený územný rozvoj	Vysoká kvalita ľudských a spoločenských zdrojov	Nový model ekonomiky	Vysoká kvalita ŽP, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov
OPERAČNÝ PROGRAM	1 Infraštruktúra	X	X	X	X	X		X

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja stanovuje osem dlhodobých priorit (integrovaných cieľov) trvalo udržateľného rozvoja SR s cieľom dosiahnuť orientáciu SR a jej dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch trvalo udržateľného rozvoja a ich praktickom uplatňovaní. Táto sústava dlhodobých priorit má v porovnaní s prioritnými osami OPBK úzky vzťah, ako naznačuje priložená tabuľka.	Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja							
	Rozvinutá demokratická krajina	Moderný štát a systém verejnej správy	Vyspelá občianska spoločnosť	Sociálna solidarita a sociálna ochrana	Vyvážený územný rozvoj	Vysoká kvalita ľudských a spoločenských zdrojov	Nový model ekonomiky	Vysoká kvalita ŽP, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov
BRATISLAVSKÝ KRAJ	2 Vedomostná ekonomika						X	X
	3 Technická pomoc	X	X			X		

7.3.4. Koncepcia územného rozvoja Slovenska

Dlhodobý rozvoj SR je podmienený zachovaním zdravého životného prostredia a atraktívneho územia SR. Toto konštatovanie je podložené aj legislatívnymi podmienkami SR. Uvedené aspekty v plnej miere zohľadňuje KURS 2001, ktorú schválila vláda SR.

KURS 2001 ako dokument zameraný na usmerňovanie rozvoja SR v korelácii plánovaných aktivít s ich územno-priestorovou realizáciou, vychádza z Národného plánu regionálneho rozvoja ako základného programového dokumentu regionálnej politiky. Koncepcia vytyčuje 6 základných cieľov pre územno-plánovaciú politiku. Koncepcia okrem stanovenia vlastných cieľov dáva do popredia tiež ciele Národného plánu regionálneho rozvoja, ktorý vytyčuje 6 globálnych cieľov a z nich vyplývajúcich 32 špecifických cieľov.

OPBK sa realizuje plne v súlade s KURS 2001, odkiaľ preberá princípy polycentrického rozvoja systému osídlenia SR (sústavu ťažísk a centier osídlenia). Uvedené princípy NSRR transformuje do princípov územnej koncentrácie NSRR uplatňovaných prostredníctvom filozofie kohéznych a inovačných pólov rastu (kapitola 4). Miera uplatňovania princípov územnej koncentrácie je individuálne uvedené v popise prioritných osí.

7.3.5. Ostatné národné, sektorové strategické materiály

A. Legislatíva SR v oblasti podpory regionálneho rozvoja

Legislatíva SR rieši oblasť podpory regionálneho rozvoja prostredníctvom zákona č. 351/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. OPBK v nadväznosti na uplatnenie princípu programovania, subsidiarity a partnerstva je plne v súlade s touto legislatívnou normou. Medzi hlavné ciele podpory regionálneho rozvoja patrí zabezpečiť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj SR, odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, zabrániť vzniku nových oblastí

s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľov, trvalo udržať hospodársky rozvoj a sociálny rozvoj regiónov.

B. Regionálne strategické dokumenty

OPBK podporuje v prioritnej osi 1 oblasti, ktoré na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov spadajú v podmienkach SR do vecnej príslušnosti regionálnych a miestnych samospráv. Rozvojové zámery regionálnych samospráv sú obsahom programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých samosprávnych krajov, ale aj niektorých sektorových stratégií samosprávnych krajov regiónov. Účasťou zástupcu BSK v pracovnej skupine na prípravu pre OPBK bol zabezpečený priestor na zapracovanie regionálnych stratégií do stratégie OPBK.

Podporované typy operácií pre skupiny oprávnených prijímateľov a ostatné relevantné obsahové náležitosti OPBK boli v procese prípravy OPBK stanovené na základe princípu partnerstva v spolupráci so zástupcami regionálnych a miestnych samospráv (VÚC, ZMOS, hl. mesto SR Bratislava). Na základe uvedeného možno konštatovať, že OPBK vo veľkej miere sleduje napĺňanie regionálnych a miestnych stratégií obsiahnutých v strategických dokumentoch územných samospráv.

V záujme priebežného uplatňovania princípu partnerstva počas celého programového obdobia 2007-2013 je BSK priamo zapojený do procesov implementácie prioritnej osi 1 OPBK (ako SO/RO) a do implementácie prioritnej osi 2 OPBK. Rozsah jeho zapojenia je bližšie popísaný v kapitole 9.1.4 OPBK.

C. Koherencia OPBK so Stratégiou rozvoja BSK

CIELE A PRIORITY	PRIORITNÁ OS 1		PRIORITNÁ OS 2		KOMENTÁR
	1.1	1.2	2.1	2.2	
SC 1. HOSPODÁRSKY ROZVOJ					
P 1. 1. Vytvorenie podmienok pre inovačné formy podnikania			XX		
P 1. 2. Rozvoj konkurencieschopnej priemyselnej základne a podpora zakladania priemyselných parkov					
P 1. 3. Rozvoj sektoru služieb vrátane dopravy a obchodu a ich konkurencieschopnosti		X	XX	X	
SC 2. ROZVOJ DOPRAVY A TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY					
P 2. 1. Zvýšenie technickej úrovne a modernizácia cestnej a železničnej dopravnej infraštruktúry					
P 2. 2. Rozvoj vodnej, leteckej a kombinovanej dopravy					
P 2. 3. Rozvoj osobnej prímestskej, mestskej a cyklistickej dopravy		XX			
P 2. 4. Dobudovanie inžinierskych sietí technickej infraštruktúry v obciach na území regiónu					

SC 3. TRVALO UDRŽATELNÝ ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVA					
P 3. 1. Obnova a rozvoj dediny a vidieckych oblastí, ako aj zachovanie vidieckeho kultúrneho dedičstva	X				
P 3. 2. Diverzifikácia poľnohospodárskych a agrárnych činností na multifunkčnú štruktúru a alternatívne príjmy					
SC 4. ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU A REKREÁCIE					
P 4. 1. Zachovanie a sprístupnenie kultúrneho, historického a prírodného dedičstva	X				
P 4. 2. Rozvoj ťažiskových druhov a foriem cestovného ruchu					
P 4. 3. Nárast návštevnosti a viacdňového pobytového cestovného ruchu					
P 4. 4. Rast podnikania v cestovnom ruchu					
P 4. 5. Rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu kraja					
SC 5. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA					
P 5. 1. Ochrana jednotlivých zložiek životného prostredia	X				
P 5. 2. Zdokonalenie odpadového hospodárstva so zameraním na zvýšenie využiteľnosti odpadov a odstraňovanie starých záťaží					
P 5. 3. Ochrana krajiny a trvalo udržateľný rozvoj	XX				
P 5. 4. Environmentálna osвета, výchova a vzdelávanie					
SC 6. ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV A SOCIÁLNY ROZVOJ					
P 6. 1. Prispôsobenie stredného školstva požiadavkám trhu práce					
P 6. 2. Zabezpečenie primeranej životnej úrovne chudobných, starých, hendikepovaných a neprispôsobivých občanov					
P 6. 3. Podpora bytovej výstavby	XX				
P 6. 4. Rozvoj kultúrnych a športových aktivít a aktivít voľného času	X				

Vysvetlivky:

xxx – silné väzby

xx – viditeľné väzby

x – obmedzené väzby/nie priame

7.4. Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ

7.4.1. Synergia, komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF

Národný strategický plán rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013

Komplementarita medzi OPBK a Národným strategickým programom rozvoja vidieka na roky 2007-2013 je relevantná pre takmer všetky opatrenia prioritnej osi 3 NSPRV Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva. Avšak v rámci aktivít zameraných na obnovu a renováciu vidieckych sídiel sa komplementarita NSPRV s OPBK nenachádza, keďže obce Bratislavského kraja nie sú podporované v rámci NSPRV, keďže NSPRV v rámci aktivít obnovy a rozvoja obcí podporuje obce na celom území Slovenska s výnimkou Bratislavského kraja.

Tabuľka 26 Synergia a komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF

Národný strategický plán rozvoja vidieka 2007 - 2013	Operačný program Bratislavský kraj	
OS 3 Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva Priorita 3: Obnova a rozvoj obcí Opatrenie 3.1: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam Opatrenie 3.2: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam Opatrenie 3.3: Vzdelávanie a informovanie Opatrenie 3.5: Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie integrovaných stratégií rozvoja územia	OP Bratislavský kraj (OPBK) <u>prioritná os:</u> infraštruktúra Opatrenie: regenerácia sídiel	Deliaca línia/komplementarita s OPBK: NSPRV: nezahŕňa podporu obcí v Bratislavskom kraji NSPRV: podpora pre súkromný sektor v oblasti poľnohospodárstva, ktorého podiel ročných tržieb z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách predstavuje minimálne 30 % (opatrenie 3.1) a maximálne (opatrenie 3.2); Podpora inštitúcií pôsobiacich v oblasti vedy, výskumu a ďalšieho vzdelávania a podnikateľských subjektov, na ktoré sa vzťahujem os 3 (opatrenie 3.3); Podpora verejno-súkromných partnerstiev (občianskeho združenia, neziskovej organizácie a záujmového združenia právnických osôb) – opatrenie 3.5.

Z hľadiska OPBK nie sú relevantné aktivity podporované z EFF, a preto nie je potrebné definovať synergiu, komplementaritu, ani príslušné deliace línie.

7.4.2. Synergia, komplementarita s ostatnými finančnými nástrojmi ES

Inovatívne nástroje financovania

Jednou z perspektívnych foriem využívania prostriedkov štrukturálnych fondov je využívanie tzv. inovatívnych foriem financovania. Článok 44 všeobecného nariadenia pre ERDF, ESF a Kohézny fond uvádza participáciu Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF), pričom sa odvoláva na „financial engineering“ (finančné inžinierstvo) a vytvára legislatívny rámec pre pôsobenie nových iniciatív EK JASPERS, JESSICA a JEREMIE. Ministerstvo financií SR v súvislosti s finančným inžinierstvom pripravilo Návrh inovatívnych finančných nástrojov pre NSRR 2007 – 2013 (I. a II. etapa), ktorý bol schválený uzneseniami vlády č. 921 zo dňa 23.11.2005 a č. 836 zo dňa 8.10.2006. Navrhnuté boli nasledovné formy nepriamej pomoci:

- záručné schémy na úvery pre MSP;
- schémy na podporu začínajúcich podnikateľov;
- zvyhodnené úvery;
- technická pomoc pri tvorbe projektov PPP.

Vzhľadom na charakter OPBK sa ako najrelevantnejšie javia iniciatívy JESSICA a JEREMIE. JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) je iniciatívou EK, EIB a Rozvojovej banky Rady Európy a jej cieľom je presadzovanie trvalo udržateľného investovania, rastu a pracovných miest v európskych mestských oblastiach. JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) je spoločná iniciatíva EK, EIB, EIF

a EBRD zameraná na podporu prístupu k finančným prostriedkom pre malé a stredné podniky, najmä pre oblasť vedy a výskumu, podpory naplňovania cieľov Lisabonskej stratégie a podpory transferu technológií a inovácií.

JEREMIE

Na základe uznesenie vlády SR č. 836 zo dňa 8. októbra 2006 k návrhu inovatívnych finančných nástrojov pre NSRR 2007-2013 bola ministrom financií SR uložená úloha vypracovať návrh mandátu medzi Slovenskou republikou a Európskym investičným fondom o spolupráci pri implementácii inovatívnych finančných nástrojov v Slovenskej republike. MF SR vypracovalo a na základe výsledkov medzirezortného pripomienkového konania predložilo materiál „Návrh postupu implementácie iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013“, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 785 z 19. septembra 2007. Na základe tohto vládneho uznesenia bola ministrom financií uložená úloha, aby v spolupráci s podpredsedom vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny a určenými ministrami rozpracoval alternatívy implementácie iniciatívy JEREMIE a predložil na rokovanie vlády príslušné implementačné dokumenty k iniciatíve JEREMIE.

Dňa 17. decembra 2008 bolo prijaté Uznesenie Vlády Slovenskej republiky č. 951/2008 k návrhu na výber alternatívy implementácie holdingového fondu na základe rozpracovaných alternatív implementácie iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013 a návrh implementačných dokumentov k iniciatíve JEREMIE. Týmto uznesením vlády bola schválená indikatívna alokácia z OPBK pre Európsky investičný fond vo výške 3 000 000 EUR z ERDF a 529 412 EUR zo ŠR.

Rámcová zmluva o implementácii Iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike bola uzavretá dňa 23. decembra 2008 medzi Slovenskou republikou (zastúpenou Úradom vlády SR a Ministerstvom financií SR) a Európskym investičným fondom.

Zmluva o financovaní medzi MVRR SR ako RO OPBK a EIF bola uzavretá dňa 28.10.2009. Na základe tejto zmluvy boli dňa 18.12.2009 na účet EIF prevedené finančné prostriedky vo výške 3 000 000 EUR (ERDF) a 529.412,- EUR (ŠR), čo predstavuje 3,45% z pôvodnej finančnej alokácie OPBK na celé programové obdobie.

RO OPBK má 1 člena v Investičnej rade holdingového fondu (t.j. dozornej rade SZRF s.r.o.). Zástupcovia RO OPBK sa taktiež pravidelne zúčastňujú pracovných stretnutí v rámci tzv. JEREMIE Networking Platform a JEREMIE Technical Group, kde dochádza k výmene praktických skúseností v oblasti implementácie iniciatívy JEREMIE medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ.

JESSICA

Prostredníctvom inovatívneho finančného nástroja JESSICA môže byť v rámci opatrenia 1.1 Regenerácia sídiel, prioritnej témy 78, financovaná aj podpora infraštruktúry bývania, ktorá však v prípade implementácie JESSICA bude realizovaná vo forme pilotného prístupu, ako formy návratného modelu financovania. Realizácia pilotného prístupu bude vyžadovať vytvorenie kompletného nového implementačného mechanizmu. Pri možnostiach daných článkom 7 nariadenia o ERDF a podmienkami legislatívy SR by mohli byť na pilotný prístup iniciatívy JESSICA použité finančné prostriedky vo výške 3 000 000 EUR (ERDF).

Koncom augusta 2010 bola RO OPBK doručená finálna verzia hodnotiacej štúdie "Implementing JESSICA Instruments in Slovakia", ktorej zadávateľom bola Európska investičná

banka. Výsledky štúdie okrem iného identifikujú možnosti podpory infraštruktúry bývania prostredníctvom OPBK na základe využitia finančného nástroja JESSICA.

RO OPBK identifikoval v súvislosti s podporou bývania existenciu rôznych foriem úverov na bankovom trhu, ktoré výraznou mierou prispievajú k obnove bytových domov v Bratislavskom kraji. Ďalšími nástrojmi sú Štátny fond rozvoja bývania a Vládny program zatepľovania, ktoré poskytujú zvýhodnené úvery (návrtné pôžičky) s nulovou alebo minimálnou úrokovou sadzbou.

Vzhľadom na to, že k termínu revízie OPBK nie je vydané rozhodnutie o spôsoboch a mechanizmoch uplatnenia IFN JESSICA v podmienkach SR, bude konkrétna oblasť podpory definovaná v neskoršom období. V súvislosti so zameraním cieľov OPBK by vhodnou oblasťou podpory z OPBK mohla byť napr. podpora intervencií do existujúcej infraštruktúry bývania za účelom znižovania energetickej náročnosti budov a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie. Keďže o spôsobe realizácie IFN JESSICA nie je rozhodnuté, RO OPBK nevyklučuje realizáciu iných foriem podpory bývania. Konečné rozhodnutie o spôsobe podpory z iniciatívy JESSICA v rámci OPBK bude závisieť od nastavenia implementačných mechanizmov a úpravy legislatívy SR.

V prípade, že v dostatočnom časovom predstihu nebudú nastavené implementačné mechanizmy na národnej úrovni, resp. bude rozhodnuté o neimplementovaní JESSICA, RO OPBK bude finančný objem navrhovaný na JESSICA implementovať v rámci iných aktivít opatrenia 1.1.

Vzhľadom na zameranie aktivít operačného programu, bude RO OPBK počas implementácie aktívne skúmať možnosť zahrnutia inovačných aktivít vyplývajúcich z iniciatívy „Regióny pre hospodársku zmenu“, ktorej súčasťou je program URBACT, do OPBK najmä prostredníctvom umožnenia účasti a vytvorenia priestoru pre zástupcu siete (ako pozorovateľa) v Monitorovacom výbore pre OPBK.

Nakoľko pri inovatívnych nástrojoch financovania ide o kombináciu súkromných a verejných zdrojov (verejno-súkromné partnerstvá), bude však ich skutočné využívanie v praxi možné až po odstránení problémov v oblasti legislatívy SR, t.j. po zosúladení a prijatí príslušných právnych noriem.

Doplnenie z pohľadu roka 2015

V nadväznosti na úspešný pilot JESSICA I (3 mil. EUR) bola v roku 2015 alokácia EFRR na podporu bývania prostredníctvom JESSICA II a III navýšená na 17,1 mil. EUR z prioritnej osi 2 a vnútorných realokácií v rámci samotnej osi 1 (2. revízia OPBK).

JESSICA I, II a III je implementovaná podľa čl. 44, ods. 1, písm. c) všeobecného nariadenia v súlade s čl. 7.1a nariadenia EK o EFRR – energetická efektívnosť v existujúcich bytových domoch na účely podpory sociálnej kohézie

Vzhľadom na dosiahnuté pozitívne skúsenosti je možné konštatovať, že RO pre OPBK sa už podarilo už v programovom období 2007 - 2013 vytvoriť implementačný mechanizmus v kontexte existujúcich podporných nástrojov bývania v SR a tieto získané skúsenosti môžu byť aj vo väčšom rozsahu využité aj v programovom období 2014-2020.

Bližšie informácie o implementácii IFN JESSICA v rokoch 2013-2015 v kapitole 3.3.1.B tohto dokumentu.

8. FINANČNÝ PLÁN

Finančný plán formuluje základňu pre financovanie OPBK. Východiskovým dokumentom pre finančný rámec pre využívanie prostriedkov z ERDF bol NSRR, schválený uznesením vlády č. 1005 zo dňa 6. decembra 2006.

V súlade s uznesením vlády SR zo dňa 8. októbra 2006 k Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 sa podiel pomoci z ERDF vyjadruje k celkovým oprávneným verejným výdavkom v zmysle čl. 53 ods. 1b) všeobecného nariadenia.

Na základe finančnej perspektívy na roky 2007 – 2013 vyplynula pre Slovensko pre cieľ RKZ záväzná výška finančných alokácií vo výške 398 057 758 EUR v stálych cenách roku 2004, čo predstavuje 449 018 529 EUR v bežných cenách. V súlade s článkom 16 a 17 medziinštitucionálnej dohody zo 17. mája 2006 Európska komisia navýšila disponibilné prostriedky pre Slovenskú republiku o 137 711 534 EUR v stálych cenách, pričom o tejto skutočnosti oficiálne informovala Európsky parlament a Európsku radu. Na základe Uznesenia vlády SR č. 678 zo dňa 6.10.2010 z uvedenej sumy boli pre OPBK vyčlenené finančné prostriedky vo výške 8 262 693 EUR (ďalej len „dodatočné zdroje“). Na základe listu Európskej komisie č. CAB/D(2010)622 zo dňa 13.10.2010 bola v súvislosti s upresnením prepočtu stálych cien na bežné ceny uvedená suma upravená na konečnú hodnotu 8 207 607 EUR.

Prerozdelenie finančných prostriedkov vrátane dodatočných zdrojov medzi OP Bratislavský kraj financovaný z ERDF, OP Výskum a vývoj financovaný z ERDF a pokrývajúci obidva ciele (Konvergenciu a RKZ), OPZSI a OP Vzdelávanie (obidva OP sú financované z ESF a pokrývajúce ciele Konvergenciu a RKZ) znázorňuje tabuľka č. 27.

Tabuľka 27 Finančné alokácie 2007 - 2013 na jednotlivé operačné programy a priority v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (štrukturálne fondy) – v EUR, v bežných cenách

Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť		Príspevok EÚ	
Operačný program	Fond	Pôvodne	Spolu vrátane dodatočných zdrojov
OP Bratislavský kraj	ERDF	87 000 000	95 207 607
- Presun na výskum a vývoj	ERDF	326 415 373	326 415 373
OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia ⁵¹	ESF	17 801 578	17 801 578
OP Vzdelávanie ⁵²	ESF	17 801 578	17 801 578
Celkom všetky fondy cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť 2007 – 2013		449 018 529	457 226 136
Celkom ERDF		413 415 373	421 622 980
Celkom ESF		35 603 156	35 603 156

Zdroj: NSRR, 2006; RO OPBK, 2010

⁵¹ jeden spoločný OP pre obidva ciele: Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, suma len pre druhú prioritnú os

⁵² jeden spoločný OP pre obidva ciele: Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, suma len pre druhú prioritnú os

8.1. Finančný plán – ročné záväzky

Na základe analýz štruktúry finančných potrieb v sektorových častiach NSRR boli pre OPBK schválené finančné prostriedky z ERDF vo výške 87 000 000 EUR bežných cenách a v roku 2010 aj dodatočné zdroje vo výške 8 207 607 EUR v bežných cenách. Rozdelenie finančných prostriedkov na realizáciu jednotlivých prioritných osí zohľadňuje globálny cieľ OPBK a dôležitosť napĺňania cieľov jednotlivých skupiny aktivít, pričom boli brané do úvahy aj skúsenosti pri implementácii z predchádzajúceho obdobia.

Tabuľka 28 Prerozdelenie finančných prostriedkov z fondov EÚ na roky 2007 – 2013 pre OPBK (v mil. EUR) v bežných cenách

Rok	ERDF (bežné ceny)	Dodatočné zdroje	Spolu
2007	11 702 539	0	11 702 539
2008	11 936 592	0	11 936 592
2009	12 175 323	0	12 175 323
2010	12 418 829	0	12 418 829
2011	12 667 207	2 735 869	15 403 076
2012	12 920 550	2 735 869	15 656 419
2013	13 178 960	2 735 869	15 914 829
Celkom 2007 – 2013	87 000 000	8 207 607	95 207 607

8.2. Finančný plán za celé programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania

Tabuľka 29 Finančný plán OPBK v členení podľa prioritných osí a zdrojov financovania v bežných cenách

Fond: ERDF	EÚ zdroje (a)	SR verejné zdroje (b)	Celkom (c) = (a)+(b)	Miera kofinancovania (d)= (a)/(c)	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje (informatívne)
Prioritná os č. 1 Infraštruktúra	56 100 038	9 900 008	66 000 046	85%	0	6 243 293
Prioritná os č. 2 Vedomostná ekonomika	35 627 569	6 287 219	41 914 788	85%	0	6 268 416*
Prioritná os č. 3 Technická pomoc	3 480 000	614 118	4 094 118	85%	0	0
Celkom	95 207 607	16 801 345	112 008 952	85%	0	12 511 709

Pozn. : Celková suma EÚ zdrojov sa skladá z pôvodnej sumy 87 000 000 EUR a dodatočných zdrojov vo výške 8 207 607 EUR. určených pre Prioritnú os č. 1, opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel. Suma národných zdrojov je vypočítaná podľa uvedenej miery kofinancovania.

* Pri informatívnom vyčíslení iných zdrojov ide o indikatívnu výšku vlastných zdrojov MSP, pričom miera intenzity pomoci v rámci schémy pomoci de minimis je 95% a odhadovaná priemerná miera intenzity pomoci v rámci schémy štátnej pomoci je 50%.

Pozn. : Celková suma EÚ zdrojov sa skladá z pôvodnej sumy 87 000 000 EUR a dodatočných zdrojov vo výške 8 207 607 EUR. určených pre Prioritnú os č. 1, opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel. Suma národných zdrojov je vypočítaná podľa uvedenej miery kofinancovania.

* Pri informatívnom vyčíslení iných zdrojov ide o indikatívnu výšku vlastných zdrojov MSP, pričom miera intenzity pomoci v rámci schémy pomoci de minimis je 95% a odhadovaná priemerná miera intenzity pomoci v rámci schémy štátnej pomoci je 50%.

Vláda SR dokumentom Stratégia financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 zo dňa 8.10.2006 rozhodla, že príspevok z fondov EU sa bude v zmysle čl. 53, bod 1b) vyjadrovať k celkovým oprávneným verejným výdavkom. Ide o rozhodnutie vlády SR k Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 zo dňa 8.10.2006. Uvedený dokument je plne v súlade so všeobecným nariadením. Podľa čl. 53, bod 2 všeobecného nariadenia ES príspevok z fondov na úrovni operačných programov v rámci cieľa Konvergencia a cieľa RKZ podlieha maximálnym hodnotám stanoveným v prílohe III nariadenia, t. j. pre SR je percentuálna hodnota oprávnených nákladov 85 %.

Pravidlá Stratégie financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 boli zvolené tak, aby boli platné a jednotné pre poskytovanie pomoci z prostriedkov štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a národných verejných zdrojov pre projekty všetkých cieľov. Pre dosiahnutie čo najvyššieho a najefektívnejšieho využitia alokovaných finančných prostriedkov bolo nevyhnutné určiť zmysluplné, transparentné a jednoduché pravidlá. V tejto súvislosti upozorňujeme na fakt, že vláda vyššie uvedeným dokumentom rovnako rozhodla, že príspevok z fondov EU bude v zmysle čl. 53, bod 1 písm.b) všeobecného nariadenia k celkovým oprávneným verejným výdavkom.

8.3. Rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií pomoci

Na základe výsledkov analýzy v roku 2015 boli sumy prostriedkov určených pre jednotlivé prioritné témy upravené nasledovne:

Tabuľka 30 Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií dimenzie „Prioritná téma“ v bežných cenách

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
03* – Transfer technológií a zlepšovanie sietí spolupráce medzi malými podnikmi, medzi malými podnikmi a inými podnikmi a univerzitami, zariadeniami vyššieho vzdelávania každého druhu, regionálnymi orgánmi, výskumnými strediskami a vedeckými a technickými strediskami	10 236 046
06* – Pomoc pre MSP na podporu ekologických výrobkov a výrobných postupov	8 594 075
07* – Investície do firiem priamo spätých s výskumom a inováciou	2 672 925
09* – Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácie a podnikania v MSP	3 003 978
11* – Informačné a komunikačné technológie	8 619 592
14* – Služby a aplikácie pre MSP	2 500 953
24 – Cyklistické dráhy	2 943 376
52* – Podpora čistej mestskej dopravy	4 165 779
28 – Inteligentné dopravné systémy	2 135 842
56 – Zachovanie a obnova prírodného dedičstva (vrátane území NATURA 2000)	1 091 617
61 – Integrované projekty na obnovu miest a vidieka	27 633 412
78 – Infraštruktúra bývania	18 130 012

85 – Príprava, vykonávanie, monitoring a kontrola (TA)	3 060 000
86 – Hodnotenie a štúdie; informácie a komunikácia (TA)	420 000
Spolu	95 207 607
Spolu kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov v rámci cieľa RKZ (podľa prílohy 4 VN)	39 793 348

*kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov

Tabuľka 31 Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií dimenzie „Forma finančného príspevku“ v bežných cenách

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
01 – Nenávratná dotácia	75 059 788
02 - Pomoc (pôžička, úroková subvencia, záruky)	17 147 819
03 - Rizikový kapitál (účasť, rizikový kapitálový fond)	3 000 000
Spolu	95 207 607

Viac informácií o iných formách financovania sa nachádza v kapitole 7.4.2.

Tabuľka 32 Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií dimenzie „Podporované územie“ v bežných cenách

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov v rámci kategórie
00 – Neuplatňuje sa	3 480 000*
01 – Mestá	91 727 607
05 – Vidiecke oblasti	0
Spolu	95 207 607

Pozn. Vzhľadom na charakter Bratislavského kraja sa celé jeho územie považuje za mestské územie. * Finančné prostriedky určené pre Prioritnú os 3.

9. SYSTÉM IMPLEMENTÁCIE

9.1. Riadenie

9.1.1. Centrálny koordinačný orgán

Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006 zabezpečovalo do 30.6.2010 MVRR SR ako Centrálny koordinačný orgán pre operačné programy v NSRR SR na roky 2007 – 2013 strategickú úroveň systému riadenia NSRR. V súlade so zákonom č. 37/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov sa kompetencie CKO presunuli od 1. júla 2010 z MVRR SR na Úrad vlády SR. V nadväznosti na zákon č. 403/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony s účinnosťou od 1. januára 2011 prešli kompetencie CKO z Úradu vlády SR na Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

CKO vykonáva v oblasti riadenia pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu najmä nasledovné funkcie:

- na úrovni NSRR zabezpečuje programovanie, monitorovanie, hodnotenie, publicitu a informovanosť a vzdelávanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach;
- zabezpečuje koordináciu procesov riadenia a implementácie operačných programov v súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu;
- metodicky usmerňuje subjekty zapojené do riadenia a implementácie operačných programov;
- zodpovedá za vývoj, prevádzku a údržbu ITMS;
- plní funkciu RO pre OP Technická pomoc.

9.1.2. Riadiaci orgán

RO operačného programu predstavuje operačnú úroveň systému riadenia NSRR. RO je orgán určený členským štátom na základe čl. 59 ods.1 písm.b) všeobecného nariadenia, ktorý zodpovedá za riadenie a vykonávanie programu v súlade s predpismi EÚ a SR. Pri riadení operačného programu postupuje RO v súlade s metodickými pokynmi CKO a metodickými pokynmi certifikačného orgánu a orgánu auditu v príslušných oblastiach.

Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006 riadiacim orgánom OPBK bolo MVRR SR. V súlade so zákonom č. 37/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov sa kompetencie RO OPBK presunuli od 1. júla 2010 z MVRR SR na MPŽPRR SR. V nadväznosti na účinnosť zákona č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a v súvislosti s uznesením vlády SR č. 498 z 21. júla 2010 sa kompetencie RO OPBK presunuli od 1. novembra 2010 z MPŽPRR SR na MPRV SR.

V súlade s čl. 60 všeobecného nariadenia, RO je zodpovedný za riadenie a vykonávanie príslušného OP, najmä za:

- vypracovanie operačného programu a programového manuálu;
- spolufinancovanie operačného programu zo štátneho rozpočtu;
- usmerňovanie prijímateľov;
- monitorovanie a hodnotenie operačného programu;

- vedenie MV pre OPBK a vypracovanie výročnej a záverečnej správy o implementácii, ich predloženie monitorovaciemu výboru a Európskej komisii;
- publicitu o pomoci z EÚ a informovanie verejnosti o fondoch z EÚ v súlade s článkom 69 všeobecného nariadenia;
- zber a zaznamenávanie údajov potrebných na finančné riadenie, monitorovanie, preverovanie, audity a hodnotenie v elektronickej podobe;
- archiváciu a dostupnosť dokumentov v súlade s článkom 90 všeobecného nariadenia;
- prijímanie, výber a schvaľovanie projektov prijímateľov v súlade s kritériami hodnotenia a výberu projektov schválenými monitorovacím výborom;
- uzatváranie zmlúv s prijímateľmi o poskytnutí finančného príspevku;
- overenie spolufinancovania jednotlivých projektov zo zdrojov prijímateľa a z ostatných národných zdrojov;
- overenie dodania spolufinancovaných produktov a služieb a overenie skutočne vynaložených výdavkov;
- zabezpečenie vedenia samostatného účtovného systému prijímateľmi a inými orgánmi zapojenými do implementácie;
- overovanie podľa čl. 60 písm. b) všeobecného nariadenia
- vytváranie vhodného systému implementácie a monitorovania programu
- vytváranie a zabezpečovanie procedúr, ktoré zabezpečia, že všetky doklady týkajúce sa výdavkov a požadovaných auditov potrebných na zabezpečenie správneho revízneho záznamu sa budú viesť v súlade s požiadavkami všeobecného nariadenia.

V súlade s čl. 71 všeobecného nariadenia, vnútorná štruktúra a rozdelenie (delegovanie) zodpovednosti RO OPBK sú popísané v opise systémov riadenia a kontroly, ktorý členský štát predloží EK pred predložením prvej žiadosti o priebežnú platbu alebo najneskôr do 12 mesiacov od schválenia OPBK.

9.1.3. Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom pre OPBK

V zmysle čl. 59, odsek 2 všeobecného nariadenia môže členský štát na plnenie niektorých alebo všetkých úloh RO určiť jeden alebo viac SO/RO. V súlade s čl. 12 Nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja (ďalej len „implementačné nariadenie“) a so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu sú podrobnosti presne stanovené v delegovaní právomocí uzatvorenom medzi RO a SO/RO. Konečná zodpovednosť za výkon a realizáciu programu ostáva na RO, a to aj v prípade delegovania úloh na SO/RO.

V programovom období 2007-2013 je v porovnaní so skráteným programovým obdobím 2004-2006 miera zapojenia regionálnych štruktúr do implementácie OPBK výrazne posilnená. V súvislosti s implementáciou OPBK vykonáva v programovom období 2007-2013 úlohu SO/RO Bratislavský samosprávny kraj predstavujúci úroveň regiónu NUTS 3. Tematické oblasti podpory, ktoré sú implementované decentralizovaným spôsobom na SO/RO sú zamerané na podporu opatrení prioritnej osi 1 okrem projektov, kde Bratislavský smosprávny kraj bude žiadateľom a následne prijímateľom NFP.

Delegovanie výkonu implementačných procedúr na SO/RO je v nadväznosti na interný manuál procedúr RO a SO/RO pre OPBK realizovaný obojstranným právnym aktom medzi RO OPBK a SO/RO. Implementačné a kontrolné mechanizmy pre všetky opatrenia OPBK podliehajú rovnakým pravidlám, ktoré sú popísané v interných manuáloch procedúr zainteresovaných subjektov.

V rovine implementačnej je rozsah delegovaných úloh na SO/RO vymedzený v súlade s legislatívou SR a EÚ nasledovne:

- a) spolupráca na vypracovaní a uverejňovaní výziev na predkladanie žiadostí o NFP (ďalej len „NFP“);
- b) na prijímanie a registrovanie žiadostí o NFP;
- c) na kontrolu formálnej správnosti žiadostí o NFP,
- d) na spoluprácu pri hodnotení a výbere žiadostí o NFP,
- e) na zabezpečovanie dodržiavania požiadaviek na informovanie a publicitu,
- f) na overovanie žiadostí prijímateľa o platbu podľa čl. 60 nariadenia (ES) č. 1083/2006 a čl. 13 nariadenia EK (ES) č. 1828/2006,
- g) na predloženie, overovanie a schvaľovanie žiadosti prijímateľa o platbu, vrátane vypracovania Záznamu z administratívnej kontroly,
- h) na vykonávanie evidencie a archivácie podrobných účtovných záznamov o každej operácii v elektronickej forme,
- i) na vykonávanie zberu dát o implementácii, ktoré sú nevyhnutné pre financovanie projektov, monitorovanie, overovanie, audit a evaluáciu,
- j) na zabezpečovanie, aby prijímatelia a všetky ostatné subjekty zúčastňujúce sa na implementácii operačného programu viedli samostatný účtovný systém alebo vhodné kódové označenie účtov pre transakcie spojené s operáciami,
- k) na zabezpečovanie procedúr, ktoré zabezpečia, že všetky doklady týkajúce sa výdavkova požadovaných audit trailov potrebných na zabezpečenie správneho revízneho záznamu sa budú viesť v súlade s požiadavkami nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006,
- l) na vykonávanie monitorovania projektov počas ich realizácie prostredníctvom monitorovania realizácie aktivít projektov s využitím fyzických a finančných ukazovateľov výsledku projektov a po ich ukončení po dobu piatich rokov prostredníctvom monitorovania reálne dosiahnutých hodnôt výsledkových ukazovateľov projektov a výstupov jednotlivých aktivít projektov,
- m) na archiváciu všetkých podkladov vzťahujúcich sa na výdavky a kontrolu pomoci ES minimálne do 31.8.2020.

SORO tiež:

- n) zabezpečí vytvorenie vhodného systému implementácie delegovaných kompetencií RO na SO/RO,
- o) bude spolupracovať s RO na príprave výročnej a záverečnej správy o vykonávaní, v zmysle čl. 67 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006,
- p) zabezpečí vypracovanie a schválenie interných postupov a ostatnej dokumentácie v súlade s usmerneniami RO,
- q) bude poskytovať súčinnosť pri kontrole vykonávania právomocí delegovaných na SO/RO,

- q) bude usmerňovať a informovať prijímateľov v rámci prioritnej osi 1 Infraštruktúra a informovať žiadateľov v rámci prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika,
- r) bude zabezpečovať pre RO všetky potrebné informácie o procedúrach a vykonaných kontrolách týkajúcich sa výdavkov za účelom výkonu certifikácie potrebné pre certifikačný orgán,
- s) bude RO predkladať svoje návrhy realokácie prostriedkov v rámci prioritnej osi 1 Infraštruktúra OPBK,
- t) bude RO predkladať materiály (správy, záznamy) o výsledkoch následných finančných kontrol SO/RO vykonaných externými subjektmi, (okrem tých, ktoré vykonávajú kontrolu vzoriek operácií).

Okrem uvedených činností SO/RO plní aj ďalšie povinnosti a úlohy vyplývajúce zo Splnomocnenia o delegovaní právomocí RO na SO/RO, Zmluvy o financovaní výkonu činností SO/RO a interného manuálu procedúr SO/RO.

Navrhovaný systém implementácie vytvára zvýšené nároky na administratívne kapacity a vytvorenie podmienok pre realizáciu časti OPBK decentralizovaným spôsobom.

RO OPBK v oblasti delegovania výkonu niektorých jeho úloh na SO/RO:

poskytuje SO/RO metodické usmernenia na plnenie delegovaných úloh;

vykonáva koordináciu SO/RO;

dohliada na súlad výkonu jednotlivých úloh s príslušným audit trailom a internými manuálmi procedúr;

zabezpečuje technickú asistenciu na materiálne a technické vybavenie SO/RO v rámci možností prioritnej osi 3 OPBK;

zabezpečuje súlad výkonu jednotlivých úloh s legislatívou SR a EÚ;

priebežne hodnotí úroveň plnenia delegovaných úloh;

vykonáva následnú finančnú kontrolu projektov implementovaných SO/RO.

Podrobný popis procesov riadenia a realizácie operačného programu je popísaný v Interných manuáloch procedúr zainteresovaných subjektov.

S prípravou administratívnych kapacít SO/RO pre programové obdobie 2007-2013 úzko súvisí príprava kompatibilných interných manuálov procedúr RO OPBK, SO/RO, Platobnej jednotky pre OPBK a príslušných kontrolných útvarov. Interný manuál RO OPBK a Interný manuál procedúr SO/RO budú počas celého programového obdobia aktualizované v nadväznosti na zmeny externého charakteru (legislatíva), interného charakteru (organizačné zmeny), odporúčania interných a externých auditov atď. Samosprávny kraj modifikuje svoju organizačnú štruktúru podľa kvalitatívnych a kvantitatívnych štandardov pre výkon decentralizovaných procedúr.

Získavanie administratívnych kapacít SO/RO, ich školenie a certifikácia je proces nadväzujúci na predbežný systémový audit realizovaný MF SR ako Certifikačným orgánom, pričom predmetom auditu je individuálne každý subjekt zapojený do implementácie OPBK. Jednotlivé fázy prípravy SO/RO až do ich certifikácie a do samostatného delegovania právomocí sú rámcovo dané uznesením vlády SR č. 407/2007.

RO OPBK vykoná v polovici programového obdobia strednodobé hodnotenie procesu implementácie Prioritnej osi 1 prostredníctvom BSK ako SO/RO. Na základe výsledkov tohto hodnotenia bude prehodnotená možnosť eventuality zmien systému implementácie a rozsah delegovania kompetencií na BSK ako SO/RO pre Prioritnú os 1 OPBK.

Indikatívny časový harmonogram zapojenia BSK do implementácie OPBK je uvedený v prílohe č. 8.

9.1.4. Úloha orgánov regionálnej a miestnej samosprávy

RO OPBK v súlade s princípom partnerstva uvedeným v čl. 11 všeobecného nariadenia vytvoril podmienky pre účasť sociálno-ekonomických partnerov na príprave a realizácii OPBK. BSK (úroveň NUTS 3) a miestne samosprávy (mestá a obce) sú v podmienkach SR jedným z aktérov regionálneho rozvoja.

Regionálne a lokálne štruktúry, samosprávny kraj a miestne samosprávy, aktívne participovali na príprave OPBK formou členstva v pracovnej skupine na jeho prípravu. V procese prípravy OPBK bol územnej samospráve vytvorený odborný priestor na účasť pri definovaní prioritných oblastí podpory OPBK v súlade s vypracovanými stratégiami na miestnej a regionálnej úrovni a v nadväznosti na analýzu v oblasti regionálnej infraštruktúry na území Bratislavského kraja.

BSK na území cieľa RKZ participuje na procese implementácie OPBK ako SO/RO zriadené na úrovni regiónu NUTS 3, pričom je priamo zapojený do procesov implementácie Prioritnej osi 1 OPBK okrem projektov, kde je sám prijímateľom. Zapojenie SO/RO v implementačnej rovine zahŕňa hlavne nasledovné činnosti projektového cyklu: spolupráca na príprave a uverejňovaní výziev, prijímanie, spolupráca pri hodnotení a výbere žiadostí o NFP, financovanie projektov, výkon kontrolných procesov, monitorovanie na úrovni projektov a spolupráca na vypracovaní podkladov pre monitorovanie na úrovni programu.

Do implementácie Prioritnej osi 2 OPBK je BSK zapojený prostredníctvom Informačného centra prvého kontaktu (ďalej len „ICPK“). ICPK plní nosnú úlohu pri realizácii informačných aktivít súvisiacich s implementáciou OPBK pre prijímateľov.

ICPK je na regionálnej a miestnej úrovni v oblasti publicity zodpovedné za implementáciu nasledovných informačných aktivít:

- propagácia a zvyšovanie verejného povedomia o OPBK a metódach žiadania o nenávratnú finančnú pomoc pre potencionálnych prijímateľov prostredníctvom poradenstva, konzultácií a metodickéj pomoci;
- zabezpečenie súčinnosti súvisiacej s informovanosťou a publicitou s cieľom zvyšovania informovanosti povedomia občanov SR o možnosti čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov ako aj transparentnosti a efektívnosti využitia týchto zdrojov;
- poskytovanie informácií o možnostiach plánovania pomoci z ERDF a podmienkach, ktoré musia byť splnené pri žiadosti o pomoc pre širokú verejnosť;
- distribuovanie propagačných materiálov (brožúrky, letáčky, plagáty a pod.);
- v súčinnosti s miestnou samosprávou a ďalšími inštitúciami pôsobiacimi v oblasti regionálneho rozvoja na území kraja poskytovanie informácií pre RO OPBK o potencionálnych projektoch, ako aj ďalšie požadované informácie.

BSK v rámci hodnotiaceho procesu zabezpečuje vydávanie stanovísk k predkladaným žiadostiam o poskytnutie pomoci z fondov z hľadiska súladu s Programom hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja kraja. Stanovisko BSK je povinnou prílohou žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

Zároveň sú zástupcovia BSK členmi relevantných výberových komisií na posudzovanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok s hlasovacím právom.

Výber jednotlivých operácií je v konečnej fáze (t.j. po procese hodnotenia jednotlivých žiadostí o NFP) realizovaný kolektívnymi orgánmi – výberovými komisiami, v ktorých majú v zmysle

dodržiavania pravidiel rovnosti šancí zastúpenie predstavitelia územnej samosprávy, sektorových ministerstiev, mimovládnych organizácií, koordinátorov horizontálnych priorít a iných sociálno-ekonomických partnerov. Územná samospráva predstavuje významnú časť oprávnených prijímateľov v rámci OPBK. Vzhľadom na skutočnosť, že samosprávny kraj je zároveň zriaďovateľom určitých typov zariadení podporovaných prostredníctvom OPBK, delegovanie tematických oblastí podpory na samosprávny kraj zohľadňovalo aj tento aspekt dôležitý z hľadiska zabezpečenia rovnosti šancí. Rozsah delegovania úloh v tematickej rovine je výstupom uplatňovania princípu partnerstva a vychádza zo systému fungovania verejnej správy na úrovni členského štátu. Konkrétne mechanizmy zabraňujúce potenciálnemu vzniku konfliktu záujmov sú obsahom Programového manuálu OPBK a Interných manuálov procedúr RO OPBK a SO/RO.

V záujme uplatňovania princípu partnerstva pri vykonávaní a realizácii OPBK je zabezpečená účasť vyššie uvedeného spektra sociálno-ekonomických partnerov v Monitorovacom výbore pre OPBK. Prostredníctvom členstva v Monitorovacom výbore pre OPBK má regionálna samospráva a zástupcovia miestnych samospráv možnosť podieľať sa na plnení úloh monitorovacieho výboru v zmysle čl. 65 všeobecného nariadenia.

RO OPBK vytvára podmienky pre zapojenie sociálno-ekonomických partnerov do procesu hodnotenia operačného programu, a to formou účasti na príprave obsahu a štruktúry hodnotiaceho plánu OPBK, účasťou na procese sumarizácie dát z procesu monitorovania a prostredníctvom možnosti iniciovať hodnotenia programu prostredníctvom účasti v Monitorovacom výbore pre OPBK (viď. kapitola 9.2).

V súvislosti s aktivitami informovania publicity je súčasťou komunikačnej stratégie RO OPBK aktívna spolupráca s regionálnou samosprávou, subjektami zastupujúcimi záujmy miestnej samosprávy a regionálnymi rozvojovými agentúrami. Popis spolupráce RO OPBK s územnou samosprávou v oblasti informovania a publicity je uvedený v kapitole 9.6 OPBK a podrobnejšie v Komunikačnom pláne OPBK. Regionálna samospráva je zapojená prevažne do informačných aktivít regionálneho a lokálneho charakteru a ich aktívnejšia účasť na informovaní sa zároveň predpokladá v súvislosti s opatreniami OPBK, ktoré sú implementované decentralizovaným spôsobom.

9.1.5. Monitorovací výbor

A. Monitorovací výbor pre OPBK

V súlade s čl. 63 všeobecného nariadenia musí byť pre každý OP do troch mesiacov od jeho schválenia Európskou komisiou zriadený monitorovací výbor (ďalej len „MV“). Cieľom monitorovacieho výboru je dohliadať na efektívnosť a kvalitu implementácie programu.

Predsedom MV pre OPBK je štatutárny zástupca ministerstva, ktoré je stanovené ako RO OPBK. V súlade so zákonom č. 37/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov sa kompetencie RO OPBK presunuli od 1. júla 2010 z MVRR SR na MPŽPRR SR. V nadväznosti na účinnosť zákona č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a v súvislosti s uznesením vlády SR č. 498 z 21. júla 2010 sa kompetencie RO OPBK presunuli od 1. novembra 2010 z MPŽPRR SR na MPRV SR.

Funkciu sekretariátu MV vykonáva RO OPBK. Členovia MV sú menovaní štatutárnym orgánom RO OPBK (ministrom). V súlade s čl. 11 všeobecného nariadenia je zloženie monitorovacieho výboru založené na princípe partnerstva – členmi MV sú popri príslušných ministerstvách a Úrade vlády SR aj zástupcovia regionálnej a miestnej samosprávy, tretieho sektora a ostatných sociálno-ekonomických partnerov, vrátane zástupcu environmentálnej organizácie, ktorých sa

dotýka obsah operačného programu, pričom je potrebné zabezpečiť rovnovážnu účasť partnerov. Členom MV je aj zástupca CKO a certifikačného orgánu. Zástupca orgánu auditu sa rokovania MV zúčastňuje ako člen bez hlasovacieho práva. Činnosti MV sa ako poradca zúčastňuje aj zástupca Európskej komisie a ako poradcovia taktiež zástupcovia EIB a EIF (v prípade, že OPBK bude využívať inovatívne finančné nástroje).

MV sa schádza k svojmu rokovaniu jedenkrát ročne, prípadne na podnet RO, resp. člena MV častejšie, ak je potrebné prerokovať záležitosti, pri ktorých je nevyhnutný jeho súhlas (napr. návrh na revíziu operačného programu).

Pôsobnosť a činnosť MV upravuje štatút a rokovací poriadok, ktoré MV schválil na svojom prvom zasadaní.

Hlavné úlohy MV v súlade s čl. 65 všeobecného nariadenia sú:

- schvaľuje kritériá pre výber projektov (do šiestich mesiacov od schválenia OP) a ich prípadnú revíziu;
- posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie obsahu operačného programu;
- pravidelne skúma výsledky implementácie programu, najmä dosahovanie cieľov operačného programu a hodnotenia uvedené v čl. 48 ods. 3 všeobecného nariadenia;
- posudzuje a schvaľuje výročné a záverečné správy o implementácii programu pred ich odoslaním Európskej komisii;
- dostáva informácie o výročnej kontrolnej správe alebo o tej jej časti, ktorá sa vzťahuje na OP a o všetkých dôležitých pripomienkach, ktoré môže Komisia vzniesť po jej preskúmaní;
- môže kedykoľvek navrhnúť riadiacemu orgánu akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie OP, ktoré by mohlo umožniť dosiahnuť ciele príslušného fondu alebo zlepšiť riadenie OP vrátane finančného riadenia.

B. Národný monitorovací výbor pre NSRR

Národnému monitorovaciemu výboru pre NSRR (ďalej len „NMV“) predsedal do 30.6.2010 minister výstavby a regionálneho rozvoja SR, od 1.7.2010 do 31.12.2010 vedúci Úradu vlády SR a od 1.1.2011 minister dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR ako predstaviteľ CKO pre NSRR. Funkciu sekretariátu vykonáva CKO. Štatút a rokovací poriadok NMV schválil NMV pri svojom prvom zasadaní.

NMV sa schádza k rokovaniu minimálne jedenkrát ročne. Členmi NMV sú zástupcovia orgánov ústrednej štátnej správy, obcí a samosprávnych krajov a ostatných sociálno-ekonomických partnerov. Rokovania NMV sa ako poradcovia bez hlasovacieho práva zúčastňujú aj zástupcovia Európskej komisie a ako pozorovatelia zástupcovia orgánov zodpovedných za realizáciu programov financovaných z Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka, Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo a programov Európskej územnej spolupráce.

Medzi hlavné činnosti NMV patrí najmä:

- monitorovanie implementácie NSRR;
- schvaľovanie zmien v NSRR spadajúcich do jeho právomoci;
- vypracovanie výročnej (resp. záverečnej) správy za NSRR;
- schvaľovanie strategických správ pred ich odoslaním Európskej komisii;

- formulovanie odporúčaní pre činnosť monitorovacích výborov OP s cieľom dosiahnutia efektívneho systému monitorovania realizácie politiky súdržnosti v SR;
- schvaľovanie prerozdelenia prostriedkov medzi operačnými programami.

9.2. Monitorovanie

V súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu predstavuje monitorovanie činnosť, ktorá sa systematicky zaoberá zberom, triedením, agregovaním a ukladaním relevantných informácií pre potreby hodnotenia a kontroly riadených procesov. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov NSRR, OP a projektov s využitím ukazovateľov.

Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre RO vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie operačného programu, vypracovávajú výročných správ a záverečnej správy o vykonávaní OP a podklady pre rozhodovanie monitorovacích výborov (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou OP).

Proces monitorovania vychádza zo štruktúrovaného modelu riadenia na úrovni NSRR, OP a na úrovni projektov. Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov.

V súvislosti s implementáciou OPBK je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované v rámci príslušných opatrení zodpovednými projektovými manažermi, či už RO alebo SO/RO. Monitorovanie na úrovni prioritných osí a operačného programu ako celku zabezpečujú manažéri monitorovania a hodnotenia RO OPBK v spolupráci s príslušnými manažermi SO/RO. Výsledky monitorovania na úrovni operačného programu, resp. jeho prioritných osí sú súčasťou výročných správ schvaľovaných MV pre OPBK.

Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie programu a pre prijímanie rozhodnutí RO OPBK a MV pre OPBK. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia programu, resp. jeho rôznych aspektov (prioritné osi, skupiny prijímateľov a pod.). Časové a procedurálne väzby medzi procesom monitorovania a hodnotenia na úrovni programu sú popísané v kapitole 9.3 OPBK.

Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov.

9.2.1. Úlohy CKO v oblasti monitorovania

CKO v oblasti monitorovania:

- zodpovedá za vypracovanie národného systému ukazovateľov pre NSRR v spolupráci s jednotlivými riadiacimi orgánmi a jeho prípadnú aktualizáciu;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti monitorovania;
- vykonáva monitorovanie na úrovni NSRR.

9.2.2. Úlohy RO OPBK v oblasti monitorovania

RO OPBK v oblasti monitorovania:

- postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti monitorovania;

- v prípade potreby predkladá CKO návrhy na zmeny, resp. doplnenie národného systému ukazovateľov;
- zodpovedá za zber údajov a ich analýzu na úrovni programu v oblasti monitorovania prostredníctvom systému ukazovateľov ako aj v oblasti monitorovania na úrovni kategórií pomoci;
- zodpovedá za vypracovanie výročných a záverečnej správy o vykonávaní OP, ktoré predkladá na schválenie MV pre OPBK a následne Európskej Komisii.

Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha dvoma spôsobmi – na základe systému ukazovateľov a na základe kategórií pomoci zo ŠF.

A. Monitorovanie prostredníctvom systému ukazovateľov

Ciele NSRR a jednotlivých operačných programov sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy fyzických a finančných ukazovateľov (národný systém ukazovateľov pre NSRR). Ukazovatele budú záväzné pre všetky subjekty a budú súčasťou ITMS. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov operačných programov a NSRR.

Indikátory operačného programu sú uvedené v prílohe č. 10, na úrovni OPBK sú v kapitole 4, na úrovni prioritných osí v kapitole 5.

Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. V zmluve o poskytnutí pomoci z fondov sa prijímateľ zaviazuje poskytovať údaje pre účely monitorovania a reportovania projektu. Fyzické, aj finančné ukazovatele projektov získané od prijímateľa prostredníctvom jednotných monitorovacích hárkov sú premietnuté do ITMS a agregované smerom nahor na úroveň skupiny aktivít, prioritnej osi, operačného programu, NSRR.

B. Monitorovanie prostredníctvom kategórií pomoci zo štrukturálnych fondov

V súlade s čl. 9 všeobecného nariadenia a prílohy II implementačného nariadenia sa výdavky z fondov sledujú podľa nasledovných kategórií:

- prioritnej témy;
- spôsobu financovania;
- typu územia;
- rozmeru ekonomickej aktivity;
- rozmeru umiestnenia pomoci.

Každý OP obsahuje indikatívne plánované rozdelenie príspevku z fondov na úrovni programu v rámci prvých troch kategórií. Pri kategórii „prioritné témy“ sa v OP vyčleňuje indikatívny podiel príspevku z fondov na tie aktivity, ktoré sú zamerané na podporu konkurencieschopnosti a tvorbu pracovných miest, teda na tzv. „Lisabonské aktivity“. Uvedené umožní v priebehu implementácie programu a po jeho skončení monitorovať a hodnotiť príspevok operačných programov k napĺňaniu cieľov Lisabonskej stratégie a Národného programu reforiem.

Pri monitorovaní prostredníctvom kategórií pomoci zo štrukturálnych fondov sa uplatňuje nasledovný postup: pri schválení projektu sa údaje zaznamenávajú do ITMS a po ukončení projektu sa zaznamená skutočná hodnota dosiahnutá v danej kategórii. Prostredníctvom ITMS

sa údaje za kategorizáciu z úrovne jednotlivých projektov agregujú do vyšších úrovní programovej štruktúry a sú súčasťou výročných správ.

9.3. Hodnotenie

V súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie programov a ich súlad s cieľmi stanovenými v OPBK a NSRR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých programov a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti.

V zmysle čl. 47 všeobecného nariadenia môžu mať hodnotenia strategický charakter (preskúmanie vývoja programu alebo skupiny programov v súvislosti s prioritami Spoločenstva a národnými prioritami) alebo operatívny charakter (s cieľom podporiť priebeh operačného programu). Hodnotenie sa vykonáva pred začiatkom programového obdobia (predbežné hodnotenie), počas neho (priebežné hodnotenie) a po ukončení programového obdobia (záverečné hodnotenie).

Hodnotenia sa uskutočňujú v rámci zodpovednosti členského štátu (CKO, RO) alebo Komisie, v súlade so zásadou proporcionality. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám.

Predbežné hodnotenie OPBK

Proces predbežného hodnotenia je v súvislosti s OPBK popísaný v kapitole 2.2 OPBK.

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania fondov, sociálno-ekonomický dopad a dopad na priority Spoločenstva. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie operačného programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov.

Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania operačného programu až po predloženie Záverečnej správy operačného programu v zmysle čl. 67 všeobecného nariadenia. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného operačného programu a výročné správy predkladané MV pre OPBK. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia RO OPBK a MV pre OPBK pri riadení realizácie programu s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k dosiahnutiu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Interné hodnotenie

Interné hodnotenie OPBK je priebežne vykonávané na úrovni každej prioritnej osi a má operatívny charakter. V pôsobnosti RO OPBK je vykonávané manažermi pre monitorovanie a hodnotenie. Na spracovaní a sumarizovaní údajov za prioritné osi a opatrenia realizované decentralizovaným systémom sa podieľajú aj príslušné administratívne kapacity SO/RO. Výsledky interného hodnotenia sú súčasťou výročných správ programu.

Po odsúhlasení operačných programov EK je RO OPBK zodpovedný za prípravu hodnôt smerných výstupových a výsledkových ukazovateľov (benchmarking). Smerné ukazovatele (benchmarks) sú stanovené ako podiel finančných prostriedkov vyčlenených na dané opatrenie ku kľúčovému ukazovateľu výstupu respektíve výsledku uvedenému v operačnom programe.

Pre oblasť technickej pomoci operačného programu sú pripravené smerné ukazovatele s ohľadom na údaje z predchádzajúceho programového obdobia a na údaje pre technickú pomoc uvedené v číselníku ukazovateľov.

Predmetom interného hodnotenia je porovnanie dosiahnutého pokroku v plnení výstupových, výsledkových a finančných ukazovateľov na úrovni jednotlivých prioritných osí. Interné hodnotenie zabezpečuje väzbu medzi monitorovaním a riadením OPBK a jeho výsledky môžu byť impulzom pre prijímanie rozhodnutí o nápravách operačného programu.

Pravidelné výsledky interného hodnotenia sú zakomponované do príslušných správ programu v prehľadnej tabuľkovej a grafickej podobe.

Súčasťou procesu interného hodnotenia je aj zber kontextových ukazovateľov respektíve ukazovateľov, ktoré boli uvedené v analytickej časti operačného programu s cieľom dokumentovať aktuálne sociálno-ekonomické a environmentálne trendy na príslušnej teritoriálnej úrovni.

Externé priebežné hodnotenie

Externé hodnotenie je realizované mimo štruktúr RO nezávislými odborníkmi s cieľom stanoviť najmä relevantnosť a účelnosť podporovaných opatrení vo vzťahu k stanoveným všeobecným cieľom programu ako aj k identifikovaným potrebám. Základnými princípmi hodnotenia sú proporionalita (veľkosť a identifikované riziká OP), nezávislosť od RO, partnerstvo (účasť zúčastnených strán na hodnotení) a transparentnosť.

Externé hodnotenie môže byť vykonané na úrovni prioritnej osi, operačného programu, horizontálnej priority a/alebo postavenia a podmienok určitej cieľovej skupiny. Externé hodnotenie môže mať charakter operatívny alebo strategický.

Operatívne hodnotenie je zamerané na oblasť výkonnosti s ohľadom na efektivitu vynaložených zdrojov, účinnosť dosahovaných výsledkov a realizáciu programu z finančnej a realizačnej stránky. Operatívne hodnotenia vyplývajú zo vzniknutých okolností a potreby ich riešenia a nie sú súčasťou plánu hodnotenia.

Strategické externé hodnotenie je zamerané na oblasť relevantnosti opatrení a prioritných osí k riešeniu identifikovaných problémov, účelnosti dosiahnutých výsledkov v porovnaní s očakávaným dopadom na cieľové skupiny a konzistentnosti podpory zo štrukturálnych fondov (doplnkovosť jednotlivých prioritných osí pri dosahovaní stanovených všeobecných cieľov Operačných programov a NSRR). Výsledky všetkých strategických hodnotení operačného programu sú súčasťou výročných správ predkladaných MV pre OPBK.

Externé hodnotenie je nutné vykonať v nasledujúcich prípadoch:

1. ak sa dosahované výstupy a výsledky na úrovni programu na základe zistení monitorovania a interného hodnotenia odlišujú od očakávaní o viac ako je hodnota určená v hodnotiacom pláne OPBK s cieľom urobiť potrebné nápravné opatrenia;
2. pri návrhu revízie operačného programu v súvislosti so sociálno-ekonomickými zmenami v prostredí programu, s výraznými zmenami v prioritách na európskej, národnej alebo regionálnej úrovni alebo s výraznými problémami pri realizácii programu (majúce charakter finančný, vecný alebo realizačný).

Výsledky externých strategických hodnotení sú súčasťou správ predkladaných MV pre OPBK. V prípade, že MV pre OPBK iniciuje externé hodnotenie nad rámec plánu strategických externých hodnotení, výsledky hodnotenia sú predkladané na nasledujúcom zasadnutí MV pre OPBK. Výsledky hodnotení sú podkladom pre rozhodovací proces v riadení programu.

Následné hodnotenie

Následné, resp. ex post hodnotenie operačného programu vykoná v zmysle článku 49 všeobecného nariadenia EK v úzkej spolupráci s RO pre operačný program. Vykonaním následného hodnotenia obvykle EK zmluvne poverí externého hodnotiteľa. Následné hodnotenie je vykonávané pre každý operačný program a skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania fondu a sociálno-ekonomický vplyv a zameriava sa na vypracovanie záverov pre politiku hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania operačných programov a určí osvedčené postupy. Následné hodnotenie je vo vzťahu k programovému obdobiu 2007-2013 ukončené do 31.12.2015.

Zhodnotenie každej z týchto troch fáz sa musí týkať súboru špecifických otázok ohľadom výkonnosti programu. Monitorovacie indikátory predstavujú hlavný zdroj informácií, na ktorých by malo byť hodnotenie založené. Zároveň sú tieto ukazovatele predmetom špecifických hodnotení v rôznych fázach. Indikatívny plán hodnotenia je uvedený v Prílohe č. 9.

9.3.1. Úlohy CKO v oblasti hodnotenia

CKO v oblasti hodnotenia:

- zabezpečuje predbežné hodnotenie hlavného strategického dokumentu na programové obdobie po r. 2013;
- zabezpečuje priebežné, tematické hodnotenie na centrálnej úrovni;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti hodnotenia.

9.3.2. Úlohy RO OPBK v oblasti hodnotenia

RO OPBK v oblasti hodnotenia:

- postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti hodnotenia;
- zabezpečí predbežné a priebežné hodnotenie OP a predloženie výsledkov priebežného hodnotenia monitorovaciemu výboru OPBK a Komisii;
- zabezpečuje komunikáciu s EK a vstupy pre následné hodnotenie OPBK a prípadné strategické hodnotenie vykonávané EK.

9.4. IT monitorovací systém

IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond je centrálny informačný systém, ktorý slúži na evidenciu, spracovávanie, export a monitorovanie dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Skladá sa z dvoch, paralelne pracujúcich subsystémov pre programové obdobia 2004-2006 a 2007-2013. Subsystémy pre dve programové obdobia úzko spolupracujú, využívajú spoločnú databázu a v nej spoločnú evidenciu objektov.

ITMS využívajú všetky operačné programy v rovnakej miere. Spoločný monitorovací systém má za úlohu zabezpečiť jednotný a kompatibilný systém monitorovania, riadenia a finančného riadenia programov financovaných zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Systém je delený na tri hlavné časti:

- neverejná časť ITMS zabezpečuje programové, projektové a finančné riadenie, kontrolu a audit v prepojení na informačný systém účtovania fondov EÚ (ďalej len „ISUF“) a cez neho so štátnou pokladnicou a rozpočtovým informačným systémom;
- výstupná časť zabezpečuje tvorbu statických a dynamických dátových exportov;
- verejná časť zabezpečuje komunikáciu s prijímateľmi, informačným systémom Európskej komisie SFC2007 a monitorovacími systémami okolitých krajín pre programy cezhraničnej spolupráce.

Oprávnenými užívateľmi verejnej časti ITMS systému môžu byť na základe žiadosti všetky subjekty, ktoré majú možnosť predložiť žiadosť o príspevok z fondov. Komunikácia žiadateľov/prijímateľov s verejnou časťou ITMS je zabezpečená využitím SSL protokolu. CKO vypracuje príručku pre prijímateľov na užívanie verejnej časti ITMS.

Žiadateľom/prijímateľom príspevku z fondov bude cez verejnú časť ITMS umožnené:

- elektronické podanie a príjem žiadostí o príspevok z fondov;
- získanie prehľadne usporiadaných informácií o stave procesov svojich projektov, vrátane žiadostí o platby /refundáciu nákladov;
- ďalšie možnosti (aktualizácia údajov o prijímateľovi, elektronický príjem žiadosti o platbu, elektronický príjem monitorovacích hárkov).

ITMS a procesy komunikácie prijímateľov o príspevok z fondov na úrovni projektu sú nasledovné:

- zriadenie konta, podpísanie dohody o užívaní medzi RO a prijímateľom príspevok z fondov, aktivovanie konta;
- zadávanie údajov do elektronických formulárov a ich prenesenie do verejnej časti ITMS, zaslanie overenej papierovej formy formulára prijímateľom správcovi a užívateľovi neverejnej časti ITMS;
- overenie súladu informácií elektronickej a papierovej formy formulára užívateľom neverejnej časti ITMS;
- ďalšie spracovanie žiadostí po vykonaní kontroly a opravy prípadných nesúládov elektronickej a papierovej formy.

9.4.1. Úlohy CKO vo vzťahu k ITMS

CKO vo vzťahu k ITMS:

- zodpovedá za vývoj, prevádzku a udržiavanie systému, zabezpečuje prevádzku všetkých častí ITMS;
- riadi komisiu, v ktorej má svojho zástupcu každý RO a ktorá navrhuje smer vývoja, komunikuje požiadavky RO na CKO, riadi a usmerňuje užívateľov systému podľa pokynov a usmernení CKO, zodpovedá za inicializačné dáta systému;
- vypracováva usmernenia k používaniu ITMS;
- udržiava inicializačné dáta na úrovni NSRR v aktuálnom stave.

9.4.2. Úlohy RO OPBK vo vzťahu k ITMS

RO OPBK vo vzťahu k ITMS:

- udržiava inicializačné dáta svojho programu v aktuálnom stave;
- zodpovedá za zadávanie údajov o programe, projektov a podriadených štruktúr podľa usmernení CKO k používaniu ITMS;
- zodpovedá za pridelenie rolí užívateľom podľa interných manuálov;
- poskytuje podporu prvej úrovne používateľom verejnej a neverejnej časti ITMS.

9.5. Elektronická výmena dát s EK

V zmysle implementačného nariadenia oddielu 7 je povinná elektronická komunikácia členského štátu s databázou Európskej komisie SFC 2007.

Možné sú nasledovné formy elektronickej komunikácie:

- webové rozhranie SFC2007;
- integrácia monitorovacích systémov členských štátov so SFC2007.

V podmienkach SR sa zvolil druhý spôsob: integrácia ITMS II so systémom SFC2007. ITMS II bude zabezpečovať zber dát a komunikáciu s SFC2007. Použitie webového rozhrania SFC2007 je možné pre jednotlivé RO, ale využitím rozhrania ITMS II sa zabezpečí integrita dát v oboch systémoch a ušetrí sa čas zadávania údajov. V prípade nefunkčnosti ITMS, alebo rozhrania, po súhlase CKO je možné využívať webové rozhranie na zadávanie údajov do SFC2007, zadávateľ však zodpovedá za zosúladenie dát v oboch systémoch.

Rozhrania ITMS II a SFC2007:

- import rozpisu alokovanej čiastky zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre SR podľa cieľov v stálych cenách r. 2004 a v bežných cenách;
- export NSRR;
- export OP a prioritných osí;
- export veľkých projektov;
- export OP TA;
- import rozhodnutí EK o OP;
- rozpis kategorizácie fondov EÚ;
- export odhadu očakávaných výdavkov;
- žiadosti o platbu na EK;
- vyhlásenie o čiastočnom ukončení programu;
- export opisu riadiacich a kontrolných systémov;
- export výročných správ;
- export záverečných správ;
- export záverečnej platby;
- vyrovnanie podľa pravidiel n+2, (n+3);
- export neštruktúrovaných dát: NSRR;
- import neštruktúrovaných dát: Rozhodnutia EK o NSRR, OPBK.

Zabezpečenie komunikácie ITMS II a SFC2007 je na úrovni systémov ošetrené pomocou zaručeného elektronického podpisu, ktorý bude vydaný pre ITMS II.

Za identifikáciu užívateľov a klientských systémov v rámci SFC2007 zodpovedá v každom členskom štáte tzv. MS Liaison. Úlohu MS Liaison pre fondy ERDF, ESF a KF zastáva v SR zodpovedný zamestnanec CKO. Všetky žiadosti o prístup na webové rozhranie SFC2007 a zmenu prístupových práv sa posielajú na CKO. Po formálnej a obsahovej kontrole žiadostí MS Liaison komunikuje s Európskou komisiou pri tvorbe a aktivovaní užívateľského konta. Prístupové heslá z Európskej komisie sa posielajú v dvoch častiach, jednu časť dostane priamo užívateľ, druhú časť MS Liaison.

9.6. Publicita a informovanosť

Informovanie a publicita o možnostiach získania podpory zo štrukturálnych fondov a o dopadoch jednotlivých intervencií sú zamerané na zviditeľnenie a zvýšenie povedomia o kohéznej politike Európskej únie v jednotlivých členských štátoch, ktorá je realizovaná prostredníctvom cieleného smerovania prostriedkov zo štrukturálnych fondov do prioritných oblastí podpory.

V zmysle čl. 69 všeobecného nariadenia členský štát a riadiaci orgán zabezpečia informovanie občanov a prijímateľov a publicitu o spolufinancovaných programoch s cieľom zdôrazniť úlohu Spoločenstva a zabezpečiť transparentnosť pomoci z fondov.

Pre účely zabezpečenia informovania a publicity vypracováva riadiaci orgán komunikačný plán pre príslušný operačný program a do 4 mesiacov od schválenia OP ho predkladá EK. Pri implementácii KoP zabezpečuje RO vykonávanie všetkých opatrení informovania a publicity v zmysle článkov 5 až 7 implementačného nariadenia.

Cieľom zabezpečenia informovania a publicity je:

- dosiahnutie maximálnej dostupnosti informácií,
- prehľbovanie informovanosti o stanovených cieľoch a možnostiach pomoci poskytovanej zo ŠF,
- zlepšenie transparentnosti v súvislosti s využívaním ŠF,
- vytvorenie podmienok na maximálne možnú úspešnosť implementácie schválených programových dokumentov a pre zvyšovanie kvality predkladaných projektov v rámci jednotlivých operačných programov,
- posilňovanie absorpčnej kapacity.

V súlade s pravidlami vykonávania všeobecného nariadenia je za publicitu OPBK zodpovedný Riadiaci orgán pre OPBK.

Základný rámec pre oblasť publicity a informovania v súvislosti s implementáciou OPBK v programovom období 2007-2013 predstavuje Komunikačný plán pre OPBK (ďalej len „KoP“). Obsah a zameranie KoP upravuje kapitola II implementačného nariadenia. V zmysle uvedeného nariadenia sa KoP predkladá na schválenie EK, pričom v súlade s čl. 3 implementačného nariadenia môže RO začať realizovať aktivity informovania a publicity, ktoré sú stanovené v článkoch 5, 6 a 7 tohto nariadenia, aj v prípade, keď ešte neexistuje konečná verzia komunikačného plánu.

KoP ako dokument definuje podrobnú stratégiu RO OPBK na dosahovanie cieľov v oblasti informovania a publicity. KoP zároveň identifikuje cieľové skupiny pre informovanie a publicitu a popisuje realizáciu aktivít v súlade s indikatívnym rozpočtom a harmonogramom. KoP tiež

obsahuje návod na hodnotenie opatrení v oblasti informovania a publicity, pokiaľ ide o zviditeľnenie operačného programu a povedomia o ňom a o úlohe, ktorú zohráva Spoločenstvo.

V súvislosti s OPBK realizovaným počas programového obdobia 2007-2013 je vypracovaný jeden KoP, na ktorého realizácii sa podieľa RO OPBK, SO/RO (BSK), regionálne rozvojové agentúry a prípadne ďalšie subjekty. Cieľovými skupinami KoP sú hlavne potenciálni žiadatelia o NFP, žiadatelia o NFP a prijímatelia, ale aj ekonomickí a sociálni partneri, regionálne a miestne samosprávy, podnikateľská sféra, orgány štátnej správy, Európska komisia, MV, široká verejnosť a masmédiá.

Cieľom KoP pre OPBK je:

- informovať o úlohách EÚ, RO a SO/RO a MV pre OPBK,
- o operačnom programe, jeho postavení a úlohe v rámci NSRR, ako aj o jeho cieľoch,
- zabezpečiť informovanie potenciálnych prijímateľov o stratégii OPBK, cieľoch, prioritných osiach, opatrenia a o podmienkach oprávnenosti, ktoré majú splniť prijímatelia na to, aby sa kvalifikovali na financovanie aktivít alebo opatrení v rámci operačného programu,
- informovať o možnostiach a výhodách poskytovaných prostredníctvom štrukturálnych fondov v záujme zvyšovania pozitívneho imidžu štrukturálnych fondov a o úlohe, ktorú zohráva EÚ v spolupráci so SR v rámci štrukturálnej pomoci o kontaktoch na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, ktoré môžu poskytnúť informácie o operačnom programe,
- informovať o možnostiach získania podpory v rámci OPBK (aktuálne výzvy, často kladené otázky, poradenstvo pri príprave projektov a pod.),
- poskytnúť aktuálne, presné a zrozumiteľné informácie o už realizovaných operáciách, ich dopadoch a o aktuálnom stave implementácie OPBK podľa prioritných osí a opatrení a o aktuálnom stave čerpania finančných prostriedkov za operačný program,
- koordinácia všetkých informačných aktivít RO OPBK a SO/RO,
- zabezpečenie dostupnosti informácií prostredníctvom rôznych komunikačných kanálov rôznym cieľovým skupinám.

Realizácia KoP pre OPBK je počas celého programového obdobia zabezpečená manažermi publicity na RO a na SO/RO a je financovaná prostredníctvom prioritnej osi 3 Technická pomoc OPBK. Na informovaní a publicite sa podieľajú aj ostatní zástupcovia RO a SO/RO, predovšetkým však zástupcovia v pozícii vedúcich manažérov. Uvedená náročnosť na administratívne kapacity je indikatívna a môže byť operatívne posilnená z interných alebo externých zdrojov RO alebo SO/RO.

Popis podrobných aktivít informovania a publicity je obsahom KoP. Rámcový rozsah aktivít je na minimálnej úrovni stanovený nasledovne:

- hlavná informačná aktivita, ktorou sa zverejní spustenie operačného programu, a to aj v prípade neexistujúcej konečnej verzie KoP (mediálna prezentácia OPBK, publikovanie operačného programu a následne programového manuálu a príručky pre žiadateľa o NFP, regionálne podujatie spojené s prezentáciou OPBK pre relevantných aktérov regionálneho rozvoja v Bratislavskom kraji),
- počas programového obdobia minimálne jedna veľká informačná aktivita (regionálna konferencia) za rok, ako je ustanovené v KoP, ktorou sa prezentujú výsledky operačného programu,

- vyvesenie európskej zástavy na jeden týždeň od 9. mája pred priestory RO,
- zverejnenie zoznamu prijímateľov, názvov operácií a výšky súm z verejných financií pridelených pre tieto operácie na internetovej stránke RO OPBK, SO/RO a portáli www.nsr.sk a www.strukturalnefondy.sk, a to priebežne počas celého programového obdobia.

Do aktivít informovania a publicity v súvislosti so štrukturálnymi fondmi v programovom období 2007-2013 je zapojených viacero subjektov z úrovne NSRR a jednotlivých operačných programov.

Úlohy CKO v oblasti informovania a publicity:

- vypracovanie a implementácia Centrálného komunikačného plánu pre štrukturálne fondy a Kohézny fond (ďalej len „CKoP“) zahŕňajúceho priezovú aktivitu pre všetky operačné programy,
- koordinácia a metodické usmerňovanie riadiacich orgánov v oblasti informovania a publicity,
- zabezpečenie prevádzky Integrovanej informačnej siete regionálnych informačných centier, koordinovanie pracovnej skupiny pre publicitu a prevádzkovanie informačného portálu, ktorý je spoločným nástrojom pre všetky riadiace orgány pre operačné programy v rokoch 2007-2013, prevádzkovanie informačného call centra, vydávanie informačného spravodaja o ŠF,
- je kontaktným orgánom pre EK a komunikačné siete Spoločenstva a informuje jednotlivé RO.

Úlohy RO OPBK v oblasti informovania a publicity:

- vypracovanie a realizácia komunikačného plánu pre OPBK;
- predloženie komunikačného plánu EK,
- zabezpečenie informovania všetkých cieľových skupín minimálne:
 - a) o úlohách Európskej únie, RO a SO/RO a monitorovacieho výboru pre OPBK,
 - b) o operačnom programe, jeho postavení a úlohe v rámci NSRR, ako aj o jeho cieľoch,
 - c) o podmienkach oprávnenosti, ktoré majú splniť prijímatelia na to, aby sa kvalifikovali na financovanie aktivít alebo opatrení v rámci operačného programu,
 - d) o jednotlivých krokoch procesu získavania prostriedkov z ERDF, t.j. zverejniť informácie o výzvach, výberových kritériách, príručkách pre žiadateľa o NFP, schválených projektoch, atď.,
 - e) o kontaktoch na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, ktoré môžu poskytnúť informácie o operačnom programe,
 - f) o aktuálnom stave čerpania finančných prostriedkov za operačný program,
- zahrnutie oblasti publicity a informovania do výročných správ a záverečnej správy o vykonávaní OPBK,
- informovanie MV pre OPBK o pokroku implementácie komunikačného plánu, o uskutočnených a plánovaných aktivitách,
- zabezpečenie dodržiavania ustanovení čl. 8 implementačného nariadenia (povinnosť informovať verejnosť o pomoci poskytnutej zo fondov), a to ošetrovaním týchto náležitostí

v zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku uzavretej medzi RO s prijímateľom.

Kontaktnými osobami na strane RO OPBK zodpovednými za informovanie a publicitu v zmysle čl. 10, ods. 1 implementačného nariadenia sú vedúci programový manažér a manažér publicity. Manažér publicity je členom pracovnej skupiny pre publicitu.

Úlohy SO/RO v oblasti informovania a publicity:

- zabezpečenie sledovania dodržiavania ustanovení čl. 8 implementačného nariadenia prijímateľom (povinnosť informovať verejnosť o pomoci poskytnutej z fondov), a to ošetrovaním týchto náležitostí v zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku uzavretej medzi RO a prijímateľom;
- informovanie RO OPBK o pokroku implementácie komunikačného plánu, o uskutočnených a plánovaných aktivitách.

Regionálna samospráva je zapojená prevažne do informačných aktivít regionálneho a lokálneho charakteru a jej aktívnejšia účasť na informovaní sa predpokladá v súvislosti s opatreniami OPBK, ktoré sú implementované decentralizovaným spôsobom.

Zapojenie ďalších orgánov do oblasti informovania a publicity

V súlade s čl. 5(3) implementačného nariadenia RO OPBK spolupracuje s regionálnymi rozvojovými agentúrami (ďalej len „RRA“) Bratislavského kraja pre zabezpečovanie informovania a publicity OPBK. Činnosť partnerských RRA pôsobiacich na území Bratislavského kraja je predovšetkým zameraná na informovanie a poradenstvo širokého spektra prijímateľov, žiadateľov o NFP, potenciálnych žiadateľov o NFP a verejnosti v súvislosti s vypracovaním a predkladaním žiadostí o nenávratný finančný príspevok a v súvislosti s monitorovaním projektov a predkladaním žiadostí o platbu.

Do aktivít informovania a publicity, ktoré si vyžadujú profesionálny prístup je zapojená aj externá agentúra vybraná v procese verejného obstarávania, ktorá sa podieľa na príprave informačných publikácií, mediálnej prezentácii OPBK, organizovaní regionálnych a lokálnych informačných podujatí a iných aktivitách vyžadujúcich profesionálny prístup v oblasti public relations.

Hlavným zdrojom informácií o aktuálnom stave realizácie OPBK, jeho prioritných osiach a opatreniach je internetová stránka RO OPBK (www.opbk.sk) a internetová stránka SO/RO (www.region-bsk.sk).

9.7. Finančné riadenie, kontrola a audit

Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu zahŕňa komplex na seba nadväzujúcich a vzájomne prepojených podsystemov a činností, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje účinné finančné plánovanie, rozpočtovanie, účtovanie, výkazníctvo, platby prijímateľom, sledovanie finančných tokov a finančnú kontrolu a audit pri realizácii pomoci z EÚ.

Do systému finančného riadenia operačného programu sú zapojené nasledovné subjekty:

- riadiaci orgán,
- certifikačný orgán,
- sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom,
- platobná jednotka,

- orgán auditu.

Funkcie riadiaceho orgánu sú uvedené v časti 9.1.2.

Funkcie **certifikačného orgánu** vykonáva Ministerstvo financií SR. Certifikačný orgán predovšetkým zabezpečuje:

- koordináciu a metodické usmerňovanie vo vzťahu k finančnému riadeniu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, vrátane koordinácie činnosti platobných jednotiek;
- zostavenie a zaslanie žiadostí o priebežné platby a záverečnú platbu na Európsku komisiu;
- predbežnú finančnú kontrolu súhrnnej žiadosti platobných jednotiek o platbu;
- certifikačné overenie na všetkých úrovniach finančného riadenia, vrátane prijímateľa, s cieľom ubezpečenia sa o postupoch RO, SO/RO a platobných jednotiek;
- certifikáciu výkazu výdavkov na EK;
- príjem prostriedkov EÚ na osobitné mimorozpočtové účty MF SR;
- prevod finančných prostriedkov EÚ prijímateľovi prostredníctvom platobnej jednotky;
- zostavenie a predloženie odhadu očakávaných výdavkov pre príslušný a nasledujúci rok Európskej komisii na základe podkladov riadiacich orgánov každý rok do konca apríla;
- vedenie knihy dlžníkov;
- zostavenie a predkladanie ročných výkazov Európskej komisii do 31. marca v súlade s článkom 20 (2a-2d) nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, t.j. výkazu prostriedkov k 31. decembru predchádzajúceho roka, ktoré boli stiahnuté z výkazu výdavkov, boli vrátené a odpočítané z výkazu výdavkov, majú byť vrátené, resp. sa neočakáva, že budú vrátené v členení podľa prioritných osí a rokov, v ktorých boli vydané príkazy na vrátenie prostriedkov;
- finančné opravy prostriedkov EÚ na základe požiadaviek Európskej komisie;
- vrátenie prostriedkov Európskej únie v súlade s § 20, odsekom 7 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, a to vrátane úrokov z omeškania v súlade s § 20, odsekom 8 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy;
- vypracovanie a predkladanie súhrnného prehľadu správ o zistenej nezrovnalosti štvrťročne orgánu zabezpečujúcemu ochranu finančných záujmov. V súhrnnom prehľade správ o zistenej nezrovnalosti sa uvádzajú správy o zistenej nezrovnalosti podľa čl. 28, 30 a 36 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006;
- zavedenie jednotného systému účtovníctva pre certifikačný orgán a platobné jednotky (Informačného systému pre účtovanie fondov - ISUF);
- vedenie účtovníctva, výkazníctva a uschovávanie dokladov.
- Funkcie platobnej jednotky pre OPBK vykonávalo do 30.6.2010 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, od 1.7.2010 do 31.10. 2010 Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR a od 1.11.2010 bude funkciu platobnej jednotky vykonávať Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Platobná jednotka predovšetkým zabezpečuje:

- posudzovanie žiadostí o platbu prijímateľov obdržaných od RO
- prevod prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie prijímateľom

- vyplnenie a predkladanie súhrnných žiadostí o platbu a čiastkových výkazov výdavkov certifikačnému orgánu
- vedenie účtovníctva, výkazníctva a uschovávanie dokladov
- vedenie čiastkovej knihy dlžníkov.

V rámci MPŽPRR SR sú funkcie RO a platobnej jednotky zabezpečované organizačne neprepojenými útvarmi.

Funkcie **orgánu auditu** zabezpečuje Ministerstvo financií SR. Hlavné úlohy orgánu auditu sú:

- a) vypracovanie správy o výsledku posudku zavedenia systémov, podľa bodu 2 článku 71 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006;
- b) zabezpečenie, aby sa systémové audity vykonávali s cieľom preveriť účinné fungovanie systému riadenia a kontroly operačného programu;
- c) zabezpečenie, aby sa audity operácií vykonávali na vhodnej vzorke, aby sa preverili deklarované výdavky EK;
- d) predloženie Komisii do deviatich mesiacov od schválenia operačného programu stratégie auditu, ktorá sa bude zaoberať orgánmi vykonávajúcimi vládne audity (ďalej len spolupracujúce orgány) uvedené v písmenách b) a c), použitou metódou, metódou výberu vzorky na audity operácií a orientačným plánom auditov s cieľom zabezpečiť, aby sa auditu podrobili hlavné subjekty a aby boli audity počas celého programového obdobia rozvrhnuté rovnomerne. Ak sa uplatňuje spoločný systém pre viaceré operačné programy, možno predložiť jednu stratégiu auditu.
- e) do 31. decembra každého roku od roku 2008 do 2015 za:
 - (i) predloženie výročnej kontrolnej správy Európskej komisii za operačný program, ktorá obsahuje zistené skutočnosti z vládnych auditov vykonaných počas predchádzajúceho 12-mesačného obdobia, ktoré sa končí 30. júna dotknutého roku, v súlade so stratégiou auditu operačného programu a uvádza nedostatky zistené v systémoch riadenia a kontroly programu. Prvá správa, ktorá sa predloží do 31. decembra 2008, sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2007 do 30. júna 2008. Informácie týkajúce sa overovaní vykonaných po 1. júli 2015 sa zahrnú do záverečnej kontrolnej správy, ktorá je podkladom pre vyhlásenie o ukončení uvedené v písmene f);
 - (ii) na základe vládnych auditov, ktoré sa vykonali pod jeho vedením, vydanie stanoviska o tom, či systém riadenia a kontroly operačného programu funguje dostatočne účinne na to, aby poskytol primeranú záruku, že výkazy výdavkov, ktoré sa predkladajú Európskej komisii, sú správne, a na základe toho primeranú záruku, že príslušné transakcie sú zákonné a správne;
 - (iii) predloženie v prípadoch stanovených v článku 88 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, vyhlásenia o čiastočnom ukončení, ktorým sa posudzuje zákonnosť a správnosť príslušných výdavkov. Ak sa na niekoľko operačných programov uplatňuje spoločný systém, môžu sa informácie uvedené v bode (i) spojiť do jednej správy a stanovisko a vyhlásenie vydané podľa bodov (ii) a (iii) môže zahŕňať všetky príslušné operačné programy;
- f) predloženie Európskej komisii najneskôr do 31. marca 2017 vyhlásenia o ukončení operačného programu, ktoré posudzuje platnosť žiadosti o záverečnú platbu a zákonnosť a správnosť príslušných transakcií zahrnutých do záverečného výkazu výdavkov, ktorý je doložený záverečnou kontrolnou správou.

Na MF SR sú funkcie zabezpečené organizačne neprepojenými útvarmi. Funkciu certifikačného orgánu plní Sekcia európskych a medzinárodných záležitostí MF SR, ktorá je organizačne podriadená 1. štátnemu tajomníkovi. Funkciu orgánu auditu plní Sekcia auditu a kontroly medzinárodných finančných zdrojov MF SR, ktorej generálny riaditeľ je v priamej riadiacej pôsobnosti ministra financií.

MF SR ako Orgán auditu uzatvorí po splnení podmienok stanovených sekciou auditu a kontroly MF SR so spolupracujúcimi orgánmi Dohody o pravidlách spolupráce medzi orgánom auditu a spolupracujúcimi orgánmi. Podmienka uzatvorenia Dohody sa nevzťahuje na správy finančnej kontroly, keďže sú rezortnými organizáciami MF SR. Spolupracujúce orgány sa budú pri výkone vládneho auditu riadiť platnými Postupmi pre vládny audit štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo, ktoré sú vypracované sekciou auditu a kontroly MF SR. Podrobnosti o činnostiach uvedených v jednotlivých článkoch týchto Postupov sú ustanovené v metodických usmerneniach vydaných MF SR. Ministerstvo financií SR bude zabezpečovať metodický dohľad a usmerňovanie spolupracujúcich orgánov.

9.7.1. Systém finančných tokov

Platby finančných prostriedkov EÚ sú z Európskej komisie prevedené na osobitný účet Certifikačného orgánu MF SR v Štátnej pokladnici v rámci záväzku, ktorý bol prijatý Európskou komisiou. Platby finančných prostriedkov EÚ prijímateľom sa realizujú prostredníctvom štátneho rozpočtu.

Finančné prostriedky EÚ a prostriedky štátneho rozpočtu na spolufinancovanie sú prijímateľom vyplácané prostredníctvom platobnej jednotky súčasne, na základe zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku v pomere stanovenom na projekt.

Platby prostriedkov EÚ a spolufinancovania zo štátneho rozpočtu prijímateľom uskutočňuje platobná jednotka v sume schválenej certifikačným orgánom na základe súhrnnej žiadosti o platbu v prípade systému refundácie. V prípade systému zálohových platieb, resp. predfinancovania, platby prijímateľom realizuje platobná jednotka vo výške schválených žiadostí o zálohové platby, resp. predfinancovania, bez predchádzajúceho súhlasu certifikačného orgánu.

Podrobný popis finančného riadenia je stanovený v Systéme finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre programové obdobie 2007 – 2013, schválenom uznesením vlády SR č. 835/2006 zo dňa 8. októbra 2006 a uverejnenom na www.finance.gov.sk.

Schéma finančných tokov prostriedkov štrukturálnych fondov

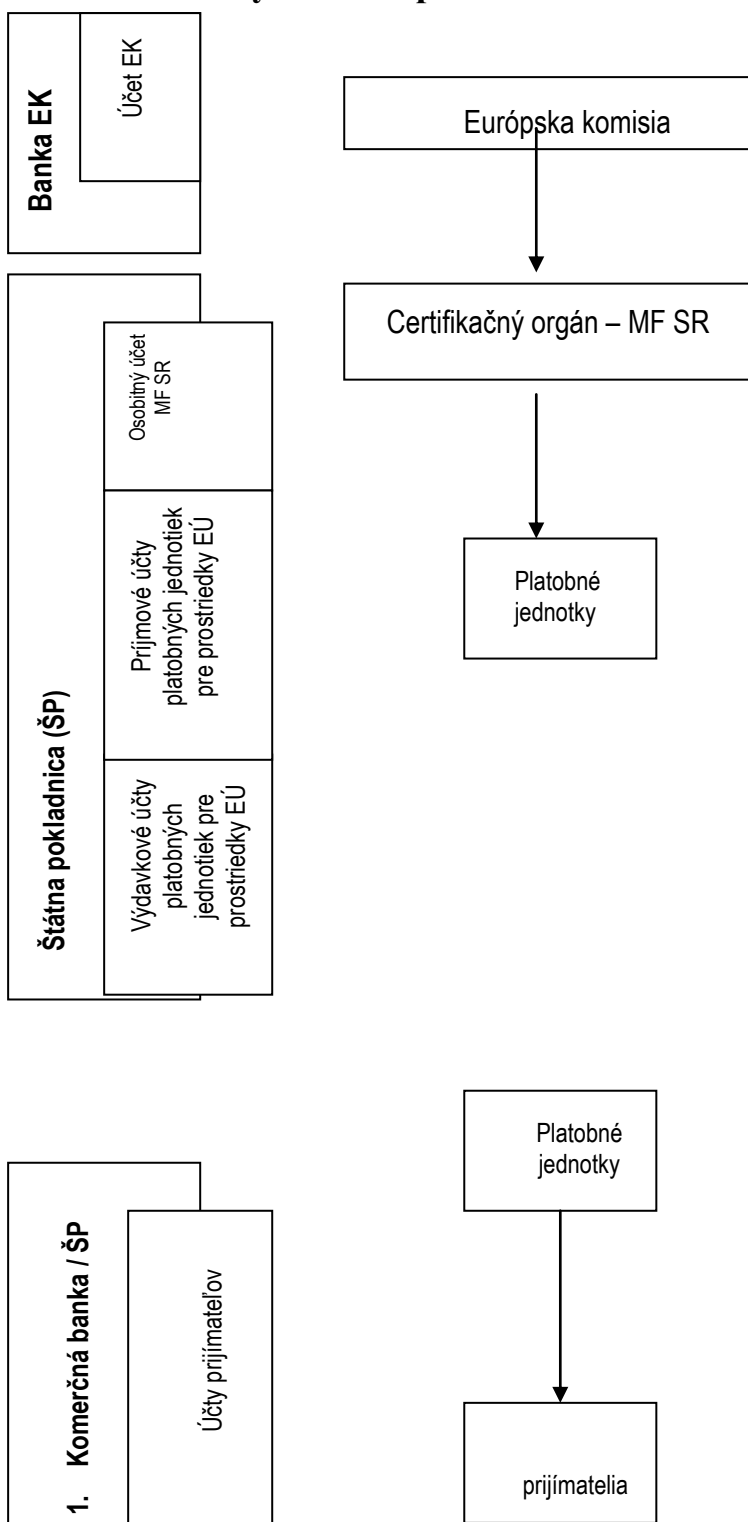
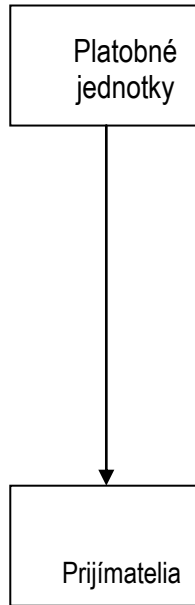

Schéma finančných tokov národného spolufinancovania zo štátneho rozpočtu:

Štátna pokladnica	Výdavkové účty platobných jednotiek pre spolufinancovania zo štátneho rozpočtu
--------------------------	--

Komerčná banka / ŠP	Účty prijímateľov
----------------------------	-------------------

10. PRÍLOHY

- Príloha 1 Zoznam použitých skratiek
- Príloha 2 Terminologický slovník
- Príloha 3 Použitá literatúra
- Príloha 4 Pracovná skupina pre prípravu OPBK
- Príloha 5
 - A. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií uvedených v Správe o hodnotení strategického dokumentu
 - B. Záverečné stanovisko MŽP SR zo SEA posúdenia strategického dokumentu
 - C. Stanovisko MŽP SR k zmenám v OPBK v oblasti ochrany životného prostredia po zapracovaní pripomienok EK
 - D. Rozhodnutie Krajského úradu životného prostredia v Bratislave k strategickému dokumentu „Revízia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 – 2013“
 - E. Stanovisko MŽP SR k zmenám v OPBK (2.revízia) v oblasti ochrany životného prostredia
 - F.
- Príloha 6 Mapy ku kapitole 3
- Príloha 7 Metodický prístup a kritériá pre výber inovačných a kohéznych pólov rastu
- Príloha 8 Indikatívny časový harmonogram zapojenia Bratislavského samosprávneho kraja do implementácie OPBK
- Príloha 9 Plán hodnotení OPBK na programové obdobie 2007 – 2013
- Príloha 10 Zoznam indikátorov na úrovni OPBK
- Príloha 11 Indikatívny zoznam merateľných ukazovateľov na úrovni horizontálnych priorít v rámci OPBK